

BANKACILIK HİZMET ÜRÜNLERİ

BANKACILIK HİZMET ÜRÜNLERİ

TİCARİ SENETLERE DAYALI BANKACILIK HİZMETLERİ

- Ticari Senetler ve Genel Nitelikleri
- Poliçeler ve Poliçelerle İlgili Bankacılık Hizmetleri
- Bonolar (Senetler) ve Bonolarla İlgili Bankacılık Hizmetleri
- Çekler ve Çeklerle İlgili Bankacılık Hizmetleri

ÜNİTE

2

BANKALARDA SERVET YÖNETİMİ, SAKLAMA HİZMETLERİ VE YATIRIM FONLARI

- Bankacılıkta Saklama Hizmetleri
- Servet Yönetimi ve Finansal Planlama Hizmetleri
- Portföy Yönetimi ve Portföy Saklaması
- Yatırım Danışmanlığı Hizmetleri
- Yatırım Fonları

ÜNİTE

4

ELEKTRONİK BANKACILIK VE BANKA KARTLARI

- Bankacılık Hizmetleri ve Dağıtım Kanalları
- Banka Kartları

ÜNİTE

6

BANKACILIKTA GENEL UYGULAMA KURALLARI VE İLKELERİ

- Bankalarda Kurumsal Yönetim ve Bankacılık Etik İlkeleri
- Bankacılıkta Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesine İlişkin Önlemler
- Bankacılıkta Finansal Tüketicinin Korunması
- Bankacılık Hizmet Sözleşmeleri ve Bankacılık Reklamları
- Bankacılıkta Sırların Saklanması, Kişisel Verilerin Korunması ve Bankacılıkta Adli ve İdari Suçlar

ÜNİTE

8

BANKACILIKTA MEVDUAT VE KREDİ İŞLEMLERİ

- Mevduatlar
- Krediler

ÜNİTE

1

PARA AKTARIM HİZMETLERİ VE ÖDEME SİSTEMLERİ

- Bankalarda Para Aktarım Hizmetleri
- Ödeme ve Tahsil Hizmetleri

ÜNİTE

3

BANKACILIKTA FİNANSAL YATIRIM HİZMETLERİ

- Bankacılıkta Finansal Yatırım Seçenekleri
- Bankaların Sermaye Piyasası Ürünlerine Aracılık Hizmetleri
- Bankalarda Repo ve Ters Repo Hizmetleri.

ÜNİTE

5

BANKALARDA KAMBYO, DIŞ TİCARET VE SİGORTACILIK HİZMETLERİ

- Kambyo ve Dış Ticaretin Kapsamı
- Dış Ticarete Aracılık ve Finansman Sağlama İşlevi
- Sigortacılık Sistemi ve Bankalarda Sigorta İşlemlerine Aracılık
- Bireysel Emeklilik Sistemi (BES)

ÜNİTE

7

KAVRAM PANOSU

BANKACILIKTA MEVDUAT VE
KREDİ İŞLEMLERİ

Öğretmen Diyor ki! Bu ünite de mevduat, mevduat hesaplarını, kapsamını ve türlerini öğreniniz. Bankalarca sunulan mevduat hizmet ve seçeneklerine çalışınız. Mevduata ilişkin teknik işlemleri ve yasal uygulama zorunluluklarını öğreniniz.

Önceki Sınavlarda Çıkan Soru Adedi	
Ara Sınav	Dönem Sonu
5	2

MEVDUATLAR

Mevduatın Tanımı ve Kapsamı

Mevduat; bankalarda tutulan paralardır. Gerçek ya da tüzel kişilerin ellerinde bulunan paralar ile döviz ve altın gibi diğer birikim ve satın alma gücü veren araçların, belirli ya da belirsiz bir süre için ya da saklamak amacıyla, ya sağlayacağı getiriden yararlanmak amacıyla ya da bir yandan saklarken bir yandan da faiz kazanmak biçiminde ikili amaçla bankalarda açılan hesaplara bırakılmasıdır.

Mevduat; yazılı ya da sözlü olarak veya herhangi bir şekilde halka duyurulmak suretiyle ivazsız veya bir ivaz karşılığında, istendiğinde ya da belli bir vadede geri ödemek üzere kabul edilen paradır.

Mevduat toplama yetkisi sadece ticari bankalara tanınmış bir ayrıcalıktır.

Ticari bankalar; kendi nam ve hesabına mevduat kabul etmek ve kredi kullandırmak esas olmak üzere faaliyet gösteren kuruluşlar ile yurt dışında kurulu bu nitelikteki kuruluşların Türkiye'deki şubeleridir.

Katılım bankaları; katılım fonları toplamak ve kredi kullandırmak esas olmak üzere faaliyet gösteren kuruluşlar ile yurt dışında kurulu bu nitelikteki kuruluşların Türkiye'deki şubeleridir.

Katılım fonu; katılım bankaları nezdinde açtırılan gerçek ve tüzel kişilere ait özel cari hesap ve katılma hesaplarında yer alan paralardır. **Katılma hesabı;** katılım bankalarına yatırılan fonların bu kurumlarca kullandırılmasından doğacak kâr ya da zarara katılma sonucunu veren ve dolayısıyla hesap sahibine önceden belirlenmiş herhangi bir getiri ödemesi gerektirmeyen, anaparanın aynen geri ödenmesi garanti edilmeden fonların oluşturduğu hesaplardır.

MEVDUAT TÜRLERİ

Vade Açısından Mevduat Hesapları

Mevduat

- > Vadesiz mevduat
- > İhbarlı mevduat
- > Vadeli mevduat
- > Birikimli mevduat

Katılım Fonları

- > **Özel cari hesap:** Katılım bankalarında açılabilen ve istenildiğinde kısmen veya tamamen her an geri çekilebilme özelliği taşıyan ve karşılığında hesap sahibine herhangi bir getiri ödenmeye vadesiz fonların oluşturduğu hesaplardır.
- > **Katılma hesapları:** 1 ay kadar vadeli, 3 aya kadar vadeli, 6 aya kadar vadeli 1 yıla kadar vadeli ve 1 yıl ve daha uzun vadeli olarak açılacak hesaplardır.
- > **Birikimli katılma hesabı:** Asgari beş yıl vade ile açılan sözleşme ile belirlenen aylık veya üç aylık sürelerde hesaba para yatırmaya olanak sağlayan katılma hesaplarıdır.

Para Birimi Açısından Mevduat Türleri

- Yerel para cinsi mevduat,
- Yabancı para (döviz) cinsi mevduat

Mudi Yerleşim Yeri Açısından Mevduat Türleri

- Yurt dışında yerleşik kişiler mevduatı
- Yurt içinde yerleşik kişiler mevduatı

Kimlik Belirliliği Açısından Mevduat Türleri

- İsmi yazılı mevduat hesapları
- İsmisiz mevduat hesapları ve mevduat sertifikaları (uygulamadan kaldırılmıştır)

Hesabın Kullanım Biçimi Açısından Mevduat Türleri

- **Tesellü (Zincirlemesiz) ortak hesaplar:** Hesap üzerinde hesap sahiplerinin ayrı ayrı tasarrufta bulunabildiği ortak hesaplardır.
- **Teselsüz (zincirlemeli) ortak hesaplar:** Hesap üzerinde hesap sahiplerinin birlikte tasarrufta bulunabildiği ortak hesaplardır.

Kaynakları (Mudileri) Açısından Mevduat Türleri**Mevduatın türleri:**

- Tasarruf mevduatı
- Ticari kuruluşlar mevduatı
- Bankalar mevduatı
- Resmi kuruluşlar mevduatı
- Diğer kuruluşlar mevduatı

Katılım fonlarının türleri:

- Gerçek kişi katılım fonları
- Ticari katılım fonları
- Bankalar katılım fonları
- Resmi katılım fonları
- Diğer kuruluşlar katılım fonları

MEVDUAT HESAPLARINDA UYGULAMA SEÇENEKLERİ: MEVDUAT TİPLERİ**Türk Lirası Mevduat Hesapları****Vadesiz Mevduat Hesapları**

Vadesiz mevduat hesapları birikimlerin saklanması için çok uygun kullanım koşulları altında tutulması istenen paralar için yararlı hesaplardır.

MEVDUAT HESAPLARINDA KULLANILABİLİR BAKİYE**Kullanılabilir bakiyenin öğeleri:**

Vadesiz hesaptaki bakiye + Yatırıma Aktarılmış Olan Tutarın Değeri + Kredi Limiti

Vadeli Mevduat Hesapları

Birikimlerini belli bir süre için sade bir finansal yatırıma dönüştürmek isteyen müşteriler için geleneksel bir mevduat ürünüdür.

Birikimli Mevduat Hesapları

Birikimli mevduat hesabı; düzenli birikimlerin uzun vadeli bir hesapta toplanması amaçlayan bir hesap türüdür. Baştan beş yılın üstündeki bir vade ile açılmakta; daha sonra 1 aylık, 3 aylık, 6 aylık ya da yıllık dönemler itibarıyla bu hesaba istenildiği kadar para eklenebilmektedir.

- **Sabit faizli mevduat hesapları:** Vade boyunca tüm ara dönemlerde hesabın açılış tarihinde belirlenen sabit faiz oranı geçerliliğini korur.
- **Değişken faizli mevduat hesapları:** Ara dönem faiz oranının bir değişkene bağlı olduğu ve bu değişkende meydana gelen artma ve azalmalara bağlı olarak ara dönem faizinin değişebildiği vadeli mevduatlardır.

Serbest Vadeli (Vadesi Bozulmayan) Mevduat Hesapları

Bu tür vadeli mevduat hesaplarında vade dolmadan herhangi bir tarihte hesaptan para çekilmesi durumunda, vade sonu gelmemiş olmasına rağmen banka, baştan taahhüt ettiği gibi, vadeyi bozmamakta ve hesabı kapatmamaktadır.

Döviz Tevdiat Hesapları (DTH)/Dövizli Mevduat Hesapları

Vadesiz Döviz Tevdiat Hesapları

Birikimlerini yabancı para ile değerlendirmek isteyen kimseler ile döviz işlemleri yapan çevrelere yönelik olarak geliştirilmiş mevduat hesaplarıdır. Genellikle sürekli döviz geliri ve harcaması olan kişiler ve işletmeler için uygun bir hesap tipidir.

Vadeli Döviz Tevdiat Hesapları

Vadeli döviz tevdiat hesapları, tasarruflarını dövizle değerlendirmek isteyen tasarruf sahiplerini uzun vadede görülebilecek faiz düşüşlerinden koruyan bir mevduat hesabıdır.

Çok Para Birimli (Arbitrajlı) Mevduat Hesapları

Vadesi boyunca, istendiği zaman, istenen farklı bir para birimlerine geçiş olanağı sunan dolayısıyla para birimleri arasında arbitraj yapılmasına fırsat tanıyan bir mevduat ürünüdür.

Çift Paralı (Opsiyonlu) Mevduat Hesapları

Bu hesaplar melez bir üründür. Vadeli Mevduat ve Opsiyon işlemleri bir arada uygulanmaktadır. ÇPM uygulamasında müşteri, döviz ya da Türk Lirası olarak vadeli bir hesap açmakta; buna paralel olarak da hesaptaki tutarı teminat göstererek bankaya bir opsiyon hakkı vermektedir. ÇPM uygulamasında; faiz üzerinden % 15, opsiyon primi üzerinden ise % 10 vergi kesintisi söz konusudur.

Altın Tevdiat Hesapları

Birikimlerini altın yönünde değerlendirmek isteyen yatırımcılara yönelik bir ürün türüdür. Fiziksel altın tutmanın risklerinden uzak, güvenli bir yatırım aracıdır. Altın hesapları ile TL ve USD karşılığında altın alım-satımı; arbitraj işlemleri yapılabilmektedir. Gümüş üzerinden de mevduat hesapları açılabilir.

Birikimleri Özendirmeye Yönelik Devlet Katkılı Hesaplar: Çeyiz Hesabı ve Konut Hesabı Uygulamaları

Birikimlerini -evlenmek ve ev almak amaçlarıyla- sistemde 3 yıl boyunca belli kurallara uyarak düzenli olarak tutanlara biriktirdikleri tutarın % 20'sine kadar devlet katkısı sağlanmaktadır.

Mevduatta Geri Hizmet İşlemleri: Yasal Zorunluluklar

Mevduatta Garanti Uygulaması: Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu

Ülkemizde mevduatın ve katılım fonlarının sigortalması yetki ve görevi, bir kamu tüzel kişiliği olan Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na (TMSF) aittir.

Mevduatta Zorunlu Karşılık Uygulaması

Para politikaları gereği; bankalar topladıkları mevduatların belli bir oranını TCMB nezdindeki hesaplarda veya belli hazine bonolarında zorunlu karşılık olarak tutmak zorundadırlar. Mevduatın vadesi uzadıkça ayrılacak karşılık oranı düşmektedir. Zorunlu karşılık oranları Türk Lirası ve yabancı para mevduatlar için farklı oranlarda uygulanmaktadır. Mevduatta hazır değer/disponibilite bulundurma konusundaki yasal zorunluluk 2005 yılında kaldırılmıştır.

Mevduat Hesaplarında Zaman Aşımı

Zaman aşımının başlama tarihi, son talep ve işlem ya da hesap sahibinin yazılı talimat tarihidir. Vadeli mevduat hesaplarında zaman aşımı başlama tarihi vade bitim tarihinde başlamaktadır. Zaman aşımının sonu ise zaman aşımının başlangıç tarihinden itibaren onuncu yılın aynı tarihidir. Bankacılık Yasası hükümleri gereğince; bankalardaki mevduat, katılım fonu, emanet ve alacaklardan, hak sahibinin en son talebi, işlemi, herhangi bir yazılı talimatı tarihinden başlayarak 10 yıl içinde aranmayanlar zaman aşımına tabidir. Zamanaşımına uğrayan her türlü mevduat ve alacaklar banka tarafından hak sahibine ulaşılamaması durumunda yapılacak ilândan sonra Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na (TMSF) gelir kaydedilmek üzere devredilmektedir.

Bir takvim yılı içinde zamanaşımına uğrayan 50 Türk Lirası ve üzeri mevduat için, bankalar izleyen takvim yılının Ocak ayında, hak sahiplerine mektup göndererek uyarırlar. Bu tutarın altındaki mevduat için mektupla uyarı yapılmaz.

Mevduat İşlem Süreçleri

Mevduat Hesaplarının Açılması

Türk bankacılık sisteminde, yurtiçinde ve yurtdışında yerleşik gerçek ya da tüzel kişiler adına vadeli ya da vadesiz, Türk Lirası ya da yabancı para cinsinden mevduat hesabı açılabilmektedir. Mevduat hesapları muhasebe tekniği açısından bir "Alacaklı Cari Hesap"tır. Sürekli "Alacak Bakiyesi" verecek koşulla çalıştırılması esastır.

Kimlik ve İletişim Bilgileri

Mevduat hesabı açılırken müşterinin kimlik ve iletişim bilgileri gerekmektedir. Alınması gereken başlıca belgeler, gerçek kişiler için; kimlik belgesi, vatandaşlık numarası ve imza örneğidir. Tüzel kişiler için işlem yapmaya yetkili kişilerin imza sirküleri ve temsil yetkilerine dayanak oluşturan kararlar, resmi yazılar, vekaletler, ticari sicil, esnaf ve sanatkarlar odası ya da dernek tescil kayıtları gerekir.

Müşterilerin Bilgisayar Sistemine Tanımlanması

Hesap açılış aşamasında gerekli belge ve bilgiler alınıp sözleşme düzenlenmesinden sonra müşterilerin banka bilgisayar sistemine tanımlanması yapılarak bir "Müşteri Numarası" belirlenir.

İmza Örneklerinin Alınması

Hesap açılışlarında müşterilerin ya da müşteriye temsil edecek kişilerin imza örneklerinin bir forma alınarak baştan saptanması ve daha sonraki işlemlerde imza kontrolünün yapılması için saklanması gerekmektedir.

Mevduat Hesaplarına Para Yatırılması ve Çekilmesi

İşlemler kasa yoluyla ya da hesaben aktarma yoluyla yapılabilmekte; her iki biçim ayrı yöntemler gerektirmektedir.

Mevduat Hesaplarında Haciz Uygulanması

Mevduat sahibinin borcu nedeniyle bankadaki mevduatı icra yoluyla haczedilebilir. İcra dairesinin yanı sıra mahkeme kararı ya da Maliye Bakanlığı'nın tebliği ile de mevduat hesapları haczedilebilmektedir. Haciz, haczedilen mallar üzerinde borçlunun tasarruf hakkını kaldıran bir olaydır.

Mevduat Hesaplarının Yenilenmesi

Vadeli mevduat hesabının yenilenmesi, vadesi dolduğunda aynı ya da farklı bir vade ile hesabın yeniden açılması anlamındadır. Yenileme yapılırken yenileme tarihinde geçerli olan faiz oranı uygulanır.

Mevduat Hesaplarının Kapatılması

Mevduat hesapları kapatılırken; öncelikle kimlik ya da yetki belirlenmesi yapılmalıdır. Geleneksel bir ilke olarak hesap cüzdanı istenir ve cüzdandaki son kaydın altındaki boşluğa ve ödemeye ilgili olarak kesilen kasa fişine müşterinin imzası alınır.

Mevduatta Getiri: Faiz Kuralları ve Hesaplamaları

Mevduatın getirisi esas olarak faizdir. Enflasyon faiz tutarı üzerinde aşındırıcı bir etmendir. **Reel faiz oranı**, nominal faiz oranından enflasyon oranının düşülmesinden sonra bulunan faiz oranıdır.

Mevduat faizi hesaplamasında;

- > **Valör:** Faiz hesabına esas oluşturan tarihe valör denir. Paranın bankaya yatırıldığı günü takip eden ilk iş günü valör tarihidir.
- > **Vade:** Hesap açılışında, valör tarihi ile hesabın kapatılması için tespit edilen tarih arasındaki süredir.
- > **Gün sayısı:** Faiz gün esasına göre hesaplanır. Faiz hesabına esas gün sayısına valör tarihi dahil edilir. Vadenin son günü dahil edilmez. Bir yıl 365 gün olarak alınır.

$$\text{Faiz Tutarı} = \frac{\text{Kredi Tutarı (A)} \times \text{Gün Sayısı (n)} \times \text{Faiz Oranı (t)}}{100 \times 365}$$

Faiz Üzerinden Yapılan Yasal Kesintiler ve Reel Getiri

Faiz ve benzeri getiriler, makro anlamda, mevduat ve katılım hesabı sahiplerinin ulusal büyümeden aldıkları paydır. Mevduat faiz formülüyle hesaplanan faiz tutarı; "Brüt Faiz"dir. "Net faiz" ise, brüt faiz üzerinden gelir vergisi kesintisi yapıldıktan sonra belirlenen ve müşteriye ödenen faizdir.

Hesap İşletim Ücretleri

Hesap işletim ücretleri, bankalar tarafından uygulanan bir hizmet gelirdir.

KREDİLER

Kredilerin Tanımı ve Kapsamı

Latincede güvenmek sözcüğünden türeyen kredi; başta para olmak üzere bir ekonomik gücün, ekonomik bir avantajın ya da itibarın, geçici bir süre için sağlanması, ödünç verilmesidir. Kredi; güvenin yanı sıra risk, süre ve verim etmenlerini de içermektedir.

Bir kredi işleminin karakterini oluşturan etmenler şunlardır:

- **Güven;** verilen kredinin geri dönüşüne ilişkin beklentidir.
- **Güvence (teminat);** alınan kefaletler, rehinler, ipotekler, temlikler.
- **Risk;**
- **Getiri (verim);** risk derecesiyle ters orantılı olması gereken bir etmendir.
- **Kreditör;** kredi niteliğindeki para, mal veya garantiyi veren taraftır.
- **Borçlu;** krediyi alan ve geri ödeme ya da yükümlülüğünü yerine getirme durumunda olan taraf
- **Tutar;** para ya da mal olabildiği gibi bir garanti de olabilir.
- **Süre uzadıkça riskin yükselmesi ve bunu karşılamak üzere öteki etmenlerin de yükseltilmesi esastır.**

Kredi Türleri

Nitelikleri Açısından Krediler

- **Nakdi krediler;** bankalarca nakdi bir tutarın ödünç verilmesi suretiyle kullanılan ve faiz kazancı (ya da kâr payı gibi bir getiri) sağlanan kredilerdir.
- **Nakit dışı (gayri nakdi) krediler;** müşterilerin girişmiş olduğu bir malın teslimi, bir işin yapılması, bir dışalım bedelinin ya da bir borcun ödenmesi gibi konularla ilgili olarak bankaların müşterileri lehine garanti vermesi biçimindeki kredilerdir.

Vadeleri Açısından Krediler

- **Kısa vadeli krediler;** vadeleri bir yıla kadar olan kredilerdir.
- **Orta vadeli krediler;** vadeleri bir ile beş yıl arasında olan kredilerdir.
- **Uzun vadeli krediler;** vadeleri beş yıldan daha uzun olan kredilerdir.

Güvence (Teminat) Durumları Açısından Krediler

- **Teminatsız krediler;** sadece kredi müşterisinin itibarına güvenilerek, teminat alınmaksızın verilen kredilerdir. "Açık kredi" olarak ta adlandırılır.
- **Teminatlı krediler;** kefalet, rehin, ipotek gibi şahsi ya da maddi teminatlar karşılığında verilen kredilerdir. Kefalet krediyi kullanan kişinin yanı sıra bir başka özel ya da tüzel kişinin yanı sıra bir başka özel yada tüzel kişinin borcu yüklenme taahhüdünde bulunmasıdır.

Güvence (Teminat) Türleri Açısından Krediler

- **Kefalet karşılığı verilen krediler;** bu tür kredilerde teminat, güvenilen bir kişinin ya da firmanın kefaleti olmaktadır.
- **Rehin karşılığı verilen krediler;** rehin alınan varlığa göre farklı isimler alırlar.
- **İpotek karşılığı verilen krediler;** taşınmaz mülk ya da gemi rehni karşılığı verilen kredilerdir.
- **Alacak temliki karşılığı verilen krediler;** kredilendirilen müşterinin bir alacağını bankaya devretmesi karşılığında kullanılan kredilerdir.

Kaynakları Açısından Krediler

- **Banka kaynaklı krediler;** bankaların kendi kaynaklarından kullandığı kredilerdir.
- **Banka dışı kaynaklara aracılık edilerek verilen krediler;** banka dışı kaynaklardan kullanılan kredilerdir.

Amaçları Açısından Krediler

Yatırım kredileri; işletmelerin uzun vadeli yatırımlarını finanse etmede kullanılan kredilerdir.

- **İşletme sermayesi kredileri;** işletmelerin faaliyetlerini sürdürmek üzere kısa süreli finansman gereksinimlerini karşılamak üzere verilen kredilerdir.
- **İhtisas kredileri;** Konut kredileri, KOBİ kredileri, İhracat Kredileri gibi bankaların belirli bir alana yönelik olarak verdikleri kredilerdir.

Kullanıcıları Açısından Krediler

- **Kurumsal Krediler;** tüzel kişi işletmeler, ortaklıklar kurum sayılarak kullandıkları kredilerdir.
- **Bireysel Krediler;** bankaların gerçek kişilere ticari amaç dışındaki harcamaları için verdikleri kredilerdir.

Kullanım Yeri ve Kesimi Açısından Krediler

- **Yurtdışı krediler;** BDDK'dan alınan izinlerde yurtdışına, yurtdışında faaliyet gösteren Türk ya da yabancı işletmelere verilen kredilerdir.
- **Yurtiçi krediler;** özel kesime ya da kamu kesimine kullanılan kredilerdir.

Banka Yetki Süreci Açısından Krediler

- **Otorize (Genel Müdürlük, Bölge Müdürlüğü yetkisindeki) krediler;** banka yönetim kurulu, genel müdürlük kredi komitesi ya da genel müdür yetkisi ile karara bağlanan kredilerdir.
- **Şube yetkisindeki (Re'sen) krediler;** müşteri başvurularının incelenmesi, karara bağlanıp kullanılabilmesi şubelerin yönetimine, şube kredi komitelerine bırakılmış kredilerdir.

Bankacılıkta Uygulama Yöntemleri Açısından Krediler

- **Borçlu cari hesap tekniğine dayalı (rotatif) krediler;** baştan belli bir limitin tahsis edilip kullanımının ve geri ödemelerinin müşteriye bırakıldığı kredilerdir.
- **Geri ödeme planına bağlı, taksitli krediler;** genellikle bireysel nitelikte olup başta toplu bir ödeme yapıp tahsili bir takvime bağlanan kredilerdir.
- **İskontolar;** müşterinin sahip olduğu bir alacak senedinin bedelinin vadesinden önce belli bir faiz oranıyla iskonto edilerek alınması şeklindeki kredilerdir.
- **Spot krediler;** belli bir tutarın belli bir tarihte toptan geri ödenmesi ilkesine dayalı olarak kullanılan kredilerdir.

KREDİ UYGULAMASI

Bankalarda Kredilendirme İlkeleri

- Sağlamlık ilkesi
- Verimlilik ilkesi
- Akışkanlık ilkesi
- Uygunluk ilkesi
- Yaygınlık ilkesi
- Yapısal denge ilkesi

Bankalarca Kredi Yaraşırılığı Değerlemesi

Bankalar bir müşterinin kredi değerliliğini saptamak üzere;

- **Kurumsal krediler için finansal analiz yaparlar.** Finansal analiz işletmelerin bilanço, gelir tablosu gibi finansal raporları üzerinden statik ya ve dinamik, dikey ya da yatay, oran analizlerine dayanır.
- **Bireysel krediler için bireyin gelir gider yapıları ve yaşam durumları üzerinden puanlama çalışmaları yapar.**

Ayrıca bankalar TBB/Risk Merkezi ve Kredi Kayıt Merkezi verilerinden de yararlanırlar.

Kredibilite Analizinde 7C / 7K Yaklaşımı

Kredilendirilecek kurum ya da bireyin durumu; karakter, kapasite, kapital, karşılık, koşullar, kurallara uygunluk, kredi dokümanlarının yeterliliği açılarından ele alınır.

Banka Kredilerinde Yasal Sınırlamalar

- **Bankalarca bir gerçek ya da tüzel kişiye veya bir risk grubuna kullanılabilen kredilerin toplamı özkaynaklarının %25'ini aşamaz.**
- **Bu oran (bir gerçek kişi ile eşi ve çocukları, bunların yönetim kurulu üyesi veya genel müdürü oldukları veya bunların ya da bir tüzel kişinin birlikte veya tek başlarına, doğrudan ya da dolaylı olarak kontrol ettikleri ya da sınırsız sorumlulukla katıldıkları ortaklıklar) bakımından %20 olarak uygulanır.**

Katılım Bankalarının Finansman Sağlama Yöntemleri

- **Kurumsal Finansman Desteği:** Katılım bankası ile fonu kullanacak işletme arasında yapılacak bir sözleşme ile işletmenin gereksinim duyduğu her türlü emtia, menkul kıymet, gayrimenkul, hak ve hizmet bedelinin satıcıya ödenmesi koşuluyla işletmenin borçlandırılması işlemidir.
- **Bireysel Finansman Desteği:** Bireysel ihtiyaçlar için, gerçek kişi alıcıların doğrudan satıcılardan aldıkları mal veya hizmet bedelinin, katılım bankası tarafından satıcıya ödenmesi koşuluyla alıcının borçlandırılması hizmetidir.
- **Kâr-Zarar Ortaklığı Yatırımı:** Katılım bankalarının gerçek ve tüzel kişilerin tüm faaliyetlerinden veya belirli bir faaliyetinden veya belirli bir parti malın alım satımından doğacak kâr ve zarara katılmak üzere bu kişilere fon kullanılması işlemidir.
- **Finansal Kiralama:** Taşınır ve taşınmaz malların katılım bankası ile kalkınma ve yatırım bankası tarafından temin edilerek kiraya verilmesidir.
- **Mal Karşılığı Vesaikin Finansmanı:** Katılım bankası ile fon kullanan arasında imzalanan sözleşme dahilinde mal karşılığı vesaik mukabilinde fon kullanılması işlemidir.
- **Ortak Yatırımlar:** Gelişme potansiyeli taşıyan ve kaynak ihtiyacı olan şirketlerin sermayelerine, taraflar arasında düzenlenecek sözleşme hükümleri çerçevesinde edinilecek ortaklık paylarının en fazla yedi yıl içinde halka arz yoluyla elden çıkarılması koşuluyla, katılım bankalarının iştirak edilmesi ya da belirli bir yatırımın finansmanı amacıyla oluşturulacak fonlara katılınmasıdır.

KURUMSAL KREDİLER

Nakit Krediler

Bankalar tarafından kullanılan ve bilançolarının aktifindeki ilgili hesap grubunda izlenen kredilerdir.

Borçlu Cari Hesap Tekniği ile Verilen Krediler

Krediyi kullanan müşteriye bir kredi limiti tahsis edilmekte, istediği zaman istediği tutarda kullanması ve istediği zaman istediği tutarda iade yapması mümkün olmaktadır.

İskonto ve İştirah Yoluyla Kredilendirme

Ticari senetlerin bankaya temlik cirosu ile devredilmesi karşılığında bedelinin belli bir orandan iskonto edilerek ödenmesi biçiminde uygulanan kredi işlemleridir. Borçlunun işlemin yapıldığı şehirden başka bir belediye sınırları içinde yerleşik olması durumunda işlem iştirah adını alır.

Taksitli (Geri Ödeme Planına Bağlı) Krediler

Kredinin topluca kullanılarak aylık, üç aylık gibi taksitlerle bir plan dahilinde geri ödenecek biçimde yapılandırılması; özellikle konut ve taşıt alımları için verilen ya da tüketim amaçlı bireysel kredilerde yararlanılan bir uygulamadır.

Yabancı Para Krediler

Yabancı para olarak kullanılırlar. Dışsatım ve dışsatım sayılan satış ve teslimler ile döviz kazandırıcı işlemlerle ilgili firmaların finansman gereksinimlerine yönelik kredilerdir.

Döviz Endeksli Krediler

Yerel para üzerinden kullanılan ve tahsil edilmekte sadece tutarların hesaplanmasında bir konvertibl dövizin esas alındığı kredilerdir. Kredi firmaya, endekslenen dövizin alış kuru üzerinden Türk Lirası olarak kullanılmaktadır.

Nakit Dışı Krediler (Gayrinakdi Krediler)

Bankaların başlangıçta bir ödünç para vermesini gerektirmeyen sadece bir işin yapılması ya da bir borcun ödenmesi konusunda bankanın müşteri lehine garanti vermesi niteliğindeki işlemlerdir. Bilanço dışı işlemler olup nazım hesaplarda izlenir. Bankaların komisyon geliri sağladıkları hizmetlerdir. Nakit dışı kredilerin uygulama örnekleri şunlardır:

- Garanti (teminat kefalet) mektupları
- Kontgarantiler
- Kefalet, aval ve cirolar
- Kabul kredileri
- Akreditifler

BİREYSEL KREDİLER

Gerçek kişilere ticari amaç dışı kullanılan kredilerdir. Geri ödeme tablolarına bağlı taksitli kredilerdir.

Tüketim (İhtiyaç) Kredileri

Genellikle dayanıklı tüketim malları alımına ya da tatil, eğitim, sağlık, evlilik nedeniyle yapılan harcamalara ve bunların taksitlerini ödemeye yönelik kredilerdir.

Taşıt Kredileri

Bankalarca gerçek ya da tüzel kişilere, yeni ya da ikinci el taşıt alımlarında kullanılmak üzere verilen kredilerdir.

Konut ve İşyeri Kredileri

Ülkemizde oluşturulan ipotekli konut finansmanı sistemi kapsamında uygulanan; hazır ya da proje aşamasındaki konut alan gerçek kişilere finansman olanağı sağlayan kredi türüdür.

KREDİLERDE FAİZ HESAPLAMALARI

Borçlu Cari Hesaplarda Faiz Hesaplamaları

$$\text{Faiz Tutarı} = \frac{\text{Kredi Tutarı (A)} \times \text{Gün Sayısı (n)} \times \text{Faiz Oranı (t)}}{100 \times 360}$$

Bireysel Kredilerde Taksit ve Faiz Hesaplamaları

$$\text{Eşit Taksitlerin Bugünkü Değeri} = \text{Eşit Taksitler} \times \frac{(1 + \text{Devre Faiz Oranı})^{\text{devre sayısı}} - 1}{(1 + \text{Devre faiz Oranı})^{\text{Devre sayısı}} \times \text{Devre Faiz oranı}}$$

Kredi Faizleri Üzerindeki Yasal Yükler

Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi (BSMV):

Kaynak Kullanımını Destekleme Fonu (KKDF): Devletin kalkınma planları ve yıllık programlarda öngördüğü hedeflere uygun olarak yatırımların yönlendirilebilmesi ve ihtisas kredilerinin maliyetini düşürülebilmesi için oluşturulmuştur. Fon TCMB tarafından yönetilmekte olup, tüketici kredilerinde kesinti oranı % 10, konut kredilerinde % 0, diğer bazı kredilerde % 3'tür.

BANKACILIKTA FİNANSAL ARACILIK DIŞI GENEL FİNANSMAN İŞLEMLERİ

İşletmelerin Doğrudan Borçlanmalarına Katkıda Bulunmak

Firmalar, bankalardan kredi kullanmak yerine kendi koşullarına daha uygun olabilecek vade ve faiz koşullarıyla tahvil bono çıkararak doğrudan borçlanma yoluna gidebilmektedir.

Yeniden Aracılık İşlevi: Menkul Değerlendirme Uygulamaları

Bankalar verilmiş olan ve sermaye piyasası mevzuatında türleri belirlenmiş olan kredilerden oluşturulan portföylerin menkul değerlere dönüştürülerek getirilerinin önemli bir kısmıyla birlikte finansal yatırımcılara satılmasıdır.

Proje Finansmanı

Normal kredilendirme işlemlerini aşan, farklı finansman yöntemleri ve danışmanlık hizmetleriyle kapsamı genişletilmiş bir uygulamadır.

Yabancı Kaynaklı ya da Teşvik Amaçlı Kredilere Aracılık

Dışsattım hazırlık faaliyetlerinde kullanılmak ve vadeli satış olanaklarını güçlendirmek üzere sevk öncesi ve sevk sonrası kullanılabilen kredilerdir.

Mikro Finansman/Mikro Krediler

Bu krediler toplumsal amaçlı kredilerdir. İşsizlere iş bulmak yerine onların bir serbest meslek sahibi esnaf olarak üretici olmalarını sağlamak amacıyla oluşturulmuş bir sistemdir. Bu kredilerde teminat, esnafın birbirine olan kefaletidir. Prof. Muhammet Yunus tarafından mikro finansman sağlamak amacıyla kurulmuş olan Grameen Bank 1970'li yıllarda bu konuda örnek uygulamaları yapmıştır ve yapmaktadır.

AÇIKLAMALI SORULAR

1. Bankalara tevdi edilen, yatırılan bir başka deyişle bankalar tarafından toplanan ve kabul edilen paralara ne ad verilir?
- A) Tasarruf
B) Mevduat
C) Kredi
D) Opsiyon
E) Swap

AÇIKLAMA

Bankalara tevdi edilen, yatırılan bir başka deyişle bankalar tarafından toplanan ve kabul edilen paralara mevduat denir.

YANIT: B

2. Aşağıdakilerden hangisi katılım bankalarında vadesiz olarak açılabilen ve istenildiğinde kısmen ya da tamamen geri çekilebilme özelliği taşıyan karşılığında hesap sahibine herhangi bir getiri ödenmeyen fonların oluşturduğu hesaptır?
- A) Katılma hesabı
B) Vadesiz mevduat hesabı
C) Özel cari hesap
D) Katılım fonu
E) Vadeli hesap

AÇIKLAMA

Özel Cari Hesap: Katılım bankalarında vadesiz olarak açılabilen ve istenildiğinde kısmen ya da tamamen geri çekilebilme özelliği taşıyan karşılığında hesap sahibine herhangi bir getiri ödenmeyen fonların oluşturduğu hesaptır.

YANIT: C

3. Genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerine, özel bütçeli dairelere, düzenleyici ve denetleyici kurumlara, sosyal güvenlik kurumlarına, yerel yönetimlere, mahkemelere, savcılıklara, icra ve iflas dairelerine ve tereke hâkimliklerine ait hesaplara ne ad verilir?
- A) Tasarruf mevduatı
B) Bankalar mevduatı
C) Ticari kuruluşlar mevduatı
D) Diğer kuruluşlar mevduatı
E) Resmi kuruluşlar mevduatı

AÇIKLAMA

Resmi kuruluşlar mevduatı: Genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerine, özel bütçeli dairelere, düzenleyici ve denetleyici kurumlara, sosyal güvenlik kurumlarına, yerel yönetimlere, mahkemelere, savcılıklara, icra ve iflas dairelerine ve tereke hâkimliklerine ait hesaplardır.

YANIT: E

4. Aşağıdakilerden hangisi vadesi boyunca, istendiği zaman, istenen farklı bir para birimlerine geçiş olanağı sunan dolayısıyla para birimleri arasında arbitraj yapılmasına fırsat tanıyan bir mevduat ürünüdür?
- A) Vadesiz Döviz Tevdiat Hesapları
B) Çok Para Birimli (Arbitrajlı) Mevduat Hesapları
C) Çift Paralı Mevduat Hesapları
D) Opsiyonlu Mevduat Hesapları
E) Vadeli Döviz Tevdiat Hesapları

AÇIKLAMA

Çok Para Birimli (Arbitrajlı) Mevduat Hesapları; vadesi boyunca, istendiği zaman, istenen farklı bir para birimlerine geçiş olanağı sunan dolayısıyla para birimleri arasında arbitraj yapılmasına fırsat tanıyan bir mevduat ürünüdür.

YANIT: B

5. Ülkemizde mevduatın ve katılım fonlarının sigortalanması yetki ve görevi hangi kuruma aittir?

- A) Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu
- B) Sermaye Piyasası Kurumu
- C) Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu
- D) Hazine Müsteşarlığı
- E) Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası

AÇIKLAMA

Ülkemizde mevduatın ve katılım fonlarının sigortalanması yetki ve görevi, bir kamu tüzel kişiliği olan Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na (TMSF) aittir.

YANIT: C

6. Aşağıda çift paralı mevduat hesabına ilişkin verilen ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Bu hesaplar melez bir üründür.
- B) Vadeli Mevduat ve Opsiyon işlemleri bir arada uygulanmaktadır.
- C) ÇPM uygulamasında müşteri, döviz ya da Türk Lirası olarak vadeli bir hesap açmaktadır.
- D) Vadeli hesaba paralel olarak da hesaptaki tutarı teminat göstererek bankaya bir opsiyon hakkı vermektedir.
- E) ÇPM uygulamasında opsiyon primi üzerinden ise % 5 vergi kesintisi söz konusudur.

AÇIKLAMA

ÇPM uygulamasında; opsiyon primi üzerinden %10 vergi kesintisi söz konusudur.

YANIT: E

7. Nominal faiz oranından enflasyon oranının düşülmesinden sonra bulunan faize ne ad verilir?

- A) Cari faiz oranı
- B) Reel faiz oranı
- C) Piyasa faiz oranı
- D) Efektif faiz oranı
- E) Bileşik faiz oranı

AÇIKLAMA

Reel faiz oranı, nominal faiz oranından enflasyon oranının düşülmesinden sonra bulunan faiz oranıdır.

YANIT: B

8. Sadece kredi müşterisinin itibarına güvenilerek, teminat alınmaksızın verilen kredilere ne ad verilir?

- A) Açık kredi
- B) Teminatlı kredi
- C) Kefalet kredisi
- D) Nakdi kredi
- E) İpotek karşılığı kredi

AÇIKLAMA

Teminatsız Krediler; sadece kredi müşterisinin itibarına güvenilerek, teminat alınmaksızın verilen kredilerdir. "Açık kredi" olarak ta adlandırılır.

YANIT: A

9. Banka yönetim kurulu, genel müdürlük kredi komitesi ya da genel müdür yetkisi ile karara bağlanan kredilere ne ad verilir?

- A) Şube yetkisindeki krediler
- B) Bireysel krediler
- C) Otorize krediler
- D) Rotatif krediler
- E) Spot krediler

AÇIKLAMA

Otorize (Genel Müdürlük, Bölge Müdürlüğü yetkisindeki) krediler; banka yönetim kurulu, genel müdürlük kredi komitesi ya da genel müdür yetkisi ile karara bağlanan kredilerdir.

YANIT: C

10. Aşağıdakilerden hangisi bankalarda kredilendirme ilkeleri arasında yer almaz?

- A) Sağlıklik ilkesi
- B) Akışkanlık ilkesi
- C) Uygunluk ilkesi
- D) Yaygınlık ilkesi
- E) Esneklik ilkesi

AÇIKLAMA

Bankalarda Kredilendirme İlkeleri

- Sağlıklik ilkesi
- Verimlilik ilkesi
- Akışkanlık ilkesi
- Uygunluk ilkesi
- Yaygınlık ilkesi
- Yapısal denge ilkesi

YANIT: E

11. Aşağıdakilerden hangisi kredibilite analizinde kullanılan 7C/7K yaklaşımında kurum ya da bireyin durumunun saptanmasında dikkate alınan faktörlerden biri değildir?

- A) Karakter B) Kararlılık
C) Kapasite D) Koşullar
E) Kurallara uygunluk

AÇIKLAMA

Kredibilite analizinde kullanılan 7C/7K yaklaşımında; kredilendirilecek kurum ya da bireyin durumu; karakter, kapasite, kapital, karşılık, koşullar, kurallara uygunluk, kredi dokümanlarının yeterliliği açılarından ele alınır.

YANIT: B

12. Aşağıdakilerden hangisi ticari senetlerin bankaya temlik cirosu ile devredilmesi karşılığında bedelinin belli bir orandan iskonto edilerek ödenmesi biçiminde uygulanan kredi işlemleridir?

- A) Emtia karşılığı kredi
B) Kefalet karşılığı kredi
C) İskonto/iştiraya yoluyla kredilendirme
D) Nakit blokajı kredi
E) Alacak temlihi karşılığı kredi

AÇIKLAMA

İskonto/iştiraya yoluyla kredilendirme; ticari senetlerin bankaya temlik cirosu ile devredilmesi karşılığında bedelinin belli bir orandan iskonto edilerek ödenmesi biçiminde uygulanan kredi işlemleridir.

YANIT: C

13. Aşağıdakilerden hangisi nakit dışı kredilerin uygulama örneklerinden biri değildir?

- A) Kontgaranti
B) Kabul kredisi
C) Spot kredisi
D) Garanti mektubu
E) Akreditif

AÇIKLAMA

Nakit dışı kredilerin uygulama örnekleri şunlardır:

- Garanti (teminat kefalet) mektupları
- Kontgarantiler
- Kefalet, aval ve cirolar
- Kabul kredileri
- Akreditifler

YANIT: C

ÇIKMIŞ SORU

2014-ARA SINAV

14. Vadesiz mevduat sahiplerine hesaplarında para bulunmadığı zaman, önceden belirlenmiş bir limite kadar para çekme ya da hesapları üzerinden çeşitli ödeme işlemlerini gerçekleştirme olanağı sunan özel olarak tasarlanmış hesap aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kredili mevduat hesabı
B) Açık hesap
C) Açık kredi
D) Repo
E) Katılım hesabı

AÇIKLAMA

Vadesiz mevduat sahiplerine hesaplarında para bulunmadığı zaman, önceden belirlenmiş bir limite kadar para çekme ya da hesapları üzerinden çeşitli ödeme işlemlerini gerçekleştirme olanağı sunan özel olarak tasarlanmış hesap 'kredili mevduat hesabı'dır.

YANIT: A

ÇIKMIŞ SORU

2015-ARA SINAV

15. Bankaların bir ücret ya da komisyon karşılığında bir malın teslimi ile ilgili müşteri lehine garanti verdiği kredi türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Teminatlı kredi
B) İhtisas kredisi
C) Gayri nakdi kredi
D) Kefalet kredisi
E) Kurumsal kredi

AÇIKLAMA

Gayri nakdi kredi; bankaların bir ücret ya da komisyon karşılığında, bir malın teslimi ile ilgili müşteri lehine garanti verdiği kredi türüdür.

YANIT: C

**ÇÖZÜMLÜ
DENEME SORULARI**

?

1. Gerçek ya da tüzel kişilerin ellerinde bulunan paralar ile döviz ve altın gibi diğer birikim ve satın alma gücü veren araçların, belirli ya da belirsiz bir süre için ya da saklamak amacıyla, ya sağlayacağı getirden yararlanmak amacıyla ya da bir yandan saklarken bir yandan da faiz kazanmak biçiminde ikili amaçla bankalarda açılan hesaplara bırakılmasına ne ad verilir?
 - A) Kredi
 - B) Opsiyon
 - C) Yatırım
 - D) Mevduat
 - E) Tasarruf
2. Mevduat toplama yetkisi aşağıdaki banka türlerinden hangisine tanınmış bir ayrıcalıktır?
 - A) Ticari bankalar
 - B) Merkez bankaları
 - C) Yatırım bankaları
 - D) Kalkınma bankaları
 - E) Katılım bankaları
3. Aşağıdakilerden hangisi katılım fonları türlerinden biri değildir?
 - A) Resmi katılım fonları
 - B) Bankalar katılım fonları
 - C) Ticari katılım fonları
 - D) Gerçek kişi katılım fonları
 - E) Özel katılım fonları
4. Aşağıdakilerden hangisinde kullanılabilir bakiyenin öğeleri doğru olarak verilmiştir?
 - A) Vadesiz hesaptaki bakiye + Yatırıma Aktarılmış Olan Tutarın Değeri + Kredi Limiti
 - B) Vadeli hesaptaki bakiye + Kredi Limiti
 - C) Vadesiz hesaptaki bakiye – Yatırıma Aktarılmış Olan Tutarın Değeri
 - D) Yatırıma Aktarılmış Olan Tutarın Değeri + Vadeli hesaptaki Bakiye
 - E) Vadesiz hesaptaki bakiye + Yatırıma Aktarılmamış Olan Tutarın Değeri + Kredi Limiti

5. Çift taraflı mevduat hesapları uygulamasında faiz üzerinden % kaç vergi kesintisi söz konusudur?
 - A) 10
 - B) 20
 - C) 25
 - D) 5
 - E) 15
6. TMSF tarafından sağlanan mevduat garantisinde limit kişi başına kaç Türk Lirası'na kadardır?
 - A) 50.000
 - B) 75.000
 - C) 100.000
 - D) 150.000
 - E) 25.000
7. Faiz hesabına esas oluşturan tarihe ne ad verilir?
 - A) Vade
 - B) Temerrüt
 - C) Anüite
 - D) Valör
 - E) Süre
8. Başta para olmak üzere bir ekonomik gücün, ekonomik bir avantajın ya da itibarın, geçici bir süre için sağlanması, ödünç verilmesine ne ad verilir?
 - A) Kredi
 - B) Mevduat
 - C) Tasarruf
 - D) Yatırım
 - E) Faiz

9. Müşterilerin girişmiş olduğu bir malın teslimi, bir işin yapılması, bir dışalım bedelinin ya da bir borcun ödenmesi gibi konularla ilgili olarak bankaların müşterileri lehine garanti vermesi biçimindeki kredilerdir?
- A) Nakdi kredi
B) Teminatsız kredi
C) İhtisas kredisi
D) Uzun vadeli kredi
E) Gayri nakdi kredi
10. Aşağıdakilerden hangisi yüklenici firmaların yaptıkları işler nedeniyle muhatap kurumlarda biriken hak edişlerinin bir noter temliknamesi ile bankaya devredilmesi suretiyle kullanılan kredidir?
- A) Senet karşılığı kredi
B) İştirah yoluyla kredi
C) Alacak temlikli karşılığı kredi
D) İpotek karşılığı kredi
E) Kefalet karşılığı kredi
11. Aşağıdakilerden hangisi konut kredileri, KOBİ kredileri, İhracat Kredileri gibi bankaların belirli bir alana yönelik olarak verilen kredilerdir?
- A) Yatırım kredisi
B) İşletme sermayesi kredisi
C) İhtisas kredisi
D) Açık kredi
E) Kurumsal finansman desteği
12. Aşağıdakilerden hangisi katılım bankalarınca gerçek ve tüzel kişilerin tüm faaliyetlerinden veya belirli bir parti malın alım satımından doğacak kâr ve zarara katılmak üzere bu kişilere fon kullanılması işlemidir?
- A) Finansal kiralama
B) Mal karşılığı vesaikin finansmanı
C) Ortak yatırımlar
D) Kâr-Zarar ortaklığı yatırımı
E) Bireysel finansman desteği
13. Bankalarca bir gerçek ya da tüzel kişiye veya bir risk grubuna kullanılabilecek kredilerin toplamı özkaynaklarının % kaçını aşamaz?
- A) 10
B) 15
C) 20
D) 25
E) 50
14. Aşağıdakilerden hangisi devletin kalkınma planları ve yıllık programlarda öngördüğü hedeflere uygun olarak yatırımların yönlendirilebilmesi ve ihtisas kredilerinin maliyetini düşürülebilmesi için oluşturulmuştur?
- A) Tasarruf mevduatı sigorta fonu
B) Banka ve sigorta muameleleri vergisi
C) Kurumlar vergisi
D) Kaynak ve kullanımını destekleme fonu
E) Damga vergisi
15. Aşağıdakilerden hangisi bankacılıkta uygulaması giderek yaygınlaşan finansal aracılık dışı genel finansman işlevleri arasında yer almaz?
- A) Proje finansmanı
B) Mikro finansman
C) Yabancı ya da kamu kaynaklı destek kredilerine aracılık
D) Menkul değerlendirme
E) Finansal kiralama

**ÇÖZÜMLÜ DENEME
SORULARI YANITLARI**

1. **D** Mevduat; gerçek ya da tüzel kişilerin elinde bulunan paralar ile döviz ve altın gibi diğer birikim ve satın alma gücü veren araçların, belirli ya da belirsiz bir süre için ya da saklamak amacıyla, ya sağlayacağı getiriden yararlanmak amacıyla ya da bir yandan saklarken bir yandan da faiz kazanma biçiminde ikili amaçla bankalarda açılan hesaplara bırakılmasıdır.
2. **A** Mevduat toplama yetkisi sadece ticari bankalara tanınmış bir ayrıcalıktır.
3. **E** Katılım fonlarının türleri şunlardır:
 - Gerçek kişi katılım fonları
 - Ticari katılım fonları
 - Bankalar katılım fonları
 - Resmi katılım fonları
 - Diğer kuruluşlar katılım fonları
4. **A** Kullanılabilir bakiyenin öğeleri:
Vadesiz hesaptaki bakiye + Yatırıma Aktarılmış Olan Tutarın Değeri + Kredi Limiti
5. **E** ÇPM uygulamasında; faiz üzerinden %15 vergi kesintisi söz konusudur.
6. **C** TMSF tarafından sağlanan mevduat garantisinde limit kişi başına 100.000 Türk Lirasına kadardır.
7. **D** Valör: Faiz hesabına esas oluşturan tarihe valör denir.
8. **A** Kredi; başta para olmak üzere bir ekonomik gücün, ekonomik bir avantajın ya da itibarın, geçici bir süre için sağlanması, ödünç verilmesidir.
9. **E** Gayri nakdi kredi (nakit dışı kredi), müşterilerin girişmiş olduğu bir malın teslimi, bir işin yapılması, bir dışalım bedelinin ya da bir borcun ödenmesi gibi konularla ilgili olarak bankaların müşterileri lehine garanti vermesi biçimindeki kredilerdir.

10. **C** Alacak temlik karşılığı kredi; yüklenici firmaların yaptıkları işler nedeniyle muhatap kurumlarda biriken hak edişlerinin bir noter temliknamesi ile bankaya devredilmesi suretiyle kullanılan kredidir.
11. **C** İhtisas kredisi; konut kredileri, KOBİ kredileri, İhracat Kredileri gibi bankaların belirli bir alana yönelik olarak verdikleri kredilerdir.
12. **D** Kâr-zarar ortaklığı yatırımı; katılım bankalarının gerçek ve tüzel kişilerin tüm faaliyetlerinden veya belirli bir parti malın alım satımından doğacak kâr ve zarara katılmak üzere bu kişilere fon kullanılması işlemidir.
13. **D** Bankalarca bir gerçek ya da tüzel kişiye veya bir risk grubuna kullanılabilecek kredilerin toplamı özkaynaklarının %25'ini aşamaz.
14. **D** Kaynak Kullanımını Destekleme Fonu (KKDF): Devletin kalkınma planları ve yıllık programlarda öngördüğü hedeflere uygun olarak yatırımların yönlendirilebilmesi ve ihtisas kredilerinin maliyetini düşürülebilmesi için oluşturulmuştur.
15. **E** Bankacılıkta uygulaması giderek yaygınlaşan finansal aracılık dışı genel finansman işlevleri şunlardır:
 - İşletmelerin doğrudan borçlanmalarına katkıda bulunmak
 - Menkul değerlendirme yoluyla yeniden aracılık uygulamaları
 - Proje finansmanı
 - Yabancı ya da kamu kaynaklı destek kredilerine aracılık
 - Mikro finansman

Öğretmen Diyor ki! Bu üniteye ticari senetler ve genel niteliklerini öğreniniz. Ticari senetlerin ortak özelliklerini, ciro işlemlerini öğreniniz. Poliçeler ve poliçelerle ilgili bankacılık hizmetlerine çalışınız. Bono ve çek kavramlarını, bunlarla ilgili bankacılık hizmetlerini öğreniniz.

Önceki Sınavlarda Çıkan Soru Adedi	
Ara Sınav	Dönem Sonu
5	2

TİCARİ SENETLER VE GENEL NİTELİKLERİ

Ticari senetler (kambiyo senetleri); bir borç-alacak ilişkisinin ürünü olarak düzenlenip belli tutardaki bir alacak hakkını temsil eden ve bir borç yükümlülüğünün taahhüdünü içeren kıymetli evrak niteliğindeki senetlerdir. Kıymetli evrak öyle senetlerdir ki, bunların içerdikleri hak, senetten ayrı olarak ileri sürülemediği gibi senet verilmeden başkalarına devir edilemez. Ticari senetlerin genel niteliği bir ödeme aracı olmaları; temel özellikleri ise kıymetli evrak olmalarıdır. Alacak senetleri grubunda yer alırlar.

TİCARİ SENETLERİN YAPISI

Ticari senetler, bir alacağın varlığını kanıtlayan ve bir borcun ödeme yükümlülüğünü içeren ama ortaya çıkmalarına neden olan borç-alacak ilişkisinden bağımsız olarak ekonomide elden ele dolaşabilen belgelerdir.

TİCARİ SENETLERİN ORTAK ÖZELLİKLERİ

- *Biçim koşulları*
- *Müteselsilen sorumluluk esası*
- *İmzaların birbirinden bağımsız sorumluluğu*
- *İbraz (sunum) zorunluluğu*
- *Yasal iptal yöntemi*
- *Özel icra usulüne bağlılık*
- *Emre yazılı senet sayılmaları*
- *Resmi evrak hükmünde sayılmaları*
- *Soyutluk*

TİCARİ SENETLERİN YİTİRİLMESİ, ÖDEMEDEN MEN VE İPTAL EDİLMESİ

Bir ticari senedin, rızası olmaksızın hamilin elinden çıkması; yürütülmesi, çalınması, yıpranması, yanması vb. durumlarda öncelikle tedbir olarak, ödeme yeri mahkemesinden, senedin ödenmesinin yasaklanması (ödemeden men) istenir. Senedin kimin elinde olduğu bilinmiyorsa, mahkemeden senedin iptali istenir. Elden rızasız çıkmış olan senedin kimde olduğu belli ise geri alma davası açılır. Senedin meşru hamili mahkemece saptanır.

Ticari Senetlerde Devir: Ciro

Ticari senetlerin devri; genellikle senedin arkasına amaca uygun bir ciro kaydının yazılması ve senedin devredilen kişiye teslim edilmesi yani zilyetliğinin geçirilmesi ile gerçekleştirilir. Ciro kaydı, ticari senetlerin arkasından yer kalmazsa yaptırılarak eklenen 'alonj' denilen bir kâğıt üzerine de yazılabilir ve ciranto (ciro eden kişi) tarafından imzalanmaktadır. Cironun kayıtsız, şartsız olması ilkedir. Cironun bağlı tutulduğu her şart yazılmamış sayılır. Kısmi ciro da batıldır.

Ciro Çeşitleri**Ticari Senetlerde Biçimsel Açından Cirolar**

- **Tam ciro:** Tam ciroda, ciranta senedi ciro edeceği kimsenin adını, soyadını ve ödeyiniz ibaresini senedin arka yüzüne yazar ve imzalar, senedi teslim eder.
- **Beyaz (açık) ciro:** Beyaz ciroda, ciranta, senedin arka yüzüne herhangi bir isim belirtmeden sadece ödeyiniz ibaresini yazar ve imzalar; senedi teslim eder.

Ticari Senetlerde Amaçlar Açısından Cirolar

Ticari senetler; bir ödeme yapmak, rehin edip karşılığında kredi kullanmak, tahsil edilmelerine yönelik hizmet sağlamak amaçlarıyla devredilebilmektedir.

- **Temlik ciro:** Burada amaç senedi tümüyle devretmektir. Bankaların iskonto, iştirah işlemlerinde; faktoring, forfaiting işlemlerinde geçerli bir ciro türüdür.
- **Rehin ciro:** Karşılığında kredi kullanılmak üzere bankalara teminat olarak verilen senetler için geçerli bir ciro türüdür. Amaç kredi veren bankanın alacağına bir güvence oluşturmaktır.
- **Tahsil ciro:** Hizmet amaçlı bir ciro türüdür. Ticari senet bedelinin bir başka kimse tarafından tahsil edilmesini sağlamak amacıyla yapılan cirodur.

Vadenin Geçmesinden Sonra Yapılan Ciro

Vadeden sonra yapılan cirolar, vadeden önce yapılan ciroların hükümlerini doğurmaktadır.

POLİÇELER VE POLİÇELERLE İLGİLİ BANKACILIK HİZMETLERİ**Polîçeler ve Ekonomik İşlevleri**

Polîçe, üç taraflı bir borç-alacak ilişkisini düzenleyen ve özel biçim koşulları olan kıymetli evrak niteliğindeki bir ödeme aracıdır. Alacaklının keşideci olarak ve borçluyu muhatap olarak düzenlediği; belli bir alacak tutarının; kendisinden alacaklı olan üçüncü bir kişiye (lehtar) ödenmesi, talimatını içeren ve böylece bir alacağın doğrudan bir borca havale edilerek tahsiline yarayan bir finansal araçtır.

Polîçede Taraflar ve Kabul

Polîçede; keşideci, lehtar ve muhatap olmak üzere üç taraf bulunmaktadır.

- *Senedi düzenleyen keşideci, muhataptan alacaklı fakat lehtara borçludur.*
- *Muhatap, polîçeyi kabul edip üzerini imzalayarak borçlu durumuna geçer.*
- *Lehtar, polîçenin ilk alacaklısı olan kişidir ve polîçeyi başkalarına ciro edebilir. Polîçeyi ciro yoluyla devralıp elinde bulunduran kişi polîçenin hamili olarak hak sahibidir.*

Polîçelerde Vade

- *Görüldüğünde ödenecek polîçeler*
- *Görüldüğünden belli bir süre sonra ödenecek polîçeler*
- *Keşide tarihinden belirli bir süre sonra ödenecek polîçeler*
- *Belirli bir günde ödenecek polîçeler*

Polîçeler Dayalı Bankacılık İşlemleri**Polîçelerle İlgili Tahsilat İşlemleri**

Bankalar, müşterilerinin lehtar ya da hamili oldukları polîçelerin tahsilini gerçekleştirmektedirler.

Polîçelerle İlgili Kredi İşlemleri

Bankalar, alacaklarını polîçelere bağlamış müşterilerinin bu ticari senetlerini teminat ciro su ile rehin alınarak karşılığında belli bir marj ile kredi verir.

Polîçelerle İlgili İskonto ve İştirah İşlemleri

Bu uygulamalarda, polîçe banka tarafından temlik ciro suyla alınır. Bedeli güncel bir faiz oranı ile iskonto edilerek müşteriye ödenir. Borçlu başka bir şehirde ya da ülkede ise işleme iştirah denir.

BONOLAR (SENETLER) VE BONOLARLA İLGİLİ BANKACILIK HİZMETLERİ**BONODA (SENETTE) BULUNMASI ZORUNLU BİÇİM KOŞULLARI VE DÜZENLENMESİ****Bono (Senet) Tanımı**

Borçlusu tarafından düzenlenip imzalanarak alacaklıya verilen ve belli bir paranın belli bir süre sonra kayıtsız şartsız ödeneceğini taahhüt eden kıymetli evrak niteliğindeki ticari senetlere bono denir.

Bonoda (Senette) Taraflar

- *Borçlu (muhatap): Senedi düzenleyip imzalayan ve vadesinde bedelini ödeyecek kişidir.*
- *Alacaklı (lehtar): Alacaklı olması nedeniyle adına ve emrine senet yazılan kişidir.*

Bonoların (Senetlerin) Ekonomik İşlevleri

Senede bağlanmış alacakların avantajları şunlardır:

- Senede bağlanmış bir alacak ticari ve finansal piyasalarda dolaşım kabiliyetine ulaşır.
- Alacaklar, senede bağlanarak, iskonto, iştirah, faktoring işlemlerine konu olabilir.
- Kullanılacak kredilere karşı rehin edilebilecek bir teminat ortaya çıkar.
- Vadesinde ödenmeme sorunu çıktığında takibi kolaydır.
- Finansal analizde senetli alacaklar olumlu değerlendirilir.
- Yapılan analizlerde senetli alacaklar alacak kalitesini daha yüksek gösterir.
- Derecelendirme amaçlı analizlerde, cari hesap türü alacaklara oranla daha yüksek puanlara ulaşmayı sağlar.
- Damga vergisi yükümlülüğü olmadığından alacakların senede bağlanmasının maddi bir yükü de yoktur.

Bankalarda Bonolarla (Senetlerle) İlgili İşlemler

Bankalarda Senet Karşılığı Kredi İşlemleri

Senet karşılığı kredi uygulamasında şu aşamalar yer alır:

- Kredinin açılması
- Senetlerin teminata alınması
- Ödenmeyen senetlerin iadesi
- Kredinin kullanılabilmesi
- Senetlerin tahsil edilip borçtan düşülmesi.

Hatır senedi (finansman amaçlı senet); kredi kullanan firmaların elinde gerçek ticari işlemler nedeniyle düzenlenmiş müşteri senetleri yeteri kadar bulunmadığında, krediyi kullanmayı sürdürebilmek için çevrelerindeki kimselerden güvене dayalı ilişkilere dayanarak sırf bankanın teminat formalitesini tamamlamak üzere sağladıkları yapay senetlerdir.

Bankalarda Senet İskonto ve İştirah İşlemleri

Bankaların müşterilerinden, lehtar ya da hamili oldukları senetlerini temlik cirosu ile devralmaları durumunda iskonto işlemi söz konusudur. Senet borçlusu şehir dışında ise iştirah işlemi adını alır.

Senetlerin Protesto, Protestonun Kaldırılması ve Sonuçları

Senetlerin vadesini izleyen iki işgününde ödenmemeleri durumunda noter aracılığıyla protesto edilmeleri gerekir. Ödememe protestolarının asgari bildirim limiti 2.000 Türk Lirasıdır. İkibin Türk Lirasının üstündeki protestolarda protesto işlemini yapan bankalar tarafından elektronik ortamda TBB/Risk Merkezi'ne bildirme zorunluluğu vardır. Protesto edilmiş bir senedin sonradan ödenmesi ile protesto kaldırılır.

ÇEKLER VE ÇEKLERLE İLGİLİ BANKACILIK HİZMETLERİ

ÇEK TANIMI

Çek, bankalardaki hesaplar üzerine, hesap sahipleri tarafından, yasal biçim koşullarına bağlı kalınarak, belli tutardaki bir paranın, kayıtsız şartsız ödenmesi için yazılabilen, ticari senetler kapsamında yer alan, kıymetli evrak niteliğindeki bir ödeme aracıdır.

ÇEKTE TARAFLAR

- **Keşideci:** Çeki düzenleyen hesap sahibi olup muhatap bankaya çekte yazılı tutarın bir başka kişiye (lehtara) ödenmesini emretmektedir.
- **Muhatap:** Çekin üzerine keşide edildiği mevduat hesabının bulunduğu ve gerekli koşulların varlığı durumunda çeki ödeyecek olan banka şubesidir.
- **Lehtar/Hamil:** Kendisine ödenmek üzere çek yazılan, çeki elinde bulunduran kişidir.

ÇEKİN HUKUKSAL NİTELİKLERİ

- Çek, emre yazılı senet niteliği taşır. Uygulamada nama ya da hamiline olarak yazılabilir.
- Çek, kıymetli bir evraktır.
- Çek, özel bir havale niteliği taşımaktadır.
- Çek, düzenlenmesini gerektiren ödeme ilişkisinden soyut olarak ciro yoluyla devredilerek işlevini sürdürür.

ÇEKLER VE EKONOMİK İŞLEMLERİ

Çek, bankadaki mevduat hesaplarına dayanılarak, ödemeleri gerçekleştirmek üzere kullanılan modern bir ödeme aracıdır. Çekler damga vergisine tabi değildir.

ÇEKTE SÜRELER

Çekte Sunum (İbraz) Süresi

Çekin ibraz süresi hesaplanırken, çekin düzenlenme tarihi sayılmayıp; ertesi gün birinci gün sayılarak hesap yapılır. Çekin ibraz süresi, belli coğrafi ölçütlere göre sınıflandırılmıştır:

Çekin keşide yeri ile muhatap banka şubesi;

- Aynı ilçe sınırlarında iseler 10 gün
- Aynı şehir sınırlarında iseler 10 gün
- Farklı şehir sınırlarında iseler 1 ay
- Aynı kıtada iseler 1 ay
- Akdeniz'e sahili olan ülkelerde iseler 1 ay
- Farklı kıtada iseler 3 aydır.

ÇEKTE ZAMANAŞIMI

Çek borçlularından birinin diğerine karşı sahip olduğu başvurma hakkı da bu çek borçlusunun çeki ödemesinden ya da çekin dava yolu ile kendisine karşı ileri sürüldüğü tarihten itibaren üç yıl geçmekle zamanaşımına uğramaktadır.

ÇEKTE CAYMA

Çekten caymak, çeki ödemekten vazgeçmektir.

ÖDEME YASAKLI ÇEKLER (ÇEKTE ÖDEMEDEN MEN)

Eğer bir çek, kişinin isteği dışında elinden çıktıysa, bu durumda çekin ödenmesinin durdurulması yani çekin ödemededen men edilmesi için, müşterinin bankaya ödemededen mene ilişkin mahkeme kararı getirmesi şarttır.

ÇEKTE DEVİR (CİRO) İŞLEMİ

- *Hamiline yazılı çeklerde ciro: Bu tür çeklerde herhangi bir ciro işlemi zorunlu olmayıp çek teslim suretiyle devredilebilir.*
- *Emre yazılı çeklerde ciro: Çekin arkasına ciro kaydı yapıp sonra teslim edilmesi gerekir.*
- *Nama yazılı çekler ve çizgili çeklerde ciro: Bu tür çekler ciro edilememektedir. Bu çekler ancak alacağın temlikli yoluyla devredilebilir.*

Çekte Ciro Özellikleri ve Koşulları

- *Emre yazılı kaydıyla şart kılınan çek, ciro ve zilyetliğin geçirilmesiyle devredilebilir.*
- *Emre yazı değildir kaydıyla şart kılınan çek ancak alacağın temlikliyle devredilebilir.*
- *Hamiline yazılı bir çek üzerine yapılan ciro, senedin niteliğini değiştirerek onu emre yazılı bir çek haline getirmez.*
- *Hamiline yazılı ciro beyaz ciro hükmündedir.*
- *Cironun kayıtsız ve şartsız olması gerekir.*
- *Ciro, düzenleyen veya çekten dolayı borçlu olanlardan herhangi biri lehine de yapılabilir.*
- *Çekler kısmen ciro edilemezler.*
- *Çekin muhatapı olan bankanın kendisi çeki ciro edemez.*
- *Muhatap bankanın cirosu batıldır.*
- *Muhatap banka lehindeki ciro yalnız makbuz hükmündedir.*
- *İbraz süresinin geçmesinden sonra yapılan ciro, ancak alacağın temlikinin sonuçlarını doğurur.*
- *Tarihsiz bir cironun, protesto veya aynı nitelikte bir belirlemeden veya ibraz süresinin geçmesinden önce yapıldığı, aksi sabit oluncaya kadar karinedir.*

Çek Hesapları ve Çek Verilecek Kişilerin Seçimi

Çek hesabı açtırmak isteyen müşterilerin çek kullanım yasaklı olup olmadığını, ekonomik ve sosyal durumunu belirlemek zorundadırlar. Çek hesabı; müşterinin, vekilinin ya da yasal temsilcisinin imzası olmadan açılmaz. Çek hesapları, ancak sahibinin yazılı talebi üzerine ya da zamanaşımı süresinin dolması üzerine kapatılabilmektedir.

Çek Defterlerinin Bankalarca Bastırılması ve Baskı Koşulları

Bankalarca, çek defterleri ve sürekli formdaki çek yaprakları, TCMB tebliğinde belirtilen esaslara uygun olarak bastırılmak zorundadır.

Bankaların Sorumlu Olduğu Tutar

Bankaların, verdikleri her çek yaprağının karşılığı ile ilgili olarak parasal sorumlulukları vardır. Bu sorumluluk Çek Yasasının hükmü olup sorumlu olunan tutar, her yıl yeniden ayarlanmakta ve TCMB tarafından duyurulmaktadır. Bankaların karşılıksız çıkan her çek yaprağı için sorumlu olduğu bu tutar bin dörtyüz on Türk Lirası'dır.

Çeklerin Ödenmesi

Üç ayrı ibraz ve ödeme yeri söz konusu olabilmektedir: Hesabın bulunduğu şube, aynı bankanın bir başka şubesi başka bir banka aracılığı ile takas.

Hesabın Bulunduğu Banka Şubesinden Çek Ödemesi

Çek, hesabın bulunduğu muhatap banka şubesine ibraz edildiğinde hamilin kimlik tespiti yapılarak ödenir.

Ödenemeyecek Çekler

Ödenmek üzere sunulan bir çek, eğer;

- > Zorunlu şekil şartlarını taşımıyorsa,
- > Keşidecinin imzası yetersiz ya da sahte ise,
- > Üzerinde tahrifat yapılmış ise,
- > İbraz süresi içinde iptal edilmiş ise,
- > İbraz süresi geçmiş ve ödenmesi için keşidecinin onayı yok ise,
- > Üzerinde yazılı düzenlenme tarihinden önce ibraz edilmiş ise,
- > Hesabın üzerinde haciz var ise,
- > Zaman aşımına uğramış ise ödenmez.

Aynı Bankanın Bir Başka Şubesinde Çek Ödemesi

Çekin, hesabın bulunduğu şubeden başka bir şubeye ibraz edilmesi durumunda, o şubece, hesabın bulunduğu şubeden karşılığı sorulma ya da eş zamanlı bilgisayar ekranından sorgulanmak, keşideci imzası ekrandan görülemiyorsa ilgili şubeden onayı alınmak suretiyle ödeme yapılır.

Başka Bir Banka Aracılığıyla Çek Ödemesi: Çek Takası

Çek takası bankalar arası bir işlemdir. Çeklerin banka şubeleri arasında hesaben takas yoluyla ödenmesini sağlamak üzere, TCMB'nin gözetimi altında, merkezi Ankara'da bulunan Bankalar arası Takas Odaları Merkezi kurulmuştur. Çek takası TCMB nezdinde oluşturulmuş bir sistem olup çeklerin ait oldukları banka yerine müşterinin çalıştığı bankaya verilerek bankalararası çek tahsilatı gerçekleştirilmektedir.

İleri Tarihli Çekler ve Sunumunda Yapılacak İşlemler

Çek görüldüğünde ödenir. Düzenlenme günü olarak gösterilen günden önce ödenmek üzere ibraz olunan çek ibraz günü ödenir. İleri düzenleme tarihli çekle ilgili olarak hukuki takip yapılabilmesi için, çekin üzerindeki düzenleme tarihine göre kanuni ibraz süresi içinde bankaya ibraz edilmesi ve karşılıksızdır işlemine tabi tutulması şarttır.

Çeklerde Karşılık ve Karşılıksızlık

Çeklerde Karşılık

Bir çekin düzenlenmesi için muhatap bana nezdindeki mevduat hesabında yeterli bir karşılık bulunması ve düzenleyenin bu karşılık üzerine çek yazmak suretiyle belli bir tutarın ödeneceğine dair muhatapla aralarında açık ya da zımni bir anlatma bulunması şarttır.

Çeklerde Karşılıksızlık

Çeklerin üzerine keşide edildikleri hesapta karşılığının bulunmaması durumunda karşılıksızlık işlemi yapılır. Karşılıksızlık işlemi; hamilin isteği üzerine, çekin arka yüzüne tahsil için bankaya ibraz edildiği tarih, hesap durumu, bankaların yükümlülüğü çerçevesine ödediği miktar ve ibraz eden gerçek kişinin adı ve soyadı yazılmak, başvuran kişinin bir tüzel kişi adına bedeli tahsil etmesi durumunda bu husus belirtilmek ve bu kişi ile banka yetkilileri tarafından imzalanmak suretiyle yapılır.

Çek Karşılıksızlığının Sonuçları

Karşılıksızlık işlemi gören çekin keşidecisi; çeki düzenlemekten ve çek hesabı açmaktan yasaklanabilir.

Çek Düzenleme ve Çek Hesabı Açma Yasağı

➤ *Karşılıksız çek düzenleyen ya da çek üzerinde yazılı tarihte ilgili banka hesabında karşılığını bulundurmayan gerçek ve tüzel kişi hakkında; ödenmemesi durumunda hapis cezasına dönüştürülecek adli para cezasının yanında çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı kararı verilebilir.*

➤ *Hakkında çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı kararı verilmiş kişi;* Elindeki bütün çek yapraklarını ait olduğu bankaya iade etmekle yükümlüdür. Adına yeni bir çek hesabı açamaz.

Yasaklılık kararının kendine tebliğ edildiği tarihten itibaren on gün içinde, düzenlemiş olduğu çeklerle ilgili bilgileri muhatap bankaya liste halinde vermek zorundadır.

Çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı kararına ilişkin bilgiler, güvenli elektronik imza ile imzalandıktan sonra Adalet Bakanlığı Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) aracılığı ile TBB/Risk Merkezine bildirilmekte ve bankalara duyurulmaktadır.

Çek Düzenleme ve Çek Hesabı Açmaya İlişkin Yasaklama ve Yasağın Kaldırma Kararlarının Bildirimi

Çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağında olduğu gibi bu yasağın kaldırılmasına ilişkin kararlarda Adalet Bakanlığı Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) aracılığı ile TBB/Risk Merkezine elektronik ortamda haftalık olarak bildirilmektedir.

Çek Yasağının Kaldırılması

Yasaklılığın kaldırılması çekle ilgili ödenin yapılması ile gerçekleştirilebildiği gibi; yasaklama için talepte bulunmuş olan çek hamilinin talebinden vazgeçmesi üzerine de gerçekleşebilmektedir. Bu işleme ilişkin kayıtlar, eğer mahkumiyet söz konusu olmuşsa infazından üç yıl sonra ve her durumda kayıt giriş tarihinden itibaren on yıl geçmesiyle silinir ve bu işlem ilan edilir.

Çek Uygulamasında Ceza Hükümleri

- *Tacirin ticari işletmesiyle ilgili iş ve işlemlerinde, tacir olmayan kişinin çek defterini kullanarak çek düzenleyen ve düzenleten kişi altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.*
- *Tacir olmayan kişiye tacir kişiye verilmesi gereken çek defteri veren banka görevlisi hakkında elli günden yüz elli güne kadar adli para cezası verilir.*
- *Bankaya gerçek dışı beyanda bulunan kişi, üç aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.*
- *Hakkında çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı bulunan gerçek veya tüzel kişiye çek defteri veren banka görevlileri elli günden yüz elli güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.*
- *Karşılığı bulunmayan çekle ilgili, talebe rağmen, karşılıksızdır işlemi yapmayan banka görevlisi bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.*
- *Çekin karşılığının hesapta olmasına rağmen, hamiline ödemedede bulunmayan ya da bankanın kanunen ödemekle yükümlü olduğu tutarı hamiline ödemeyen banka görevlisi bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır*
- *Hakkında çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı bulunan kişi buna rağmen tekrar çek düzenlerde bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.*
- *Hakkında çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı bulunan kişi adına çek hesabı açan banka görevlisi üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.*
- *Çek defteri basmaya veya bastırmaya kanunen yetkili kılınanlar dışında çek defteri basanlar ve bastıranlar iki yıldan beş yıla kadar hapis ve bin beş yüz güne kadar adli para cezasıyla cezalandırılır.*
- *Hamiline çek defteri yaprağını kullanmadan hamiline çek düzenleyen kişi, bu aykırılığı içeren her bir çekle ilgili olarak üç yüz Türk Lirasından üç bin Türk Lirasına kadar idari para cezası ile cezalandırılır.*
- *Çekin karşılıksız çıkmasıyla hamili düzenleyicinin adreslerini bankadan talep etmesine rağmen kendisine verilmemesi durumunda, ilgili bankaya beş yüz Türk Lirasından beş bin Türk Lirasına kadar idari para cezası verilir.*

Ödeme Yeri Hukuku

TTK'na göre şu yazılı hususların çekin ödeneceği ülke hukuka göre belirleneceği hükme bağlanmıştır: Çekin mutlaka görüldüğünde mi ödenmesi gerektiği yoksa görüldükten belirli bir süre sonra mı ödeneceği; ibraz süresi; çekin kabul teyit, tasdik veya vize edilip edilemeyeceği, hamilin kısmen ödemeyi isteyebilip isteyemeyeceği; çekin çizilip çizilemeyeceği; çekin karşılığı üzerinde hamilin özel haklarının bulunup bulunmadığı; düzenleyenin çekten cayabilip cayamayacağı; çekin kaybedilmesi veya çalınması halinde alınacak tedbirler; cırantalara, düzenleyene ve diğer çek borçlularına karşı başvurma haklarının korunması için bir protesto veya buna eş değer bir belirleme yapmanın gerekli olup olmadığı.

AÇIKLAMALI SORULAR

1. Aşağıdakilerden hangisi bir borç-alacak ilişkisinin ürünü olarak düzenlenip belli tutardaki bir alacak hakkını temsil eden ve bir borç yükümlülüğünün taahhüdünü içeren kıymetli evrak niteliğindeki senetlerdir?

- A) Yatırım fonu
- B) Menkul kıymet
- C) Kambiyo senedi
- D) Kâr/zarar ortaklığı belgesi
- E) Gelir ortaklığı senedi

AÇIKLAMA

Ticari senetler (kambiyo senetleri); bir borç-alacak ilişkisinin ürünü olarak düzenlenip belli tutardaki bir alacak hakkını temsil eden ve bir borç yükümlülüğünün taahhüdünü içeren kıymetli evrak niteliğindeki senetlerdir.

YANIT: C

2. Aşağıda ticari senetlere ilişkin verilen ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Genel niteliği bir ödeme aracı olmalarıdır.
- B) Temel özelliği kıymetli evrak olmasıdır.
- C) Ciro edilerek kolayca devredilebilirler.
- D) Özkaynaklar grubunda yer alırlar.
- E) Ticari ödemelerde para gibi kullanılabilirler.

AÇIKLAMA

Ticari senetlerin genel niteliği bir ödeme aracı olmaları; temel özellikleri ise kıymetli evrak olmalarıdır. Alacak senetleri grubunda yer alırlar. Ciro edilerek kolayca devredilebilirler. Bu nedenle ticari ödemelerde para gibi kullanılabilirler. Ayrıca finansal yatırım amaçlı işlemlere de konu olabilirler.

YANIT: D

3. Aşağıdakilerden hangisi ticari senetlerin ortak özelliklerinden biri değildir?

- A) Biçim koşulları
- B) İbraz zorunluluğu
- C) Yasal iptal yöntemi
- D) Özel icra usulüne bağlılık
- E) Hamiline yazılı senet sayılımaları

AÇIKLAMA

Ticari Senetlerin Ortak Özellikleri

- Biçim koşulları
- Müteselsilen sorumluluk esası
- İmzaların birbirinden bağımsız sorumluluğu
- İbraz (sunum) zorunluluğu
- Yasal iptal yöntemi
- Özel icra usulüne bağlılık
- Emre yazılı senet sayılımaları
- Resmi evrak hükmünde sayılımaları
- Soyutluk

YANIT: E

4. Aşağıdaki ciro türlerinden hangisinde ciranta senedi ciro edeceği kimsenin adını, soyadını ve ödeyiniz ibaresini senedin arka yüzüne yazar ve imzalar, senedi teslim eder?

- A) Beyaz ciro
- B) Tam ciro
- C) Açık ciro
- D) Temlik ciro
- E) Mahsup ciro

AÇIKLAMA

Tam ciroda, ciranta senedi ciro edeceği kimsenin adını, soyadını ve ödeyiniz ibaresini senedin arka yüzüne yazar ve imzalar, senedi teslim eder.

YANIT: B

5. Aşağıdaki ciro türlerinden hangisi hizmet amaçlı bir ciro türü olup, ticari senet bedelinin bir başka kimse tarafından tahsil edilmesini sağlamak amacıyla yapılır?

- A) Rehin ciro
- B) Tam ciro
- C) Beyaz ciro
- D) Tahsil ciro
- E) Temlik ciro

AÇIKLAMA

Tahsil ciro: Hizmet amaçlı bir ciro türüdür. Ticari senet bedelinin bir başka kimse tarafından tahsil edilmesini sağlamak amacıyla yapılan cirodur.

YANIT: D

6. Alacaklının keşideci olarak ve borçluyu muhatap olarak düzenlediği; belli bir alacak tutarının; kendisinden alacaklı olan üçüncü bir kişiye (lehtar) ödenmesi, talimatını içeren ve böylece bir alacağın doğrudan bir borca havale edilerek tahsiline yarayan bir finansal araç aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bono
B) Poliçe
C) Menkul kıymet
D) Ticari senet
E) Çek

AÇIKLAMA

Poliçe, alacaklının keşideci olarak ve borçluyu muhatap olarak düzenlediği; belli bir alacak tutarının; kendisinden alacaklı olan üçüncü bir kişiye (lehtar) ödenmesi, talimatını içeren ve böylece bir alacağın doğrudan bir borca havale edilerek tahsiline yarayan bir finansal araçtır.

YANIT: B

7. Aşağıdakilerden hangisinde keşideci, lehtar ve muhatap olmak üzere üç taraf bulunmaktadır?

- A) Hisse senedi
B) Bono
C) Tahvil
D) Finansman bonosu
E) Poliçe

AÇIKLAMA

Poliçede; keşideci, lehtar ve muhatap olmak üzere üç taraf bulunmaktadır.

YANIT: E

8. Aşağıdakilerden hangisi poliçede bulunması zorunlu unsurlardan biri değildir?

- A) Senet metninde poliçe kelimesi
B) Belli bir bedelini ödenmesi hususunda kayıtsız ve şartsız havaleyi
C) Ödeme yapılacak kişinin imzası
D) Muhatabın adı
E) Ödeme yeri

AÇIKLAMA

Poliçe;

- Senet metninde poliçe kelimesini, senet Türkçe'den başka bir dille yazılmışsa, o dilde poliçe karşılığı olarak kullanılan kelimeyi
- Belirli bir bedelin ödenmesi hususunda kayıtsız ve şartsız havaleyi
- Ödeyecek olan kişinin, muhatabın adını
- Vadeyi
- Ödeme yerini
- Kime veya kimin emrine ödenecek ise onun adını
- Düzenlenme tarihini ve yerini
- Düzenleyenin imzasını içerir.

YANIT: C

9. Senedi düzenleyip imzalayan ve vadesinde bedelini ödeyecek kişiye ne ad verilir?

- A) Muhatap
B) Lehtar
C) Garantör
D) Kefil
E) Alacaklı

AÇIKLAMA

Borçlu (muhatab): Senedi düzenleyip imzalayan ve vadesinde bedelini ödeyecek kişidir.

YANIT: A

10. Aşağıdakilerden hangisi çekin hukuksal niteliklerinden biri değildir?

- A) Emre yazılı senet niteliği taşır.
B) Uygulamada nama ya da hamiline olarak yazılabilir.
C) Menkul kıymettir.
D) Özel bir havale niteliği taşır.
E) Düzenlenmesini gerektiren ödeme ilişkisinden soyut olarak ciro yoluyla devredilerek işlevini sürdürür.

AÇIKLAMA

Çek bir menkul kıymet değildir. Kıymetli evraktır.

YANIT: C

11. Aşağıdakilerden hangisi çekin üzerine keşide edildiği mevduat hesabının bulunduğu ve gerekli koşulların varlığı durumunda çeki ödeyecek olan banka şubesidir?

- A) Keşideci B) Muhatap
C) Lehtar D) Hamil
E) Alacaklı

AÇIKLAMA

Muhatap; çekin üzerine keşide edildiği mevduat hesabının bulunduğu ve gerekli koşulların varlığı durumunda çeki ödeyecek olan banka şubesidir.

YANIT: B

12. Aşağıdaki çek türlerinden hangisi ciro edilememektedir?

- A) Hamiline yazılı çekler
B) Beyaz çekler
C) Emre yazılı çekler
D) Çizgili çekler
E) Bedelli çekler

AÇIKLAMA

Nama yazılı çekler ve çizgili çekler ciro edilememektedir. Bu çekler ancak alacağın temlik yoluyla devredilebilir.

YANIT: D

13. Hakkında çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı kararı verilmiş olan kişi buna rağmen çek düzenlerse aşağıdaki cezalardan hangisi ile cezalandırılır?

- A) Bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası
B) Üç yüz bin Türk Lirasından Üç bin Türk Lirasına kadar idari para cezası
C) Beş yüz Türk Lirasından Beş bin Türk Lirasına kadar idari para cezası
D) Üç aydan iki yıla kadar hapis cezası
E) Elli günden yüz elli güne kadar adli para cezası

AÇIKLAMA

Hakkında çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı kararı verilmiş olan kişi, buna rağmen çek düzenlerse, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

YANIT: A

ÇIKMIŞ SORU

2013-DÖNEM SONU

14. Poliçenin tarafları aşağıdakilerden hangisinde tam ve doğru verilmiştir?

- A) Borçlu-alacaklı-ciranta
B) Borçlu-alacaklı-banka
C) Keşideci-lehtar-muhatap
D) Keşideci-lehtar-banka
E) Amir-lehtar-banka

AÇIKLAMA

Poliçenin tarafları şunlardır: Keşideci-lehtar-muhatap

YANIT: C

ÇIKMIŞ SORU

2015-DÖNEM SONU

15. Aşağıdaki ciro türlerinden hangisinde amaç senedi tümüyle devretmektir?

- A) Rehin cirosu
B) Tahsil cirosu
C) Beyaz ciro
D) Keşide cirosu
E) Temlik cirosu

AÇIKLAMA

Temlik cirosunda amaç senedi tümüyle devretmektir.

YANIT: E

**ÇÖZÜMLÜ
DENEME SORULARI**

1. **Aşağıdakilerden hangisinin içerdiği hak, senetten ayrı olarak ileri sürülemediği gibi senet verilmeden başkalarına devir de edilemez?**
 - A) Kıymetli evrak
 - B) Kredi
 - C) Yatırım
 - D) Menkul kıymet
 - E) Akreditif
2. **Aşağıdakilerden hangisi ticari senetlerin ortak özelliklerinden biri değildir?**
 - A) Emre yazılı senet sayılmaları
 - B) Sunum zorunluluğu
 - C) İmzaların birbiriyle bağlantılı sorumluluğu
 - D) Soyutluk
 - E) Resmi evrak hükmünde sayılmaları
3. **Aşağıda ciroya ilişkin verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?**
 - A) Ticari senetlerin devri bir ciro kaydının yazılması ve zilyetliğin geçirilmesi ile gerçekleşir.
 - B) Ciro kaydı ticari senetlerin arkasına yapılır.
 - C) Ciro kaydı ticari senetlere eklenen alonj denilen kâğıt üzerine de yazılabilir.
 - D) Ciranta tarafından imzalanır.
 - E) Kısmi ciro da geçerlidir.
4. **Bankalar, alacaklarını poliçelere bağlamış müşterilerinin bu ticari senetlerini hangi ciro ile rehin alınarak karşılığında belli bir marj ile kredi verir?**
 - A) Teminat cirosu
 - B) Tahsil cirosu
 - C) Kefalet cirosu
 - D) Rehin cirosu
 - E) Beyaz ciro

5. **Aşağıda poliçelerle ilgili iskonto ve iştirâ işlemlerine ilişkin verilerden hangisi yanlıştır?**
 - A) Bu uygulamalarda, poliçe banka tarafından temlik cirosuyla alınır.
 - B) Bedeli güncel bir faiz oranı ile iskonto edilerek müşteriye ödenir.
 - C) Borçlu başka bir şehirde ya da ülkede ise işleme iştirâ denir.
 - D) Bu işlem özü itibarıyla forfaiting ya da iş ticarette faktoring işlemidir.
 - E) Poliçe banka tarafından tahsil cirosuyla alınır.
6. **Aşağıdakilerden hangisi bonoda bulunması zorunlu biçim koşullarından biri değildir?**
 - A) Senet metninde hamiline yazılı senet sözcüğü
 - B) Vade
 - C) Senedi düzenleyenin imzası
 - D) Ödeme yeri
 - E) Senedin düzenlendiği tarih
7. **Bonoların ekonomik işlevlerine ilişkin aşağıda verilen ifadelerden hangisi yanlıştır?**
 - A) Senede bağlanmış bir alacak ticari ve finansal piyasalarda dolaşım kabiliyetine ulaşır.
 - B) Alacaklar, senede bağlanarak, iskonto, iştirâ, faktoring işlemlerine konu olabilir.
 - C) Kullanılacak kredilere karşı rehin edilebilecek bir teminat ortaya çıkar.
 - D) Vadesinde ödenmeme sorunu çıktığında takibi kolaydır.
 - E) Finansal analizde senetli alacaklar olumsuz değerlendirilir.
8. **Aşağıdakilerden hangisi bankalarda senet karşılığı kredi uygulamasında yer alan aşamalar arasında yer almaz?**
 - A) Kredinin açılması
 - B) Senetlerin teminata alınması
 - C) Ödenmeyen senetlerin iadesi
 - D) Kredinin kullanılması
 - E) Senetlerin tahsil edilip alaktan düşülmesi

9. Kredi kullanan firmaların elinde gerçek ticari işlemler nedeniyle düzenlenmiş müşterileri senetleri yeteri kadar bulunmadığında, krediyi kullanmayı sürdürebilmek için çevrelerindeki kimselerden güvene dayalı ilişkilere dayanarak sırf bankanın teminat formalitesini tamamlamak üzere sağladıkları yapay senetlere ne ad verilir?
- A) Hatır senedi
B) Poliçe
C) Gelir ortaklığı senedi
D) Avallı senet
E) Hisse senedi
10. Kendisine ödenmek üzere çek yazılan, çeki elinde bulunduran kişiye ne ad verilir?
- A) Keşideci
B) Hamil
C) Borçlu
D) Muhatap
E) Aval
11. Bankaların karşılıksız çıkan her çek yapırağı için sorumlu olduğu tutar kaç Türk Lirası'dır?
- A) 2.000
B) 1.920
C) 2.430
D) 1.410
E) 1.870
12. Emre yazılı çeklerde ciro işlemi nasıl yapılır?
- A) Bu tür çeklerde herhangi bir ciro işlemi zorunlu değildir.
B) Çekin arkasına ciro kaydı yapılarak teslim edilmesi gerekir.
C) Bu tür çekler ciro edilemez.
D) Bu tür çekler ancak alacağın temlik yoluyla devredilir.
E) Ciro işlemi sadece imza atılarak gerçekleşir.
13. Aşağıdakilerden hangisi çekte ciro işlemine ilişkin yanlış bir ifadedir?
- A) Emre yazılı kaydıyla şart kılınan çek, ciro ve zilyetliğin geçirilmesiyle devredilebilir.
B) Emre yazı değildir kaydıyla şart kılınan çek ancak alacağın temlikıyla devredilebilir.
C) Hamiline yazılı bir çek üzerine yapılan ciro, senedin niteliğini değiştirerek onu emre yazılı bir çek haline getirmmez.
D) Hamiline yazılı ciro beyaz ciro hükmündedir.
E) Cironun kayıtsız ancak şartlı olması gerekir.
14. Aşağıdakilerden hangisi bankalara çek uygulamasına ilişkin yanlış bir ifadedir?
- A) Çek verilecek müşterilerin seçilmesi
B) Çekin bir matbu olarak basılması
C) Ödenemeyecek nitelikteki çeklerin reddi
D) Hesapta karşılıklarının bulunması durumunda karşılıksız işlemi yapılması
E) Özel form kullanılmadan hamiline yazılı çeklerle ilgili bildirimlerin yapılması
15. Çeklerin banka şubeleri arasında hesaba takas yoluyla ödenmesini sağlamak üzere hangi kurum kurulmuştur?
- A) Takasbank
B) Bankalar arası Takas Odaları Merkezi
C) BİST Takas Odası
D) Bankalar arası Para Piyasası
E) SPK

ÇÖZÜMLÜ DENEME SORULARI YANITLARI

1. **A** Kıymetli evrakların içerdikleri hak, senet-ten ayrı olarak ileri sürülemediği gibi se- net verilmeden başkalarına devir de edi- lemez.
2. **C** İmzaların birbiriyle bağlantılı sorumluluğu ticari senetlerin ortak özelliklerinden de- ğildir.
3. **E** Ticari senetlerin devri; genellikle sene- din arkasına amaca uygun bir ciro kay- dının yazılması ve senedin devredilen ki- şiyne teslim edilmesi yani zilyetliğinin ge- çirilmesi ile gerçekleştirilir. Ciro kaydı, ti- cari senetlerin arkasından yer kalmaz- sa yaptırılarak eklenen 'alonj' denilen bir kâğıt üzerine de yazılabilir ve ciranta (ci- ro eden kişi) tarafından imzalanmaktadır. Cironun kayıtsız, şartsız olması ilkedir. Cironun bağlı tutulduğu her şart yazılma- mış sayılır. Kısmi ciro da batıldır.
4. **A** Bankalar, alacaklarını poliçelere bağla- mış müşterilerinin bu ticari senetlerini te- minat cirosu ile rehin alınarak karşılığın- da belli bir marj ile kredi verir.
5. **E** Poliçe banka tarafından tahsil cirosuyla değil temlik cirosuyla alınır.
6. **A** Bonoda (Senette) Bulunması Zorunlu Bi- çim Koşulları ve Düzenlenmesi
 - Senet metninde bono ya da emre yazılı senet sözcüğü
 - Belirli bir tutarın kayıtsız ve şartsız öden- me vaadi
 - Vade
 - Ödeme yeri
 - Kime ve kimin emrine ödenecekse onun adı ve soyadı
 - Senedin düzenlendiği tarih
 - Senedin düzenlendiği yer
 - Senedi düzenleyen imzası
7. **E** Finansal analizde senetli alacaklar olum- lu değerlendirilirler.
8. **E** Senet karşılığı kredi uygulamasında şu aşamalar yer alır:
 - Kredinin açılması
 - Senetlerin teminata alınması
 - Ödenmeyen senetlerin iadesi
 - Kredinin kullanılması
 - Senetlerin tahsil edilip borçtan düşülmesi

MURAT YAYINLARI

9. **A** Hatır senedi (finansman amaçlı senet); kredi kullanan firmaların elinde gerçek ticari işlemler nedeniyle düzenlenmiş müşteri senetleri yeteri kadar bulunmadı- ğında, krediyi kullanmayı sürdürebilmek için çevrelerindeki kimselerden güvene dayalı ilişkilere dayanarak sırf bankanın teminat formalitesini tamamlamak üzere sağladıkları yapay senetlerdir.
10. **B** Lehtar/Hamil: Kendisine ödenmek üzere çek yazılan, çeki elinde bulunduran kişi- dir.
11. **D** Bankaların karşılıksız çıkan her çek yap- rağı için sorumlu olduğu bu tutar bin dört- yüz on Türk Lirası'dır.
12. **B** Emre yazılı çeklerde ciro: Çekin arkası- na ciro kaydı yapıp sonra teslim edilme- si gerekir.
13. **E** Cironun kayıtsız ve şartsız olması gere- kir.
14. **D** Bankalarda Çek Uygulaması ve Çeklerle ilgili işlemler
 - Çek verilecek müşterilerin seçilmesi
 - Çekin bir matbua olarak basılması
 - Sunulan çeklerin ödenmesi
 - Ödenemeyecek nitelikteki çeklerin reddi
 - Hesapta karşılıklarının bulunmaması du- rumunda karşılıksız işlemi yapılması
 - Özel form kullanılmadan hamiline yazılı çeklerle ilgili bildirimlerin yapılması
 - Müşterilerin tahsile verdikleri çeklerle ilgi- li takas ve tahsil işlemlerinin gerçekleştiril- mesi
15. **B** Çeklerin banka şubeleri arasında hesa- ben takas yoluyla ödenmesini sağlamak üzere, TCMB'nın gözetimi altında, mer- kezi Ankara'da bulunan Bankalar arası Takas Odaları Merkezi kurulmuştur.

Öğretmen Diyor ki! Bu ünite; bankacılıkta ödeme sistemlerini, ödeme ve tahsilat hizmetlerini ve para aktarım hizmetlerini öğreniniz.

Önceki Sınavlarda Çıkan Soru Adedi	
Ara Sınav	Dönem Sonu
5	2

Ödeme Sistemleri

Ödemeler paranın fiili kullanımıyla yapılabildiği gibi ticari senetler ve kartlar gibi para benzeri ödeme araçlarıyla ya da elektronik ortamlardaki iletişim olanaklarıyla sistematize bir biçimde yapılabilmektedir.

Ödeme Sistemlerinin Kapsam ve İşlevleri

Ödeme sistemleri, finans kesiminde yer alan bankalar ve diğer kurumlar arasında başta para olmak üzere çeşitli menkul kıymet, kıymetli evrak ve finansal yatırım ürünlerinin aktarım ve takasını gerçekleştiren örgütlenmiş işletim süreçlerini ve iletişim ağlarını kapsamaktadır.

Ödeme sistemleri yapılandırılırken gözetilen öncelikler ve başlıca amaçlar şunlardır:

- Finansal merkezler ve bankalar arasında, para ve menkul değer aktarımlarında etkinlik sağlanması
- Taraflar arasında karşılıklı güvenin sağlanması ve ödeşmelerin kesinleştirilmesi
- Ödeme risklerinin ve işlem yanlışlıklarının en aza indirgenmesi
- Fon hareket ve yönetiminde hız ve kolaylık sağlanması
- Finansal yeniliklere uyum açısından bankacılık sisteminin esneklik ve yetkinlik kazanması
- Dış ticaret ödeme ve tahsilatlarıyla çeşitli sermaye hareketlerinin kolaylaşması
- Yabancı sermayenin ve yatırımcıların çekilebilmesi açısından düzenli ve kaliteli hizmet standartlarına zemin oluşturulması
- Finansal hizmetlerin gerçekleştirilmesinde küresel bağlantıların yapılabilmesi ve küresel olanaklardan yararlanılabilmesi
- Parasal hareketlerin izlenilebilmesine ve kanıtlanabilmesine olanak sağlanması

Ödeme Sistemi Türleri

Ülkemizde yararlanılan başlıca ödeme sistemleri şunlardır:

- Elektronik Fon Transferi Sistemi (EFT/TIC-Turkish Interbank Clearing),
- Elektronik Menkul Kıymet Transfer Sistemi (EMKT)
- Çek Takas Sistemi
- Kredi Kartları Takas Sistemi
- Döviz transferi uluslararası organizasyonları
- Posta işletmesi
- Ödeme Kuruluşları (Özel yetkili ödeme Merkezleri- Şirketleri)
- Bankaların kendi şube ve şube dışı hizmet dağıtım yapılanmaları ile muhabirlik ağları kapsamındaki hizmet dağıtım olanakları

BANKALARDA PARA AKTARIM HİZMETLERİ

- *Havaleler:* Aynı bankanın yurt içindeki farklı şubeleri arasındaki para aktarım hizmetleridir.
- *Virmanlar:* Aynı bankadaki/şubedeki ve aynı kişiye ait hesaplar arasında para aktarımı işlemidir.
- *Elektronik Fon Transferleri:* Ülke içindeki bankalar arasında Türk Lirası cinsinden para aktarımlarıdır.
- *Döviz Transferleri:* Swift, Western Union, Target gibi organizasyonlar kanalıyla, yabancı para cinsinden ve genellikle uluslararası para aktarımlarıdır.
- *Özel Çek Uygulamaları ile Para Transferleri*

Havaleler

Havale, havale edenin, kendi hesabına, para, kıymetli evrak ya da diğer bir misli eşyayı havale alıcısına vermek üzere havale ödeyicisini; bunları kendi adına kabul etmek üzere havale alıcısını yetkili kıldığı bir hukuki işlemidir. Havale; bankacılık uygulamasında para gönderme hizmetini oluşturan işlemlerin hepsi için (EFT, Döviz transferleri, bazı virmanlar, akreditifler, vb.) geçerli hukuksal çerçeveyi belirlemektedir.

Havalede taraflar

- *Amir:* Havale emrini veren, parayı yollayan kişidir. Diğer iki tarafa "ödeme" ve "tahsil" yetkileri vermektedir.
- *Lehtar:* Lehine havale verilen, kendisine para gönderilen, alıcıdır.
- *Aracı:* Havale ödeyicisi. Amir tarafından kendisine ödeme yetkisi tanınmış ya da eşdeyişle ödeme görevi verilmiş kişi; bankadır.

Havale işleminin tarafları arasındaki hukuksal ilişkiler şöyle açıklanabilir:

- Amir ile banka arasındaki ilişki, bir "karşılık" ilişkisidir.
- Amir ile lehtar arasındaki ilişki, bedel ilişkisidir.
- Banka ile lehtar arasındaki ilişki, havale ilişkisidir.

Havalenin Kabulü

Havale işlemi havale talebinin kabul edilmesiyle başlar. Müşteriler tarafından havale talimatı verilir. Herhangi bir damga vergisi söz konusu değildir.

Şubeler kanalıyla verilen hizmetler kapsamında ise havale altı ayrı biçimde yapılabilir:

- *Hesaptan, hesaba havale,*
- *Hesaptan, isme (karşı şubeye başvuracak kişiye) havale,*
- *Nakit teslimatla kasadan, karşı şubedeki hesaba havale,*
- *Nakit teslimatla kasadan, isme (karşı şubeye başvuracak kişiye) havale,*
- *Karşı şubedeki bir ticari senet bedeline ya da bir kredi borcuna karşılık hesaptan havale,*
- *Karşı şubedeki bir ticari senet bedeline ya da bir kredi borcuna karşılık kasadan havale.*

Havalenin Ödenmesi

Hesaba yapılan havaleler günümüz bankacılık teknolojisiyle eş zamanlı olarak alıcının hesabına alacak kaydedildiğinden ödenmesiyle ilgili özel bir işlem söz konusu olmamaktadır.

Uygulamada çok farklı ödeme koşulları ortaya çıkabilmektedir:

- *Havalenin, lehtarın vekiline ödenmesi,*
- *Havalenin, üçüncü kişilere ödenmesi,*
- *Havalenin, görme özürülere ödenmesi,*
- *Küçüklere gelen havalenin ödenmesi,*

Vesayet altındakilere gelen havalenin, ödenmesi, durumlarının her birinde kimlik tespiti uygulaması da farklılaşmaktadır.

Havalenin İptali (Havaleden Cayma, Havaleden Rücu)

Hukuksal açıdan alıcının hesabına alacak kaydı yapılmadıkça ya da isme gelen havaleler için alıcıya havalenin geldiğine dair ihbarname ya da telefonla bir haber verilmedikçe havaleden cayılması yani gönderenin havaleyi iptal etmesi mümkündür.

Havalenin Lehtar Tarafından Kabul Edilmemesi

Havale lehtarı, adına ya da hesabına gelen bir havaleyi kabul etmeyebilir. Böyle bir durumda havale, lehtardan yazılı bir beyan alınarak, gönderen şubeye, gerekçesi bildirilerek iade edilir.

Havalenin İadesi ve Havaledede Zamaşımı

Hesabı bulunmayan lehtar tarafından adına gelen havalederin alınmaması durumunda bu havaleder, ödeyecek olan şube tarafından gönderen şubeye iade edilir. Gönderen şube havaleder tutarını amirine iade eder. Amirin şubede herhangi bir hesabının bulunmaması durumunda iade için yazılı bildirimde bulunulur. Ancak yazılı bildirim karşın amir tarafından 10 yıl boyunca aranmayan havaleder zaman aşımına uğrar ve gelir kaydedilmek üzere Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na aktarılır. Zaman aşımının başlangıç tarihi, amire yapılan ve sonuçsuz kalmış olan yazılı bildirim tarihidir.

Havale Amirinin ya da Lehtarının Ölümü

Amirin ölümü kabul edilmiş ve çıkarılmış olan bir havalenin geçerliliğini etkilemez. Ancak iptal edilmiş ya da lehtar tarafından kabul edilmediğinden iade edilmiş bir havale söz konusu ise bu durumda amirin mirasçılara iade edilir.

Lehtarın ölümü durumunda hesabına alacak kaydedilmiş ya da adına ihbarname çıkarılmış havaleder usulü çerçevesinde mirasçılara geçer.

Havale Amirinin ya da Lehtarının İflası

Borçlar Kanunu'nda "Havale edenin iflası hâlinde, henüz kabul edilmemiş olan havale kendiliğinden sona erer." hükmü yer almaktadır.

Lehtarın iflası durumunda ise iflasa ilişkin kararın havalenin ihbarından önce öğrenilmesi durumunda, gönderen şube kanalıyla amir bilgilendirilmeli ve alınan yeni yazılı talimata göre hareket edilmelidir. Ancak ihbar yapılmış ya da havale hesaba alacak kaydedilmişse havale tutarı artık iflas idaresinin tasarrufuna geçecektir.

Havalenin Haczi

Tarafların ölümü ve iflas durumundaki açıklamalar burada da geçerlidir.

Virmanlar

Virmanlar, hesaplar arasında gerçekleştirilen para aktarımlarıdır. Aynı banka şubesinde bulunan ve aynı müşteriye ait olan hesaplar arasındaki para aktarımlarına virman denir.

Özellikle aynı müşteriye ait:

- *Vadesiz ve vadeli hesaplar arasında,*
- *Borçlu ve alacaklı cari hesaplar arasında,*
- *Mevduat hesapları ile yatırım hesapları arasında çok sık yapılmaktadır.*

Ancak günlük bankacılık dilinde "Virman" olarak adlandırılan İki farklı uygulama daha vardır:

- *Aynı müşterinin bankadaki tüm hesapları arasında yapılan para aktarımları: Bu işlem, özü itibarıyla hesaptan hesaba para aktarmaktan ibaret olmasına karşın özellikle şubelerarası işlemlerde teknik olarak havale niteliğindedir.*
- *Aynı banka şubesinde bulunan farklı kişilere ait hesaplar arasında yapılan para aktarımları: Bu para aktarımları şube içinde basit bir işlemle gerçekleştirilebilmesine karşın hukuksal olarak havaledir.*

Yatırım bankacılığı, sermaye piyasası işlemleri kapsamında da kullanılan virman; aynı kişinin farklı kurumlardaki portföyleri arasında gerçekleştirilen menkul değerler aktarımlarını ifade etmektedir.

Elektronik Fon Transferi (EFT)

Elektronik Fon Transfer (EFT) Sistemi, katılımcı bankalar arasında Türk Lirası üzerinden yapılacak para aktarım işlemlerinin, elektronik ortamda, gerçek zamanlı olarak yapılmasını ve gerçek zamanlı mutabakatını (ödeşmesini) sağlayan bir sistemdir.

Elektronik Fon Transferinde Taraflar

- *EFT'yi gönderen müşteri*
- *Katılımcı, aracı Bankalar (kabul eden ve ödeyecek olan) ve EFT İşletim Merkezi*
- *EFT Alıcısı*

Elektronik Fon Transferi Hizmeti ve Sistemin Çalışma Esasları

EFT sistemi bir "alacaklandırma" sistemi niteliğinde olup bir banka EFT sistemini kullanarak başka bir bankanın hesabına para yollayabilmekte, alacak kaydını sağlayabilmekte, ancak başka bankanın hesabını borçlandırarak para çekememektedir.

EFT Sisteminin Yapısı

Uluslararası literatürde TIC-RTGS (Turkish Interbank Clearing-Real Time Gross Settlement System) adı ile anılan bu sistem, 1 Nisan 1992 tarihinde işleme açılmıştır.

EFT Sisteminde gerçekleştirilen işlemler, niteliklerine göre farklı gruplara ayrılmaktadırlar:

- **İşlemlerin EFT hesabını etkilemesine göre gruplanması**
 - **Ödeme İşlemleri:** Katılımcılar arası fon aktarım işlemleridir.
 - **Bilgi Aktarım İşlemleri:** Katılımcılar arası ödeme ilişkili bilgi gönderimi yapılabilmekte ve doğal olarak bu mesajlar hesapları etkilememektedir.
- **İşlemlerin ilgili olduklara taraflara göre gruplanması**
 - **Bankalar arası İşlemler:** Bankalar arası yüksek tutarlı ödemeler, piyasa işlemleri, menkul kıymet ödemeleri, müşteri ödemeleri ve bu işlemlerin teyitleri için kullanılan bilgi mesajları bu gruptadır.
 - **TCMB ile İlgili İşlemler:** TCMB ile Açık Piyasa, Döviz-Efektif Piyasası ve Türk Lirası piyasası işlemlerine ilişkin ödeme ve haber mesajları bu gruptadır.
 - **Merkezden Sorgulama ve Rapor:** Katılımcının sisteme gönderdiği sorgulama ve sistemin katılımcıya istenilen bilgiyi taşıdığı rapor mesajları bu grubu oluşturur.
 - **Sistem Duyuruları:** Sistem tarafından gönderilen ve sistemin işleyişine ya da mutabakata ilişkin bilgilerin yer aldığı mesajlardır.

EFT-EMKT belli saatler arasında çalışmakta; zamansız verilen EFT talimatları ertesi işlem günü gerçekleştirilebilmektedir. Katılımcıların en geç saat 09.00'da oturum açma işlemini ve işgünü sonunda gün sonu işlemlerini gerçekleştirilmesi gerekir.

EFT sisteminin amaçları şunlardır:

- Piyasada nakit dolaşımını azaltmak
- Ödemelerin güvenli, hızlı ve risksiz gerçekleşmesini sağlamak
- Bankalar arasında sağlıklı ve hızlı bilgi iletişimi sağlamak
- Elektronik bankacılık hizmetleri alanında bütünsellik sağlamak

Döviz Transferleri

Swift (Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication)

Belçika merkezli olan bu sistem 1973 yılında kurulmuş ve 1977 yılında faaliyete geçmiştir. Sekiz bine yakın üye banka ve finansal kuruma hizmet veren geniş çaplı işlem hacmi bulunan bir organizasyondur. Para gönderilecek banka bilgileri, bu sistemde, ilgili her banka için 8, şube için 11 haneden oluşan bir Swift koduna dönüştürülmüştür. Swift aracılığıyla döviz transferi dışında, akreditif mektupları, çek onayları gibi işlem mesajları da gönderilebilmektedir. Yapılan döviz transferleri, saat 17:00'den önce ya da sonra yapılmış olmasına göre iki ya da üç iş gününde karşı bankadaki hesaba ulaşmaktadır.

Western Union

Western Union, bankalar arasında elektronik fon transferi sağlayan bir ödeme sistemidir. Western Union ile para transferi yapmak için gönderici ya da alıcının banka hesabı olması gerekmemekte, kişiden kişiye para transferi yapılabilir. Western Union ile bir seferde en fazla 7.500 USD ve dengi EURO kadar para transferi yapılmaktadır.

Özel Çek Uygulamaları ile Para Transferleri

Para transferi amacıyla kullanılan yöntemlerden biri para gönderilmek istenen kişi adına banka tarafından bir çek düzenlenilip adresine gönderilmesidir. Genellikle uluslararası transferlerde kullanılan bir yöntem olup banka müşterisi göndermek istediği tutarı bankaya verip karşılığında istediği kişi adına bir çek düzenlenmesini ister.

ÖDEME VE TAHSİL HİZMETLERİ

Banka Hesabına Yapılmasında Yasal Zorunluluk Bulunan Ödemeler

- Ülkemizde bazı ödemelerin banka hesaplarına yapılması konusunda yasal gereklilik vardır. Ekonominin kayıt dışı kalmasını önlemek,
- Vergi kaçaklarının önüne geçmek,
- Emeklilik ve işsizlik sigortası primlerinin gecikmesini engellemek,
- Parasal hareketleri izleyebilmek

gibi amaçlarla belli ödemelerin nakit parayla elden yapılması yerine kayıtlara geçmesini sağlayacak araçlarla ya da banka hesaplarına yapılması için yasal zorunluluklar getirilmiştir.

Bunlar, belli niteliklerdeki kira, maaş ve fatura ödemeleridir.

Kira Ödemelerinin Hesaplara Yapılması Zorunluluğu

- > *Konutlarda, her bir konut için aylık 500 TL ve üzerinde kira geliri elde edenlerin,*
- > *İşyerlerinde, tutar sınırı olmaksızın işyerini kiraya verenler ile kiracıların*

kira ile ilişkin tahsilat ve ödemelerinin bankalar ya da Posta ve Telgraf Teşkilatı Genel Müdürlüğü tarafından düzenlenen belgelerle kanıtlanması dolayısıyla ödemelerin bu kanallarla yapılması gerekmektedir.

Maaş Ödemelerinin Hesaplara Yapılması Zorunluluğu

İşyerleri ya da işletmelerinde İş Kanunu hükümleri uygulanan işverenlerin, Türkiye genelinde çalıştırdıkları işçi sayısının en az 10 olması durumunda, işçilere yapacakları her türlü aylık ödemenin yasal kesintiler düşüldükten sonra kalan net tutarını, bankalar aracılığıyla ödemekle yükümlüdürler.

Bu yükümlülüğe uyulmaması durumunda 4857 sayılı yasanın 102-a maddesi uyarınca; her bir işçi başına ve her bir ay için Yüz yirmi beş Türk Lirası idari para cezası verilmektedir.

Bu düzenleme ile gözetilen amaçların en önemlisi

- > *Kayıtdışı istihdamın kayda alınması ve*
- > *Çalışanların gerçek maaşları üzerinden sigortalanmasının sağlanmasıdır.*

Fatura Ödemelerinin Hesaplara Yapılması Zorunluluğu

Bu kapsamda; birinci ve ikinci sınıf tüccarlar, kazancı basit usulde tespit edilenler, defter tutmak zorunda olan çiftçiler, serbest meslek erbabı ile vergiden muaf esnafın kendi aralarında yapacakları ticari işlemleri ile Türkiye’de yerleşik olmayanlar dışında kalan nihai tüketiciler, mal veya hizmet bedeli olarak yapacakları ödeme ve tahsilatları ile avans ve depozito tutarlarının; 1.5.2004 tarihinden itibaren sekiz bin TL’yi aşması durumunda banka ve posta idaresi aracılığıyla yaparak belgelemek zorundadırlar.

Tahsilât ve ödemelerini banka, benzeri finans kurumları veya posta idarelerince düzenlenen belgelerle tevsik etme zorunluluğuna uymayan mükelleflerden her birine, her bir işlem için bu maddeye göre uygulanan cezalardan az olmamak üzere işleme konu tutarın %5’i nispetinde özel usulsüzlük cezası kesilecektir.

ÖDEME HİZMETLERİ

Otomatik Fatura Ödemeleri

Otomatik fatura ödemeleri, bankaların, kendileriyle dönemsel faturaları için tahsilat sözleşmesi yapmış oldukları hizmet kurumları ile sınırlıdır.

Düzenli Ödemeler

Düzenli ödemeler, otomatik fatura ödemeleri dışına kalan ve bireysel müşterilerin kendi yaşam düzenleri gereğince genellikle ay bazında dönemsel olarak yaptıkları ödemeleri kapsar. Duruma göre virman, havale ya da EFT yolu ile gerçekleştirilir.

Düzenli Kira Ödemeleri

Kira ödemelerinin bankalara verilen düzenli ödeme talimatlarıyla yapılması giderek yaygınlaşmaktadır. Kira ödemelerinin banka hesaplarına yapılması öncelikle ödemeyi belgelemekte, makbuza bağlamaktadır.

Düzenli Maaş Ödemeleri

Maaş ödemelerine ilişkin bankacılık hizmetleri iki gruba ayrılmaktadır:

- > *Firma ve kurum çalışanlarının maaşlarının banka kanalıyla ödenmesi,*
- > *Emeklilerin sosyal güvenlik kurumlarından aldıkları emekli maaşları için bankanın aracılık etmesi.*

Tahsil Hizmetleri

Bankacılık tahsil hizmetlerini öncelikle ikiye ayırmak gerekir:

Birincisi, geleneksel olarak yapılan ticari senet(çek, bono, poliçe) tahsilleri olup günlük işlem hacmi içinde doğal olarak önemli bir yer tutmaktadır.

İkinci olarak bu hizmetlere, günümüzde, yeni finansal gelişmelerin ürünü olarak; fatura, vergi, ücret ve benzeri konularda yapılan tahsil işlemleri de eklenmiş bulunmaktadır.

- > *Hizmet Bedeli (Fatura) Tahsilleri*
- > *Vergi ve Kamusal Gelir Tahsilleri*
- > *Üniversite ve Özel Okul Harç ve Ücret Tahsilleri*
- > *Karayolları Geçiş Ücreti Tahsili*
- > *OGS Cihazı Kullanımıyla Ücret Tahsili*
- > *Bağış Toplama Aracılık Hizmetleri*

AÇIKLAMALI SORULAR

1. Bankalararası para aktarımlarını gerçekleştiren EFT ve çek takası gibi organize sistemler aşağıdaki kurumlardan hangisi tarafından organize edilir?

- A) Sermaye Piyasası Kurumu
- B) Borsalar
- C) Merkez Bankaları
- D) Yatırım Ortaklıkları
- E) Katılım Bankaları

AÇIKLAMA

Bankalararası para aktarımlarını gerçekleştiren EFT ve çek takası gibi organize sistemler genellikle merkez bankaları tarafından organize edilmektedir.

YANIT: C

2. Aşağıdaki sistemlerden hangisi finans kesiminde yer alan bankalar ve diğer kurumlar arasında başta para olmak üzere çeşitli menkul kıymet, kıymetli evrak ve finansal yatırım ürünlerinin aktarım ve takasını gerçekleştiren örgütlenmiş işletim süreçlerini ve iletişim ağlarını kapsar?

- A) Ödemeler sistemi
- B) Borsalar sistemi
- C) Serbest piyasa sistemi
- D) Borç sistemi
- E) Tezgahestü piyasa sistemi

AÇIKLAMA

Ödemeler sistemi; finans kesiminde yer alan bankalar ve diğer kurumlar arasında başta para olmak üzere çeşitli menkul kıymet, kıymetli evrak ve finansal yatırım ürünlerinin aktarım ve takasını gerçekleştiren örgütlenmiş işletim süreçlerini ve iletişim ağlarını kapsar.

YANIT: A

3. Ülkemizde menkul kıymet aktarım takas sistemi hangi yıldan itibaren bankacılık ve sermaye piyasası hizmetlerini desteklemektedir?

- A) 1980
- B) 1990
- C) 2005
- D) 2000
- E) 2010

AÇIKLAMA

Ülkemizde 2000 yılından beri bankacılık ve sermaye piyasası hizmetlerini desteklemektedir.

YANIT: D

4. Aşağıdakilerden hangisi ülkemizde de gerçek zamanlı birebir ödeme ilkesiyle çalışır?

- A) Menkul kıymet aktarım ve takas sistemi
- B) Alacakların temliki
- C) Elektronik fon transferi
- D) Senet iskontolama
- E) Ciro

AÇIKLAMA

Ülkemizde de elektronik fon transferi sistemi (EFT), gerçek zamanlı birebir ödeme (mutabakat) ilkesiyle çalışır.

YANIT: C

5. Aşağıdakilerden hangisi ülkemizde yararlanılan başlıca ödeme sistemlerinden biri değildir?

- A) EFT
- B) Senet takas sistemi
- C) Posta işletmesi
- D) Elektronik menkul kıymet transfer sistemi
- E) Kredi kartları takas sistemi

AÇIKLAMA

Ülkemizde yararlanılan başlıca ödeme sistemleri şunlardır:

- Elektronik Fon Transferi Sistemi (EFT/ TIC-Turkish Interbank Clearing)
- Elektronik Menkul Kıymet Transfer Sistemi (EMKT),
- Çek Takas Sistemi
- Kredi Kartları Takas Sistemi
- Döviz transferi uluslararası organizasyonları
- Posta işletmesi
- Ödeme Kuruluşları (Özel yetkili ödeme Merkezleri- Şirketleri)
- Bankaların kendi şube ve şube dışı hizmet dağıtım yapılanmaları ile muhabirlik ağları kapsamındaki hizmet dağıtım olanakları.

YANIT: B

6. Ülke içindeki bankalar arasında Türk Lirası cinsinden para aktarımlarına ne ad verilir?

- A) Elektronik fon transferleri
- B) Menkul kıymet transferleri
- C) Virmanlar
- D) Havaleler
- E) Döviz transferleri

AÇIKLAMA

Elektronik Fon Transferleri: Ülke içindeki bankalar arasında Türk Lirası cinsinden para aktarımlarıdır.

YANIT: A

7. Aşağıdakilerden hangisi bankacılık uygulamasında para gönderme hizmetini oluşturan işlemlerin hepsi için geçerli hukuksal çerçeveyi belirlemektedir?

- A) Virman B) Akreditif
C) Havale D) EFT
E) Döviz transferi

AÇIKLAMA

Havale; bankacılık uygulamasında para gönderme hizmetini oluşturan işlemlerin hepsi için geçerli hukuksal çerçeveyi belirlemektedir.

YANIT: C

8. Havale emrini veren, parayı yollayan kişiye ne ad verilir?

- A) Aracı B) Lehtar
C) Muhatap D) Borçlu
E) Amir

AÇIKLAMA

Amir, havale emrini veren, parayı yollayan kişidir. Diğer iki tarafa "ödeme" ve "tahsil" yetkileri vermektedir.

YANIT: E

9. Aşağıdakilerden hangileri arasındaki ilişki bir 'karşılık' ilişkisidir?

- A) Aracı ile borçlu
B) Amir ile banka
C) Banka ile lehtar
D) Amir ile lehtar
E) Muhatap ile keşideci

AÇIKLAMA

Amir ile banka arasındaki ilişki, bir "karşılık" ilişkisidir.

YANIT: B

10. Aynı kişinin farklı kurumlardaki portföyleri arasında gerçekleştirilen menkul değerler aktarımına ne ad verilir?

- A) Virman B) Havale
C) Döviz transferi D) EFT
E) Akreditasyon

AÇIKLAMA

Yatırım bankacılığı, sermaye piyasası işlemleri kapsamında da "Virman" deyimini kullanılmakta olup burada; aynı kişinin farklı kurumlardaki portföyleri arasında gerçekleştirilen menkul değerler aktarımlarını ifade etmektedir.

YANIT: A

11. TCMB ile Açık Piyasa, Döviz-Efektif Piyasası ve Türk Lirası piyasası işlemlerine ilişkin ödeme ve haber mesajları hangi grupta yer alır?

- A) TCMB ile ilgili işlemler
B) Merkezden sorgulama ve rapor
C) Bankalar arası işlemler
D) Bilgi transferi işlemleri
E) Sistem duyuruları

AÇIKLAMA

TCMB ile ilgili işlemler: TCMB ile Açık Piyasa, Döviz-Efektif Piyasası ve Türk Lirası piyasası işlemlerine ilişkin ödeme ve haber mesajları bu gruptadır.

YANIT: A

12. Aşağıdakilerden hangisi ülkemizde yaygın olarak kullanılan döviz ödeme sistemlerinden biridir?

- A) Swift B) EFT
C) Havale D) Akreditasyon
E) SDR

AÇIKLAMA

Ülkemizde yaygın olarak kullanılan iki döviz ödeme sistemi: "Swift" ve "Western Union"dur.

YANIT: A

13. Aşağıdakilerden hangisi ülkemizde bazı ödemelerin banka hesaplarına yapılması konusunda yasal gereklilik getirilmesinin amaçlarından biri değildir?

- A) Ekonominin kayıt dışı kalmasını önlemek
B) Türk Lirasının değerini korumak
C) Vergi kaçaklarının önüne geçmek
D) Emeklilik ve işsizlik sigortası primlerinin gecikmesini engellemek
E) Parasal hareketleri izleyebilmek

AÇIKLAMA

Ülkemizde bazı ödemelerin banka hesaplarına yapılması konusunda yasal gereklilik getirilmesinin amaçları arasında Türk Lirasının değerini korumak amacı bulunmamaktadır.

YANIT: B

ÇIKMIŞ SORU

2015-ARA SINAV

14. Aşağıdakilerden hangisi EFT sisteminin amaçlarından biri değildir?

- A) Piyasada nakit dolaşımını azaltmak
- B) Elektronik bankacılık hizmetlerinde bütünlük sağlamak
- C) Bankalar arası bilgi iletişimini hızlandırmak
- D) Ödemelerin güvenli ve hızlı yapılmasını sağlamak
- E) Banka çalışanlarının daha az yorulmasını sağlamak

AÇIKLAMA

Banka çalışanlarının daha az yorulmasını sağlamak EFT sisteminin amacı değildir.

YANIT: E

ÇIKMIŞ SORU

2016-ARA SINAV

15. Havale işleminde kendi nam ve hesabına, bir başka gerçek ya da tüzel kişiye, nakit, kıymetli evrak ya da bunlara benzer misli şeyler vermek üzere üçüncü bir gerçek ya da tüzel kişiyi yetkili kılan taraf aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Muhatap
- B) Keşideci
- C) Aracı
- D) Amir
- E) Lehtar

AÇIKLAMA

Havale işlemlerinde kendi nam ve hesabına bir başka gerçek veya tüzel kişiye, nakit kıymetli evrak ya da bunlara benzer misli şeyler vermek üzere üçüncü bir gerçek ya da tüzel kişiyi yetkili kılan taraf amirdir.

YANIT: D

ÇÖZÜMLÜ

DENEME SORULARI

?

1. Aşağıdakilerden hangisi ödeme sistemleri yapılandırılırken gözetilen öncelikler arasında yer almaz?

- A) Taraflar arasında karşılıklı güvenin sağlanması
- B) Ödeme risklerinin artırılması
- C) Fon hareket ve yönetiminde hız sağlanması
- D) İşlem yanlışlıklarının en aza indirgenmesi
- E) Bankacılık sisteminin esneklik kazanması

2. Aşağıdakilerden hangisi ülkemizde yararlanılan başlıca ödeme sistemlerinden biri değildir?

- A) Kredi kartları takas sistemi
- B) Döviz transferi uluslar arası organizasyonları
- C) Çek takas sistemi
- D) Elektronik gayrimenkul transfer sistemi
- E) Elektronik fon transfer sistemi

3. Aşağıdakilerden hangisi gerçek zamanlı ve ödeme karşılığı teslimat ilkesiyle çalışmaktadır?

- A) Virman
- B) Havale
- C) EFT
- D) Menkul kıymet aktarım ve takas sistemi
- E) İskontolama

4. Aşağıdakilerden hangisi uygulamadaki para transferi yöntemleri arasında yer almaz?

- A) Virmanlar
- B) Menkul kıymet transferleri
- C) Havaleler
- D) Döviz transferleri
- E) Elektronik fon transferleri

5. Havale işlemlerinde aşağıdakilerden hangisi kendisine para gönderilen, alıcıdır?
- A) Lehtar B) Amir
C) Muhatap D) Borçlu
E) Aracı
6. Aşağıdakilerden hangileri arasındaki ilişki bir 'bedel' ilişkisidir?
- A) Muhatap ile keşideci
B) Amir ile banka
C) Amir ile lehtar
D) Banka ile lehtar
E) Aracı ile borçlu
7. Aşağıdakilerden hangileri arasındaki ilişki 'havale' ilişkisidir?
- A) Aracı ile borçlu
B) Amir ile lehtar
C) Amir ile banka
D) Muhatap ile keşideci
E) Banka ile lehtar
8. Aşağıdakilerden hangisi şubeler kanalıyla verilen hizmetler kapsamındaki havale türlerinden biri değildir?
- A) Hesaptan, hesaba havale
B) Hesaptan, isme (karşı şubeye başvurucağı kişiye) havale
C) Menkul kıymet teslimatı ile isme havale
D) Nakit teslimatla kasadan isme havale
E) Hesaptan, isme (karşı şubeye başvurucağı kişiye) havale
9. Zaman aşımına uğramış havaleler gelir kaydedilmek üzere aşağıdakilerden hangisine aktarılır?
- A) TCMB
B) Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu
C) Hazine Müsteşarlığı
D) Maliye Bakanlığı
E) Yatırım Fonu
10. Uluslararası literatürde TIC-RTGS ile anılan bu sistem hangi yıl işleme açılmıştır?
- A) 1980 B) 1985 C) 1990
D) 1992 E) 1998
11. Bankalar arası yüksek tutarlı ödemeler, piyasa işlemleri, menkul kıymet ödemeleri, müşteri ödemeleri ve bu işlemlerin teyitleri için kullanılan bilgi mesajları hangi grupta yer alır?
- A) TCMB ile ilgili işlemler
B) Merkezden sorgulama ve rapor
C) Bankalar arası işlemler
D) Bilgi transferi işlemleri
E) Sistem duyuruları
12. Aşağıda Swift ile ilgili verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?
- A) Almanya merkezli bir sistemdir.
B) 1973 yılında kurulmuştur.
C) Geniş çaplı işlem hacmi bulunan bir organizasyondur.
D) Sistemde her banka için 8, şube için 11 haneden oluşan bir Swit kodu oluşturulmuştur.
E) Döviz transferi dışında, akreditif mektupları, çek onayları gibi işlem mesajları da gönderilebilmektedir.
13. Aşağıdakilerden hangisi ülkemizde konutlarda kira ödemelerinin banka hesaplarına yatırılması zorunluluğu için limit kaç Türk Lirası'dır?
- A) 1.000 B) 750 C) 500
D) 400 E) 900
14. Ülkemizde kaç Türk Lirasının üstündeki fatura ödemelerinin bankalar kanalıyla yapılmasında belli koşullarla yasal zorunluluk vardır?
- A) 1.000 B) 3.000
C) 500 D) 6.000
E) 8.000
15. Faturaya dayanan ödemeler için aşağıdaki talimatlardan hangisi verilir?
- A) Eşit ödeme
B) Otomatik ödeme
C) Düzenli ödeme
D) Ön ödeme
E) Avans ödemesi

**ÇÖZÜMLÜ DENEME
SORULARI YANITLARI**

1. **B** Ödeme risklerinin artırılması değil aksine en aza indirgenmesi öncelikler arasındadır.
2. **D** Ülkemizde yararlanılan başlıca ödeme sistemleri şunlardır:
 - Elektronik Fon Transferi Sistemi (EFT/ TIC-Turkish Interbank Clearing)
 - Elektronik Menkul Kıymet Transfer Sistemi (EMKT),
 - Çek Takas Sistemi
 - Kredi Kartları Takas Sistemi
 - Döviz transferi uluslararası organizasyonları
 - Posta işletmesi
 - Ödeme Kuruluşları (Özel yetkili ödeme Merkezleri- Şirketleri)
 - Bankaların kendi şube ve şube dışı hizmet dağıtım yapılanmaları ile muhabirlik ağları kapsamındaki hizmet dağıtım olanakları.
3. **D** Menkul kıymet aktarım ve takas sistemi (EMKT); gerçek zamanlı ve ödeme karşılığı teslimat ilkesiyle çalışmaktadır.
4. **B** Uygulamadaki para transfer yöntemleri şunlardır: Havaleler, virmanlar, elektronik fon transferleri, döviz transferleri, özel çek uygulamaları ile para transferleri.
5. **A** Lehtar; havale işlemlerinde kendisine para gönderilen, alıcıdır.
6. **C** Amir ile lehtar arasındaki ilişki 'bedel' ilişkisidir.
7. **E** Banka ile lehtar arasındaki ilişki, havale ilişkisidir.

8. **C** Şubeler kanalıyla verilen hizmetler kapsamında ise havale altı ayrı biçimde yapılabilir:
 - Hesaptan, hesaba havale
 - Hesaptan, isme (karşı şubeye başvuracak kişiye) havale
 - Nakit teslimatla kasadan, karşı şubedeki hesaba havale
 - Nakit teslimatla kasadan, isme (karşı şubeye başvuracak kişiye) havale
 - Karşı şubedeki bir ticari senet bedeline ya da bir kredi borcuna karşılık hesaptan havale
 - Karşı şubedeki bir ticari senet bedeline ya da bir kredi borcuna karşılık kasadan havale
9. **B** 10 yıl boyunca aranmayan havaleler zaman aşımına uğrar ve gelir kaydedilmek üzere Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na aktarılır.
10. **D** Uluslararası literatürde TIC-RTGS (Turkish Interbank Clearing-Real Time Gross Settlement System) adı ile anılan bu sistem, 1 Nisan 1992 tarihinde işleme açılmıştır.
11. **C** Bankalar arası işlemler; bankalar arası yüksek tutarlı ödemeler, piyasa işlemleri, menkul kıymet ödemeleri, müşteri ödemeleri ve bu işlemlerin teyitleri için kullanılan bilgi mesajları bu gruptadır.
12. **A** Belçika merkezli bir sistemdir.
13. **C** Ülkemizde; konutlarda, her bir konut için aylık beş yüz Türk Lirası ve üzerindeki kira ödemelerinin banka hesaplarına yatırılması zorunluluğu bulunmaktadır.
14. **E** Ülkemizde 8.000 Türk Lirasının üstündeki fatura ödemelerinin bankalar kanalıyla hesaplara yapılmasında, belli koşullarla yasal zorunluluk vardır.
15. **B** Faturaya dayanan ödemeler için otomatik ödeme talimatı verilir.

BANKALARDA SERVET YÖNETİMİ, SAKLAMA HİZMETLERİ VE YATIRIM FONLARI

Öğretmen Diyor ki! Bu ünite; bankaların saklama hizmetlerini ve saklama hizmetlerinin bankacılık dışı sermaye piyasası uygulamalarını öğreniniz. Servet yönetimi ve finansal planlama hizmetleri konusuna çalışınız. Portföy yönetimi, yatırım danışmanlığı ve yatırım fonlarını öğreniniz.

Önceki Sınavlarda Çıkan Soru Adedi	
Ara Sınav	Dönem Sonu
5	2

BANKACILIKTA SAKLAMA HİZMETLERİ

Mezapotamya'daki Kızıl Tapınağın ve Eskişehir'deki Aizonai Tapınağının, halkın emanetlerini kabul etmek de dahil çeşitli finansal işlevleri olan en eski finansal merkezler olduğu bilinmektedir.

Ülkemizde bugün için kaydılaşmış (elektronik nitelikteki) varlıklar için Merkezi Kayıt Kuruluşu A.Ş.; diğer varlıklar (fiziksel) için Takasbank A.Ş. tarafından bu hizmetler verilmektedir.

Saklama Sözleşmeleri Konusunda Genel Hükümler

Saklama Sözleşmesi (Vedia Akdi), bir şeyin saklanılmasına ilişkin bu tür sözleşmeler koruma (muhafaza) borcu doğuran sözleşmeleri oluşturmaktadır.

Mevduat hesaplarının yanı sıra repo işlemlerinde de bir saklama uygulaması vardır. Repo işlemi, işlem konusu sabit getirili menkul değerler, genelde Hazine Bonosu ya da Devlet Tahvilleri, müşteriye teslim edilmeksizin, bankada müşteri adına tutulmakta ve saklamaya alındığına dair bir makbuz düzenlenmektedir. İşte bu saklama makbuzu, aslında geri satın alınmak üzere satılmış olan sabit getirili menkul değeri temsil etmekte, repo yapıldığında bir yandan da saklama hizmeti verilmiş olmaktadır.

Bankacılıkta Saklama Hizmeti Türleri

Hukuksal olarak bankalardaki saklama bir tevdiat işlemidir. Bu işlem kapalı ya da açık saklama şeklinde olabilir. Kapalı saklamada banka sakladığı şeyi bilmemektedir. Bu, ya kapalı bir zarfın emanete alınması ya da bir kasanın kiralanması biçimindeki saklamalardır. Açık saklama ise para, döviz, menkul değer saklaması türlerini içermektedir.

Bankacılık faaliyetleri arasında yer alan saklama hizmetleri şunlardır:

- *Mevduat Hesapları Yoluyla Para Saklaması,*
- *Haciz ve İhtiyati Tedbir Nedeniyle Hesapların Dondurulması,*
- *Çek Karşılıklarının Bloke Edilmesi,*
- *Emanet Kıymet Saklaması,*
- *Kiralık Kasa Hizmetleri,*
- *Tevdi Yeri Saklamaları,*
- *Sigorta Teknik Karşılıkları Saklaması,*
- *Şirket Kuruluş Sermayesi Saklamaları,*
- *Rehin Amaçlı Nakit ve Mevduat Blokafları,*
- *Kredi Güvencesi Olarak Rehnalanan Mal ve Kıymetli Evrakların Saklaması*
- *Antrepo Hizmetleri.*

Mevduat Hesapları Yoluyla Para Saklaması

Vedia, saklanmak üzere birine verilen ya da bir yere bırakılan para (eşya) demektir. Mevduat, banka yatırılan para; mudi, vedia yapan anlamındadır.

Haciz ve İhtiyati Tedbir Nedeniyle Hesapların Dondurulması

Haciz uygulamasında süreç hesabın dondurulmasıyla başlayacaktır. İhtiyati tedbir ise bir uyumsuzluk konusu kapsamına giren finansal varlıkların devrinin önlenmesi için dava sonuçlanıncaya kadar ay-nen korunması amacıyla yapılan bir uygulamadır.

Çek Karşılıklarının Bloke Edilmesi

Bankalarca bir çekin bloke edilmesi; çekin karşılığının "Bloke Paralar" (Karşılığı Bloke Edilen Bankamız Çekleri) hesabına alınması ve usulüne uygun olarak doldurulmuş çek yaprağının üzerine "Bedeli Blokedir." biçiminde ya da benzeri bir not yazılıp altının kaşelenip şube yetkililerince imzalanması suretiyle gerçekleştirilir. Bu işlem, çekin karşılığının bankaca garanti edilmesi anlamına gelmektedir.

Kiralık Kasa Hizmetleri

Kasada saklanan şeyler genellikle mücevher, belgeler, ticari senetler, menkul kıymetler ve diğer taşınabilir değerli eşyalar olup kasaya ve kasa dairesine zarar vermemesi esastır.

Emanet Kıymet Saklaması

Bankaların kendi kullanımlarına ayırmış olan kasalarında ya da kasa dairelerinde, müşterilerine ait zarf ya da çıkınları kapalı olarak saklamalarına; "Emanet Kıymet Saklaması" denir. Burada bir kapalı tevdiat uygulaması söz konusudur. Emanete alınan kıymet, "Nazım Hesapları/Emanet Kıymetler Cüzdanı" hesabında, 1.00 TL iz bedelle izlenir. Müşteriye, banka saklamasında bir emaneti olduğuna dair bir makbuz verilir.

Şirket Kuruluş Sermayesi Saklaması

Kendilerini kuran ortaklarından ayrı bir tüzel kişilikleri olan şirketlerin bazıları için kuruluşlarında ve sermaye artırımlarında, ortakların sermayeyi önce bir banka hesabında bloke edip izin için Bakanlığa başvurmaları, kuruluşa ya da sermaye artırımına izin alınıp tescil yapıldıktan sonra bankadaki bu paranın şirket yetkili temsilcilerine ödenmesi, başvurunun olumsuz sonuçlanması durumunda ortaklara tekrar iadesi genel bir ticari ilkedir.

Sigorta Teknik Karşılıkları Saklaması

Sigorta şirketleri ve reasürans şirketleri sigorta sözleşmelerinden doğan yükümlülükleri için yeterli kadar teknik karşılık ayırmak zorundadırlar. Bu zorunluluk "Sigorta ve Reasürans ile Emeklilik Şirketlerinin Teknik Karşılıklarına ve Bu Karşılıkların Yatırılacağı Varlıklara İlişkin Yönetmelik" hükümlerinde açıklandığı gibi, Kazanılmamış primler karşılığı, Devam eden riskler karşılığı, Muallak Tazminatlar Karşılığı, Dengeleme karşılığı, İkramiye ve indirimler karşılığı, Matematik karşılıklar gibi karşılıklardan oluşmaktadır.

Ödeme Yeri (Tevdi Mahalli) Saklaması

Özel ve tüzel kişiler arasında her hangi bir nedenle ortaya çıkan borç-alacak anlaşmazlıklarıyla ilgili davalar çözümleninceye kadar mahkemeler tarafından ihtilaf konusu parasal tutarlar için tevdi yeri olarak bir banka şubesi tayin edilmekte, saklama bu kapsamda yapılmaktadır.

Rehin Amaçlı Nakit ve Mevduat Blokajları

Bankalar, başta kredilerin güvenceye bağlanması gibi bazı durumlarda belli bir ödemenin garantiye bağlanması için para ve döviz blokajları yaparlar. Çek karşılığı blokajları özel durumu nedeniyle ayrıca ele alınmış olup genellikle kredi güvenceleri bu kapsama girmektedir. Bu amaçla saklanacak paralar özel olarak "Bloke Paralar Hesabı"na aktarılır. Mevduat hesaplarının bir kısmı için uygulama yapıyorsa hesap üzerine rehin kaydı yapılır.

Kredi Güvencesi Olarak Rehnalanan Mal ve Kıymetli Evrakların Saklaması

Bankaların, "Senet Karşılığı Borçlu Cari Hesap" ya da "Emtia Karşılığı Borçlu Cari Hesap" gibi, senet ya da mal karşılığı kullandıkları kredilerde krediye güvence oluşturmak üzere rehin sözleşmesiyle alınan mal ve kıymetli evrakların banka tarafından saklanması gerekmektedir. Malların saklanması için bankaların yeterli olanakları bulunmadığından bir "Yed-i Emin"e teslim edilir.

Antrepo Hizmetleri

Antrepo hizmetleri, dışalım ve dışsatım işlemlerinde kullanılan bir depolama hizmetidir. Günümüzde taşımacılık olanakları gelişmiş, konteynerlar kullanılmaya başlanmış ve gümrük işlemlerinin hızlanmış olması nedeniyle pek uygulaması kalmayan bir hizmet türüdür.

SERVET YÖNETİMİ VE FİNANSAL PLANLAMA HİZMETLERİ

Servet Yönetimi yüksek düzeyli finansal yatırım seçeneklerinin tümünü değerlendirebilen, stratejik hedeflere odaklanan bir faaliyet alanıdır.

Servet Yönetiminin hedef kitlesini oluşturan bireysel müşteriler:

- > Aile şirketleri, bu şirketlerin paydaşları,
- > Kurumsal şirketlerin üst düzey yöneticileri,
- > Yüksek gelir sahibi bireyler,
- > Yüksek tutarda birikim sahibi bireyler, olabilmektedir.

Bankalarda Servet Yönetimi ve Finansal Planlama Organizasyonu

Bankanın servet yönetimi servisinde farklı işlevler için farklı uzmanlıklarda personel çalıştırılması gerekir. Bunlar;

- > Müşteri İlişkisi Yöneticisi/Müşteri temsilcileri
- > Finansal Ürün Uzmanları
- > Servet Yöneticileri

Bankalarda Servet Yönetimi ve Finansal Planlama Yöntemleri

- *Portföyün Müşterinin Kendi Takdirinde Yönetimi: Her yatırım kararı ve işlemi için müşterinin talimatının alınması gerekir.*
- *Portföyün Banka Servet Yöneticisinin Takdirinde Yönetimi: Müşteriler nereye, nasıl ve ne zaman yatırım yapacağı konusunda karar yetkisini servet yöneticisine devretmektedirler.*

Servet Yönetimi ve Finansal Planlama Hizmetinin Yasal Dayanakları

11 Temmuz 2013 tarih ve 28704 sayılı resmi gazetede yayımlanmış olan "Yatırım Hizmetleri İle Yan Hizmetlere İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ" ile bankalarca servet yönetimi ve finansal planlama yapılması konusunda yetki veren düzenleme yapılmıştır.

Finansal Bilgi Sunulması

Finansal bilgi; sermaye piyasası araçları, bunları ihraç eden ortaklık ve kuruluşlar ile piyasa eğilimleri hakkında yönlendirici nitelikte olmayan yazılı ya da sözlü bilgidir.

Genel Yatırım Önerisi Yapılması

Genel yatırım tavsiyesi sunulması; belli bir kişiye ya da mali durumları, risk ve getiri tercihleri benzer nitelikte belli bir gruba yönelik olmamak kaydıyla, sermaye piyasası araçları ya da ihraççıları hakkında, müşterilere veya dağıtım kanallarına yönelik olarak hazırlanan ve sermaye piyasası araçlarının mevcut ya da gelecekteki fiyat ya da değerlerine ilişkin yorumlar da dahil olmak üzere, açıkça ya da zımnen bir yatırım stratejisini öneren yönlendirici nitelikteki her türlü bilgi ve araştırmaların sunulması faaliyetidir.

Genel yatırım tavsiyelerinde bulunan kuruluşlar şu esaslara uymak zorundadır:

- *Yatırımcıları yanıltıcı, aldatıcı, bilgi ve tecrübe eksikliklerini istismar edici, yanlış, gerçek dışı veya "en sağlam", "en iyi", "en güvenilir" gibi subjektif ve abartılı ifadelerle yer verilmemelidir.*
- *Yorum ve tavsiyeler özenle hazırlanmalı ve objektif olmalıdır.*
- *Sunulan yorum ve tavsiyeler güvenilir kaynak, belge, rapor ve analizlerle desteklenmelidir.*
- *Herhangi bir sermaye piyasası aracının halka arzına ilişkin olarak yapılan yorum ve analizlerde, yatırımcıların doğru ve eksiksiz bilgilendirilmesini teminen, yayımlanmışsa izahname ve satışa ilişkin belgelerde yer alan bilgiler kullanılmalıdır.*
- *Belli bir getirinin sağlanacağına dair herhangi bir vaat ya da taahhütte kesinlikle bulunulmamalıdır.*
- *Her türlü öngörü tahmin ve fiyat hedeflerine, bunların öngörü tahmin ve fiyat hedefi olduğu açıkça belirtilmek suretiyle yer verilmeli ve bunların oluşturulmasında kullanılan tüm önemli varsayımlar belirtilmelidir.*
- *SPK'nın faaliyet alanına giren sonuçlanmış ya da sonuçlanmamış konular hakkında yalan, yanlış, yanıltıcı ve dayanaksız bilgi, haber ve yorum sunulmamalıdır.*
- *Yatırımcıların yatırım kararlarını etkileyebilecek nitelikte olan araştırma sonuçları, yatırımcılara duyurulmadan önce kendilerinin ya da üçüncü kişilerin lehine kullanılmamalıdır.*
- *Sunulan genel yatırım tavsiyesinin aynı sermaye piyasası aracı ya da ihraççı için aynı kurum tarafından geçmiş 12 aylık sürede yayımlanmış olan tavsiyeden farklı bir yatırım stratejisini içermesi durumunda açıkça ve dikkat çekici bir biçimde, bu değişikliğe, değişikliğin gerekçesine ve daha önce yayımlanan tavsiyenin tarihine yer verilmesi zorunludur.*

PORTFÖY YÖNETİMİ VE PORTFÖY SAKLAMASI

Portföy yönetim şirketleri yurtiçinde veya yurtdışında şube açabilmekte, banka ve aracı kurumlarla acentalık tesis edebilmektedirler.

Ticari bankalar açısından geçerli olan bu Acentalık hizmeti;

- *Portföy yönetim şirketinin tanıtımının yapılması,*
- *Kurup yönettiği fonların katılma paylarının pazarlanması tahsil ve ödeme işlemlerinin yürütülmesi,*
- *Yatırım danışmanlığı faaliyeti kapsamında şirketten gelen döküman ve bilgilerin müşterilere açıklanmasıyla sınırlıdır.*

Portföy Yönetim Şirketleri

Portföy Yönetim Şirketi; ana faaliyet konusu fonların kurulması ve yönetimi olan ve anonim ortaklık şeklinde kurulan sermaye piyasası kurumudur. Bankalar ve yabancı uyruklu kişiler tarafından da kurulabilmektedirler. Bir portföy yönetim şirketinin kurulması ve faaliyete geçmesi için SPK' dan izin alınması zorunludur.

Portföy Yönetim Şirketleri; fon katılma paylarının pazarlama ve dağıtımında aracılık faaliyetlerinde bulunamamakta, kendi mali taahhütlerini içeren evrak çıkaramamakta, ödünç para verme işlemleri yapamamakta ve kısa süreli nakit ihtiyacının karşılanması dışında kredi alamamaktadırlar.

Portföy Yönetim Şirketleri için öngörülen başlangıç sermayesi en az İki Milyon Türk Lirasıdır. Ancak bu tutar yönetecekleri portföy büyüklüğü ile orantılı olarak değişmektedir;

- *100 Milyon TL ye kadar olan portföy büyüklüğü için asgari 2 milyon TL;*
- *100 Milyon bir TL -500 Milyon TL arası portföy büyüklüğü için asgari 3 Milyon TL;*
- *500 Milyon bir TL- 5 Milyar TL arası portföy büyüklüğü için asgari 5 Milyon TL;*
- *5 Milyar TL'yi aşan portföy büyüklüğü için asgari 10 Milyon TL özsermaye zorunludur.*

Portföy Yönetimi ve İlkeleri

Portföy Yönetimi, finansal varlıklardan oluşturulan özel portföylerin müşteriler adına, müşterilerinin belirlediği risk oranı ve süre sınırları içinde; müşterilerle yapılacak bir portföy yönetim sözleşmesi çerçevesinde en yüksek verimi sağlayacak biçimde maddi bir çıkar sağlamak üzere, temsilci sıfatı ile yönetilmesidir.

Portföy Yönetimi ilkeleri

- Portföy için yapılan bir alım satım işlemleri nedeniyle ihraççılardan ya da yatırım kuruluşundan alınan komisyon, iskonto ve benzeri menfaatlerin KAP'ta açıklanması zorunludur.
- Müşteri portföyüne hiçbir şekilde rayiç değerinin üzerinde varlık satın alınamaz ve portföyden bu değer altında varlık satılamaz.
- Herhangi bir şekilde kendine çıkar sağlamak üzere varlıkların alım satımını yapamaz.
- Müşteri hesabına vereceği emirlerde gerekli özen ve basireti göstermek zorundadır.
- Birden fazla portföy yönetildiğinde portföylerden biri lehine, diğerleri aleyhine sonuç verebilecek işlemlerde bulunamaz.
- Yatırım kararlarını, güvenilir gerekçe, bilgi, belge ve analizlere dayandırmak; içtüzük, izahname ve/veya esas sözleşme ile belirlenen yatırım ilkelerine uymak zorundadır.
- Portföyün önceden saptanmış belirli bir getiriye sağlayacağına dair herhangi bir garanti verilemez.
- Portföy yönetimi sırasında edinilen bilgiler şirketin ya da üçüncü bir tarafın çıkarı doğrultusunda kullanılamaz.

Portföy Saklama Kuruluşları

Portföy yönetim şirketi ya da portföy yönetimine yetkili kurum, müşteriye ait varlıkları kendilerinde ve diğer kurumlardaki kendi hesaplarında tutmaları ve kendi aktifleriyle ilişkilendirmeleri yasaklanmıştır. Portföy saklama kuruluşları; şirket müşterilerine ait finansal varlıkların saklanması, kayıtlarının tutulması, varlık ve nakit hareketlerinin idaresi ve kontrolü faaliyetlerini yürüten ve belli nitelikleri taşıyan bankalardır. Ancak bu portföy saklama kuruluşları Takasbank'ın saklama hizmeti sunduğu varlıkları Takasbank nezdinde izlemek zorundadırlar.

Saklama hizmeti sınırlı ve genel saklama hizmeti olmak üzere ikiye ayrılmaktadır:

- **Sınırlı Saklama hizmeti;** işlem aracılığı ve portföy aracılığı ile ilgili olarak yetkili olunan ve aracılık hizmetine konu olan sermaye piyasası araçlarının, bireysel portföy yöneticiliğine ilişkin yönetilen portföylerin, aracılık yüklenimi ve en iyi gayret aracılığına ilişkin olarak ise halka arzına aracılık edilen sermaye piyasası araçlarının saklanması ile sınırlıdır.
- **Genel saklama hizmeti;** yetkili olunan ve işlemi yapılan yatırım hizmet ve faaliyetlerinden bağımsız olarak sunulan saklama hizmeti sunulmasıdır.

Portföy saklayıcısının görevleri şunlardır:

- Kolektif yatırım kuruluşlarına ait varlıkların ayrı ayrı, kolektif yatırıma aidiyeti açıkça belli olacak, kayıp ve hasara uğramayacak biçimde saklanması,
- Belge ve kayıt düzeninde varlıkların, hakların ve bunların hareketlerinin kolektif yatırım kuruluşu bazında düzenli olarak izlenmesi,
- Kolektif yatırım kuruluşlarına ait varlıkların kendi aktifleriyle ilişkilendirilmemesi,
- Günlük olarak saklamaya konu varlıkların mutabakatının yapılması,

YATIRIM DANIŞMANLIĞI HİZMETLERİ

Yatırım danışmanlığı, genel olarak; birikim sahiplerine ve portföy yöneticilerine yatırım önerilerinde bulunulmasıdır.

Yatırım danışmanlığı belli bir ücret karşılığında yapılmakta olup faaliyeti için aranan yetki belgesi, danışmanların öğrenim ve mesleki bilgi durumları çeşitli düzenlemelere bağlanmıştır.

Yatırım Danışmanlığı İşlemleri

Yatırım kuruluşu ile bir müşteri arasında yatırım danışmanlığı çerçeve sözleşmesi imzalanmadan önce SPK'da yer alan yerindelik testi yapılması zorunludur.

Yatırım Danışmanlığına İlişkin İlke ve Esaslar

- Yatırım kuruluşu ile müşteri arasında yatırım danışmanlığı çerçeve sözleşmesinin imzalanması.
- Yerindelik testinin sonucuna göre en uygun yatırım kararlarının alınması için önerilerde bulunması.
- Önerilerde yatırımcıyı aldatıcı, yanıltıcı gerçek dışı ifadelerle yer verilmemesi
- Yorum ve önerilerin özenle hazırlanması objektif olması,
- Halka arza ilişkin yapılan yorum ve analizlerde izahname ve satışa ilişkin belgelerde yer alan bilgilerin kullanılması
- Belirli bir getirinin sağlanacağına dair herhangi bir vaat ya da taahhütte bulunulmaması
- Tahmin ve fiyat hedeflerinde; bunların sadece öngörü tahmin ve fiyat hedefi olduğu açıkça belirtilmesi.

- SPK'nın faaliyet alanına giren konular hakkında yanıltıcı, mesnetsiz haber yorum yapılmaması
- Yatırım kararlarını etkileyebilecek nitelikteki araştırma sonuçlarının yatırımcılara duyurulmadan önce kendilerinin veya üçüncü şahısların lehine kullanılmaması.

Sermaye Piyasaları İle İlgili Danışmanlık Hizmetleri Sunulması

- Şirketlerin uzun ve kısa vadeli finansal hedefleri risk tercihleri, nakit gereksinimleri ve vergi mevzuatı karşısındaki durumları dikkate alınarak yatırım planlarının oluşturulması.
- Şirketlerin aktif-pasif yönetimi çerçevesinde finansal durum tablosu analiz edilmesi vb. Konularda yazılı veya sözlü yorum ve önerilerde bulunması
- Şirketlerin birleşme, bölünme, ele geçirme ve tasfiye sürecinde yazılı ya da sözlü yorum ve önerilerde bulunması.

YATIRIM FONLARI

Varlık Yatırım Fonları genel olarak sermaye piyasası araçları ve kıymetli madenlerden oluşan bir varlık grubudur.

Gayrimenkul Yatırım Fonları ise portföylerini taşınmaz mallardan ve bunlara dayalı menkul değerlerden oluşturmak zorundadır.

Yatırım Fonlarının Tanımı ve Yapısı

Yatırım Fonu; tasarruf sahiplerinden fon katılma payı karşılığında toplanacak para ya da diğer varlıklarla, tasarruf sahipleri hesabına inanca mülkiyet esaslarına göre Sermaye Piyasası Kurulunca belirlenen varlık ve haklardan oluşan portföyleri işletmek amacıyla portföy yönetim şirketleri tarafından fon iç tüzüğü ile kurulan ve tüzel kişiliği bulunmayan mal varlığıdır.

Yatırım fonlarının kuruluş izni alabilmesi için öncelikle fon iç tüzüğünün SPK tarafından onaylanması gerekmektedir.

Yatırım Fonuna İlişkin Düzenlemeler ve Fon Uygulaması

Yatırım Fonlarının Avantajları

- Küçük birikimlerin ulaşamayacağı kazanç potansiyeli yüksek menkul kıymetlere yatırım yapılmasına olanak sağlanmaktadır.
- Birikimler profesyonel parasal yatırım uzmanlarınca yönetilmektedir.
- Yatırım Fonu portföyüne alınabilecek varlıkların çeşitlendirilmesi ile riskler en aza indirilebilecektir.
- Kupon, faiz ve temettü tahsili fon yönetimince yapılacağından vade takibi, tahsilat gerçekleştirme gibi birçok işlemin zorluklarından kurtulunmuş olur.
- Değer artışlarının katılım paylarına günlük olarak yansıtılması nedeniyle gereken durumlarda kayıp olmadan paraya çevrilerek kullanılabilir.

Yatırım Fonlarının Yapısal Nitelikleri

- Riskin Dağıtılması ilkesine Dayanarak Portföy oluşturmak
- Riskten korunma amacıyla türev piyasaların kaldırıcından yararlanmak
- Profesyonel yönetim kullanmak
- Menkul değer portföyü işletmek
- İnanca mülkiyet esasına dayanmak
- Mal varlığının korunması

Fon Portföyü

Yönetimi, varlık alınıp satılmasıyla kazanç sağlanması ve bu varlıkların getirilerinin tahsil edilmesi esasına dayanan yatırım fonlarının portföyüne belli koşullarla alınabilecek varlıklar ve işlemler şunlardır:

- Pay senetleri,
- Özel sektör ve kamu borçlanma araçları,
- Yabancı özel sektör ve kamu borçlanma araçları ile ihraççı payları,
- 12 aydan uzun vadeli olmamak üzere vadeli mevduat, katılma hesabı ve mevduat sertifikaları,
- Borsada işlem görmeleri kaydıyla altın ve diğer kıymetli madenler ile bu madenlere dayalı sermaye piyasası araçları,
- Fon katılma payları
- Repo ve ters repo işlemleri,
- Kira sertifikaları,
- Gayrimenkul Sertifikaları,
- Varantlar ve sertifikalar,
- Takasbank para piyasası işlemleri,
- Türev araç işlemlerinin nakit teminatları ve primleri,
- Kurulca uygun görülen özel tasarlanmış yabancı yatırım araçları ve ikraz iştirak senetleri
- Kurulca uygun görülen diğer yatırım araçları.

Şemsiye Fonlar

Şemsiye fon, katılma payları tek bir içtüzük kapsamında ihraç edilen tüm fonları kapsayan yatırım fonudur.

Şemsiye fonlar aşağıdaki türlerde kurulabilmektedir.

- Borçlanma araçları şemsiye fonu
- Hisse senedi şemsiye fonu
- Kıymetli Madenler Şemsiye fonu
- Fon sepeti şemsiye fonu
- Para piyasası şemsiye fonu
- Katılım Şemsiye fonu
- Değişken şemsiye fonu
- Serbest şemsiye fonu

Fon Tipleri

Fon içtüzüklerinde belirtilmek suretiyle, portföy değerinin aylık ağırlıklı ortalama bazda en az %25'ini, sürekli olarak mevzuata göre özelleştirme kapsamına alınan Kamu İktisadi Teşebbüsleri dahil Türkiye'de kurulmuş ortaklıkların hisse senetlerine yatırmış fonlar "A tipi"; diğerleri "B tipi" olarak adlandırılmakta ve bu tip özelliği fon türleri ile birlikte belirtilmektedir.

A tipi fonların paraya çevrilmesi, pay senetlerinin satışını gerektiren bir süreye bağlı olması nedeniyle ancak iki iş günü (T2) gerçekleşmektedir.

Serbest Fonlar

Portföy ve işlem sınırlamalarından herhangi birine tabi olmaksızın fonun bilgilendirme dokümanlarında yer alan yatırım stratejileri ve limitleri dahilinde yatırımlar yapabilen fonlardır. Bu fonlar genel olarak uluslararası faaliyetleri olan ve "Hedging Fon" olarak bilinen fonlar kapsamındadır.

Fon Sepeti Fonları

Fon sepeti fonları diğer fonların katılım belgelerine yatırım yapan fonlardır.

Borsa Fonları

Borsa yatırım fonları, portföyünün en az %80'i devamlı olarak baz alınan ve Kurul tarafından uygun görülen bir endeks kapsamındaki menkul kıymetlerden oluşan ve baz alınan endeksin değeri ile fonun birim pay değeri arasındaki korelasyon katsayısı en az %90 olacak şekilde, baz alınan endeksi takip etmek üzere **Endeks Fon** olarak kurulur.

Fon Katılma Payları

Fon katılma payları; yatırımcının kurucuya karşı sahip olduğu hakları yansıtan ve fona kaç pay ile katıldığını gösteren kıymetli evrak niteliğindeki belgelerdir.

Fon Katılma Paylarının Fiyatı ve Portföy Değerleme Esasları

Fon birim pay değeri, katılma paylarının alım satımına esas teşkil eden fiyattır.

- Para piyasası fonları ile kısa vadeli borçlanma araçları fonları dışındaki likit olmayan fonlarda, katılma payı alım satım emirleri, emrin verilmesini izleyen ilk hesaplamada bulunacak pay fiyatı üzerinden yerine getirilir.
- Para piyasası fonları ve kısa vadeli borçlanma araçları fonlarında ise, alım satım emirleri en son ilan edilmiş olan bir pay fiyatı üzerinden gerçekleştirilir.

Fon katılma paylarının fiyatları hesaplanırken;

- Portföyde bulunan varlıkların işlem gördükleri borsalardaki fiyatları esas alınarak portföyün o günkü değeri hesaplanır.
- Bulunan fon portföy değerine fonun alacakları eklenir, borçları düşülür.
- Varsa tahsil edilen faiz ve temettüer eklenir.
- Fon toplam değeri değerlendirme günü için geçerli olan pay sayısına bölünür, böylece birim katılma payı fiyatı elde edilir.

Yatırım Fonlarında Garanti ve Koruma Uygulamaları

- **Koruma amaçlı fon:** Yatırımcının başlangıç yatırımının belirli bir vadede yatırımcıya geri ödenmesinin, uygun bir yatırım stratejisine dayanılarak en iyi gayret esas çerçevesinde amaçlandığı fonlardır.
- **Garantili fon:** yatırımcının başlangıç yatırımının tamamının, belirli bir bölümünün ya da başlangıç yatırımı üzerinden belirli bir getirinin izahnamede belirlenen esaslar çerçevesinde belirli bir vadede yatırımcıya geri ödenmesinin, uygun bir yatırım stratejisinin yanı sıra bir garantör tarafından verilen garantiye dayanılarak taahhüt edildiği fonlardır.

AÇIKLAMALI SORULAR

1. Aşağıdaki kurumlardan hangisinin varlık nedeni halkı korumak amacıyla saklanması ihtiyacı olan birikimlerin, para ve benzeri varlıkları ile güvence niteliğindeki bir takım karşılıkların belli bir süre için güven altında tutulmasıdır?

- A) Factoring kuruluşlar
B) Finansman şirketleri
C) Bankalar
D) Varlık yönetim şirketleri
E) Yatırım ortaklıkları

AÇIKLAMA

Bankaların varlık nedenlerinden biri, halkın korumak amacıyla saklanmasına gereksinim duyduğu birikimlerinin, para ve benzeri varlıkları ile rehlinli ya da rehinsiz güvence niteliğindeki bir takım karşılıkların belli bir süre için güven altında tutulmasıdır.

YANIT: C

2. Aşağıdakilerden hangisi bankaların kapalı tevdiat işlemleri arasında yer alır?

- A) Kasa kiralaması
B) Para saklaması
C) Döviz saklaması
D) Menkul değer saklaması
E) Yabancı para saklaması

AÇIKLAMA

Kapalı Saklamada/Kapalı Tevdiatta banka sakladığı şeyi bilmemektedir. Bu, ya kapalı bir zarfın emanete alınması ya da bir kasanın kiralınması biçimindeki saklamalardır. Açık saklama ise para, döviz, menkul değer saklaması türlerini içermektedir.

YANIT: A

3. Saklanmak üzere birine verilen ya da bir yere bırakılan paraya ne ad verilir?

- A) Vedia
B) Tasarruf
C) Mevduat
D) Kredi
E) Mudi

AÇIKLAMA

Vedia, saklanmak üzere birine verilen ya da bir yere bırakılan para (eşya) demektir.

YANIT: A

4. Bankaların kendi kullanımına ayrılmış olan kasalarında ya da kasa dairelerinde, müşterilerine ait zarf ya da çıkınları kapalı olarak saklamalarına ne ad verilir?

- A) Şirket Kuruluş Sermayesi Saklamaları
B) Sigorta Teknik Karşılıkları Saklaması
C) Kiralık Kasa Hizmetleri
D) Tevdi Yeri Saklamaları
E) Emanet Kıymet Saklaması

AÇIKLAMA

Bankaların kendi kullanımına ayrılmış olan kasalarında ya da kasa dairelerinde, müşterilerine ait zarf ya da çıkınları kapalı olarak saklamalarına emanet kıymet saklaması denir.

YANIT: E

5. Aşağıdakilerden hangisi sigorta şirketleri ve reasürans şirketlerin ayırdıkları teknik karşılıklarından biri değildir?

- A) Kazanılmamış primler karşılığı
B) Devam eden riskler karşılığı
C) Muallak tazminatlar karşılığı
D) Dengeleme karşılığı
E) İştiralar karşılığı

AÇIKLAMA

Sigorta şirketleri ve reasürans şirketleri sigorta sözleşmelerinden doğan yükümlülükleri için yeterli kadar teknik karşılık ayırmak zorundadırlar. Bu karşılıklar kazanılmamış primler karşılığı, devam eden riskler karşılığı, muallak tazminatlar karşılığı, dengeleme karşılığı, ikramiye ve indirimler karşılığı, matematik karşılıklar gibi karşılıklardan oluşmaktadır.

YANIT: E

6. Özel ve tüzel kişiler arasında her hangi bir nedenle ortaya çıkan borç-alacak anlaşmazlıklarıyla ilgili davalar çözümleninceye kadar mahkemeler tarafından ihtilaf konusu parasal tutarlar için tevdi yeri olarak bir banka şubesi tayin edilerek saklanması aşağıdakilerden hangisi kapsamındadır?

- A) Emanet Kıymet Saklaması
- B) Şirket Kuruluş Sermayesi Saklamaları
- C) Ödeme Yeri Saklamaları
- D) Sigorta Teknik Karşılıkları Saklaması
- E) Kiralık Kasa Hizmetleri

AÇIKLAMA

Ödeme Yeri (Tevdi Mahalli) Saklaması: Bu hizmet genellikle bankaların kendi girişim ve planlarının dışında gerçekleşen bir hizmet türüdür. Özel ve tüzel kişiler arasında her hangi bir nedenle ortaya çıkan borç-alacak anlaşmazlıklarıyla ilgili davalar çözümleninceye kadar mahkemeler tarafından ihtilaf konusu parasal tutarlar için tevdi yeri olarak bir banka şubesi tayin edilmekte, saklama bu kapsamda yapılmaktadır.

YANIT: C

7. Bankalarca rehin amaçlı nakit ve mevduat blokaajları aşağıdakilerden hangisi için yapılır?

- A) Belli bir ödemenin garantiye bağlanması
- B) Özel ve tüzel kişiler arasındaki borç-alacak anlaşmazlıklarında davalar çözümleninceye kadar paraların saklanması
- C) Senet karşılığı kullanılan kredilerde güvence oluşturmak
- D) Dış alım ve dış satım işlemlerinde depolama hizmetlerini sağlamak
- E) Mal karşılığı kullanılan kredilerde güvence oluşturmak

AÇIKLAMA

Bankalar, belli bir ödemenin garantiye bağlanması için para ve döviz blokaajları yaparlar. Bu amaçla saklanacak paralar özel olarak "Blokaj Paralar Hesabı"na aktarılır. Mevduat hesaplarının bir kısmı için uygulama yapılıyorsa hesap üzerine rehin kaydı yapılır.

YANIT: A

8. Aşağıdakilerden hangisi servet yönetiminin hedef kitlesini oluşturan bireysel müşteriler arasında yer almaz?

- A) Aile şirketlerinin paydaşları
- B) Kurumsal şirketlerin üst düzey yöneticileri
- C) Orta gelir sahibi bireyler
- D) Aile şirketleri
- E) Yüksek tutarda birikim sahibi bireyler

AÇIKLAMA

Orta gelir sahibi bireyler, servet yönetiminin hedef kitlesi değildir.

YANIT: C

9. Ülkemizde bankalarca servet yönetimi ve finansal planlama yapılması konusunda yetki veren düzenleme hangi yıl yapılmıştır?

- A) 1995
- B) 2000
- C) 2003
- D) 2005
- E) 2010

AÇIKLAMA

11 Temmuz 2013 tarih ve 28704 sayılı resmi gazetede yayımlanmış olan "Yatırım Hizmetleri İle Yan Hizmetlere İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ" ile bankalarca

YANIT: C

10. Aşağıda genel yatırım tavsiyelerine ilişkin verilen ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Sermaye piyasası araçları hakkında verilebilir.
- B) Sermaye piyasası aracı ihraççıları hakkında verilebilir.
- C) Sermaye piyasası araçlarının mevcut ya da gelecekteki fiyat ya da değerlerine ilişkin yorumlar olabilir.
- D) Açıkça ya da zımnen bir yatırım stratejisini öneren yönlendirici niteliktedir.
- E) Mal piyasası araçları hakkında verilebilir.

AÇIKLAMA

Genel yatırım tavsiyesi sunulması; belli bir kişiye ya da mali durumları, risk ve getiri tercihleri benzer nitelikteki belli bir gruba yönelik olmamak kaydıyla, sermaye piyasası araçları ya da ihraççıları hakkında, müşterilere veya dağıtım kanallarına yönelik olarak hazırlanan ve sermaye piyasası araçlarının mevcut ya da gelecekteki fiyat ya da değerlerine ilişkin yorumlar da dahil olmak üzere, açıkça ya da zımnen bir yatırım stratejisini öneren yönlendirici nitelikteki her türlü bilgi ve araştırmaların sunulması faaliyetidir.

YANIT: E

11. Portföy Yönetim Şirketleri için öngörülen başlangıç sermayesi kaç milyon Türk Lirası'dır?

- A) 2 B) 3 C) 5
D) 7 E) 10

AÇIKLAMA

Portföy Yönetim Şirketleri için öngörülen başlangıç sermayesi en az İki Milyon Türk Lirasıdır. Ancak bu tutar yönetecekleri portföy büyüklüğü ile orantılı olarak değişmektedir.

YANIT: A

12. Aşağıdakilerden hangisi fon toplam değerinin en az %80'i devamlı olarak yerli veya yabancı ihraççıların paylarına yatırılan fonları kapsayan şemsiye fonlardır?

- A) Para piyasası şemsiye fonu
B) Hisse senedi şemsiye fonu
C) Borçlanma araçları şemsiye fonu
D) Kıymetli madenler şemsiye fonu
E) Değişken şemsiye fonu

AÇIKLAMA

Hisse senedi şemsiye fonu; fon toplam değerinin en az %80'i devamlı olarak yerli veya yabancı ihraççıların paylarına yatırılan fonları kapsayan şemsiye fonlardır.

YANIT: B

ÇIKMIŞ SORU

2014-DÖNEM SONU

13. Aşağıdakilerden hangisi bankacılıktaki saklama hizmeti türleri arasında yer almaz?

- A) Emanet kıymet saklaması
B) Kiralık kasa hizmetleri
C) Antrepo hizmetleri
D) Yedi eminlik uygulaması
E) Mevduat hesapları yoluyla para saklaması

AÇIKLAMA

Yedi eminlik uygulaması bankacılıktaki saklama hizmet türleri arasında yer almaz.

YANIT: D

14. Finansal varlıklardan oluşturulan özel portföylerin müşteriler adına, müşterilerinin belirlediği risk oranı ve süre sınırları içinde; müşterilerle yapılacak bir portföy yönetim sözleşmesi çerçevesinde en yüksek verimi sağlayacak biçimde maddi bir çıkar sağlamak üzere, temsilci sıfatı ile yönetilmesine ne ad verilir?

- A) Yatırım danışmanlığı
B) Portföy yönetimi
C) Servet yönetimi
D) Fon yöneticiliği
E) Finansal yönetim

AÇIKLAMA

Portföy Yönetimi, finansal varlıklardan oluşturulan özel portföylerin müşteriler adına, müşterilerinin belirlediği risk oranı ve süre sınırları içinde; müşterilerle yapılacak bir portföy yönetim sözleşmesi çerçevesinde en yüksek verimi sağlayacak biçimde maddi bir çıkar sağlamak üzere, temsilci sıfatı ile yönetilmesidir.

YANIT: B

ÇIKMIŞ SORU

2015-DÖNEM SINAV

15. Emanet kıymet saklama hizmeti ile ilgili olarak, emanate alınan kıymet 'nazım hesaplar/emanet kıymetler cüzdanı' hesabında kaç Türk Lirası iz bedelle izlenir?

- A) 1 B) 2 C) 3
D) 4 E) 5

AÇIKLAMA

Emanet kıymet saklama hizmeti ile ilgili olarak, emanate alınan kıymet 'nazım hesaplar/emanet kıymetler cüzdanı' hesabında 1 Türk Lirası iz bedelle izlenir.

YANIT: A

**ÇÖZÜMLÜ
DENEME SORULARI**

1. **Aşağıdakilerden hangisi bankacılık faaliyetlerinden saklama hizmetleri arasında yer almaz?**
 - A) Mevduat hesapları yoluyla para saklanması
 - B) Rehin amaçlı nakit ve mevduat blokajları
 - C) Çek karşılıklarının bloke edilmesi
 - D) Gayrimenkul satış işlemleri
 - E) Şirket kuruluş sermayesi saklamaları
2. **Vedia yapan kişiye ne ad verilir?**
 - A) Mudi
 - B) Lehtar
 - C) Aracı
 - D) Müflis
 - E) Muhatap
3. **Aşağıdakilerden hangisi sigorta şirketleri ve reasürans şirketlerin ayırdıkları teknik karşılıklarından biri değildir?**
 - A) Muallak tazminatlar karşılığı
 - B) Kazanılmış primler karşılığı
 - C) Devam eden riskler karşılığı
 - D) Dengeleme karşılığı
 - E) Matematik karşılıklar
4. **Aşağıdakilerden hangisi servet yönetiminin hedef kitlesini oluşturan bireysel müşteriler arasında yer almaz?**
 - A) Aile şirketlerinin paydaşları
 - B) Kurumsal şirketlerin çalışanları
 - C) Yüksek gelir sahibi bireyler
 - D) Aile şirketleri
 - E) Yüksek tutarda birikim sahibi bireyler

5. **Aşağıdakilerden hangisi genel yatırım tavsiyelerinde bulunan kuruluşların uymak zorunda oldukları esaslar arasında yer almaz?**
 - A) Yatırımcıların bilgi ve tecrübe eksiklerini istismar edici, gerçek dışı bilgiler sunulmamalıdır.
 - B) Yatırımcılar bilgilendirilirken sermaye piyasası aracına ilişkin yayımlanan izahname ve satışa ilişkin belgelerde yer alan bilgiler kullanılmalıdır.
 - C) Yorum ve tavsiyeler güvenilir kaynaklarda desteklenmelidir.
 - D) En iyi, en güvenilir, en sağlam gibi subjektif ifadelerle yer verilmemelidir.
 - E) Yapılan analizlerle yatırımcının hedeflediği getirinin ne kadar sürede sağlanacağına ilişkin bilgiler net verilmelidir.
6. **Portföy yönetim şirketlerine ilişkin aşağıda verilen ifadelerden hangisi yanlıştır?**
 - A) Ana faaliyet konusu fonların kurulması ve yönetimidir.
 - B) Kuruluş ve faaliyete geçmesi için SPK'dan izin alınması zorunludur.
 - C) Sermaye piyasası kurumudur.
 - D) Mal varlıklarıdır.
 - E) Bankalar tarafından da kurulabilirler.
7. **Ticari bankalar aşağıdaki kurumlardan hangisinden yetki almak koşuluyla yatırım danışmanlığı faaliyetinde bulunabilirler?**
 - A) SPK
 - B) IMKB
 - C) BDDK
 - D) TCMB
 - E) Hazine Müsteşarlığı
8. **Portföy yönetim şirketleri aşağıdakilerden hangisini yapabilirler?**
 - A) Kendi mali taahhütlerini içeren evrak çıkarabilirler.
 - B) Ödünç para verme işlemleri yapabilirler.
 - C) Uzun vadeli nakit ihtiyacının karşılanması için kredi alabilirler.
 - D) Fon katılma paylarının pazarlama ve dağıtımında aracılık yapabilirler.
 - E) Tasarruf mevduatı toplayabilirler.

9. Aşağıdakilerden hangisi kolektif portföy yöneticiliği faaliyetine ilişkin başlıca ilkeler arasında yer almaz?
- A) Yatırım kararlarını, güvenilir gerekçe, bilgi, belge ve analizlere dayandırmak zorundadır.
- B) Portföyün önceden saptanmış belirli bir getiriyi sağlayacağına dair herhangi bir garanti verilemez.
- C) Portföy yönetimi sırasında edinilen bilgiler şirketin ya da üçüncü bir tarafın çıkarı doğrultusunda kullanılamaz.
- D) Müşteri portföyüne hiçbir şekilde rayıç değerinin üzerinde varlık satın alınmaz.
- E) Kendine çıkar sağlamak üzere varlıkların alım ve satımı yapılabilir.
10. Aşağıdakilerden hangisi şirket müşterilerine ait finansal varlıkların saklanması, kayıtlarının tutulması, varlık ve nakit hareketlerinin idaresi ve kontrolü faaliyetlerini yürüten ve belli nitelikleri taşıyan bankalardır?
- A) Portföy saklama kuruluşları
- B) Yatırım Ortaklıkları
- C) Portföy yönetim şirketleri
- D) Yatırım Danışmanlığı şirketleri
- E) Konut Finansmanı kuruluşları
11. Aşağıdaki saklama hizmetlerinden hangisi işlem aracılığı ve portföy aracılığı ile ilgili olarak yetkili olunan ve aracılık hizmetine konu olan sermaye piyasası araçlarının, bireysel portföy yöneticiliğine ilişkin yönetilen portföylerin, aracılık yüklenimi ve en iyi gayret aracılığına ilişkin olarak ise halka arzına aracılık edilen sermaye piyasası araçlarının saklanması ile sınırlıdır?
- A) Genel saklama hizmeti
- B) Özel saklama hizmeti
- C) Sınırsız saklama hizmeti
- D) Sınırlı saklama hizmeti
- E) Bağımsız saklama hizmeti
12. Aşağıdakilerden hangisi portföy saklayıcısının görevlerinden biri değildir?
- A) Kolektif yatırım kuruluşlarına ait varlıkların ayrı ayrı, kolektif yatırım kuruluşuna aidiyeti açıkça belli olacak, kayıp ve hasara uğramayacak biçimde saklanması
- B) Belge ve kayıt düzeninde varlıkların, hakların ve bunların hareketlerinin kolektif yatırım kuruluşu bazında düzenli olarak izlenmesi
- C) Saklamaya konu olan varlıkların fiyatlarının belirlenmesi
- D) Kolektif yatırım kuruluşlarına ait varlıkların kendi aktifleriyle ilişkilendirilmemesi
- E) Günlük olarak saklamaya konu varlıkların mutabakatının yapılması
13. Yatırım kuruluşu ile müşteri arasında yatırım danışmanlığı çerçevesinde sözleşmesi imzalanmadan önce hangi testin yapılması zorunludur?
- A) Yerindelik testi
- B) Kredi testi
- C) Kapasite testi
- D) Teminat testi
- E) Karakter testi
14. Aşağıdakilerden hangisi yatırım fonlarının yapısal niteliklerinden biri değildir?
- A) Riskin dağıtılması
- B) Riskten korunma
- C) Mal varlığının korunması
- D) Manipülasyon
- E) İnançlı mülkiyet esası
15. Portföy değerinin aylık ağırlıklı ortalama bazda en az % 25'ini sürekli olarak mevzuata göre özelleştirme kapsamına alınan Kamu İktisadi Teşebbüsleri dahil Türkiye'de kurulmuş ortaklık pay senetlerine yatırmış olan fonlara ne ad verilir?
- A) B tipi fon
- B) Serbest fon
- C) Borsa fonu
- D) Fon sepeti fonu
- E) A tipi fon

ÇÖZÜMLÜ DENEME SORULARI YANITLARI

1. **D** Gayrimenkul satış işlemleri bankacılık faaliyetlerinden saklama hizmetleri arasında yer almaz.
2. **A** Vedia yapan kişiye mudi denir.
3. **B** Sigorta şirketleri ve reasürans şirketleri sigorta sözleşmelerinden doğan yükümlülükleri için yeteri kadar teknik karşılık ayırmak zorundadırlar. Bu karşılıklar kazanılmamış primler karşılığı, devam eden riskler karşılığı, muallak tazminatlar karşılığı, dengeleme karşılığı, ikramiye ve indirimler karşılığı, matematik karşılıklar gibi karşılıklardan oluşmaktadır.
4. **B** Servet Yönetiminin hedef kitlesini oluşturan bireysel müşteriler şunlardır:
 - Aile şirketleri, bu şirketlerin paydaşları,
 - Kurumsal şirketlerin üst düzey yöneticileri,
 - Yüksek gelir sahibi bireyler,
 - Yüksek tutarda birikim sahibi bireyler, olabilmektedir.
5. **E** Yapılan analizlerle yatırımcının hedeflediği getirinin ne kadar sürede sağlanacağına dair bilgiler verilemez ve belli bir getirinin sağlanacağına dair vaatte bulunulamaz.
6. **D** Portföy yönetim şirketleri mal varlıkları olmayıp, anonim ortaklıklardır.
7. **A** Ticari bankalar SPK'dan yetki almak koşuluyla yatırım danışmanlığı faaliyetinde bulunabilirler.
8. **D** Portföy Yönetim Şirketleri; fon katılma paylarının pazarlama ve dağıtım dışında aracılık faaliyetlerinde bulunamamakta, kendi mali taahhütlerini içeren evrak çıkaramamakta, ödünç para verme işlemleri yapamamakta ve kısa süreli nakit ihtiyacının karşılanması dışında kredi alamamaktadırlar.
9. **E** Kendine çıkar sağlamak üzere varlıkların alım ve satımını yapmak portföy yöneticiliği ilkeleri arasında yer almaz.
10. **A** Portföy saklama kuruluşları; şirket müşterilerine ait finansal varlıkların saklanması, kayıtlarının tutulması, varlık ve nakit hareketlerinin idaresi ve kontrolü faaliyetlerini yürüten ve belli nitelikleri taşıyan bankalardır.

11. **D** Sınırlı Saklama hizmeti; işlem aracılığı ve portföy aracılığı ile ilgili olarak yetkili olunan ve aracılık hizmetine konu olan sermaye piyasası araçlarının, bireysel portföy yöneticiliğine ilişkin yönetilen portföylerin, aracılık yüklenimi ve en iyi gayret aracılığına ilişkin olarak ise halka arzına aracılık edilen sermaye piyasası araçlarının saklanması ile sınırlıdır.
12. **C** Portföy saklayıcısının görevleri şunlardır:
 - Kolektif yatırım kuruluşlarına ait varlıkların ayrı ayrı, kolektif yatırım kuruluşuna aidiyeti açıkça belli olacak, kayıp ve hasara uğramayacak biçimde saklanması
 - Belge ve kayıt düzeninde varlıkların, hakların ve bunların hareketlerinin kolektif yatırım kuruluşu bazında düzenli olarak izlenmesi
 - Kolektif yatırım kuruluşlarına ait varlıkların kendi aktifleriyle ilişkilendirilmemesi
 - Günlük olarak saklamaya konu varlıkların mutabakatının yapılması
13. **A** Yatırım kuruluşu ile müşteri arasında yatırım danışmanlığı çerçeve sözleşmesi imzalanmadan önce yerindelik testi yapılması zorunludur.
14. **D** Yatırım fonlarının yapısal nitelikleri şunlardır:
 - Riskin dağıtılması ilkesine dayanarak portföy oluşturmak
 - Riskten korunma amacıyla türev piyasaların kaldıracından yararlanmak
 - Profesyonel yönetim kullanmak
 - Menkul değer portföyü işletmek
 - İnançlı mülkiyet esasına dayanmak
 - Mal varlığının korunması
15. **E** Portföy değerinin aylık ağırlıklı ortalama bazda en az % 25'ini sürekli olarak mevzuata göre özelleştirme kapsamına alınan Kamu İktisadi Teşebbüsleri dahil Türkiye'de kurulmuş ortaklık pay senetlerine yatırmış olan fonlara A tipi fon denir.

ARA DENEME SINAVI - 1

1. Yazılı ya da sözlü olarak veya herhangi bir şekilde halka duyurulmak suretiyle ivazsız veya bir ivaz karşılığında, istendiğinde ya da belli bir vadede geri ödenmek üzere kabul edilen paraya ne ad verilir?

- A) Tasarruf
- B) Mevduat
- C) Kredi
- D) Opsiyon
- E) Swap

2. Aşağıdakilerden hangisi bir kredi işleminin karakterini oluşturan etmenlerden biri değildir?

- A) Vade
- B) Risk
- C) Güvence
- D) Getiri
- E) Güven

3. Aşağıdakilerden hangisi işletmelerin faaliyetlerini sürdürmek üzere kısa süreli finansman gereksinimlerini karşılamak üzere verilen kredilerdir?

- A) İhracat kredisi
- B) Yatırım kredisi
- C) Döviz endeksli kredi
- D) İhtisas kredisi
- E) İşletme sermayesi kredisi

4. Aşağıdakilerden hangisi katılım bankaları finansman sağlama yöntemleri arasında yer almaz?

- A) Kurumsal finansman desteği
- B) Bireysel finansman desteği
- C) Kâr zarar ortaklığı yatırımı
- D) Finansal kiralama
- E) Franchising

5. Yerel para üzerinden kullanılan ve tahsil edilmekte sadece tutarların hesaplanmasında bir konvertibl dövizin esas alındığı kredi türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Spot kredi
- B) Açık kredi
- C) Döviz endeksli kredi
- D) Tüketim kredisi
- E) İskonto kredisi

6. Aşağıdakilerden hangisi bir alacağın varlığını kanıtlayan ve bir borcun ödeme yükümlülüğünü içeren ama ortaya çıkmalarına neden olan borç-alacak ilişkisinden bağımsız olarak ekonomide elden ele dolaşabilen belgelerdir?

- A) Ticari senet
- B) Hisse senedi
- C) Yatırım fonu
- D) Katılma belgesi
- E) Kâr/zarar ortaklığı belgesi

7. Aşağıdakilerden hangisi karşılığında kredi kullanılmak üzere bankalara teminat olarak verilen senetler için geçerli bir ciro türüdür?

- A) Temlik cirosu
- B) Tahsil cirosu
- C) Rehin cirosu
- D) Kefalet cirosu
- E) Beyaz ciro

8. Aşağıdakilerden hangisi alacaklı olması nedeniyle adına ve emrine senet yazılan kişidir?

- A) Keşideci
- B) Kefil
- C) Borçlu
- D) Muhatap
- E) Lehtar

9. Senetlerle ilgili ödememe protestolarının asgari bildirim limiti kaç Türk Lirası'dır?

- A) 1.000
- B) 3.000
- C) 5.000
- D) 2.000
- E) 10.000

10. Çekin keşide yeri ile muhatap banka şubesi aynı şehir sınırlarında ise çekin ibraz süresi kaç gündür?

- A) 10
- B) 15
- C) 30
- D) 45
- E) 90

11. Aşağıdakilerden hangisi ödeme sistemleri yapılandırılırken gözetilen amaçlar arasında yer almaz?

- A) Fon hareket ve yönetiminde kolaylık sağlanması
- B) Bankacılık sisteminin esneklik ve yetkinlik kazanması
- C) Finansal merkezler ve bankalar arasında, para ve menkul değer aktarımlarında etkinlik sağlanması
- D) Dış ticaret ödeme ve tahsilatlarıyla çeşitli sermaye hareketlerinin zorlaştırılması
- E) Taraflar arasında ödemelerin kesinleştirilmesi

12. Aynı bankanın yurt içindeki farklı şubeleri arasındaki para aktarım hizmetlerine ne ad verilir?

- A) Döviz transferleri
- B) Elektronik fon transferleri
- C) Havaleler
- D) Virmanlar
- E) Menkul kıymet transferleri

13. Havale işlemlerinde yazılı bildirim karşın amir tarafından kaç yıl boyunca aranmayan havaleler zaman aşımına uğrar?

- A) 1
- B) 3
- C) 5
- D) 7
- E) 10

14. Aşağıdakilerden hangisi katılımcı bankalar arasında Türk Lirası üzerinden yapılacak para aktarım işlemlerinin, elektronik ortamda, gerçek zamanlı olarak yapılmasını ve gerçek zamanlı mutabakatını sağlayan sistemdir?

- A) Havale
- B) Elektronik fon transferi
- C) Virman
- D) Döviz transferi
- E) Değişim sistemi

15. Aşağıdakilerden hangisi EFT sisteminin amaçlarından biridir?

- A) Tasarruf sahiplerinin hak ve yararlarını korumak
- B) Finansal sistemin sağlıklı işlemlerini sağlamak
- C) Piyasalarda fiyat istikrarını sağlamak
- D) Ödemelerin güvenli ve hızlı yapılmasını sağlamak
- E) Menkul kıymetlerin fiyatlarını tespit etmek

16. Ülkemizde elektronik nitelikteki kaydedilmiş finansal varlıkların saklanması ve hak sahipleri adına izlenmesi için hizmet veren kurum aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sermaye Piyasası Kurulu
- B) TCMB
- C) Yatırımcıları Koruma Fonu
- D) Merkezi Kayıt Kuruluşu
- E) TMSF

17. Bankaya yatırılan paraya ne ad verilir?

- A) Kredi
- B) Havale
- C) Mevduat
- D) Akreditif
- E) Ciro

18. Tasarruf sahiplerinden fon katılma payı karşılığında toplanacak para ya da diğer varlıklarla tasarruf sahipleri hesabına, inançlı mülkiyet esasına göre portföyleri işletmek amacıyla kurulan ve tüzel kişiliği bulunmayan mal varlıklarına ne ad verilir?

- A) Yatırım ortaklığı
- B) Konut finansmanı kuruluşları
- C) Yatırım fonu
- D) Finansman şirketi
- E) Faktoring şirketi

19. Aşağıdakilerden hangisi belli bir ücret karşılığında birikim sahiplerine ve portföy yöneticilerine yatırım önerilerinde bulunulmasıdır?

- A) Portföy yöneticiliği
- B) Yatırım danışmanlığı
- C) Gayrimenkul değerlendirme uzmanlığı
- D) Portföy işletmeciliği
- E) Fon yöneticiliği

20. Aşağıdakilerden hangisi portföyünün tamamı devamlı olarak kira sertifikaları, katılma hesapları, ortaklık payları, altın ve diğer kıymetli madenler ile Kurulca uygun görülen diğer faize dayalı olmayan para ve sermaye piyasası araçlarından oluşan fonları kapsayan şemsiye fonudur?

- A) Değişken şemsiye fonu
- B) Serbest şemsiye fonu
- C) Katılım şemsiye fonu
- D) Fon sepeti şemsiye fonu
- E) Borçlanma araçları şemsiye fonu

YANITLAR

1. B	6. A	11. D	16. D
2. A	7. C	12. C	17. C
3. E	8. E	13. E	18. C
4. E	9. D	14. B	19. B
5. C	10. A	15. D	20. C

ARA DENEME SINAVI - 2

1. Aşağıdakilerden hangisi kendi nam ve hesabına mevduat kabul etmek ve kredilandırmak esas olmak üzere faaliyet gösteren kuruluşlar ile yurt dışında kurulu bu nitelikteki kuruluşların Türkiye'deki şubeleridir?
 - A) Ticari bankalar
 - B) Katılım bankaları
 - C) Yatırım bankaları
 - D) Merkez bankaları
 - E) Kalkınma bankaları

2. Aşağıdakilerden hangisi bankanın izni aranmaksızın hesap sahibi tarafından istenildiği zaman kısmen veya tamamen çekilebilen, herhangi bir ihbar veya vade koşulu taşımayan ve faiz tahakkukları yılsonunda veya hesabın kapatılmasında yapılan mevduattır?
 - A) İhbarlı mevduat
 - B) Birikimli mevduat
 - C) Vadeli mevduat
 - D) Vadesiz mevduat
 - E) Katımlı mevduat

3. Aşağıdakilerden hangisi katılım bankası ile fonu kullanacak işletme arasında yapılacak bir sözleşme ile işletmenin gereksinim duyduğu her türlü emtia, menkul kıymet, gayrimenkul, hak ve hizmet bedelinin satıcıya ödenmesi koşuluyla işletmenin borçlandırılması işlemidir?
 - A) Kurumsal finansman desteği
 - B) Ortak yatırımlar
 - C) Bireysel finansman desteği
 - D) Finansal kiralama
 - E) Kâr-Zarar Ortaklığı Yatırımı

4. İşletmelerin uzun vadeli yatırımlarını finanse etmede kullanılan kredilere ne ad verilir?
 - A) İhtisas kredisi
 - B) Bireysel kredi
 - C) Yatırım kredisi
 - D) İşletme sermayesi kredisi
 - E) Girişimci kredisi

5. Aşağıdakilerden hangisi işsizlere iş bulmak yerine onların bir serbest meslek sahibi esnaf olarak üretici olmalarını sağlamak amacıyla oluşturulmuş bir sistemdir?
 - A) Finansman kredisi
 - B) Mikro kredi
 - C) İhtisas kredisi
 - D) Açık kredi
 - E) Katılım hesabı

6. Aşağıdaki ciro türlerinden hangisinde ci-ranta, senedin arka yüzüne herhangi bir isim belirtmeden sadece ödeyiniz ibaresini yazar ve imzalar; senedi teslim eder?
 - A) Tam ciro
 - B) Beyaz ciro
 - C) Kısmi ciro
 - D) Resmi ciro
 - E) Temlik ciro

7. Aşağıda poliçeye ilişkin verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?
- A) Poliçede; keşideci, lehtar ve muhatap olmak üzere üç taraf bulunmaktadır.
- B) Senedi düzenleyen keşidecidir.
- C) Lehtar, poliçenin ilk alacaklısı olan kişidir ve poliçeyi başkalarına ciro edebilir.
- D) Muhatap, poliçeyi kabul edip üzerini imzalayarak alacaklı durumuna geçer.
- E) Poliçeyi ciro yoluyla devralıp elinde bulduran kişi poliçenin hamili olarak hak sahibidir.
8. Borçlusundan düzenlenip imzalanarak alacaklıya verilen ve belli bir paranın belli bir süre sonra kayıtsız şartsız ödeneceğini taahhüt eden kıymetli evrak niteliğindeki ticari senetlere ne ad verilir?
- A) Tahvil
- B) Bono
- C) Hisse senedi
- D) Kâr zarar ortaklığı belgesi
- E) Katılma payı
9. Bonoların ekonomik işlevlerine ilişkin aşağıda verilen ifadelerden hangisi yanlıştır?
- A) Damga vergisi yükümlülüğü olduğundan alacakların senede bağlanması maddi bir yüke neden olur.
- B) Yapılan analizlerde senetli alacaklar alacak kalitesini daha yüksek gösterir.
- C) Kullanılacak kredilere karşı rehin edilebilecek bir teminat ortaya çıkar.
- D) Derecelendirme amaçlı analizlerde, cari hesap türü alacaklara oranla daha yüksek puanlara ulaşmayı sağlar.
- E) Alacaklar, senede bağlanarak, iskonto, iştirâ, faktoring işlemlerine konu olabilir.
10. Aşağıdaki çek türlerinden hangisi ancak alacağın temliki yoluyla devredilebilir?
- A) Emre yazılı çekler
- B) Beyaz çekler
- C) Hamiline yazılı çekler
- D) Kâr paylı çekler
- E) Nama yazılı çekler
11. Aşağıdakilerden hangisi ülkemizde kullanılan başlıca ödeme sistemlerinden biri değildir?
- A) EFT
- B) Çek takas sistemi
- C) Telgraf işletmesi
- D) Elektronik menkul kıymet transfer sistemi
- E) Döviz transferi uluslararası organizasyon
12. Aynı bankadaki/şubedeki ve aynı kişiye ait hesaplar arasında para aktarımı işlemlerine ne ad verilir?
- A) Menkul kıymet transferleri
- B) Havaleler
- C) Döviz transferleri
- D) Elektronik fon transferleri
- E) Virmanlar
13. Aşağıdakilerden hangisi lehine havale verilen, kendisine para gönderilen, alıcıdır?
- A) Aracı
- B) Amir
- C) Lehtar
- D) Borçlu
- E) Muhatap
14. Aşağıdakilerden hangisi ülkemizde kullanılan döviz ödeme sistemlerinden biridir?
- A) PayU
- B) Western Union
- C) Akreditasyon
- D) Euro sahası
- E) Barkod

15. Ülkemizde işçilere yapılacak her türlü aylık ödemenin bankalar aracılığıyla ödeme zorunluluğunun olabilmesi için işletmelerin çalıştırdıkları işçi sayısının en az kaç olması gerekir?

- A) 50
- B) 100
- C) 40
- D) 10
- E) 5

16. Ülkemizde fiziksel finansal varlıkların saklanması için hizmet veren kurum aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Takasbank A.Ş.
- B) SPK
- C) Borsa İstanbul
- D) Merkezi Kayıt Kuruluşu
- E) Yatırımcıları Koruma Fonu

17. Aşağıdakilerden hangisi sigorta şirketleri ve reasürans şirketlerin ayırdıkları teknik karşılıklarından biri değildir?

- A) İkramiye ve indirimler karşılığı
- B) Kazanılmamış primler karşılığı
- C) Dengeleme karşılığı
- D) Gerçekleşen riskler karşılığı
- E) Muallak tazminatlar karşılığı

18. Ana faaliyet konusu fonların kurulması ve yönetimi olan ve anonim ortaklık şeklinde kurulan sermaye piyasası kurumu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yatırım danışmanlığı şirketi
- B) Bankalar
- C) Portföy yönetim şirketi
- D) Yatırım fonları
- E) Emeklilik yatırım fonları

19. Aşağıdakilerden saklama hizmetlerinden hangisi yetkili olunan ve işlemi yapılan yatırım hizmet ve faaliyetlerinden bağımsız olarak sunulan saklama hizmetidir?

- A) Bağımlı saklama hizmeti
- B) Özel saklama hizmeti
- C) Genel saklama hizmeti
- D) Sınırlı saklama hizmeti
- E) Portföy saklama hizmeti

20. Aşağıdakilerden hangisi yatırım danışmanlığına ilişkin ilke ve esaslardan biri değildir?

- A) Belirli bir getirinin sağlanacağına dair taahhütte bulunulması
- B) Tahmin ve fiyat hedeflerinde; bunların sadece öngörü tahmin ve fiyat hedefi olduğu açıkça belirtilmesi
- C) SPK'nın faaliyet alanına giren konular hakkında yanıltıcı, mesnetsiz haber yorum yapılmaması
- D) Yorum ve önerilerde objektif olunması
- E) Yatırım kararlarının etkileyebilecek nitelikteki araştırma sonuçlarının yatırımcılara duyurulmadan önce kendilerinin veya üçüncü şahısların lehine kullanılmaması

MURAT YAYINLARI

YANITLAR

1. A	6. B	11. C	16. A
2. D	7. D	12. E	17. D
3. A	8. B	13. C	18. C
4. C	9. A	14. B	19. C
5. B	10. E	15. D	20. A

Öğretmen Diyor ki! Bu ünite de; bankalardaki finansal yatırım ürün seçeneklerinin neler olduğunu öğreniniz. Bankaların doğrudan ve dolaylı gerçekleştirdikleri finansal yatırım hizmetlerini öğreniniz.

Önceki Sınavlarda Çıkan Soru Adedi	
Ara Sınav	Dönem Sonu
–	3

BANKACILIKTA FİNANSAL YATIRIM SEÇENEKLERİ

Bankaların sundukları temel finansal yatırım ürünleri esas olarak, mevduat ve türleridir. Mevduat ürünlerinin yanı sıra bankalarca müşterilerine doğrudan ya da dolaylı olarak sunulabilen başlıca alternatif finansal yatırım ürünleri şunlardır:

- Altın ve diğer kıymetli maden yatırımları ve alım-satım işlemleri,
- Yabancı Para yatırımları ve alım-satım (arbitraj) işlemleri,
- Dövizli borçlanma senetlerine (Eurobond vb.) uzun vadeli yatırımlar ve alım-satım işlemleri,
- Yabancı para üzerinden düzenlenmiş ticari senetlerin alım-satım işlemleri,
- Sabit getirili borçlanma senetlerine uzun vadeli yatırım ve bunların alım-satım işlemleri,
- Repo-ters repo işlemleri,
- Türev ürün Yatırımları (Vadeli işlem, Swap opsiyon sözleşmeleri),
- Türev Ürünlerle bağlantılı mevduat uygulamaları(DCD),
- Türevlere bağlı kokteyl ürünler(Opsiyon, Futures ve benzerlerinin-dönüşümlü uygulamaları)
- Portföy Yönetim hizmetleri,
- Yatırım danışmanlığı hizmetleri,
- Pay senedi yatırımları ve alım-satım işlemleri,
- Birikimli Hayat Sigortası poliçeleri sağlanması,
- Bireysel emeklilik Sistemi sözleşmeleri sağlanması

Tüm sermaye piyasası işlemleri için SPK'dan özel olarak izin (yetki belgesi), almak ve ilgili piyasaya üye olmak esastır. Bankalar Sermaye Piyasası Kanunu kapsamındaki faaliyetleri nedeniyle SPK denetimine tabi oldukları durumdadırlar.

Sermaye Piyasası Kurumları

- Yatırım kuruluşları (Bankalar, aracı kurumlar, vb.)
- Kolektif yatırım kuruluşları (Yatırım Ortaklıkları, Yatırım Fonları)
- Bağımsız denetim değerlendirme kuruluşları
- Portföy yönetim şirketleri
- İpotek finansmanı kuruluşları
- Konut finansmanı ve varlık finansmanı fonları
- Varlık kiralama şirketleri
- Merkezi takas kuruluşları
- Merkezi saklama kuruluşları
- Veri depolama kuruluşları
- Kuruluş ve faaliyet esasları Kurulca belirlenen diğer sermaye piyasası kurumları

Sermaye Piyasası Yatırım Hizmetleri: İşlemler ve Araçlar**Bankacılık Yasasında Yer Alan Finansal Yatırım Seçenekleri**

Ticari bankaların gerçekleştirebilecekleri hizmet türleri arasında yer alan finansal yatırım hizmetleri şunlardır:

- *Efektif dahil para piyasası araçlarının alım satımı,*
- *Bankalar arası piyasada para alım satımı işlemleri,*
- *Kıymetli maden ve taşların alım satımı,*
- *Ekonomik ve finansal göstergelere, sermaye piyasası araçlarına, mala, kıymetli madenlere ve dövizde dayalı; vadeli işlem sözleşmelerinin, opsiyon sözleşmelerinin, birden fazla türev aracı içeren basit ya da karmaşık yapıdaki finansal araçların alım satımı ve aracılık işlemleri,*
- *Sermaye piyasası araçlarının alım satımı ile geri alım ya da tekrar satım taahhüdü işlemleri,*
- *Sermaye piyasası araçlarının ihraç ya da halka arz yoluyla satışına aracılık işlemleri*
- *Daha önce çıkarılmış olan sermaye piyasası araçlarının aracılık amacıyla alım satımının yürütülmesi,*
- *Yatırım danışmanlığı işlemleri,*
- *Portföy işletmeciliği ve yönetimi.*

Sermaye Piyasası Yasasında Yer Alan Finansal Yatırım Seçenekleri

- *Sermaye piyasası araçları ile ilgili emirlerin alınması ve iletilmesi,*
- *Sermaye Piyasası araçları ile ilgili emirlerin müşteri adına ve hesabına veya kendi adına ve müşteri hesabına gerçekleştirilmesi (işlem aracılığı)*
- *Sermaye Piyasası araçlarının kendi hesabından alım ve satımı*
- *Portföy yöneticiliği*
- *Yatırım danışmanlığı*
- *Sermaye Piyasası araçlarının halka arzında yüklenim de bulunularak satışa aracılık edilmesi*
- *Sermaye Piyasası araçlarının halka arzında yüklenim de bulunmaksızın satışa aracılık edilmesi*
- *Çok taraflı sistemlerinin ve borsa dışı diğer teşkilatlanmış pazar yerlerinin işletilmesi*
- *Sermaye Piyasası araçlarının müşteri namına saklanması ve yönetimi ile portföy saklanması*
- *Kurulca belirlenecek diğer hizmet ve faaliyetlerde bulunması*

Yan hizmetler

Yatırım kuruluşları ve portföy şirketlerinin yapabilecekleri bazı yan hizmetlerde Sermaye Piyasası Kanunu'na göre şunlardır:

- *Sermaye piyasaları ile ilgili danışmanlık hizmetleri sunulması*
- *Yatırım hizmetleri ve faaliyetleri ile sınırlı olarak Kredi ya da ödünç verilmesi ve döviz hizmetleri sunulması*
- *Sermaye Piyasası araçlarına ilişkin işlemlerle ilgili yatırım araştırması ve finansal analiz yapılması veya genel tavsiyede bulunması*
- *Aracılık yükümleniminin yürütülmesi ile ilgili Hizmetlerin sunulması*
- *Borçlanma veya başka yollardan finansman sağlanmasında aracılık hizmeti sunulması*
- *Servet yönetimi ve finansal planlama yapılması*
- *Kurulunca belirlenecek diğer hizmet ve faaliyetlerde bulunması*

Bankalarda Para Ve Sermaye Piyasalarına Yönelik Yapılanma

6362 sayılı sermaye piyasası kanunu hükümleri çerçevesinde İstanbul Menkul Kıymetler Borsası A.Ş.'nin (İMKB) tüzel kişiliği sona erdirilerek 3.4.2013'ten geçerli olmak üzere Borsa İstanbul A.Ş. (BİST/ BİAŞ) adıyla, yeni bir borsa olarak yapılandırılmıştır. İstanbul Altın Borsası A.Ş. ile İzmir Vadeli İşlemler ve Opsiyonları Borsası A.Ş. aynı biçimde kapatılarak işlemleri BİAŞ'a aktarılmıştır. BİST bünyesinde kurulana Kıymetli Madenler ve Kıymetli Taşlar Piyasası ile Vadeli İşlemler ve Opsiyonlar Piyasası İAB ile VOB yerine aynı işlevleri sürdürmek üzere faaliyete geçmiştir. Böylece iki borsa kapatılarak BİAŞ'ın kapsamı genişletilmiştir.

Sermaye Piyasası Araçlarının Kayden İzlenmesi

Sermaye Piyasası araçlarının kaydı olması fiziksel olarak basılmaksızın aynı nitelik ve hakları taşıyacak biçimde elektronik ortamdaki kayıtlarda izlenmesi anlamına gelmektedir.

Sermaye Piyasası araçları ve bu araçlara ilişkin haklar merkezi kayıt kuruluşu A.Ş. (MKK) Tarafından Bilgisayar ortamında; çıkarıcılar, aracı kuruluşlar ve hak sahipleri itibarıyla tutulmakta ve bu araçlar üzerindeki hakların üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilmesinde MKK'ya yapılan bildirim tarihi esas alınmaktadır.

BANKALARIN SERMAYE PİYASASI ÜRÜNLERİNE ARACILIK HİZMETLERİ

Bankalarda Kıymetli Maden Ve Taş Hizmetleri: Altın Bankacılığı

Altın bankacılığı olarak adlandırılan ve bankaların altınla bağlantılı işlemlere dayanan faaliyetleri başlıca şu hizmet ürünlerine dayanmaktadır:

- *Külçe altın (gram ya da Ons) alım satımı*
- *Gram altına Endeksli mevduat hesapları*
- *Altına dayanan yatırım fonları*
- *Altın üzerine vadeli işlem sözleşmesi.*

Ülkemizde kıymetli maden borsalarının kurulması süreci SPK tarafından hazırlanan kıymetli madenler borsalarının kuruluş ve çalışma esasları hakkında genel yönetmelik ile 1993 tarihinde başlatılmış 1994 yılında İstanbul Altın Borsası Yönetmeliği ile borsanın çalışma Kural ve esasları belirlenmiş ve 1995 yılında İSTANBUL ALTIN BORSASI (İAB); altının finansal piyasalara entegre edilmesi, kıymetli madenlere dayalı finansal araçların geliştirilmesi, kıymetli maden fiyatlarının dünya piyasalarındaki ne paralel olarak oluşması, işlem konusu olan ve ithal edilen altının uluslararası standartlar da olması gibi konularda işlevsel olmak üzere resmen faaliyete geçmiştir.

Altın Bankacılığı İşlemleri

- > *Külçe (gram ya da Cumhuriyet) altın alım satımı*
- > *Altın mevduat hesapları*
- > *Altın yatırım fonları*
- > *Altın üzerine vadeli işlem sözleşmeleri*

Bankalar aracılığı ile alınıp satılan külçe altının saflık derecesi genellikle 995/1000 gram standardında olmaktadır. Müşterilerin isteğine göre birkaç gramdan yüzlerce kilograma kadar alım satım yapılabilmektedir Ayrıca bir Cumhuriyet/ ata tam altın dengi 6,44 gram, yarım altın dengi 3,22 gram ve çeyrek altın dengi 1.61 gram alım satım işlemleri de yapılabilmektedir.

Yabancı Para Ticari Senetler

Bankaların uluslar arası para piyasalarında gerçekleştirebilecekleri en iyi yatırım faaliyetlerinden biri de vadeli dış ticaret işlemlerinde mal bedeli karşılığı olarak düzenlenmiş poliçelerin iştirasıdır.

Foreks Piyasaları

Foreks piyasaları(FX/Foreign Exchange); dövizlerin birbiri karşısında alınıp satıldığı piyasalardır. Ülkemizde piyasa olarak, henüz organize bir yapı kazanmamıştır. Bu işlemler bir para birimi üzerinden bir diğerine karşı yatırım yapmak niteliğindeki işlemlerdir. Bu işlemlerde hep iki farklı döviz ve aralarındaki parite vardır; bu dövizlerden biri alındığında öteki satılmış olur.

Bankalarda Türev Araç İşlemleri; ViOP aracılık Hizmetleri

Türev araçların alım satımına aracılık faaliyetinin yürütülmesi için;

- *Yeterli mekan, teknik donanım ve organizasyonun sağlanması,*
- *Hizmet birimleri ve iç kontrol sisteminin kurulması,*
- *Personelin uygun görev tanımları, yetki ve sorumlulukları belirlenmeli,*
- *Muhasebe kayıt, bilgi ve belge sistemi ile düzenli iş akışı ve haberleşmeyi sağlayacak organizasyon ve teknik donanımın sağlanması,*
- *Türev araçlara ilişkin risk ölçüm mekanizmasının oluşturulması,*
- *Gerekli bilgisayar sisteminin oluşturulması yasal zorunluluktur.*

Vadeli İşlem Piyasalarının Yararları

Vadeli işlem piyasalarında işlemler farklı amaçlarla yapılmakta ve bu amaçlar doğrultusunda yarar sağlanmaktadır. Şöyle ki:

- **Korunma Amaçlı İşlemler (Hedge İşlemleri):** Portföylerini, fiyat riskinden korunmak isteyen yatırımcıların gelecekteki fiyatı sabitlemek amacıyla yaptıkları işlemlerdir.
- **Spekülasyon Amaçlı İşlemler:** Fiyat hareketlerinden kazanç sağlamak üzere risk alınması işlemidir.
- **Arbitraj amaçlı İşlemler:** Aynı vadeli sözleşmelerin işlem gördüğü farklı piyasalar arasındaki fiyat farklılıklarından ya da spot piyasa ile vadeli piyasa arasındaki fiyat farklılıklarından faydalanarak kar elde etmek amacıyla yapılan işlemlerdir.

Türev Ürünler

Türev ürünler, bir başka finansal varlığa dayanan ve dolayısıyla piyasa fiyatı bu ürünün fiyatına bağlı olarak değişen ürünlerdir. Portföyün varlık yapısı (pozisyon) bu kaldıraçlı ürünlerle dengelenerek risklere karşı korunma sağlanabilmektedir. Başlıca Türev ürünler şunlardır:

- **Swap (Takas) Sözleşmeleri**
- **Forward (Alivire İşlem) Sözleşmeleri**
- **Futures (Vadeli İşlem) Sözleşmeleri**
- **Opsiyon Sözleşmeleri**

Türev ürünlerin işlem gördüğü piyasalara genel olarak, türev piyasalar denilmektedir.

Takas (Swap) Sözleşmeleri

Swap'ın kelime anlamı; değiştirmek, takas etmektir. Swap sözleşmesi ile iki tarafın belli ödeme akımları (döviz, faiz, emtia, pay senedi vb.) karşılaştırılan belli koşullar altında, belirli bir zaman süresi için karşılıklı olarak değiştirilmektedir.

- **Döviz Swapı**

Tarafların önceden anlaştıkları oran ve koşullarda, belirli iki farklı döviz tutarını işlemin yapıldığı tarihte takas ettikleri; işlemin vade tarihinde ilgili para birimlerini anlaştıkları oran ve şartlarda geri takas ettikleri işlemidir.

- **Faiz Swapı**

Tarafların varlık ya da yükümlülükleri arasında yer alan kredilerin olası faiz dalgalanmalarından kaynaklanacak faiz riskine karşı gerçekleştirilen, bilanço yapılarını koruma amacıyla yapılan sözleşmelerdir.

Opsiyon Sözleşmeleri

Opsiyon sözleşmeleri, opsiyonu alan tarafa belirli bir vadede ya da belirli bir vadeye kadar, önceden belirlenen fiyat, miktar ve nitelikteki bir sermaye piyasası aracını, bir malı, bir kıymetli madeni, bir dövizli bir ekonomik ya da finansal göstergeyi (endeksi), alma ya da satma hakkı veren; satan tarafı ise yükümlü kılan sözleşmelerdir.

Opsiyon işleminde, "Opsiyonu Alan Taraf" ve "Opsiyonu Satan Taraf" olmak üzere iki taraf vardır:

- **Opsiyonu alan taraf, opsiyon primini ödeyerek bir hak satın alırken, sözleşmede belirtilen vade tarihinde bu hakkını kullanabilir. Opsiyon alan tarafın maksimum kaybı ödediği primle sınırlıdır.**
- **Opsiyon satan taraf, opsiyon alan tarafın hakkını kullanması durumunda yükümlülüğünü yerine getirmek zorundadır. Opsiyon satan tarafın maksimum kazancı, aldığı prim ile sınırlıdır.**

Opsiyon sözleşmeleri sahibine verdiği hak açısından alım opsiyonu ve satım opsiyonu olarak ikiye ayrılır:

- **Alım Opsiyonları (Call Options); opsiyonu alan tarafa, sözleşmeye konu mal veya kıymeti önceden belirlenmiş bir fiyattan (kullanım fiyatı), satın alma hakkını sağlayan opsiyonlardır.**
- **Satım Opsiyonları (Put Options); opsiyonu alan tarafa, sözleşmeye konu mal veya kıymeti, önceden belirlenmiş bir fiyattan (kullanım fiyatı) satma hakkını veren opsiyonlardır.**

Opsiyonlar kullanım süreleri açısından Avrupa ve Amerikan opsiyonu olarak ikiye ayrılır:

- **Avrupa Tipi Opsiyonlar; opsiyonu alan tarafın, sözleşmeye konusu mal ya da değeri satın alma ya da satma hakkını sadece vade sonunda kullanmasını sağlayan opsiyonlardır.**
- **Amerikan Tipi Opsiyonlar; opsiyon alan tarafa vade sonuna kadar istediği zaman hakkını kullanma imkanını sağlayan opsiyonlardır.**

Forward (Alivre İşlem) Sözleşmeleri

Forward sözleşmesi, belli bir varlığın ileri bir tarihte, baştan üzerinde anlaşılmiş bir fiyattan satılması anlaşmasıdır. Sözleşmenin koşulları (fiyat, miktar, kalite, vade ve yer) alıcı ile satıcı tarafından karşılıklı belirlenmektedir.

Vadeli İşlem (Futures) Sözleşmeleri

Vadeli işlem (Futures) sözleşmeleri, sözleşmenin taraflarına ilerdeki belirli bir tarihte, üzerinde anlaşılan fiyattan, standartlaştırılmış miktar ve kalitedeki bir ürün (pamuk, buğday gibi), bir menkul değer (pay senedi, tahvil gibi), bir yabancı para (dolar, euro gibi), bir kıymetli maden (altın, bakır, platin gibi) ya da bir finansal gösterge (borsadaki belli bir pay senedi endeksi gibi) üzerine düzenlenen satma-satılma sözleşmeleridir.

Sözleşme Teminatları ve Kaldıraç

VİOP' da Vadeli işlem (futures) sözleşmeleri için sözleşme büyüklüğü ile ilişkilendirilecek saptanmış olan bir teminatın yatırılması gerekmektedir. Buna "Başlangıç teminatı" denilmektedir. Pozisyon açılarken yatırılmak zorunda olan tutardır. Başlangıç teminatının %25'nin kaybedilmesi durumunda yatırımcının ilgili teminatı tekrar eski düzeyine çıkarması söz konusu olacaktır. Buna "Sürdürme teminatı" denir.

Bankalarca Borçlanma Araçları Alım-Satım Hizmetleri

Borçlanma Araçları;

- Tahviller,
- Bonolar,
- Menkul kıymetleştirilmiş varlık ve gelirlere dayalı borçlanma araçları,
- Kira sertifikaları,
- TC Merkez bankası tarafından çıkartılmış likidite senetleri,
- Borsa Yönetim kurulu tarafından işlem görmesine karar verilen diğer sermaye piyasası araçlarıdır.

Borçlanma Araçları/ Kesin Alım Satım Pazarında borsa üyesi kuruluşlar ve ticari bankaların yanı sıra TCMB da işlem yapmaktadır.

Borçlanma Aracı Çeşitleri

BİAŞ/Borçlanma Araçları Piyasasında işlem konusu olan finansal araçlar şunlardır:

- **Devlet İç Borçlanma Senetleri(DİBS):** Bir yıl ve uzun vadeli DİBS'ler Devlet tahvili, Bir yıldan kısa vadeli DİBS'ler ise Hazine Bonosu olarak adlandırılır.
- **Likidite Senetleri:** TCMB tarafından 91 günü aşmayan vadelerde , iskontolu olarak çıkarılırlar.
- **Gelir Ortaklığı Senetleri (GOS):** Hazine tarafından çıkarılır.
- **Gelire Adeksli Senetler (GES):** Yurtiçi birikimlerin artırılması,yatırımcı tabanının genişletilmesi gibi amaçlarla 2009 yılından bu yana çıkarılmaya başlanmıştır. Senet getirilerinin hesaplanmasında, TPAO,DMO,DHMi ve KIYEM tarafından bütçeye aktarılan 3 aylık ve 6 aylık hasılat paylarının toplamı esas alınmaktadır.
- **Banka Bonoları:** Bankalarca, kaynak temin etmek amacıyla belli kurallar çerçevesinde borçlu sıfatıyla çıkarılan menkul değerlerdir.
- **Özel Sektör Tahvilleri:** Anonim Şirketler tarafından 1 yıldan uzun vadeli olarak çıkarılan borçlanma senetleri "özel sektör tahvili" olarak adlandırılmaktadır.
- **Finansman Bonoları:** SPK düzenlemeleri çerçevesinde, işletmelerin kısa vadeli borç temin etmek amacıyla, iskontolu olarak çıkarılan borçlanma senetleridir.
- **Varlığa Dayalı Menkul Kıymetler (VDMK):** Varlık finansman bonosu oluşturmaya yetkili kuruluşlar (bankalar, finansal kiralama şirketleri, finansman şirketleri, ipotek finansmanı kuruluşları ve aracı kurumlar)tarafından oluşturacakları fon aracılığıyla ve fon portföyündeki varlıklar karşılığında çıkarılan borçlanma senetleridir.
- **Varlık Teminatlı Menkul Kıymetler:** Varlık teminatlı menkul kıymetler, bankalar finansman şirketleri ve finansal kiralamaya yetkili kuruluşlar, gayrimenkul yatırım ortaklıkları, kendi kuruluş yasalarının menkul değer çıkarmaya yetkili kamu kurumlarının bilançolarında yer alan varlıkların teminat gösterilmesi suretiyle çıkarılan borçlanma senetleridir.
- **Kira Sertifikaları (Sukuk):** Kira sertifikası, Varlık kiralama şirketleri tarafından bili bir dayanak varlık ya da hak üzerine kurulu olarak çıkarılan ve sahiplerine bu varlık ya da haklardan elde edilen gelirlerden payları oranında yararlanmalarını sağlayan menkul değerlerdir.

Borçlanma Araçları Piyasası/Uluslar arası Tahvil pazarı

Uluslar arası tahvil pazarında Türkiye Cumhuriyeti Hazinesi tarafından çıkarılmış ve Borsa kotuna alınmış bulunan dış borçlanma araçları; Eurotahviller/Eurobondlar ile SPK tarafından kayda alınan ve BİST tarafından kote edilmiş olan tahvil ve bono niteliğindeki yabancı borçlanma senetleri işlem görmektedir. Bu Pazar, menkul değerler üzerindeki ticaretin uluslar arası boyutta gerçekleştirilmesi amacıyla Türk ve yabancı yatırımcılara yönelik olarak kurulmuştur.

Bankalarda Repo ve Ters Repo Hizmetleri

Repo, genellikle sabit getirili menkul değerlerin belirli bir tarihte, bugünden belirlenmiş bir fiyatla geri alınacağı taahhüdü ile satım işlemidir. Öte yandan sabit getirili menkul değerlerin, geri satmak taahhüdü ile alım işlemi ise ters repodur.

Borsada Pay Senedi Alım Satım Hizmetleri

Bireysel ve kurumsal yatırımcıların menkul kıymet borsalarında doğrudan alım satım işlemi yapmaları mümkün değildir. Yetki belgesi alabilen borsa aracı kurumları ve yatırım bankaları aracılığı ile işlem yapılabilir.

Pay senetleri ile ilgili aracılık hizmetleri üç çeşittir. Ticari bankalar bu işlerden sadece ilk ikisini yapabilmektedirler.

- *Sermaye piyasası araçlarıyla ilgili emirlerin alınması ve iletilmesi*
- *Sermaye piyasası araçlarının kendi hesaplarından(portföy varlıklarından) alım ve satımı*
- *Sermaye piyasası araçlarıyla ilgili emirlerin müşteri adına ve hesabına gerçekleştirilmesi*

Pay Senetleri

Finansal yatırımcılar tarafından pay senetlerine iki nedenle yatırım yapılmaktadır:

- *Yıllık kâr payı (temettü/dividant) geliri sağlamak*
- *Piyasadaki yükselişler sonucu sermaye kazancı elde etmek*

Varantlar

BİAŞ Pay piyasasında varantlar da işlem görmektedir. Varantlar; elinde bulunduran kişiye, bir dayanak varlığı ya da göstergesi önceden belirlenen bir fiyattan belirli bir tarihte ya da belirli bir tarihe kadar alma ya da satma hakkı veren menkul kıymet niteliğindeki sermaye piyasası araçlarıdır.

Varanta bağlı hakkın ilgili olduğu araç bir pay senedi ise buna “dayanak varlık”, hakkın ilgili olduğu araç bir endeks ise “dayanak gösterge” denir.

Sertifikalar

Sertifikalar, yatırımcılarına önceden belirlenmiş koşulların oluşması durumunda alacak hakkı veren menkul kıymet niteliğindeki yapılandırılmış finansal ürünlerdir.

Sertifika Çeşitleri:

- *Turbo Sertifikalar;*
- *İskontolu Sertifikalar,*
- *Primli Sertifikalar,*
- *Endeks Sertifikaları,*

Yurt Dışı Piyasalarda Aracılık Hizmetleri

Banka ve aracı kuruluşların yurt dışı piyasalarda aracılık faaliyetinde bulunmaları için yurt dışında herhangi bir borsaya üye olmaları ya da ilgili ülke mevzuatına göre faaliyet göstermeye yetkili aracı kuruluşlar aracılığıyla faaliyet gerçekleştirmeleri gerekir.

AÇIKLAMALI SORULAR

1. Aşağıdakilerden hangisi sermaye piyasası kurumlarından biri değildir?
- A) Varlık kiralama şirketleri
B) Portföy yönetim şirketleri
C) Bağımsız denetim ve değerlendirme kuruluşları
D) Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu
E) İpotek finansmanı kuruluşları

AÇIKLAMA

SPK'na göre sermaye piyasası kurumları şunlardır:

- Yatırım kuruluşları (Bankalar, aracı kurumlar, vb.)
- Kolektif yatırım kuruluşları (Yatırım Ortaklıkları, Yatırım Fonları)
- Bağımsız denetim değerlendirme kuruluşları
- Portföy yönetim şirketleri
- İpotek finansmanı kuruluşları
- Konut finansmanı ve varlık finansmanı fonları
- Varlık kiralama şirketleri
- Merkezi takas kuruluşları
- Merkezi saklama kuruluşları
- Veri depolama kuruluşları
- Kuruluş ve faaliyet esasları Kurulca belirlenen diğer sermaye piyasası kurumları

YANIT: D

2. Aşağıdakilerden hangisi SPK'na göre yatırım hizmetleri ve faaliyetleri arasında yer almaz?

- A) Sermaye piyasası araçlarının kendi hesabından alım ve satımı
B) Sermaye piyasası araçlarının müşteri namına saklanması
C) Çok taraflı sistemlerinin ve borsa dışı diğer teşkilatlanmış pazar yerlerinin işletilmesi
D) Sermaye piyasası araçlarının satışına aracılık edilmesi
E) Alacakların tahsil edilmesi

AÇIKLAMA

Alacakların tahsil edilmesi SPK'na göre yatırım hizmetleri ve faaliyetleri arasında yer almaz.

YANIT: E

3. Sermaye piyasası araçları ve bu araçlara ilişkin hakları bilgisayar ortamında, çıkarıcılar, aracı kuruluşlar ve hak sahipleri itibarıyla tutan kurum aşağıdakilerden hangisidir?

- A) TCMB
B) Merkezi Kayıt Kuruluşu
C) Takasbank
D) SPK
E) Borsa İstanbul

AÇIKLAMA

Merkezi Kayıt Kuruluşu, sermaye piyasası araçları ve bu araçlara ilişkin hakları bilgisayar ortamında, çıkarıcılar, aracı kuruluşlar ve hak sahipleri itibarıyla tutar.

YANIT: B

4. Aşağıdakilerden hangisi altın bankacılığı işlemleri arasında yer almaz?

- A) Gram ya da cumhuriyet altın alım satımı
B) Altın üzerine vadeli işlem sözleşmeleri
C) Altına dayalı gayrimenkul sözleşmeleri
D) Altın mevduat hesapları
E) Altın yatırım fonları

AÇIKLAMA

Altın bankacılığı işlemleri şunlardır:

- Külçe (gram ya da Cumhuriyet) altın alım satımı
- Altın mevduat hesapları
- Altın yatırım fonları
- Altın üzerine vadeli işlem sözleşmeleri

YANIT: C

5. Aşağıdakilerden hangisi vadeli işlem piyasalarındaki işlem amaçlarından biri değildir?

- A) Hedge işlemleri
- B) Arbitraj
- C) Korunma
- D) Spekülasyon
- E) Manipülasyon

AÇIKLAMA

Vadeli işlem piyasalarında işlem amaçları şunlardır:

- Korunma (hedge işlemleri)
- Arbitraj
- Spekülasyon

YANIT: E

6. Aşağıdakilerden hangisi fiyat hareketlerinden kazanç sağlamak üzere risk alınması işlemidir?

- A) Korunma amaçlı işlem
- B) Hedge işlemleri
- C) Arbitraj
- D) Spekülasyon
- E) Manipülasyon

AÇIKLAMA

Spekülasyon, fiyat hareketlerinden kazanç sağlamak üzere risk alınması işlemidir.

YANIT: D

7. Aşağıdakilerden hangisi tarafların önceden anlaştıkları oran ve koşullarda, belirli iki farklı döviz tutarını işlemin yapıldığı tarihte takas ettikleri; işlemin vade tarihinde ilgili para birimlerini anlaştıkları oran ve şartlarda geri takas ettikleri işlemidir?

- A) Forward
- B) Faiz swapı
- C) Döviz swapı
- D) Alım opsiyonu
- E) Satım opsiyonu

AÇIKLAMA

Döviz swapı; tarafların önceden anlaştıkları oran ve koşullarda, belirli iki farklı döviz tutarını işlemin yapıldığı tarihte takas ettikleri; işlemin vade tarihinde ilgili para birimlerini anlaştıkları oran ve şartlarda geri takas ettikleri işlemidir.

YANIT: C

8. Opsiyonu alan tarafa belirli bir vadede ya da belirli bir vadeye kadar, önceden belirlenen fiyat, miktar ve nitelikteki bir sermaye piyasası aracını, bir malı, bir kıymetli madeni, bir dövizli bir ekonomik ya da finansal göstergesi (endeksi), alma ya da satma hakkı veren; satan tarafı ise yükümlü kılan sözleşmelere ne ad verilir?

- A) Opsiyon sözleşmesi
- B) Forward sözleşme
- C) Swap sözleşmesi
- D) Gelecek sözleşmesi
- E) Future sözleşmesi

AÇIKLAMA

Opsiyon sözleşmesi, opsiyonu alan tarafa belirli bir vadede ya da belirli bir vadeye kadar, önceden belirlenen fiyat, miktar ve nitelikteki bir sermaye piyasası aracını, bir malı, bir kıymetli madeni, bir dövizli bir ekonomik ya da finansal göstergesi (endeksi), alma ya da satma hakkı veren; satan tarafı ise yükümlü kılan sözleşmelerdir.

YANIT: A

9. Opsiyonu alan tarafa, sözleşmeye konu mal veya kıymeti önceden belirlenmiş bir fiyattan satın alma hakkı sağlayan opsiyon aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kullanım opsiyonu
- B) Amerikan tipi opsiyon
- C) Satım opsiyonu
- D) Avrupa tipi opsiyon
- E) Alım opsiyonu

AÇIKLAMA

Alım Opsiyonları; opsiyonu alan tarafa, sözleşmeye konu mal veya kıymeti önceden belirlenmiş bir fiyattan (kullanım fiyatı), satın alma hakkını sağlayan opsiyonlardır.

YANIT: E

10. Aşağıdakiler opsiyonlardan hangisi opsiyonu alan tarafın, sözleşmeye konusu mal ya da değeri satın alma ya da satma hakkını sadece vade sonunda kullanmasını sağlayan opsiyonlardır?

- A) Değişim opsiyonu
- B) Alım opsiyonu
- C) Avrupa tipi opsiyon
- D) Amerikan tipi opsiyon
- E) Satım opsiyonu

AÇIKLAMA

Avrupa Tipi Opsiyonlar; opsiyonu alan tarafın, sözleşmeye konusu mal ya da değeri satın alma ya da satma hakkını sadece vade sonunda kullanmasını sağlayan opsiyonlardır.

YANIT: C

11. Vadeli işlem sözleşmeleri için sözleşme büyüklüğü ile ilişkilendirilecek saptanmış olan ve pozisyon açılırken yatırılmak zorunda olan teminata ne ad verilir?

- A) Sürdürme teminatı
- B) Başlangıç teminatı
- C) Kullanım teminatı
- D) Ödeme teminatı
- E) Risk teminatı

AÇIKLAMA

Vadeli işlem (futures) sözleşmeleri için sözleşme büyüklüğü ile ilişkilendirilecek saptanmış olan bir teminatın yatırılması gerekmektedir. Buna "Başlangıç teminatı" denilmektedir. Pozisyon açılırken yatırılmak zorunda olan tutardır.

YANIT: B

12. TCMB tarafından 91 günü aşmayan vadelere iskontolu çıkarılan borçlanma aracı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Devlet iç borçlanma senetleri
- B) Likidite senetleri
- C) Gelir ortaklığı senetleri
- D) Gelire endeksli senetler
- E) Finansman bonoları

AÇIKLAMA

Likidite senetleri, TCMB tarafından 91 günü aşmayan vadelerde iskontolu çıkarılan borçlanma aracıdır.

YANIT: B

13. Sabit getirili menkul değerlerin belirli bir tarihte, bugünden belirlenmiş bir fiyatla geri alınacağı taahhüdü ile satım işlemine ne ad verilir?

- A) Ters repo
- B) Banka bonosu
- C) Repo
- D) Varant
- E) Sertifika

AÇIKLAMA

Repo; sabit getirili menkul değerlerin belirli bir tarihte, bugünden belirlenmiş bir fiyatla geri alınacağı taahhüdü ile satım işlemidir.

YANIT: C

14. Aşağıdakilerden hangisi elinde bulunduran kişiye, bir dayanak varlığı ya da göstergesi önceden belirlenen bir fiyattan belirli bir tarihte ya da belirli bir tarihe kadar alma ya da satma hakkı veren menkul kıymet niteliğindeki sermaye piyasası araçlarıdır?

- A) Repo
- B) Finansman bonosu
- C) Tahvil
- D) Hisse senedi
- E) Varant

AÇIKLAMA

Varant; elinde bulunduran kişiye, bir dayanak varlığı ya da göstergesi önceden belirlenen bir fiyattan belirli bir tarihte ya da belirli bir tarihe kadar alma ya da satma hakkı veren menkul kıymet niteliğindeki sermaye piyasası araçlarıdır.

YANIT: E

15. Aşağıdakilerden hangisi dayanak varlığın ya da göstergenin fiyatına bağlı olan ve sahibine vade tarihinde dayanağın nihai değeri ile kullanım fiyatı arasındaki farka denk tutarda bir geri ödeme talep etme hakkı sağlamaktadır?

- A) Turbo sertifikalar
- B) Gayrimenkul sertifikaları
- C) Primli sertifikalar
- D) İskontolu sertifikalar
- E) Endeks sertifikalar

AÇIKLAMA

Turbo sertifikalar; dayanak varlığın ya da göstergenin fiyatına bağlı olan ve sahibine vade tarihinde dayanağın nihai değeri ile kullanım fiyatı arasındaki farka denk tutarda bir geri ödeme talep etme hakkı sağlamaktadır.

YANIT: A

ÇÖZÜMLÜ DENEME SORULARI

?

- Aşağıdakilerden hangisi ticari bankaların gerçekleştirebilecekleri finansal yatırım hizmetleri arasında yer almaz?**
 - Kıymetli maden ve taşların alım satımı
 - Sermaye piyasası araçlarının alım satımı ile geri alım ya da tekrar satım taahhüdü işlemleri
 - İştira işlemleri
 - Efektif dahil para piyasası araçlarının alım satımı
 - Sermaye piyasası araçlarının halka arz yoluyla satışına aracılık işlemleri
- Aşağıdakilerden hangisi altınla bağlantılı işlemlere dayanan faaliyetlerden biri değildir?**
 - Külçe altın alım satımı
 - Gram altına endeksli mevduat hesapları
 - Altına dayalı yatırım fonu
 - Altın üzerine vadeli işlem sözleşmesi
 - Altına dayalı yatırım ortaklığı
- Aşağıda foreks piyasalara ilişkin verilen ifadelerden hangisi yanlıştır?**
 - Dövizlerin birbiri karşısında alınıp satıldığı piyasalardır.
 - Ülkemizde piyasa olarak organize bir yapı kazanmıştır.
 - Bu işlemler bir para birimi üzerinden bir diğerine karşı yatırım yapmak niteliğindedir.
 - Bu işlemlerde hep iki farklı döviz ve aralarında parite vardır.
 - Dövizlerden biri alındığında öteki satılmış olur.
- Aynı vadeli sözleşmelerin işlem gördüğü farklı piyasalar arasındaki fiyat farklılıklarından ya da spot piyasa ile vadeli piyasa arasındaki fiyat farklılıklarından faydalanarak kâr elde etmek amacıyla yapılan işlemlere ne ad verilir?**
 - Arbitraj
 - Spekülasyon
 - Yatırım
 - Manipülasyon
 - Hedge

MURAT YAYINLARI

- Aşağıdakilerden hangisi türev ürünlerden biri değildir?**
 - Swap sözleşmeleri
 - Forward sözleşmeleri
 - Hedge işlemleri
 - Future sözleşmeleri
 - Opsiyon sözleşmeleri
- Aşağıdakilerden hangisi tarafların varlık ya da yükümlülükleri arasında yer alan kredilerin olası faiz dalgalanmalarından kaynaklanacak faiz riskine karşı gerçekleştirilen, bilanço yapılarını koruma amacıyla yapılan sözleşmelerdir?**
 - Faiz opsiyonu
 - Döviz swapı
 - Future
 - Faiz swapı
 - Satım opsiyonu
- Opsiyon sözleşmelerine ilişkin aşağıda verilen ifadelerden hangisi yanlıştır?**
 - Bu tür sözleşmelerde değiş tokuş yapılıır.
 - Opsiyonu alan tarafa alma ya da satma hakkı verir.
 - Sadece bir tarafı yükümlü kılan sözleşmelerdir.
 - Satan taraf yükümlülüğünü yerine getirmek zorundadır.
 - Opsiyonu alan taraf opsiyon primini öder.
- Opsiyonu alan tarafa, sözleşmeye konu mal veya kıymeti, önceden belirlenmiş bir fiyattan satma hakkını veren opsiyonlardır?**
 - Avrupa tipi opsiyon
 - Satım opsiyonu
 - Amerikan tipi opsiyon
 - Alım opsiyonu
 - Değişim opsiyonu

9. Aşağıdakilerden hangisi opsiyon alan tarafta vade sonuna kadar istediği zaman hakkını kullanma imkanını sağlayan opsiyonlardır?
- A) Amerikan tipi opsiyon
B) Satım opsiyonu
C) Değişim opsiyonu
D) Avrupa tipi opsiyon
E) Alım opsiyonu
10. Aşağıdaki sözleşme türlerinden hangisi sözleşmenin taraflarına ilerdeki belirli bir tarihte üzerinde anlaşılan fiyattan, standartlaştırılmış miktar ve kalitedeki bir ürün, bir menkul değer, bir yabancı para, bir kıymetli maden ya da bir finansal gösterge üzerine düzenlenen satma-satın alma sözleşmeleridir?
- A) Swap sözleşmeleri
B) Opsiyon sözleşmeleri
C) Futures sözleşmeleri
D) Forward sözleşmeleri
E) Alivire işlem sözleşmeleri
11. Aşağıdakilerden hangisi borçlanma araçlarından biri değildir?
- A) Tahvil
B) Bono
C) Kira sertifikası
D) Likidite senedi
E) Hisse senetleri
12. İşletmelerin kısa vadeli borç temin etmek amacıyla, iskontolu olarak çıkarılan borçlanma aracı aşağıdakilerden hangisidir?
- A) Pay senedi
B) Likidite senedi
C) Devlet iç borçlanma senedi
D) Finansman bonusu
E) Gelire endeksli senetler
13. Aşağıdakilerden hangisi varlık kiralama şirketleri tarafından bili bir dayanak varlık ya da hak üzerine kurulu olarak çıkarılan ve sahiplerine bu varlık ya da haklardan elde edilen gelirlerden payları oranında yararlanmalarını sağlayan menkul değerlerdir?
- A) Sukuk
B) Finansman bonusu
C) Varlığa dayalı menkul kıymet
D) Varlık teminatlı menkul kıymet
E) Likidite senedi
14. Aşağıdakilerden hangisi yatırımcılarına önceden belirlenmiş koşulların oluşması durumunda alacak hakkı veren menkul kıymet niteliğindeki yapılandırılmış finansal ürünlerdir?
- A) Kira sertifikası
B) Altın yatırım fonu
C) Varlık teminatlı menkul kıymet
D) Sertifikalar
E) Varant
15. Aşağıdakilerden hangisi belirli bir dayanak varlığa ya da göstergeye cari piyasa değerleri üzerinden belirli bir iskonto ile yatırım yapma olanağı veren sermaye piyasası araçlarıdır?
- A) Turbo sertifikalar
B) Primli sertifikalar
C) Endeks sertifikaları
D) İskontolu sertifikalar
E) Altın sertifikalar

**ÇÖZÜMLÜ DENEME
SORULARI YANITLARI**

1. **C** İştira işlemleri finansal yatırım hizmetleri arasında yer almaz.
2. **E** Bankaların altınla bağlantılı işlemlere dayanan faaliyetleri başlıca şu hizmet ürünlerine dayanmaktadır:
 - Külçe altın (gram ya da Ons) alım satımı
 - Gram altına endeksli mevduat hesapları
 - Altına dayanan yatırım fonları
 - Altın üzerine vadeli işlem sözleşmesi
3. **B** Ülkemizde piyasa olarak, henüz organize bir yapı kazanmamıştır.
4. **A** Arbitraj: Aynı vadeli sözleşmelerin işlem gördüğü farklı piyasalar arasındaki fiyat farklılıklarından ya da spot piyasa ile vadeli piyasa arasındaki fiyat farklılıklarından faydalanarak kâr elde etmek amacıyla yapılan işlemlerdir.
5. **C** Türev ürünler şunlardır: Swap sözleşmeleri, forward sözleşmeleri, future sözleşmeleri, opsiyon sözleşmeleri
6. **A** Faiz opsiyonu; tarafların önceden anlaşmaları oran ve koşullarda, belirli iki farklı döviz tutarını işlemin yapıldığı tarihte takas ettikleri; işlemin vade tarihinde ilgili para birimlerini anlaştıkları oran ve şartlarda geri takas ettikleri işlemidir.
7. **A** Opsiyon sözleşmelerinde değiş tokuş yapılmaz. Değiş tokuş işlemi swap sözleşmelerinde yapılır.
8. **B** Satım Opsiyonları; opsiyonu alan tarafa, sözleşmeye konu mal veya kıymeti, önceden belirlenmiş bir fiyattan (kullanım fiyatı) satma hakkını veren opsiyonlardır.

9. **A** Amerikan Tipi Opsiyonlar; opsiyon alan tarafa vade sonuna kadar istediği zaman hakkını kullanma imkanını sağlayan opsiyonlardır.
10. **C** Vadeli işlem (Futures) sözleşmeleri, sözleşmenin taraflarına ilerdeki belirli bir tarihte, üzerinde anlaşılan fiyattan, standartlaştırılmış miktar ve kalitedeki bir ürün (pamuk, buğday gibi), bir menkul değer (pay senedi, tahvil gibi), bir yabancı para (dolar, euro gibi), bir kıymetli maden (altın, bakır, platin gibi) ya da bir finansal gösterge (borsadaki belli bir pay senedi endeksi gibi) üzerine düzenlenen satma-satınalma sözleşmeleridir.
11. **E** Hisse senetleri borçlanma aracı değildir.
12. **D** Finansman bonusu; işletmelerin kısa vadeli borç temin etmek amacıyla, iskonto olarak çıkarılan borçlanma aracıdır.
13. **A** Sukuk (kira sertifikası); varlık kiralama şirketleri tarafından belli bir dayanak varlık ya da hak üzerine kurulu olarak çıkarılan ve sahiplerine bu varlık ya da haklardan elde edilen gelirlerden payları oranında yararlanmalarını sağlayan menkul değerlerdir.
14. **D** Sertifikalar; yatırımcılarına önceden belirlenmiş koşulların oluşması durumunda alacak hakkı veren menkul kıymet niteliğindeki yapılandırılmış finansal ürünlerdir.
15. **D** İskontolu sertifikalar; belirli bir dayanak varlığa ya da göstergeye cari piyasa değerleri üzerinden belirli bir iskonto ile yatırım yapma olanağı veren sermaye piyasası araçlarıdır.

Öğretmen Diyor ki! Bu ünite; bankacılık hizmetleri ve dağıtım kanallarının yapısını ve türlerini öğreniniz. Banka kartlarının uygulanma koşullarını ve taraflarını çalışınız. Şube dışı bankacılıkta ve kredi kartlarında güvenlik ve yasal zorunlulukları öğreniniz

Önceki Sınavlarda Çıkan Soru Adedi	
Ara Sınav	Dönem Sonu
–	3

BANKACILIK HİZMETLERİ VE DAĞITIM KANALLARI

- *Banka tarafından doğrudan hizmet dağıtımı:*
 - Şubeler yoluyla hizmet dağıtımı; şube bankacılığı
 - Elektronik olanaklarla hizmet dağıtımı; Şube dışı bankacılık/Elektronik bankacılık
- *Bankacılıkta dolaylı ve Aracı Kullanarak Hizmet Dağıtımı:*
 - İşlem ortaklığı yoluyla ürün pazarlama
 - Mühabir bağlantılarıyla ve uluslararası ödeme sistemleriyle işlem gerçekleştirme
 - Bankalar arası ortak noktalar aracılığıyla ürün sunumu.

Banka Tarafından Doğrudan Hizmet Dağıtımı

Bankacılık hizmetlerinin doğrudan sunulması; her bankanın kendi ürünlerini kendi müşterilerine doğrudan kendi şubeleri ya da elektronik yapılanmalarıyla ulaştırması biçimindeki geleneksel çalışmadır. Şube ve Şube dışı bankacılık kanalları olmak üzere iki bölüme ayrılır.

Şubeler Yoluyla Hizmet Dağıtımı;

Şube Bankacılığı

Bankacılık hizmetleri geleneksel olarak, banka şubelerinde, banka personeli tarafından ve müşterilerle görüşülerek yapılır. Islak imza gereksinimleri ve kasa işlemlerinde paranın fiziksel olarak alınması şube bankacılığını zorunlu kılar.

Elektronik Olanaklarla Hizmet Dağıtımı; Şube Dışı Bankacılık/Elektronik Bankacılık

Telefon Bankacılığı: Bankaların “Çağrı Merkezi/Call Center” olarak adlandırılan bir merkezinde çalışan banka personeli ile canlı konuşma yapılarak gerçekleştirilebilen bankacılık işlemleri için kurulmuş bir sistemdir. Telekomünikasyon alt yapısının gelişmesiyle hizmete geçen 444’lü ya da 850’li numaralar burada kullanılmaktadır.

İnternet Bankacılığı: İnternet bankacılığı bilgisayar kullanan müşteriler için uygun bir hizmet dağıtım kanalı olup toplumda bilgisayar kullanım oranı okur-yazarlık oranı gibi giderek artmakta ve böylece bu hizmet dağıtım kanalı giderek daha çok etkinlik kazanmaktadır. İnternet bankacılığının avantajı yer ve zaman gözetilmeksizin 7 gün 24 saat internet bağlantısı bulunan herhangi bir bilgisayardan işlem yapılabilmesindedir.

Ev-Ofis Bankacılığı: Bilgisayar kullanımının henüz yaygınlaşmadığı ve internet bağlantılarının olmadığı dönemlerde oluşturulan ve kişisel bilgisayarların (PC) kablolu olarak bankanın otomasyon sistemine bağlanması esasına dayanan öncü bir dağıtım kanalıdır. Yerini internet bankacılığına terk etmiştir.

Mobil (Cep telefonu ile internet bağlantılı) Bankacılık: Mobil bankacılık, telefon bankacılığı ile internet bankacılığının ortaklaşa değerlendirildiği bir dağıtım kanalı uygulamasıdır.

Kısa Mesajla Mobil Bankacılık: Bu uygulama iki biçimde gerçekleşmektedir. Birinci uygulamada sadece bankaya mesaj gönderilerek belli konularda bilgi istenmekte ve istenen bilgiler aynı kanala anında gelmektedir. İkinci ve daha kapsamlı uygulamada ise mesajlarla bankaya çeşitli ödeme talimatları verilebilmektedir.

İnternet Üzerinden Mobil Bankacılık: Bu bankacılık türünde üç ayrı servis kullanılabilir. Bu bankacılık türünde üç ayrı servis kullanılabilir.

- *Telefon operatörünce sağlanan internet üzerinden (Edge, 3G, 4G gibi), Wap Bankacılığı günümüzde pek kullanılmamaktadır.*
- *Telefon cihazının kendi donanımına ve işletim sistemlerine (Android, İos, vb.) ilişkin olanaklarla edinilen yazılımlar kanalıyla.*
- *Telefon cihazının donanımı ile herhangi bir serbest internet kaynağının (Wifi/Wireless Fidelity/ kablosuz bağlantı) destekleri sayesinde.*

Satış ve Hizmet Noktası (POS) Bankacılığı: Alınan mal ya da hizmetin bedelinin para yerine banka kartıyla ödenmesi üye işyerinde bulunan bir cihaz tarafından sağlanmakta; kart bilgileri değerlendirilerek, satış noktasına elektronik olarak para aktarılmaktadır.

Mail-Order (Elektronik Sipariş) Sistemi: Telefonla ya da bir elektronik ortamda sipariş formuyla uzaktan ticaret işlemi yapıldığında ödeme için, kartı fiziksel olarak kullanması söz konusu olmayıp sadece kart bilgilerini karşı tarafa tahsilatı yapacak satıcıya bildirmek suretiyle ödeme yapılmaktadır.

Bankamatik (Otomatik Ödeme Makineleri/ATM) Bankacılığı: Bankamatik, paramatik gibi ticari isimlerle de anılmakta olan otomatik vezne makineleri (ATM), her yere kurulabilen kabinlerde 7 gün 24 saat aralıksız hizmet vererek müşterilerin bankacılık işlemlerini yerine getiren elektronik cihazlardır.

Görüntülü Ödeme Makinaları (VTM): Görüntülü işlem merkezi (VTM) ticari adıyla kurulmaya başlanan elektronik bankacılık uygulamasında banka personeliyle görüşmeyi sağlayan bir ekranla desteklenerek geliştirilmiş bir otomatik ödeme makinesi söz konusudur.

Televizyon Bankacılığı: Dijital (sayısal) kablolu televizyon kanalları arasında bankanın sağladığı bir dekoder yardımıyla müşterilerin hesaplarına ulaşmasını sağlayan bir sistem olarak ortaya çıkmıştır.

Kabin Bankacılığı: Kabin (Kiosk) Bankacılığı, alternatif dağıtım kanalları içinde biçimsel olarak yer almaktadır. Müşterilerin internete girerek sadece bankacılık işlemleri yapabildikleri bilgisayarlar ile ATM kompozisyonundan oluşan birimler genellikle banka lokallerinin bir köşesinde, alışveriş merkezlerinde vb. ortamlarda kurulabilmektedir.

Elektronik Bankacılığın Gerektirdiği Altyapı

Elektronik bankacılık uygulaması üç taraflı (Banka, Müşteri ve Ulusal ya da Uluslar arası Sistem) ve belli nitelikleri taşıyan bir altyapı gerektirmektedir. Bu teknolojik altyapı etmenler şunlardır:

- *Teknolojik sistem standartları*
- *Nitelikli cihazlar*
- *Gerekli yazılım ve işletim sistemleri*
- *Güvenlik standartları*
- *Uygun sözleşme koşulları*
- *Yasal Düzenlemeler*

Elektronik Bankacılığın Avantaj ve Dezavantajları

Avantajları;

- *Müşterilerin kendi işlerini kendilerinin yapması nedeniyle işgücü tasarrufunda bulunulur.*
- *Müşteriler hizmetlerden zaman sınırlaması olmadan yararlanabilmektedir.*
- *Banka şubelerine gitmeye gerek olmamaktadır.*

Dezavantajları;

- *Pahalı teknoloji yatırımlarının ve yazılımlarının sürekli yenilenmesi gerekmektedir.*
- *Müşterilerin bilgilendirilmesi ve eğitilmesi gerekmektedir.*
- *Güvenliğin sağlanması, korsan saldırı ve teknolojik hırsızlıklara karşı güvenlik programlarına gereksinim duyulmaktadır.*

Elektronik İmza

Elektronik imza; başka bir elektronik veriye eklenen veya elektronik veriyle mantıksal bağlantısı bulunan ve kimlik doğrulama amacıyla kullanılan elektronik veridir. Islak imzanın gerektiği her yerde geçerli olarak kullanılmamakta ancak internet ve sayısal telefon gibi elektronik iletişim ortamlarındaki kimlik doğrulamalarında kullanılmaktadır.

Mobil İmza ise elektronik imzanın bir türevi olup telefon operatörlerinin yazılımlarında oluşturularak, mobil bankacılığa ilişkin elektronik ortamlarda kimlik kanıtlama işlevinden kullanılmaktadır.

Biyometrik Tanıma Yöntemleri

Biyokimlik konusundaki düzenlemeler Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından yapılmıştır. Otomatik ödeme makinelerinin banka müşterilerini biyolojik özelliklerinden tanıması ve telefon bankacılığında müşterinin sesinden tanınması; elektronik bankacılıkta güvenlik sorunu açısından önemli teknolojik yenilikler olarak uygulanabilmektedir.

Uzaktan (Mesafeli) Sözleşme Yoluyla Hizmet Uygulaması

Mesafeli sözleşmeler; yazılı, görsel, telefon ve elektronik ortamda ya da diğer iletişim araçları kullanılarak, tüketicilerle karşı karşıya gelinmeden yapılan ve malın ya da hizmetin tüketiciye anında ya da sonradan tesliminin ya da ifasının kararlaştırıldığı sözleşmelerdir.

Tüketici, sözleşme ilişkisinin devam ettiği süre içinde herhangi bir ücret ödemeksizin sözleşmenin kağıt üzerinde yazılı bir örneğini isteyebilir ve bu sözleşmeden 14 (ondört) gün içinde herhangi bir gerekçe göstermeksizin ve ceza ödemeksizin cayabilir. Müşterinin sözleşmeyi sona erdirmeye talebini herhangi bir uzaktan iletişim aracıyla iletmesi yeterlidir.

Bankacılıkta Dolaylı ve Aracı Kullanılarak Hizmet Dağıtımı

Bankacılıkta dolaylı hizmet dağıtımına örnek olarak başlıca üç uygulama biçimi bulunmaktadır.

- İşlem ortaklığı yoluyla ürün pazarlama; konut veya otomobil pazarlayan firmaların pazarlama faaliyetleri bankanın kredisi için bir ön hazırlık niteliğinde olmaktadır.
- Muhabir bankacılık bağlantıları ve uluslar arası ödeme sistemleriyle işlem gerçekleştirme; bankaların kendi şubelerinin bulunmadığı yabancı ülkelerde muhabir bankalar aracılığıyla gerçekleştirilir.
- Bankalar arası ortak noktalar aracılığıyla; bir bankaya ait cihazlar öbür bankaların müşteri ve kartları tarafından kullanılmakta, bir tür kiralama yapılmakta ya da işbirliğine girilmektedir.

BANKA KARTLARI

Kart Çıkarabilecek kuruluşlar

Kart çıkarma yetkisi sadece bankalara tanınmamıştır, yasada sayılan belli nitelikleri taşıyan kuruluşların tümü kart çıkarılabilir. BDDK'dan izin almak zorunda olan bu kuruluşlarla ilgili yasal zorunluluklar şunlardır:

- A.Ş. biçiminde kurulmaları ve kurucularının banka ortaklarında aranan nitelikleri taşıması,
- Pay senetlerinin nakit karşılığı çıkarılması ve tamamının nama yazılı olması,
- Nakden ve her türlü muvazaadan ari olarak ödenmiş olan sermayenin en az Altı milyon Türk Lirası olması ve %5'i tutarının BDDK hesabına yatırılması,
- Ana sözleşmesinin yasa hükümlerine uygun olması,
- İşlemleri gerçekleştirebilecek yönetim, yeterli personel ve teknik donanıma sahip olması,
- Kuruluşların bu alandaki faaliyetlerinin kurumsal yönetim hükümlerine uygunluğunun sağlanması,

Kredi Kartı Uygulamasında Yer Alan Taraflar

Kredi kartlarının oluşturduğu ödeme sistemi içinde yer alan taraflar şöyledir;

- Kartlı sistem Kuruluşu; (Visa, MasterCard, vb.)
- Kart Çıkaran (Dağıtımını yapan)kuruluşlar (Bankalar);
- Üye işyeri anlaşması yapan kuruluş,
- Üye İşyeri,
- Kart Hamilleri (kart kullanıcıları, Banka müşterileri)
- Bankalar arası Kart Merkezi (BKM); Kartlı işlemler için bilgi alışverişi ile takas ve mahsup işlemi yapan kuruluştur.
- Sigorta Şirketleri
- Destek Hizmeti Sağlayan Firmalar.

Banka Kartlarının Türleri

Banka kartı; mevduat hesabı ya da özel cari hesapların kullanımı dahil bankacılık hizmetlerinden yararlanmayı sağlayan kartlardır.

Banka Kartlarının İşlevsellik Açısından Türleri

Banka işlem kartları; sadece bankada açılmış mevduat hesaplarıyla ilgili işlemler yapmak, para çekmek ya da yatırmak üzere oluşturulmuş ve sadece ATM ve internet bankacılığında geçerli kartlardır. Harcama kartları; Hesaptaki bakiyeye dayanarak alışverişlerde kullanılan kartlardır.

Kredi Kartları; Her yerde kullanılabilen, gerektiğinde bakanın tanıdığı kredi limitine dayanarak işlem yapabilen çok işlevli kartlara kredi kartı denir.

Banka Kartlarının Diğer Türleri

Kullanım açısından sağladıkları olanaklar gibi çeşitli ölçütlere göre sınıflandırılabilirler:

- Teknik özellikleri açısından (Çipli/Akıllı/Smart-Çipsiz ya da Temaslı-Temassız)
- Kredili olup olmamaları ve kredi limitleri açısından,
- İndirim, taksit, öteleme, tutundurma primleri (puan) sağlama, destek yardımları sunma gibi avantaj donanımları açısından,
- Sigorta kapsamı açısından,
- BKM Ekspres uygulamasına tanımlanıp tanımlanamadığına göre, farklı gruplara ayrılmaktadır.

Temassız kredi kartları; düşük tutarlı ödemeler için (50 TL) geçerli olan kartlardır.

Kredi Kartlarının Sağladığı Kolaylıklar

Kredi Kartlarının kart kullanıcılarına sağladığı kolaylıklar

- Nakit para kullanımının risklerini azaltır,
- Satın alma sürecini kolaylaştırır,
- Peşin satın alma ve geç ödemenin avantajlarından yararlanır,
- Geçici finansal zorlukların yaşam standardına yansımaları engellenir,
- Gereksinimlerin ertelenmesine gerek kalmadan harcamalar planlanabilmektedir,
- Uzaktan elektronik ticaret ya da katalog yöntemleriyle alışveriş yapılabilir,
- Harcamalar topluca incelenebilir,
- Taksitlendirme, indirim, erteleme gibi tutundurma olanaklarından yararlanılabilir,
- Nakit çekim olanakları sayesinde küçük borçlanma gereksinimleri karşılanabilir.

Kredi Kartlarının İşyerlerine Sağladığı Kolaylıklar

- İş hacmi genişlemekte ve müşteri sayısı artmaktadır,
- Satışlar aybaşları gibi belli dönemlerde yoğunlaşmayıp düzenli dağılmaktadır,
- Para bulundurma risklerinden kurtulunmaktadır,
- Satış bedelleri banka hesaplarında kısa zamanda ve topluca toplanmaktadır,
- Kart markalarının ortak reklamlarından ve kartı organize eden firmaların çeşitli kampanya ve desteklerinden yararlanılmaktadır.

Dezavantajları ise bankalara ödenmesi gereken komisyonlar, promosyon kampanyalarının maliyetleridir.

Kredi Kartlarının Bankalara Sağladığı Kolaylıklar

- Müşteri ve iş hacmi artmaktadır,
- Müşteri bağlılığı artmaktadır,
- Hizmet gelirleri artmaktadır,
- Vezne işlemleri ve müşteri birikmesi azalmakta, şube dışı hizmet dağıtım kanalları etkinleşmektedir,
- İş yükü kısmen otomasyona, kısmen operasyon servislerine aktarılmaktadır.

Kredi Kartlarının Ekonomiye Sağladığı Kolaylıklar

- Ticari Faaliyetler artmakta ve ekonomi canlılık kazanmaktadır,
- Ekonomi kayıt altına alınmaktadır,
- Kullanım amaçlı para taşıma azaldığından bankalardaki fonlar yükselmekte ve tutarlılık kazanmaktadır.

Kart Başvurusu ve Kartın Müşteriye Verilmesi

Kart isteyen müşterilerin başvuruları özel bir formun doldurulmasıyla gerekli bilgilerin derlenmesiyle başlar. Bu bilgiler müşterinin kredi yaraşırılık durumlarını değerlendirmek üzere kullanılır, yapılan değerlendirmeler sonucunda başvurunun uygun görülmesi halinde kartın kredi limitinin kurallara uygun belirlenmesi ile birlikte sözleşme yapılması zorunludur.

Kredi Kartında Şifre (PIN) Uygulaması

Müşterilere kartla birlikte bir de geçici şifre verilmektedir. Bunun kullanım aşamasına geçildiğinde değiştirilmesi ve yeni şifre ile kullanılması önerilmektedir. 30.06.2007 tarihinden itibaren tüm bankaların ortaklaşa aldığı kararla alışverişlerde ıslak imza yerine şifre kullanımına başlanmıştır.

Kredi Kartı Dağıtım Politikasının Oluşturulması

Bankalar kartların kime verilir verilmeyeceğine ve kartların kredi limitine karar vermek durumundadır. Bu faaliyetin gereği olarak bankalar, belli genel ve bireysel risk sınırları ve oranlarını gözetmek zorundadırlar.

Kredi Kartlarında Limit Belirleme Esasları

Kredi kartlarına limit belirleme işlemi, öncelikle bir kredi yaraşırılığı değerlemesi işlemidir. Kart çıkaran kuruluşlar, kredi kartı almak isteyen kişilerin; yasaıklık ve engel durumunu, ekonomik ve sosyal durumunu, aylık ya da yıllık ortalama gelirini, diğer kart çıkaran kuruluşlarca bu kişilere tahsis edilen kredi limitini, bir model ya da skorlama sistemi yardımıyla değerlendirerek limit belirlemek zorundadır. Gerçek kişilerin sahip olduğu tüm kredi kartları için tanınacak toplam kredi kartları limiti; ilk yıl için ilgilinin aylık ortalama net gelirinin iki katını, izleyen yıllar içinse, dört katını aşamaz.

Üye İşyeri Anlaşması Yapılması

Bankalarla işyerleri arasında yapılan anlaşma ile işyerleri de kart sistemine üye olurlar. Bu onlara bazı yükümlülükler getirdiği gibi üyelik bağlantısının eksiksiz yapılarak aksatılmadan yürütülmesi de bankaların yükümlülüğüdür.

Üye İşyeri İşlem Limiti

Üye işyeri anlaşması yapan kuruluşlar (bankalar) sözleşme yaptıkları işyerleri için belli bir işlem limiti saptayabilirler.

Bilgilerin Saklanması

Üye işyerleri, kartın kullanımı sonucunda kart ve kart hamili ile ilgili edindikleri bilgileri, kanunla yetkili kılınan kişi, kurum ve kuruluşlar hariç olmak üzere kart hamilinin yazılı rızası olmadan başkasına açıklayamaz, saklayamaz ve kopyalayamaz.

Üye işyerlerinde kartlı işlemlerle ilgili olarak üretilen belgeler; harcama belgesi, nakit ödeme belgesi, alacak belgesi.

Kredi Kartlarının Alışverişlerde Kullanım Yöntemi

Kredi kartıyla herhangi bir üye işyerinde alışveriş yapılırken kartın kullanımında uyulması gereken bir süreç vardır. Süreç kredi kartının çip okuyucu POS cihazına ya da PIN girilmesi ile başlar, ödemenin onaylanmasından sonra POS makinesinin bir satış belgesi vermesi ile sonlanır.

Kredi Kartı Aylık Hesap Özeti ve Müşterilere Bildirimi

Banka kartıyla yapılan tüm işlemler ve bunların parasal tutarları banka tarafından kart hesabında kayıt tutularak izlenir. Aylık hesap özetleri hesap kesimlerin izleyen sürede ve son ödeme tarihinden önce elinde olacak şekilde müşterilere gönderilir.

Hesap özetlerinde şu bilgiler yer alır: Kredi kartı hamilinin adı soyadı ve adresi, dönem borcu, kredi kartı limiti, hesap kesim tarihi, son ödeme tarihi, bir sonraki hesap kesim tarihi ve son ödeme tarihi, ödenmesi gereken asgari tutar, nakit çekim tutarlarının, mal ve hizmet alımlarının tutar ve tarihleri, sözleşme faiz oranları, gecikme faiz oranları, ücret, faiz ve diğer her türlü ücret ve komisyon tutarları, yabancı para işlemlerinde döviz cinsi ve tutarı

Kredi Kartı Borçlarının Bankaya Geri Ödenmesi

Kredi kartıyla yapılan harcamalar aylık dönemler itibarıyla bankaya ödemektedir.

Kredi kartı aylık asgari ödeme tutarı;

- Limiti 15.000 TL ye kadar olan kredi kartlarında dönem borcunun %30'dan,
- Limiti 15.000 TL den 20.000 TL ye kadar olan %35'den
- Limiti 20.000 TL den fazla olan kartlarda %40'dan
- Yeni verilecek kredi kartlarında ilk 1 yıllık süre sonuna kadar %40'dan az olamaz.

Kredi Kartlarında Taksitlendirme İlkeleri

BDDK tarafından ,kredi kartlarıyla gerçekleştirilecek mal ve hizmet alımlarıyla nakit çekimlerinde taksitlendirme süresi 1 Şubat 2014 tarihinden itibaren 9 ay ile sınırlandırılmıştır. Ayrıca akaryakıt, gıda, kuyum ve telekomünikasyon alımları için yapılan ödemelerde taksitlendirme uygulaması yasaklanmıştır.

Kredi Kartlarında Faiz Hesaplama İlkeleri

Yasal düzenlemelere göre, bir hesap dönemine ilişkin toplam borç tutarı ya da hesap bakiyesi üzerinden, o döneme ilişkin hesap özeti düzenlendiği hesap kesim tarihinden önceki bir tarih esas alınarak faiz yürütülememektedir. Nakit kullanımına ilişkin borçlar hakkında işlem tarihi esas alınabilmektedir. Dönem borcunun bir kısmının ödenmesi durumunda kalan hesap bakiyesi üzerinden faiz hesaplanır. Asgari tutar ve üzerinde ödeme yapılması durumunda sözleşme faizi, asgari tutarın altında ödeme yapılması halinde ödenmeyen kısmı için gecikme faizi kalan hesap bakiyesinin asgari tutarı aşan kısmı ise sözleşme faizi uygulanır.

Kredi Kartlarıyla İlgili Şikayetler ve Şikayet Üzerine Yapılacak İşlemler

Şikayetleri başvuru tarihinden itibaren 20 gün içinde gerekçel bir şekilde cevaplandırmak zorundadırlar. Kredi kartı ile yapılan işlemlere, son ödeme tarihinden itibaren 10 gün içinde, kart çıkaran kuruluşa itiraz edebilirler.

Kredi Kartının Haksız Kullanımı ve Sigortalanması

Müşteriler yapacakları bildirimden önceki 24 saat içinde gerçekleşen, hukuka aykırı kullanımdan doğan zararlardan 150 TL ile sınırlı olmak üzere sorumludurlar. Banka müşterinin isteği ve ilgili sigorta prim bedelinin ödenmesi koşulu ile kart hamilinin 150 TL tutarındaki sorumluluğunun sigortalanmasını sağlamakla yükümlüdür.

Kredi kartları ile ilgili Sözleşmelerde Uyulması Gereken Esaslar

Kart çıkaran kuruluşlar ile müşteriler arasındaki ilişkiler, yasal olarak en az on iki punto ve koyu siyah harflerle hazırlanacak bir yazılı sözleşme ile düzenlenir.

Sözleşme Değişiklikleri ve Kart İptal Talepleri

Kredi kartı sözleşmelerinde yapılacak değişiklikler kart hamiline hesap özeti ile bildirilir. Bu değişiklikler bildirim yapıldığı döneme ilişkin son ödeme tarihinden itibaren hüküm ifade edecektir. Kart hamili, dilediği zaman iptal ettirmek ve sözleşmeyi feshetmek hakkına sahiptir. Bu isteklerin en geç 7 gün içinde kart çıkaran kuruluşa yerine getirilmesi zorunludur.

Bankalararası İşbirliği: Bilgi alışverişi, Takas ve Mahsup İşlemleri

Kredi kartı uygulamasında bankalar arası bilgi alışverişi, takas ve mahsup işlemleri BKM/Bankalar arası Kart Merkezi tarafından yerine getirilmektedir.

Kredi Kartlarıyla İlgili Yasal Yükümlülükler

Sırların Saklanması: BDDK üyeleri ile personeli, görevleri sırasında öğrendikleri kredi kartı kuruluşlarına, kart hamillerine ve kefillere ait sırları başkasına açıklayamaz ve kullanamazlar.

İspat Yükü: Anlaşmazlıklarda ispat yükü üye işyerine ve kart çıkaran kuruluşa aittir. Çağrı merkezine iletilen telefonla yapılan bildirimlere ilişkin ses kayıtları 1 yıl süreyle saklanır.

Özen Yükümlülüğü: Kartlı sistem kuran, kart çıkaran, üye işyeri anlaşması yapan kuruluşlar gerekli basiret ve özeni göstermekle yükümlüdür.

AÇIKLAMALI SORULAR

1. Bankaların çağrı merkezi olarak adlandırılan bir merkezinde çalışan banka personeli ile canlı konuşma yapılarak gerçekleştirilebilen bankacılık işlemleri için kurulmuş sistem aşağıdakilerden hangisidir?
- A) İnternet bankacılığı
B) Telefon bankacılığı
C) Televizyon bankacılığı
D) Kabin bankacılığı
E) Satış ve hizmet noktası bankacılığı

AÇIKLAMA

Telefon bankacılığı; bankaların "Çağrı Merkezi/ Call Center" olarak adlandırılan bir merkezinde çalışan banka personeli ile canlı konuşma yapılarak gerçekleştirilebilen bankacılık işlemleri için kurulmuş bir sistemdir.

YANIT: B

2. Aşağıdakilerden hangisinde alınan mal ya da hizmetin bedelinin para yerine banka kartıyla ödenmesi üye işyerinde bulunan bir cihaz tarafından sağlanmakta; kart bilgileri değerlendirilerek, satış noktasına elektronik olarak para aktarılmaktadır?
- A) Satış ve hizmet noktası bankacılığı
B) İnternet bankacılığı
C) Görüntülü ödeme makineleri bankacılığı
D) Kabin bankacılığı
E) Ev-ofis bankacılığı

AÇIKLAMA

Satış ve hizmet noktası bankacılığında alınan mal ya da hizmetin bedelinin para yerine banka kartıyla ödenmesi üye işyerinde bulunan bir cihaz tarafından sağlanmakta; kart bilgileri değerlendirilerek, satış noktasına elektronik olarak para aktarılmaktadır.

YANIT: A

3. Müşterilerin internete girerek sadece bankacılık işlemleri yapabildikleri bilgisayarlar ile ATM kompozisyonundan oluşan birimler genellikle banka lokallerinin bir köşesinde, alışveriş merkezlerinde vb. ortamlarda kurulabilen bankacılık türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kabin bankacılığı
B) Mobil bankacılık
C) Televizyon bankacılığı
D) Görüntülü ödeme makineleri bankacılığı
E) Mail order sistemi

AÇIKLAMA

Kabin bankacılığı: müşterilerin internete girerek sadece bankacılık işlemleri yapabildikleri bilgisayarlar ile ATM kompozisyonundan oluşan birimler genellikle banka lokallerinin bir köşesinde, alışveriş merkezlerinde vb. ortamlarda kurulabilmektedir.

YANIT: A

4. Aşağıdakilerden hangisi elektronik bankacılığın avantajları arasında yer almaz?

- A) İşgücü tasarrufu sağlar.
B) Zaman sınırlaması olmadan yararlanılabılır.
C) Banka şubelerine gitmeye gerek yoktur.
D) Müşteriler kendi işlerini kendileri yapabilir.
E) Müşterilerin bilgilendirilmesi ve eğitilmesi gerekir.

AÇIKLAMA

Elektronik bankacılığın avantajları şunlardır:
- Müşterilerin kendi işlerini kendilerinin yapması nedeniyle işgücü tasarrufunda bulunulur.
- Müşteriler hizmetlerden zaman sınırlaması olmadan yararlanabilmektedir.
Banka şubelerine gitmeye gerek olmamaktadır.

YANIT: E

5. Aşağıdakilerden hangisi yazılı, görsel, telefon ve elektronik ortamda ya da diğer iletişim araçları kullanılarak, tüketicilerle karşı karşıya gelinmeden yapılan ve malın ya da hizmetin tüketiciye anında ya da sonradan tesliminin ya da ifasının kararlaştırıldığı sözleşmelerdir?

- A) Zımnî sözleşmeler
- B) Mesafeli sözleşmeler
- C) Elektronik sözleşmeler
- D) Açık sözleşmeler
- E) Kefaletli sözleşmeler

AÇIKLAMA

Mesafeli sözleşmeler; yazılı, görsel, telefon ve elektronik ortamda ya da diğer iletişim araçları kullanılarak, tüketicilerle karşı karşıya gelinmeden yapılan ve malın ya da hizmetin tüketiciye anında ya da sonradan tesliminin ya da ifasının kararlaştırıldığı sözleşmelerdir.

YANIT: B

6. Aşağıdakilerden hangisi kredi kartı uygulamasında yer alan taraflardan biri değildir?

- A) Kartlı sistem kuruluşu
- B) Üye işyeri
- C) Kart çıkaran kuruluş
- D) Yatırım ortaklıkları
- E) Bankalar arası Kart Merkezi

AÇIKLAMA

Kredi kartlarının oluşturduğu ödeme sistemi içinde yer alan taraflar şöyledir:

- Kartlı sistem Kuruluşu; (Visa, MasterCard, vb.)
- Kart Çıkaran (Dağıtımını yapan) kuruluşlar (Bankalar);
- Üye işyeri anlaşması yapan kuruluş,
- Üye İşyeri,
- Kart Hamilleri (kart kullanıcıları, Banka müşterileri)
- Bankalar arası Kart Merkezi (BKM); Kartlı işlemler için bilgi alışverişi ile takas ve mahsup işlemi yapan kuruluştur.
- Sigorta Şirketleri
- Destek Hizmeti Sağlayan Firmalar

YANIT: D

7. Her yerde kullanılabilen, gerektiğinde bakanın tanıdığı kredi limitine dayanarak işlem yapabilen, diğer kartların işlevlerini de yerine getiren kart türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Taşıma kartları
- B) Banka işlem karışları
- C) Yatırım kartları
- D) Kredi kartları
- E) Harcama kartları

AÇIKLAMA

Her yerde kullanılabilen, gerektiğinde bakanın tanıdığı kredi limitine dayanarak işlem yapabilen, çok işlevli kartlara kredi kartı denir. Günümüzde artık kullanımı en yaygın olan ve diğer kartların işlevlerini de yerine getiren kart türüdür.

YANIT: D

8. Aşağıdakilerden hangisi kredi kartlarının kart kullanıcılarına sağladığı kolaylıklardan biri değildir?

- A) Gereksinimlerin ertelenmesine gerek kalmadan harcamalar planlanabilir.
- B) İş hacmini genişletir.
- C) Uzaktan elektronik ticaret ya da katalog yöntemleriyle alışveriş yapılabilir.
- D) Harcamalar topluca incelenebilir.
- E) Taksitlendirme, indirim, erteleme gibi tutundurma olanaklarından yararlanılabilir.

AÇIKLAMA

İş hacminin genişlemesi kredi kartının kart kullanıcılarına sağladığı bir kolaylık değildir.

YANIT: B

9. BDDK tarafından kredi kartlarıyla gerçekleştirilecek mal ve hizmet alımlarıyla nakit çekimlerinde taksitlendirme süresi kaç ay ile sınırlandırılmıştır?

- A) 3
- B) 6
- C) 9
- D) 4
- E) 12

AÇIKLAMA

BDDK tarafından kredi kartlarıyla gerçekleştirilecek mal ve hizmet alımlarıyla nakit çekimlerinde 1 Şubat 2014 tarihinden itibaren 9 ay ile sınırlandırılmıştır. Ayrıca akaryakıt, gıda, kuyum ve telekomünikasyon alımları için yapılan ödemelerde taksitlendirme uygulaması yasaklanmıştır.

YANIT: C

10. Kredi kartı uygulamasında bankalar arası bilgi alışverişi, takas ve mahsup işlemleri hangi kurum tarafından yerine getirilir?

- A) Bankalar arası Kart Merkezi
- B) Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası
- C) Takasbank
- D) Merkezi Kayıt Kuruluşu
- E) TMSF

AÇIKLAMA

Kredi karşı uygulamasında bankalar arası bilgi alışverişi, takas ve mahsup işlemleri Bankalar arası Kart Merkezi tarafından yerine getirilmektedir.

YANIT: A

11. Aşağıdakilerden hangisi kredi kartlarının bankalara sağladığı kolaylıklar arasında yer almaz?

- A) Müşteri bağlılığı artmaktadır.
- B) Ekonomi canlılık kazanır.
- C) Hizmet gelirleri artar.
- D) Vezne işlemleri ve müşteri birikmesi azalır.
- E) İş hacmi artar.

AÇIKLAMA

Ekonominin canlılık kazanması kredi kartlarının ekonomiye sağladığı kolaylıktır.

YANIT: B

12. Kredi kartlarında kredi yaraşırılığı değerlemesi işleminde kredi kartı almak isteyen kişiye ilişkin belirlenen hususlardan biri değildir?

- A) Yasaklılık ve engel durumu
- B) Ekonomik ve sosyal durumu
- C) Aylık ya da yıllık ortalama geliri
- D) Uygulanacak faiz oranı
- E) Diğer kart çıkaran kuruluşlarca bu kişilere tahsis edilen kredi limiti

AÇIKLAMA

Kredi kartlarına limit belirleme işlemi, öncelikle bir kredi yaraşırılığı değerlemesi işlemidir. Kart çıkaran kuruluşlar, kredi kartı almak isteyen kişilerin;

- Yasaklılık ve engel durumunu,
- Ekonomik ve sosyal durumunu,
- Aylık ya da yıllık ortalama gelirini,
- Diğer kart çıkaran kuruluşlarca bu kişilere tahsis edilen kredi limitini, bir model ya da skorlama sistemi yardımıyla değerlendirerek limit belirlemek zorundadır.

YANIT: D

13. Yeni verilecek kredi kartlarında ilk bir yıllık süre sonuna kadar asgari ödeme tutarı % kaçtan az olamaz?

- A) 20
B) 25
C) 30
D) 35
E) 40

AÇIKLAMA

Yeni verilecek kredi kartlarında ilk bir yıllık süre sonuna kadar asgari ödeme tutarı % 40'dan az olmaz.

YANIT: E

ÇIKMIŞ SORU

2014-DÖNEM SONU

14. Biyokimlik konusundaki düzenlemeler ülkemizde hangi kurum tarafından yapılmaktadır?

- A) Kalkınma Bakanlığı
B) Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu
C) Sermaye Piyasası Kurulu
D) Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı
E) Sanayi ve Ticaret Bakanlığı

AÇIKLAMA

Biyokimlik konusundaki düzenlemeler Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından yapılmıştır.

YANIT: E

ÇIKMIŞ SORU

2015-DÖNEM SONU

15. Kredi kartları aşağıdaki bankacılık hizmet dağıtım kanallarından hangisine örnek teşkil eder?

- A) Görüntülü ödeme bankacılığı
B) Hızlı bankacılık
C) Kabin bankacılığı
D) Mail-order bankacılığı
E) Satış ve hizmet noktası bankacılığı

AÇIKLAMA

Kredi kartları satış ve hizmet noktası bankacılığına örnektir.

YANIT: E

**ÇÖZÜMLÜ
DENEME SORULARI**

?

1. **Aşağıdakilerden hangisi bilgisayar kullanan müşteriler için uygun bir hizmet dağıtım kanalı olup yer ve zaman gözetilmeksizin 7 gün 24 saat internet bağlantısı bulunan herhangi bir bilgisayardan işlem yapılabilmesidir?**
 - A) Televizyon bankacılığı
 - B) Kabin bankacılığı
 - C) Ev-ofis bankacılığı
 - D) İnternet bankacılığı
 - E) Telefon bankacılığı
2. **Dijital kablolu televizyon kanalları arasında bankanın sağladığı dekoder yardımıyla müşterilerin hesaplarına ulaşmasını sağlayan sistem aşağıdakilerden hangisidir?**
 - A) Cep telefonu bankacılığı
 - B) Televizyon bankacılığı
 - C) Bankamatik bankacılığı
 - D) POS bankacılığı
 - E) İnternet bankacılığı
3. **Aşağıdakilerden hangisi elektronik bankacılığın gerektirdiği teknolojik altyapı etmenlerinden biri değildir?**
 - A) Teknolojik sistem standartları
 - B) Nitelikli cihazlar
 - C) Gerekli yazılım ve işletim sistemleri
 - D) Nitelikli personel
 - E) Güvenlik standartları
4. **Aşağıdakilerden hangisi elektronik bankacılığın avantajları arasında yer alır?**
 - A) Pahalı teknoloji yatırımları gerektirir.
 - B) Yazılımlarının sürekli yenilenmesi gerekmektedir.
 - C) Zaman sınırlaması olmaksızın yararlanılabilir.
 - D) Müşterilerin bilgilendirilmesi ve eğitilmesi gerekmektedir.
 - E) Güvenliğin sağlanması, korsan saldırı ve teknolojik hırsızlıklara karşı güvenlik programlarına gereksinim duyulmaktadır.

MURAT YAYINLARI

5. **Aşağıdakilerden hangisi kart çıkarabilecek kuruluşlarla ilgili yasal zorunluluklara ilişkin yanlış bir ifadedir?**
 - A) A.Ş. biçiminde kurulmaları
 - B) Pay senetlerinin nakit karşılığı çıkarılması ve tamamının hamiline yazılı olması
 - C) Ödenmiş olan sermayenin en az Altı milyon Türk Lirası olması ve %5'i tutarının BDDK hesabına yatırılması,
 - D) Ana sözleşmesinin yasa hükümlerine uygun olması
 - E) Kuruluşların bu alandaki faaliyetlerinin kurumsal yönetim hükümlerine uygunluğunun sağlanması
6. **Sadece bankada açılmış mevduat hesaplarıyla ilgili işlemler yapmak, para çekmek ya da yatırmak üzere oluşturulmuş ve sadece ATM ve internet bankacılığında geçerli kartlardır?**
 - A) Banka işlem kartları
 - B) Harcama kartları
 - C) Vadeli yatırım kartları
 - D) Yatırım kartları
 - E) Taşıma kartları
7. **Temassız kredi kartlarında limit kaç TL'dir?**
 - A) 100
 - B) 70
 - C) 50
 - D) 20
 - E) 10
8. **Aşağıdakilerden hangisi kredi kartlarının işyerlerine sağladığı kolaylıklar arasında yer almaz?**
 - A) İş hacmi genişler.
 - B) Müşteri sayısı artar.
 - C) Para bulundurmanın risklerinden kurtulunur.
 - D) Satış bedelleri banka hesaplarında kısa zamanda toplanır.
 - E) Peşin satın alma ve geç ödemenin avantajlarından yararlanılır.

9. Aşağıdakilerden hangisi kredi kartlarının işyerlerine sağladığı kolaylıklar arasında yer almaz?
- A) İş hacmi genişlemekte ve müşteri sayısı artmaktadır.
B) Satışlar aybaşıları gibi belli dönemlerde yoğunlaşmayıp düzenli dağılmaktadır.
C) Para bulundurmanın risklerinden kurtulmaktadır.
D) Satış bedelleri banka hesaplarında kısa zamanda ve topluca toplanmaktadır.
E) Bankalara komisyonlar ödenir, promosyon kampanya maliyetlerine katlanılır.
10. Kredi kartı ile yapılan işlemlere son ödeme tarihinden itibaren kaç gün içinde kart çıkaran kuruluşa itiraz edilebilir?
- A) 5
B) 10
C) 20
D) 24
E) 60
11. Kredi kartı müşterileri yapacakları bildirimden önceki 24 saat içinde gerçekleştiren, hukuka aykırı kullanımdan doğan zararlarından kaç TL ile sınırlı olmak üzere sorumludurlar?
- A) 100
B) 200
C) 150
D) 500
E) 1000
12. Kredi kartı ile ilgili anlaşmazlıklarda ispat yükü aşağıdakilerden hangisine aittir?
- A) Kartlı sistem kuruluşu
B) Kart çıkaran kuruluş
C) Bankalar arası Kart Merkezi
D) Kart hamili
E) Sigorta şirketi
13. Aşağıdakilerden hangisi kredi kartlarının ekonomiye sağladığı kolaylıklardan biri değildir?
- A) Ekonomi kayıtlarına alınmaktadır.
B) Ticari faaliyetler artar.
C) Ekonomi canlılık kazanır.
D) Müşteri bağlılığı artar.
E) Bankalardaki fonlar yükselir ve tutarlılık kazanır.
14. Aşağıdakilerden hangisi bankaların kart uygulamasına ilişkin yükümlülüklerinden biri değildir?
- A) Bankalar istekte bulunmayan veya sözleşme imzalamayan kişiler adına hiçbir şekilde kart veremezler.
B) Kartın verilmesi anında müşterilerin yeterli derecede bilgilendirilmesi zorunludur.
C) Kart çıkaran kuruluşlar edindikleri bilgileri gizli tutmakla yükümlüdürler.
D) Banka ya da kredi kartlarının asıl kart sahibine teslim edilmesini sağlamak.
E) Kartın ve kartın kullanılma için gerekli kod numarası, şifre ya da kimliği belirleyici bilgilerin başkaları tarafından kullanılmasına karşı önlemler alınması.
15. Kredi kartı ile yapılan ödemelerde aşağıdakilerden hangisi taksitlendirilebilir değildir?
- A) Akaryakıt
B) Gıda
C) Giyim
D) Telekomünikasyon
E) Kuyum

**ÇÖZÜMLÜ DENEME
SORULARI YANITLARI**

1. **D** İnternet bankacılığı; bilgisayar kullanan müşteriler için uygun bir hizmet dağıtım kanalı olup yer ve zaman gözetilmeksizin 7 gün 24 saat internet bağlantısı bulunan herhangi bir bilgisayardan işlem yapılabilmesidir.
2. **B** Televizyon bankacılığı, dijital (sayısal) kablolu televizyon kanalları arasında bankanın sağladığı bir dekoder yardımıyla müşterilerin hesaplarına ulaşmasını sağlayan bir sistemdir.
3. **D** Elektronik bankacılığın gerekli altyapı standartları şunlardır:
 - Teknolojik sistem standartları
 - Nitelikli Cihazlar
 - Gerekli Yazılım ve İşletim Sistemleri
 - Güvenlik Standartları
 - Uygun Sözleşme Koşulları
 - Yasal Düzenlemeler
4. **C** Elektronik bankacılık zaman sınırlaması olmaksızın kullanılabilmesi bir avantajdır.
5. **B** Pay senetlerinin tamamının hamiline değil nama yazılı olması gerekir.
6. **A** Banka işlem kartları; sadece bankada açılmış mevduat hesaplarıyla ilgili işlemler yapmak, para çekmek ya da yatırmak üzere oluşturulmuş ve sadece ATM ve internet bankacılığında geçerli kartlardır.
7. **C** Temassız kredi kartlarının limiti 50 TL'dir.
8. **E** Peşin satın alma ve geç ödemenin avantajlarından yararlanılması kredi kartının işyerine sağladığı kolaylıklar arasında yer almaz.

9. **E** Bankalara ödenmesi gereken komisyonlar, promosyon kampanyalarının maliyetleridir bu da işyerleri için dezavantajdır.
10. **B** Kredi kartı ile yapılan işlemlere, son ödeme tarihinden itibaren 10 gün içinde, kart çıkaran kuruluşa itiraz edilebilir.
11. **C** Müşteriler yapacakları bildirimden önceki 24 saat içinde gerçekleşen, hukuka aykırı kullanımdan doğan zararlardan 150 TL ile sınırlı olmak üzere sorumludurlar.
12. **B** Anlaşmazlıklarda ispat yükü üye işyerine ve kart çıkaran kuruluşa aittir.
13. **D** Kredi kartlarının ekonomiyeye sağladığı kolaylıklar şunlardır:
 - Ticari Faaliyetler artmakta ve ekonomi canlılık kazanmaktadır,
 - Ekonomi kayıt altına alınmaktadır,
 - Kullanım amaçlı para taşıma azaldığından bankalardaki fonlar yükselmekte ve tutarlılık kazanmaktadır.
14. **E** Kartın ve kartın kullanılma için gerekli kod numarası, şifre ya da kimliği belirleyici bilgilerin başkaları tarafından kullanılmasına karşı önlemler alınması kartı çıkaran kurumun değil, kart hamillerinin yükümlülüğüdür.
15. **C** Akaryakıt, gıda, kuyum ve telekomünikasyon alımları için yapılan ödemelerde taksitlendirme uygulaması yasaklanmıştır.

BANKALARDA KAMBIYO, DIŞ TİCARET VE
SİGORTACILIK HİZMETLERİ

Öğretmen Diyor ki! Bu ünite de; kambiyo ve dış ticaretin kapsamını, bankaların kambiyo işlemlerini öğreniniz. Sigortacılık sistemi ve bankalarda sigorta işlemlerine çalışınız. Dış ticarete aracılık ve finansman sağlama işlevini ve bireysel emeklilik sistemini öğreniniz.

Önceki Sınavlarda Çıkan Soru Adedi	
Ara Sınav	Dönem Sonu
–	3

Kambiyo işlemleri ve dış ticaretle ilişkin hizmetler, yabancı paralar üzerinden ya da yabancı ülkelerle yapılan bankacılık işlemlerinden oluşmaktadır. Sigortacılık, temel bankacılık hizmet ürünleri arasında yer almaz. Bankalar aracılığıyla sigortacılık işlemleri yapılmasına bankasürans denir.

KAMBIYO VE DIŞ TİCARETİN KAPSAMI

Kambiyo ve dış ticaret hizmetleri genellikle; banka şubesinin bulunmadığı yabancı ülkelerde banka adına işlem yapmakla yetkili kılınmış “Muhabir Bankalar”ın desteği ile gerçekleştirilmektedir.

Kambiyo ve dış ticaret işlemlerinin başlıcaları şunlardır:

- Döviz alım-satım işlemleri,
- Uluslar arası görünmeyen işlemlere ilişkin hizmetler,
- Dışalım-dışsatım işlemlerine aracılık ve finansman desteği,
- Dış garantiler,

Yurtdışı muhabir bankalar hesaplarımıza “Nostro”; muhabir bankaların bizim nezdimizde açılmış olan hesaplarına ise “Vostro” hesaplar denilmektedir. Uluslar arası işlemlerde ödemenin yapıldığı hesabın bulunduğu bankaya “Rambursman bankası” denir.

Dış Ödemeler Dengesi

Bir ülkenin “Dış Ödemeler Dengesi” şu işlemlerden oluşmaktadır:

> Cari İşlemler Hesabı

- Dış ticaret dengesi (dışsatım-disalım)
- Hizmetler dengesi (taşımacılık, turizm, inşaat, sigorta, finansal hizmetler, diğer ticari hizmetler, resmi hizmetler, diğer hizmetler)
- Gelir dengesi (ücret ödemeleri, yatırım gelirleri)
- Cari transferler

> **Sermaye ve Finans Hesabı** (doğrudan yatırımlar, portföy yatırımları, göçmen transferleri, diğer yatırımlar, rezerv varlıklar)

> Net Hata ve Noksan

Döviz Alım-Satım İşlemleri

Döviz, yabancı ülke paraları ve bu paralar üzerinden düzenlenmiş ödeme araçları (poliçeler, çekler, havaleler, vb), olarak tanımlanabilir. Dövizler, somut para (banknot) olarak bulunmaları durumunda “**efektif**” olarak adlandırılmaktadır. Hesaptaki yabancı para döviz, cepteki yabancı para efektiftir.

Konvertibilite, bir ülke parasının başka ülkelerde geçerli olması, işlem parası olarak kullanılması; başka ülkelerin paralarına serbestçe çevrilebilmesidir.

Döviz kuru, para birimlerinin birbiriyle değişim oranını; yabancı paraların ulusal para cinsinden fiyatıdır.

Yabancı paraların birbirine oranına **parite (çapraz Kur)** denir. Alım-Satımı yapılan dövizlerin yerel para cinsinden günlük değerine; cari kur denmektedir. Bankaların bir dövizin alımı ve satımı için ilan ettikleri çift yönlü fiyatlandırma **Kotasyon**, alış ve satış kurları arasındaki fark **spread**'dir.

Bankalarca döviz alım-satım işlemleri ve yurt dışına TRL aktarımları yapılarak mutlaka işlemin niteliğini yansıtan bir belge düzenlenmesi gerekmektedir. Bu belgelerin başlıcaları; DAB-döviz alım belgesi, DSB-döviz satım belgesi, TPTB-Türk parası transfer belgesi.

Uluslar arası Görünmeyen İşlemlere İlişkin Hizmetler

Karşılığında bir ticari mal alış verişini olmayan; genellikle bir hizmet karşılığı yapılan ödemelere ve çeşitli sermaye hareketlerine dayanan uluslararası para aktarımları "Görünmeyen İşlemler" olarak adlandırılır.

Görünmeyen İşlemler Şunlardır

- Döviz ödemesini gerektiren işlemler,
- Döviz kazandırıcı işlemler,
- Türkiye'ye gelecek yabancı sermaye,
- Türkiye'den gidecek yerli sermaye,
- Kişisel sermaye hareketleri,
- Menkul Kıymetler,
- Gayrimenkul kıymetler,
- Krediler,
- Gayrinakdi krediler, garanti ve kefaletler,
- Döviz tevdiat ve altın depo hesapları.

DIŞ TİCARETE ARACILIK VE FİNANSMAN SAĞLAMA İŞLEVİ

Dış ticarete mal bedellerinin ödenme biçimleri ve malların teslim biçimleri, merkezi Paris'te bulunan Milletlerarası Ticaret Odası/MTO (ICC) tarafından uluslar arası ticaret hareketlerinde anlaşmazlıkları, uyuşmazlıkları ve hukuksal ihtilafları ortadan kaldırmak ve böylece alıcı ile satıcının gereksiz yere para ve zaman kaybını önlemek amacıyla, belli standartlar olarak oluşturulmuştur.

Dış Ticarete Kullanılan Başlıca Ödeme Biçimleri

Peşin Ödeme (Advance Payment)

Malla alıcıya teslim edilmeden önce mal bedeli alınmaktadır. Avantajı iskonto sağlama fırsatı doğmaktadır.

Vesaik (Belge) Karşılığı Ödeme (Cash Against Documents):

Dış satıcının malları gönderdikten sonra malların gümrükten çekilmesi için gerekli ve ilgili diğer belgeleri müşterisi olduğu bir banka aracılığı ile dışalımıcının ülkesindeki bankaya ödenmek üzere yolması ile başlamaktadır.

Mal Karşılığı Ödeme (Cash Against Goods/Open Accounts)

Mal karşılığı ödeme yöntemi açık hesap olarak da adlandırılır. Dışsatımcı yüklemeyi mal bedelini henüz almadan yapmaktadır. Ödeme, malın ve doğal olarak malı temsil eden belgelerin yerine ulaşım dışalımıcı tarafından teslim alınmasından sonraki bir tarihte yapılmaktadır.

Akreditifli Ödeme (Letter of Credit- L/C)

Bu uygulamada, dışalımıcı firmanın isteği doğrultusunda işlemi yapacak olan bankası; malların sözleşmede belirlenen niteliklerini, taşınmak üzere yüklediklerini gösteren belgelerin belirlenen süre içinde ibraz edilmesi kaydıyla, belirli para birimi ve tutardaki mal bedelinin, dışsatımcıya ödeneceğini; koşullu bir banka garantisi olarak karşı tarafa taahhüt etmektedir. Bu taahhüt ve işlemin başlıca detayları bir Küşat Mektubu ile dışsatımcının bankasına bildirilerek dışsatımcı lehine akreditif açılmaktadır.

Akreditiflerde Taraflar ve Bankaların Rollerini

- **Akreditif Amiri (Applicant):** Dışalımıcıdır. Amir bankanın kredili müşterisidir. Açılan akreditif onun için bir gayrinakdi kredi niteliğindedir.
- **Amir Banka (Issuing Bank):** Akreditifli ödemelerde amir banka, akreditifi açan bankadır.
- **Lehtar (Beneficiary):** Dışsatımcıdır. Lehine akreditif açılan taraftır.
- **İhbar Bankası (Advising Bank):** Amir bankadan aldığı akreditif mesajını akreditif lehtarı dışsatımcıya ileten bankadır.

- **Teyit Bankası (Confirming Bank):** Akreditif lehtar, amir bankanın ödeme güvencesinin yeterli olmadığını düşünerek bir başka bankanın daha açılmış olan akreditife ödeme garantisi vermesini istemesi durumunda verilen bu ödeme garantisine Teyit denilmektedir.
- **Rambursman Bankası:** Mal bedeli ödemesinin gerçekleştirileceği bankadır.
- **İştira Bankası:** Mal bedelinin bir poliçe ile ödenmesi söz konusu ise bu poliçeyi istek üzerine iştira ederek vadesinden önce nakde çeviren bankadır.
- **Devir bankası:** Açılan akreditifler başka dışsatımcılara ya da işlem gereği başka bir bankaya devredilebilmektedir.

Akreditif Çeşitleri

➤ **Sağladıkları güvenceler açısından Akreditifler**

- *Dönülebilir akreditif (Kabili Rücu Akreditif-Revocable Letter of Credit)*

Amir bankanın lehtara haber vermeden akreditif üzerinde değişiklik yapabilme yetkisine sahip olduğu akreditif çeşididir.

- *Dönülemez Akreditif (Gayri Kabili Rücu Akreditif-Irrevocable Letter of Credit)*

Lehtarın onayı olmaksızın amir banka tarafından akreditif şartlarında değişiklik yapılamayan bir akreditif türüdür.

➤ **Ödeme sorumluluğu Açısından Akreditifler**

- *Teyitli Akreditif (Confirmed Letter of Credit)*

Teyitli akreditif, ihbar bankasının ya da başka bankanın lehdara ihbar edilen akreditife kendi teyidinde eklemiş olduğu ve böylece amir bankanın yükümlülüğünü yerine getirmemesi durumunda teyit bankası olarak lehtara ödeme yapacağına dair sorumluluk altına girdiği akreditif türüdür.

- *Teyitsiz Akreditif (Unconfirmed Letter of Credit)*

İhbar bankasının ödeme konusunda herhangi bir sorumluluğunun olmadığı akreditif türüne teyitsiz akreditif denilmektedir.

➤ **Ödeme Seçenekleri Açısından Akreditifler:**

- *Vesaik ibrazında Ödemeli akreditif (Sight Payment)*

Akreditifte şart koşulan belgelerin ibraz edilmesi ve bu belgelerin amir banka tarafından uygun bulunması üzerine akreditif bedelinin hemen ödendiği akreditiflerdir.

- *Vadeli Akreditif (Deferred Payment Letter of Credit)*

Akreditifte şart koşulan belgelerin ibraz edilmesi ve bu belgelerin amir banka tarafından uygun bulunması üzerine mal bedelinin öngörülmüş olan belli bir vadede ödendiği akreditiflerdir.

- *Kabul Kredili Akreditifler (Acceptance Letter of Credit)*

Belgelerin ibraz edilmesi, amir banka tarafından uygun bulunması üzerine mal bedeli ödemesinin akreditif metninde de belirtilmiş olan bir poliçeye bağlanarak vadesi geldiğinde bu kambiyo senedi karşılığında gerçekleştirildiği akreditiflerdir.

➤ **Peşin Ödeme ve Yenileme Koşulları Açısından akreditifler**

- *Red Clause Akreditifler*

Kırmızı Kayıt Taşıyan Akreditif adı verilen bu uygulama türünde, dışsatımcıya ürünleri sevk etmeden önce belli bir ön ödeme yapılması sağlanmaktadır.

- *Green Clause Akreditifler*

Yeşil Koşullu akreditif adı verilen bu türde lehtar, malı daha göndermeden hazır ettiği bölümünü ya bir umumi mağazaya, ya da varsa bankanın antreposuna teslim etmek koşuluyla akreditif bedelinin bir kısmını peşinen elde etmektedir.

- *Yenilenen Akreditif (Revolving Letter of Credit)*

Kullandıkça otomatik olarak yenilenerek tekrar kullanılabilir hale dönen ve bunun için özel bir değişiklik ve yeni bir doküman dosyası oluşturup işlem yapılması gerekmeyen akreditif türüdür.

Kabul Kredili Ödeme (Acceptance Credit)

Vesaik karşılığı ve mal karşılığı ödeme biçimleri ile akreditiflerde geçerli olan ve bu ödeme biçimleri için ileri bir türev oluşturan Kabul Kredili işlemler; dışsatımcının sevk vesaiki ekinde sunulan poliçeyi kabul etmesi ve bankasının da bu poliçeye aval vermesi koşullarını içermektedir.

Dış Ticarete Kullanılan Başlıca Teslim Biçimleri (Incoterms)

Dış ticarete uygulanabilen mal teslim biçimleri, MTO tarafından standardize edilerek hazırlanmakta olup en son 27 Eylül 2010 da Incoterms 2010 revizyonu yayımlanmış ve 1.1.2011 tarihinde uygulamaya geçmiştir.

Bu kapsamda dört teslim biçimi (DAF, DES, DEQ, DDU) yürürlükten kaldırılmış bunların yerine DAT ve DAP olmak üzere yeni iki uygulamaya geçilmiştir.

- **Tüm taşıma türlerini kapsayan kurallar:** EXW – FCA – CPT – CIP – DAT – DAP – DDP
- **Sadece deniz ve iç su yolları taşımalarına özgü kurallar:** FAS – FOB – CFR – CIF

> EXW (Ex Works – İşyerinde Teslim)

İşyerinde Teslim kuralı, satıcının malları işletmesinde (fabrika, depo, işyeri gibi) alıcının tasarrufuna bırakarak teslim etmesini ifade eder.

> FCA (Free Carrier – Taşıyıcıya Masrafsız)

Taşıyıcıya Masrafsız kuralı, malların dışsatımcı tarafından, gümrük işlemleri tamamlanarak, kendi işyerinde ya da belirlenen başka bir yerde, dışalımçı tarafından tayin edilen taşıyıcıya ya da başka bir kişiye, gene önceden belirlenmiş olan tarihte, teslim etmesini ifade eder.

> CPT (Carriage Paid To – Taşıma Ödenmiş Olarak)

Taşıma Ödenmiş olarak kuralı, dışsatımcının malları kendisinin seçtiği bir taşıyıcı ya da diğer bir kişiye belirlenen bir yerde teslim edeceğini ve ayrıca malların belirtilen varış noktasına getirilmesi için gerekli taşıma masraflarını ödemek zorunda olduğunu ifade eder.

> CIP (Carriage and Insured Paid To – Taşıma ve Sigorta Ödenmiş Olarak)

Bu teslim biçiminin uygulamasında dışsatımcı sigorta primi, navlun ve yükleme masraflarını ve bunlara ilişkin riskleri üstlenerek malları yükleyeceği limana getirir. Nakliyatı temin eder. Uygun olan en dar kapsamlı nakliyat sigortasını yaptırıp sigorta primini ödemek yükümlülüğündedir.

> DAT (Delivered At Terminal – Terminalde Teslim)

Terminalde teslim kuralı dışsatımcının malları belirlenen varma yerinde ya da limanında belirlenen bir terminalde (rıhtım, depo, konteyner sahası, demiryolu ya da hava kargo istasyonu gibi) üstü açık ya da kapalı olabilecek herhangi bir yerde getiren taşıma aracından boşaltılmış olarak dışalımçının tasarrufuna bırakmakla malların teslim yükümlülüğünü yerine getirmiş olacağını ifade eder.

> DAP (Delivered at Place – Belirlenen Yerde Teslim)

Malların önceden belirlenmiş olan boşaltma yerinde (bir liman iskelesi, gümrük noktası, havalimanı gibi bir yerde) boşaltma için hazır durumda nakliye aracının üzerinde dışalımçının tasarrufuna bırakılmasıyla dışsatımcının teslim yükümlülüğünü yerine getirmiş olacağını ifade eder.

> DDP (Delivered Duty Paid – Gümrük Vergileri Ödenmiş Olarak Teslim)

Dışsatımcının malları gümrüklenmiş olarak ve belirlenen varma yerinde, taşıma aracında boşaltmaya hazır bir biçimde dışalımçının tasarrufuna bırakmakla teslim yükümlülüğünü yerine getirmiş olacağını ifade eder.

> FAS (Free Alongside Ship – Gemi Bordasında Masrafsız)

Gemi doğrultusunda Masrafsız kuralı dış satımcının malları belirlenen yükleme limanında, alıcı tarafından seçilen geminin yanında bırakmakla teslim yükümlülüğünü yerine getirmesini ifade eder.

> FOB (Free On Board – Gemide Masrafsız)

Dışsatımcının malları belirlenen yükleme limanında; alıcı tarafından seçilen gemiye yüklenmiş olarak teslimini ifade eder.

> CFR (Cost and Freight – masraflar ve Navlun)

Dışsatımcının malları gemide, gümrük işlemleri yapılmış ve navlunu ödenmiş olarak teslim edilmesini ifade eder.

> CIF (Cost, Insurance And Freight – Masraflar, Sigorta ve Navlun)

Dışsatımcı, sigorta primi, navlun ve yükleme masraflarını karşılayarak malları önceden belirlenmiş limana getirip gemiye yüklemekle teslim yükümlülüğünü tamamlamaktadır.

Dış Ticarete kullanılan Belgeler

İlgili oldukları işlem alanları itibarıyla başlıca beş grup belge söz konusudur:

- Ticari Belgeler
- Taşıma Belgeleri
- Sigorta Belgeleri
- Finansman Belgeleri
- Resmi belgeler

Dış ticaret belgeleri, gümrük işlemleri açısından;

- Gümrük İşlemleri İçin Gerekli Dışalım Dökümanı

Fatura, Konşimento, Çeki listesi, Gümrük kıymet bildirim formu, sigorta poliçesi, Navlun faturası, banka transfer dekontu ya da %3 KKDF makbuzu vb.

- Gümrük İşlemleri İçin Gerekli Dışsatım Dökümanı

Resmi Türkçe Fatura, Avrupa topluluğuna yönelik ihracatlarda ATR belgesi, Anlaşmalı ülkeler için EUR1 belgesi, diğer ülkeler için Menşe Şahadetnamesi, gibi.

Uluslar arası Garantiler/ Dış Garantiler (Letter of Guarantee)

Dış garantiler, yurtdışındaki bir muhataba, döviz cinsinden verilmiş teminat mektuplarıdır. Dış garantiler genellikle yabancı paralar üzerinden düzenlenir. Bankalar bu tür yükümlülükleri bilançolarında yer almaz; Nazım Hesaplarda izlenir.

Güvence Akreditifleri (Standby Letter of Credit)

Normal akreditif uygulamasının tersine, mal sevkinine ilişkin belirli bazı belgelerin sunumu karşılığında değil; hatalı ve olumsuz bir durumun ortaya çıkıp belgelenmesi üzerine ödeme yapılmaktadır.

SİGORTACILIK SİSTEMİ VE BANKALARDA SİGORTA İŞLEMLERİNE ARACILIK

Sigorta acenteliği yapmak isteyenlerin belli nitelikleri taşıması, belli niteliklerdeki uzman personele sahip olması ve Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğince tutulan levhaya yazılı olması gerekmektedir. Ancak bankalar için levha ya kayıt zorunluluğu ile Hazine müsteşarlığından belge almaya ilişkin hükümler uygulanmamaktadır.

Sigorta ve Sigortacılık İşlemlerinin Kapsamı

Sigorta, olası risklerin ortaya çıkaracağı zararların maddi boyutlarını karşılamak üzere planlanan ve katılımcılar arasındaki dayanışmayı, prim-tazminat dengesiyle sistemleştiren bir organizasyondur.

Sigortanın Niteliği

Yasaya, ahlaka, kamu düzenine, kişilik haklarına aykırı eylemlerinden doğabilecek zararlarını teminat altına almak amacıyla sigorta yapılmaz.

Sigorta İşletmeciliği Teknikleri

Yasal zorunluluk olarak, sigorta ve reasürans şirketleri ile bireysel emeklilik şirketlerinin mevcut yükümlülükleri ile potansiyel riskleri nedeniyle oluşabilecek zararlarına karşılık, yeterli miktarda öz sermaye bulundurmaları gerekmektedir.

Sigorta şirketleri ve reasürans şirketleri sigorta sözleşmelerinden doğan yükümlülükleri için yeterli kadar teknik karşılık ayırmak zorundadırlar: Kazanılmış primler karşılığı, devam eden riskler karşılığı, Muallak tazminatlar karşılığı, dengeleme karşılığı ikramiye ve indirimler karşılığı, matematik karşılıklar, vb.

Sigorta Brokerleri

Hiçbir sigorta şirketiyle bağlantılı olmayıp sadece sigorta yaptırmak isteyen müşterilere danışmanlık veren ve kendilerine sigorta yaptırmak için başvuran kimselere çeşitli sigorta şirketlerinden teklifler alarak en iyi seçeneği oluşturan böylece müşterinin gereksinimini karşılayacak en iyi poliçeyi temin çalışan özel ya da tüzel kişilerdir.

Sigorta Eksperliği

Eksperlik, değer belirleme alanında faaliyet gösterilen bir meslek olup bankacılıkta özellikle kredilere güvence olarak alınacak malların değerinin saptanması konusunda destek verirler.

Yasal olarak sigorta şirketlerinin acentelerin ve brokerlerin ortakları, yöneticileri ve bunlar adına imza atmaya yetkili olanlar ile şirket çalışanları sigorta eksperliği yapamazlar.

Sigortacılıkta Tahkim ve Sigorta Hakemliği

Sigorta ettirenler, sigortalılar ya da sigorta sözleşmesinden yarar sağlayanlar ile riski üstlenen sigorta şirketleri arasında sigorta sözleşmesinden doğan uyuşmazlıkları çözmek üzere, Sigorta Hakemliği oluşturulmuştur.

Sigorta Hakemliği işlevi için, Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliği nezdinde Sigorta Tahkim Komisyonu oluşturulmuştur. Mahkemeye ve tüketicinin korunması hakkındaki kanun hükümleri uyarınca Tüketici Sorunları Hakem Heyetine intikal etmiş uyuşmazlıklar ile ilgili bu komisyona başvuru yapılamaz.

Aktüerlik

Sigorta matematiğine dayanarak hesapları yapan Aktüerler; sigortacılık alanında yatırım, finansman ve demografi konularında olasılık ve istatistik teorilerini uygulayarak yasal düzenlemelere uygun prim, karşılık ve kar paylarını hesaplayan, tarife ve teknik esasları hazırlayan ve Hazine Müsteşarlığı nezdinde tutulan Aktüerler Siciline kayıtlı kişilerdir.

Sigortacılıkta İyi niyet ve Aydınlatma Yükümlülüğü

Sigortacı ve acentesi, sigorta sözleşmesinin kurulmasından önce, uygun bir inceleme süresi içinde yapılacak sigortaya ilişkin tüm bilgileri, sigortalının haklarını, sigortalının özel olarak dikkat etmesi gereken hükümleri ve bildirim yükümlülüklerini sigorta ettirene yazılı olarak bildirmek zorundadır.

Sigorta Sözleşmeleri ve Poliçeler

Genel koşullar çerçevesinden sigorta ettiren lehine olan değişiklik hemen ve doğrudan uygulanmazdır. Ek prim alınması gerekiyorsa 8 gün içinde prim farkı istenebilir.

Sigortacı; sigorta sözleşmesi kendisi veya acentesi tarafından yapılmışsa, sözleşmenin yapılmasından itibaren 24 (yirmi dört) saat, diğer hallerde 15 (onbeş) gün içinde yetkililerce imzalanmış bir poliçeyi sigorta ettirene vermekle yükümlüdür.

Tarifeler

Sigorta tarifeleri, sigortacılık esasına ve genel kabul görmüş aktüeryal tekniklere uygun olarak sigorta şirketleri tarafından serbestçe belirlenebilir. Ancak zorunlu sigortalarda Bakanlıkça belirlenmiş esaslara uyulma zorunluluğu vardır.

Sigorta Türleri

Üç ana gruba ayrılır;

> Zarar Sigortaları/ Mal Sigortaları

Mal sigortaları, zarar sigortaları içeriğinde yer alan tek sigorta türü olmakla birlikte kendi kapsamı çok geniştir. Elementer sigorta dalları olarak da adlandırılan bu sigortalar; malların uğrayabileceği çeşitli hasarlar sonucu doğabilecek maddi zararların güvenceye alınması için yapılan sigortalardır.

> Sorumluluk Sigortaları

Sigorta şirketleri yaptıkları sorumluluk sigortası ile, sigorta süresi içinde, sigortalının, gerçekleşen bir olaydan kaynaklanan sorumluluğu nedeniyle, zarar görene, sigorta sözleşmesinde öngörülen tutar kadar tazminat ödeme yükümlülüğü altına girmektedir. Böylece sigortalı kendi tazminat ödeme sorumluluğunu sigorta şirketine aktarmış olmaktadır.

Sigortalı sorumluluğunu gerektirecek olayları ve kendisine yöneltilen istemleri, 10 (on) gün içinde sigorta şirketine bildirmek zorundadır.

> Can Sigortaları

Can sigortaları; hayat, bireysel kaza ve sağlık olmak üzere üç grupta ele alınmaktadır.

Zorunlu Sigortalar**> Zorunlu Sorumluluk Sigortaları:**

- Deniz Yolu Taşımacılığı Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası
- Tehlikeli Maddeler Ve Tehlikeli Atık Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası
- Tüpgaz Zorunlu Sorumluluk Sigortası
- Kıyı Tesisleri Deniz Kirliliği Zorunlu Sorumluluk Sigortası
- Özel Güvenlik Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası
- Tıbbi Kötü Uygulamaya İlişkin Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası

> Zorunlu Araç Sigortaları

- Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası (Trafik Sigortası)
- Yeşilkart Sigortası
- Zorunlu Karayolları Taşımacılık Mali Sorumluluk Sigortası
- Kara Yolu Taşımacılığı Zorunlu Koltuk Ferdi Kaza Sigortası

> Doğal Afet Sigortası (Zorunlu Deprem Sigortası)

Yurtdışında Yapılabilecek Sigortalar

Türkiye'de yerleşik kişiler sigortalanabilir çıkarlarını Türkiye'de faaliyette bulunan sigorta şirketlerine yaptırmak zorundadır.

Bankacılıkla Sigorta İşlemlerinin Bağlantısı

Bankalar verdikleri kredileri, kredi için aldıkları maddi güvenceleri, kredilendirdikleri kişilerin hayatlarını, bilişim sistemlerini ve kasa mevcutlarını sigorta ettirmektedirler.

Bankaların Kendi Sigorta Gereksinimleri

- Kasa Sigortaları
- Hizmet Binalarının Sigortaları
- Para Taşımalarının Sigortaları
- Personelin Sigortalanması

Kendi İşlemlerinden Kaynaklanan sigorta Gereksinimi

- Konut Kredileri
- Dış Ticarete Finansman ve aracılık işlemleri
- Mal Karşılığı krediler
- Tüm krediler (Hayat, Bireysel kaza)
- Kredi Kartları (150 TL ye kadar kart hamili sorumludur)

Banka Müşterilerinin Özel Sigorta İstemleri

Müşterilerden gelebilecek özel sigorta istekleri genellikle; isteğe bağlı sigortalar olarak adlandırılır. Örneğin; kasko, işletme ve ürün sorumluluk sigortası, tamamlayıcı hekim sorumluluk sigortası,

Bankalarda Sigorta Ürünleri ve Pazarlama

"Bankiştirans" olarak adlandırılan banka aracılığı ile sigortacılık hizmetlerinin sunulma uygulaması ülkemiz sigorta dağıtım kanalları içinde en köklü olanıdır.

BİREYSEL EMELKLİLİK SİSTEMİ (BES)

BES, bireylerin çalışma yaşamları boyunca yapacakları düzenli birikimlerin, "katkı payı" adıyla toplanıp özel "yatırım fonları" ile belli finansal yatırım alanlarına yönlendirilmesi esasına dayalı bir sistemdir.

Bireysel Emeklilik Sisteminin Yapısı

BES sigorta değildir. Herhangi bir dayanışma ve tazminat söz konusu değildir. Sadece birikim ilkesine dayanarak, birikim alışkanlıklarının kurumsallaştırılması olarak tanımlanabilir.

BES, kamu sosyal güvenlik sistemlerinin bir tür tamamlayıcısı olarak 28/03/2001 tarih ve 4632 sayılı "Bireysel emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu" kapsamında kurulmuştur.

Sistem gönüllü katılım esasına dayanırken 2017 yılı başından itibaren gereçli olan yeni bir uygulama ile çalışanlar için zorunlu duruma getirilmiştir.

Bireysel Emeklilik Sistemine Katılım

Bireysel emeklilik sistemine katılım için bir emeklilik şirketi ile emeklilik sözleşmesi imzalamak yeterli olup medeni hakları kullanma ehliyetine sahip herkes katılabilmektedir. Bir kişi birden fazla sözleşme yapabilir.

Sisteme giriş aşamasında herhangi bir fon seçiminde bulunmayan kişilerin birikimleri, standart fonda yatırıma yönlendirilmesi gerekmektedir. Standart fon portföyünün en az %60'ı Hazine Müsteşarlığınca ihraç edilen Türk Lirası cinsinden borçlanma araçlarında, gelir ortaklığı senetlerinde ya da kira sertifikalarında tutmak zorundadır.

Asgari katkı payı, aylık brüt asgari ücretin %5'inden az olamamaktadır.

Katılımcının, bir şirkette bireysel emeklilik sistemine ilk defa katılması sırasında geçerli aylık brüt asgari ücretin belli bir oranında ve sistemde kalınacak süre uzadıkça azalacak biçimde ayarlanan bir "Giriş Aidatı" alınmaktadır.

Emeklilik şirketi, katılımcının bireysel emeklilik hesabına yapılan katkı payları üzerinden azami %2 oranında yönetim gideri kesintisi; ayrıca fon net varlık değeri üzerinden günlük azami yüz binde altı civarında bir fon işletim gideri kesintisi yapabilmektedir.

Çalışanların Bireysel Emeklilik Sistemine Katılım Zorunluluğu

45 yaş altında halen çalışanlar ve yeni işe girecek olanlar, işverenlerin otomatik katılım için Müsteşarlıkça uygun görülen şirketlerden biriyle yapacağı bir emeklilik sözleşmesiyle, emeklilik planına dahil edileceklerdir. Çalışan katkı payı prime esas kazancının yüzde üçüne karşılık gelen tutar olup bu zorunlu BES kesintisi mevcut ücretler düzeyinde 49,4 TL ile 322 TL arasında değişen bir tutardır.

Emeklilik Yatırım Fonları

Tahsil edilen katkı payları, "Emeklilik yatırım fonlarında" değerlendirilmektedir.

Katılımcı, birikiminin hangi fonlarda değerlendireceğine risk ve beklenti seçimine göre kendisi karar vermekte ve gerektiğinde (yılda dört kez) değiştirebilmektedir.

BES'de Emeklilik ve Ayrılış Koşulları

Bireysel emeklilik sisteminde emekli olmak için katılımcıların sisteme ilk giriş tarihinden itibaren en az 10 yıl süreyle sistemde kalmaları ve 56 yaşını tamamlamaları gerekmektedir.

Emekliliğe hak kazanan katılımcılar, birikimlerini bir kısmının ya da tamamının defaten ödenmesini talep edebildikleri gibi bunun bir kısmının ya da tamamının yıllık gelir sigortasına aktarılmasını ve yapılacak sözleşme çerçevesinde, kendilerine belirli bir süre ya da ömür boyu maaş olarak bağlanmasını da isteyebilmektedirler.

Sistemden emeklilik hakkı kazananlar ile vefat, maluliyet ya da tasfiye gibi zorunlu nedenlerle ayrılan katılımcıların birikimlerinin getirisi üzerinden %5 oranında vergi kesintisi yapılırken; 10 yıl boyunca katkı payı ödemekle birlikte sistemden emeklilik hakkı elde etmeden ayrılanların getirileri üzerinden %10; 10 yıldan az bir süre içinde ayrılanların getirileri üzerinden %15 kesinti yapılmaktadır.

BES Katılımcılarının Hakları

Bes katılımcıları;

- Sözleşme süresi içinde katkı payı tutarını asgari katkı payından az olmamak üzere değiştirebilmekte,
- Şirkette en az 1 yıl kalmış olmak koşuluyla (ilk şirkette en az 2 yıl) birikimlerini başka bir şirkete aktarabilmekte,
- Yılda en fazla 6 kez fon dağılım oranını ve yılda en fazla 4 kez emeklilik planını değiştirebilmekte,
- Emekliliğe hak kazanmış ise, aynı ya da farklı şirketlerde bulunan sözleşmelerini birleştirebilmekte,
- Emeklilik sözleşmesi süresi içinde katkı payı ödemeye ara verebilmektedir.

Bireysel emeklilik Sisteminde Teşvikler

> Devlet Katkısı:

BES katılımcılarının bireysel emeklilik hesaplarına, kendileri tarafından ödenen katkı paylarının yüzde yirmi beşine karşılık gelen bir tutar, devlet katkısı olarak; katılımcıların ilgili hesaplarına, bireysel emeklilik şirketleri aracılığıyla aktarılmak üzere "Emeklilik Gözetim merkezine" ödenecektir.

Devlet katkısı, azami asgari ücretin %25'i kadardır. Katılımcıların asgari ücreti aşan katkı paylarının sadece asgari ücret kadar olan kısmı için devlet katkısı yapılır.

Sistemde en az;

- Üç yıl kalanlar (üç-altı yıl arası) devlet katkısı ve varsa getirilerinin %15'ine
- Altı yıl kalanlar (altı-on yıl arası) devlet katkısı ve varsa getirilerinin %35'ine
- On yıl kalanlar (on yıl ve fazlası) devlet katkısı ve varsa getirilerinin %60'na hak kazanabileceklerdir.

Sistemde hem 10 yıl kalarak hem de elli altı yaşını doldurarak emeklilik hakkı kazanılması durumunda (ayrıca ölüm veya maluliyet nedeniyle ayrılması durumunda) devlet katkısı ve getirilerinin tamamına hak kazanılır.

> Vergi Teşvikleri:

İşverenler tarafından ücretliler adına bireysel emeklilik sistemine katkı payı ödenmekteyse ve bu ödemeler, ödemenin yapıldığı ayda, sistem katılımcısı çalışanın elde ettiği ücretin yüzde onbeşini ve yıllık olarak asgari ücretin yıllık tutarını aşmayan bir düzeyde ise; işveren tarafından gider olarak yazılabilmektedir.

AÇIKLAMALI SORULAR

1. **Aşağıdakilerden hangisi dış ödemeler dengesinin cari işlemler hesabında yer almaz?**

- A) Dış ticaret dengesi
- B) Hizmetler dengesi
- C) Doğrudan yatırımlar
- D) Gelir dengesi
- E) Cari transferler

AÇIKLAMA

Dış ödemeler dengesinin cari işlemler hesabında yer alan işlemler şunlardır:

- Dış Ticaret Dengesi (dışsatım-dısalım)
- Hizmetler Dengesi (Taşımacılık, Turizm, İnşaat, Sigorta, Finansal Hizmetler, Diğer Ticari Hizmetler, Resmi Hizmetler, diğer Hizmetler)
- Gelir dengesi (Ücret ödemeleri, Yatırım gelirleri)
- Cari transferler

YANIT: C

2. **Aşağıdakilerden hangisi bir ülke parasının başka ülkelerin paralarına serbestçe çevrilmesi ve işlem parası olarak kullanılmasıdır?**

- A) Konvertibilite
- B) Efektif
- C) Parite
- D) Döviz
- E) Banknot

AÇIKLAMA

Konvertibilite, bir ülke parasının başka ülkelerde geçerli olması, işlem parası olarak kullanılması; başka ülkelerin paralarına serbestçe çevrilebilmesidir.

YANIT: A

3. **Yabancı paraların birbirine oranına ne ad verilir?**

- A) Spread
- B) Kotasyon
- C) Parite
- D) Döviz kuru
- E) Piyasa fiyatı

AÇIKLAMA

Parite; yabancı paraların birbirine oranıdır. Pariteye aynı zamanda çapraz kur da denir.

YANIT: C

4. **Karşılığında bir ticari mal alış veriş olmayın; genellikle bir hizmet karşılığı yapılan ödemelere ve çeşitli sermaye hareketlerine dayanan uluslar arası para aktarımlarına ne ad verilir?**

- A) Kapalı işlemler
- B) Görünmeyen işlemler
- C) Örtülü işlemler
- D) Transfer işlemleri
- E) Anti ticari işlemler

AÇIKLAMA

Karşılığında bir ticari mal alış veriş olmayan; genellikle bir hizmet karşılığı yapılan ödemelere ve çeşitli sermaye hareketlerine dayanan uluslar arası para aktarımlarına "Görünmeyen İşlemler" denir.

YANIT: B

5. **Aşağıdaki ödeme yöntemlerinden hangisi dış satımcının malları gönderdikten sonra malların gümrükten çekilmesi için gerekli ve ilgili diğer belgeleri müşterisi olduğu bir banka aracılığı ile dışalımıcının ülkesindeki bankaya ödenmek üzere yollaması ile başlamaktadır?**

- A) Vesaik karşılığı ödeme
- B) Kabul kredili ödeme
- C) Belge karşılığı ödeme
- D) Akreditifli ödeme
- E) Peşin ödeme

AÇIKLAMA

Vesaik (Belge) Karşılığı Ödeme: Dış satımcının malları gönderdikten sonra malların gümrükten çekilmesi için gerekli ve ilgili diğer belgeleri müşterisi olduğu bir banka aracılığı ile dışalımıcının ülkesindeki bankaya ödenmek üzere yollaması ile başlamaktadır.

YANIT: A

6. Aşağıdakilerden hangisi lehine akreditif açılan taraftır?

- A) Dışalıcı
- B) İhbar bankası
- C) Akreditif amiri
- D) Lehtar
- E) Devir bankası

AÇIKLAMA

Lehine akreditif açılan taraf lehtar yani dışsatımcıdır.

YANIT: D

7. Amir bankadan aldığı akreditif mesajını akreditif lehtar dışsatımcıya ileten banka aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Teyit bankası
- B) Rambursman bankası
- C) İştira bankası
- D) İhbar bankası
- E) Amir banka

AÇIKLAMA

İhbar Bankası: Amir bankadan aldığı akreditif mesajını akreditif lehtar dışsatımcıya ileten bankadır.

YANIT: D

8. Akreditif işlemlerinde mal bedelinin poliçe ile ödenmesi söz konusu ise bu poliçeyi istek üzerine iştira ederek vadesinden önce nakde çeviren bankaya ne ad verilir?

- A) İştira bankası
- B) Teyit bankası
- C) Amir banka
- D) Rambursman bankası
- E) Devir bankası

AÇIKLAMA

İştira Bankası: Mal bedelinin bir poliçe ile ödenmesi söz konusu ise bu poliçeyi istek üzerine iştira ederek vadesinden önce nakde çeviren bankadır.

YANIT: A

9. Aşağıdakilerden hangisi ihbar bankasının ödeme konusunda herhangi bir sorumluluğunun olmadığı akreditif türüdür?

- A) Vesaik ibrazında ödemeli akreditif
- B) Kabili rücu akreditif
- C) Teyitli akreditif
- D) Red clause akreditif
- E) Teyitsiz akreditif

AÇIKLAMA

Teyitsiz akreditif; ihbar bankasının ödeme konusunda herhangi bir sorumluluğunun olmadığı akreditif türüne teyitsiz akreditif denilmektedir.

YANIT: E

10. Aşağıdaki akreditif türlerinden hangisi kullandıkça otomatik olarak yenilenerek tekrar kullanılabilir hale dönen ve bunun için özel bir değişiklik ve yeni bir doküman dosyası oluşturup işlem yapılmasını gerektirmez?

- A) Yenilenen akreditif
- B) Red clause akreditif
- C) Green clause akreditif
- D) Kabul kredili akreditif
- E) Vesaik ibrazında ödemeli akreditif

AÇIKLAMA

Yenilenen akreditif; kullandıkça otomatik olarak yenilenerek tekrar kullanılabilir hale dönen ve bunun için özel bir değişiklik ve yeni bir doküman dosyası oluşturup işlem yapılmasını gerektirmeyen akreditiftir.

YANIT: A

11. Aşağıdaki dış ticaret teslim yöntemlerden hangisi satıcının malları işletmesinde alıcının tasarrufuna bırakarak teslim etmesini ifade eder?

- A) DAP B) FCA C) CPT
D) DAT E) EXW

AÇIKLAMA

EXW; işyerinde teslim kuralı, satıcının malları işletmesinde (fabrika, depo , işyeri gibi) alıcının tasarrufuna bırakarak teslim etmesini ifade eder.

YANIT: E

12. Bireylerin çalışma yaşamları boyunca yapacakları düzenli birikimlerin, "katkı payı" adıyla toplanıp özel "yatırım fonları" ile belli finansal yatırım alanlarına yönlendirilmesi esasına dayalı bir sistem aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Hayat sigortası sistemi
B) Sosyal güvenlik sistemi
C) Bireysel emeklilik sistemi
D) Yatırım fonu sistemi
E) Finansal sistem

AÇIKLAMA

BES , bireylerin çalışma yaşamları boyunca yapacakları düzenli birikimlerin, "katkı payı" adıyla toplanıp özel "yatırım fonları" ile belli finansal yatırım alanlarına yönlendirilmesi esasına dayalı bir sistemdir.

YANIT: C

13. Bireysel emeklilik sisteminde emekli olmak için katılımcıların sisteme ilk giriş tarihinden itibaren en az kaç yıl süreyle sistemde kalmaları gerekmektedir?

- A) 5 B) 10 C) 15
D) 20 E) 25

AÇIKLAMA

Bireysel emeklilik sisteminde emekli olmak için katılımcıların sisteme ilk giriş tarihinden itibaren en az 10 yıl süreyle sistemde kalmaları gerekmektedir.

YANIT: B

ÇIKMIŞ SORU

2015-DÖNEM SONU

14. Bireysel emeklilik sisteminde asgari katkı payı, aylık brüt asgari ücretin yüzde kaçındır?

- A) 5 B) 10 C) 15
D) 20 E) 25

AÇIKLAMA

Bireysel emeklilik sisteminde asgari katkı payı, aylık brüt asgari ücretin yüzde beşidir.

YANIT: A

ÇIKMIŞ SORU

2014-DÖNEM SONU

15. Sigorta sözleşmesinden doğan uyuşmazlıkları çözümlenecek olan sigorta hakemliği işlevi için oluşturulan Sigorta Tahkim Komisyonu hangi kuruma bağlıdır?

- A) Emeklilik Gözetim Merkezi
B) Sosyal Güvenlik Kurumu
C) Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliği
D) Sermaye Piyasası Kurulu
E) Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu

AÇIKLAMA

Sigorta Hakemliği işlevi için, Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliği nezdinde Sigorta Tahkim Komisyonu oluşturulmuştur.

YANIT: C

**ÇÖZÜMLÜ
DENEME SORULARI**

?

1. **Aşağıdakilerden hangisi dış ödemeler dengesinin sermaye ve finans hesabında yer almaz?**
 - A) Doğrudan yatırımlar
 - B) Göçmen transferleri
 - C) Portföy yatırımları
 - D) Rezerv varlıklar
 - E) Cari transferler
2. **Para birimlerinin birbiriyle değişim oranına ne ad verilir?**
 - A) Döviz kuru
 - B) Çapraz kur
 - C) Cari kur
 - D) Kotasyon
 - E) Spread
3. **Aşağıdakilerden hangisi alım-satımı yapılan dövizlerin yerel para cinsinden günlük değeridir?**
 - A) Kotasyon
 - B) Spread
 - C) Efektif
 - D) Cari kur
 - E) Vadeli kur
4. **Alış ve satış kurları arasındaki farka ne ad verilir?**
 - A) Parite
 - B) Spread
 - C) Döviz kuru
 - D) Cari kur
 - E) Efektif
5. **Aşağıdakilerden hangisi görünmeyen işlemler arasında yer almaz?**
 - A) Döviz kazandırıcı işlemler
 - B) Türkiye'ye gelecek yabancı sermaye
 - C) Kişisel sermaye hareketleri
 - D) Gayri nakdi krediler
 - E) Türkiye'den gidecek yabancı sermaye

MURAT YAYINLARI

6. **Malın alıcıya teslim edilmeden önce malın bedelin alındığı ve iskonto sağlama fırsatını doğuran ödeme biçimi aşağıdakilerden hangisidir?**
 - A) Belge karşılığı ödeme
 - B) Peşin ödeme
 - C) Mal karşılığı ödeme
 - D) Kabul kredili ödeme
 - E) Akreditifli ödeme
7. **Aşağıdaki ödeme türlerinin hangisinde dışalımçı firmanın isteği doğrultusunda işlemi yapacak olan bankası; malların sözleşmede belirlenen niteliklerini, taşınmak üzere yüklendiklerini gösteren belgelerin belirlenen süre içinde ibraz edilmesi kaydıyla, belirli para birimi ve tutardaki mal bedelinin, dışsatımçıya ödeneceğini; koşullu bir banka garantisini olarak karşı tarafa taahhüt etmektedir?**
 - A) Mal karşılığı ödeme
 - B) Peşin ödeme
 - C) Akreditifli ödeme
 - D) Vesaik mukabili ödeme
 - E) Kabul kredili ödeme
8. **Akreditifli ödemelerde akreditifi açan bankaya ne ad verilir?**
 - A) İhbar bankası
 - B) Teyit bankası
 - C) Amir banka
 - D) Rambursman bankası
 - E) İştirah bankası
9. **Akreditif lehtarının, amir banka dışında başka bir bankanın daha açılmış olan akreditife ödeme garantisini vermesini istemesi durumunda garantiyi veren bankaya ne ad verilir?**
 - A) İştirah bankası
 - B) Amir banka
 - C) Teyit bankası
 - D) Devir bankası
 - E) Rambursman bankası

10. Akreditif işlemlerinde mal bedeli ödemesinin gerçekleştirileceği bankaya ne ad verilir?
- A) Amir banka
B) Rambursman bankası
C) Devir bankası
D) Teyit bankası
E) İştirah bankası
11. İhbar bankasının ya da başka bankanın lehtara ihbar edilen akreditife kendi teyidini de eklemiş olduğu ve böylece amir bankanın yükümlülüğünü yerine getirmemesi durumunda teyit bankası olarak lehtara ödeme yapacağına dair sorumluluk altına girdiği akreditif türü hangisidir?
- A) Teyitli akreditif
B) Gayri kabili rücu akreditif
C) Dönülebilir akreditif
D) Green clause akreditif
E) Teyitsiz akreditif
12. Dış garantilere ilişkin aşağıda verilen ifadelerden hangisi yanlıştır?
- A) Döviz cinsinden verilmiş teminat mektuplarıdır.
B) Genellikle yabancı paralar üzerinden düzenlenir.
C) Bu tür yükümlülükler bankaların bilançolarında yer almaz.
D) Nazım hesaplarda izlenir.
E) Yurtiçindeki bir muhabata verilmiş teminat mektuplarıdır.
13. Aşağıdakilerden hangisi hiçbir sigorta şirketiyle bağlantılı olmayıp sadece sigorta yaptırmak isteyen müşterilere danışmanlık veren ve kendilerine sigorta yaptırmak için başvuran kimselere çeşitli sigorta şirketlerinden teklifler alarak en iyi seçeneği oluşturan böylece müşterinin gereksinimini karşılayacak en iyi poliçeyi temin çalışan özel ya da tüzel kişilerdir?
- A) Sigorta brokerleri
B) Sigorta hakemliği
C) Sigorta eksperliği
D) Aktüerlik
E) Sigorta dealeri
14. Aşağıdakilerden hangisi sigortacılık alanında yatırım, finansman ve demografi konularında olasılık ve istatistik teorilerini uygulayarak yasal düzenlemelere uygun prim, karşılık ve kar paylarını hesaplayan, tarife ve teknik esasları hazırlayan ve Hazine Müsteşarlığı nezdinde tutulan Aktüerler Siciline kayıtlı kişilerdir?
- A) Sigorta hakemi
B) Sigorta eksper
C) Sigorta dealeri
D) Aktüer
E) Sigorta brokeri
15. Bireysel emeklilik sisteminde emeklilik hakkı kazananlar ile vefat, maluliyet ya da tasfiye gibi zorunlu nedenlerle ayrılan katılımcıların birikimlerinin getirisi üzerinden % kaç oranında vergi kesintisi yapılmaktadır?
- A) 5
B) 10
C) 12
D) 15
E) 20

**ÇÖZÜMLÜ DENEME
SORULARI YANITLARI**

1. **E** Sermaye ve Finans Hesabında; doğru-
dan yatırımlar, portföy yatırımları, göç-
men transferleri, diğer yatırımlar, rezerv
varlıklar bulunmaktadır.
2. **A** Döviz kuru, para birimlerinin birbiriyle de-
ğişim oranını; yabancı paraların ulusal
para cinsinden fiyatıdır.
3. **D** Alım-Satımı yapılan dövizlerin yerel para
cinsinden günlük değerine cari kur denir.
4. **B** Alış ve satış kurları arasındaki farka
spread denir.
5. **E** Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında-
ki 32 sayılı karar ve TCMB I-M Genelge-
si uyarınca belirlenmiş olan görünmeyen
işlemler şunlardır:
 - Döviz ödemesini gerektiren işlemler,
 - Döviz kazandırıcı işlemler,
 - Türkiye'ye gelecek yabancı sermaye,
 - Türkiye'den gidecek yerli sermaye,
 - Kişisel sermaye hareketleri,
 - Menkul Kıymetler,
 - Gayrimenkul kıymetler,
 - Krediler,
 - Gayrinakdi krediler, garanti ve kefaletler,
6. **B** Peşin Ödeme: Mallar alıcıya teslim edil-
meden önce mal bedeli alınmaktadır.
Avantajı iskonto sağlama fırsatı doğmak-
tadır.
7. **C** Akreditifli ödemede; dışalımçı firmanın
isteği doğrultusunda işlemi yapacak olan
bankası; malların sözleşmede belirlenen
niteliklerini, taşınmak üzere yüklendikle-
rini gösteren belgelerin belirlenen süre
içinde ibraz edilmesi kaydıyla, belirli pa-
ra birimi ve tutardaki mal bedelinin, dış-
satımçıya ödeneceğini; koşullu bir banka
garantisini olarak karşı tarafa taahhüt et-
mektedir.

8. **C** Amir Banka: Akreditifli ödemelerde amir
banka, akreditifi açan bankadır.
9. **C** Teyit Bankası: Akreditif lehtarını, amir ban-
kanın ödeme güvencesinin yeterli olma-
dığını düşünerek bir başka bankanın da-
ha açılmış olan akreditife ödeme garan-
tisi vermesini istemesi durumunda veri-
len bu ödeme garantisine Teyit denir, ga-
rantiyi veren bankaya da teyit bankası
denir.
10. **B** Rambursman Bankası: Mal bedeli öde-
mesinin gerçekleştirileceği bankadır.
11. **A** Teyitli akreditif, ihbar bankasının ya da
başka bankanın lehtara ihbar edilen ak-
reditife kendi teyidini de eklemiş olduğu
ve böylece amir bankanın yükümlülüğünü
yerine getirmemesi durumunda teyit
bankası olarak lehtara ödeme yapacağı-
na dair sorumluluk altına girdiği akreditif
türüdür.
12. **E** Dış garantiler, yurtdışındaki bir muhata-
ba, döviz cinsinden verilmiş teminat mek-
tuplarıdır.
13. **A** Sigorta brokerleri; hiçbir sigorta şirketiyle
bağlantılı olmayıp sadece sigorta yaptı-
rarak isteyen müşterilere danışmanlık ve-
ren ve kendilerine sigorta yaptırmak için
başvuran kimselere çeşitli sigorta şirket-
lerinden teklifler olarak en iyi seçene-
ği oluşturan böylece müşterinin gereksi-
nimini karşılayacak en iyi poliçeyi temin
çalışan özel ya da tüzel kişidir.
14. **D** Aktüerler; sigortacılık alanında yatırım, fi-
nansman ve demografi konularında ola-
sılık ve istatistik teorilerini uygulayarak
yasal düzenlemelere uygun prim, karşılık
ve kar paylarını hesaplayan, tarife ve tek-
nik esasları hazırlayan ve Hazine Müste-
şarlığı nezdinde tutulan Aktüerler Siciline
kayıtlı kişilerdir.
15. **A** Sistemden emeklilik hakkı kazananlar ile
vefat, maluliyet ya da tasfiye gibi zorunlu
nedenlerle ayrılan katılımcıların birikimle-
rinin getirisi üzerinden %5 oranında vergi
kesintisi yapılır.

Öğretmen Diyor ki! Bu ünite; bankalarda kurumsal yönetim ve bankacılık etik ilkelerini, bankacılıkta finansal tüketicinin korunmasını öğreniniz. Bankacılık hizmet sözleşmeleri ve bankacılık reklamlarına çalışınız. Finansal sistemde veri paylaşımı ve uluslar arası banka hesap numaralarını öğreniniz.

Önceki Sınavlarda Çıkan Soru Adedi	
Ara Sınav	Dönem Sonu
–	3

BANKALARDA KURUMSAL YÖNETİM VE BANKACILIK ETİK İLKELERİ

BDDK tarafından hazırlanıp yayınlanmış olan “Bankaların Kurumsal Yönetim İlkelerine İlişkin Yönetmelik” bu alanda temel bir düzenleme yapmaktadır.

Kurumsal Yönetim: Bankaların üst yönetimi tarafından, belirlenmiş hedefler, yasalar ve yasalara dayanılarak çıkarılan düzenlemeler ile bankanın kendi ana sözleşmesi ve banka içi düzenlemeler doğrultusunda, bankacılık etik ilkelerine uygun olarak, tüm çıkar grupları, pay sahipleri ile tasarruf sahiplerinin hak ve çıkarlarını koruyacak biçimde yönetilmesi demektir.

Banka Kurumsal Yönetim İlkeleri

- Banka içerisinde kurumsal değerler ve stratejik hedefler oluşturulmalıdır.
- Banka içinde yetki ve sorumluluklar açıkça belirlenmeli ve uygulanmalıdır.
- Yönetim kurulu ve üyeleri, görevlerini etkin bir şekilde yerine getirecek nitelikleri taşımalı; kurumsal yönetimde üstlenmiş oldukları rolün bilincinde olmalı ve banka faaliyetleri hakkında bağımsız değerlendirme yapabilmelidir.
- Üst düzey yönetim, görevlerini etkin bir şekilde yerine getirecek niteliklerde ve kurumsal yönetim açısından üstlenmiş oldukları rolün bilincinde olmalıdır.
- Bankanın müşterileri ile bağımsız denetim çalışmalarından etkin olarak yararlanılmalıdır.
- Ücret politikalarının; bankanın etik değerleri, stratejik hedefleri ve iç dengeleri ile uyumu sağlanmalıdır.
- Kurumsal yönetimde saydamlık sağlanmalıdır.

Bankacılık Etik İlkeleri

Ülkemiz “Bankacılık Etik İlkeleri” sık denecek sürelerde değişmekte olup TBB (Türkiye Bankalar Birliği) tarafından, en son biçimiyle BDDK’nın katkısıyla, 20 Ağustos 2014 tarihinde Kabul edilerek yayınlanmış ve doğal olarak üye bankalar tarafından da genel kabul görmüştür.

5411 sayılı Bankacılık yasasının 75. Maddesi hükmüne, bankalar ve banka çalışanları, faaliyetlerini, yasal düzenlemeler ile kendi kuruluş amaç ve politikalarına uygun olarak yapmaya, yönetimde adalet, doğruluk, dürüstlük ve sosyal sorumluluğu esas almaya yönelik etik ilkelere uymakla yükümlüdürler.

Bankacılık Etik İlkelerinin Amacı

- Bankacılık mesleğine karşı var olan saygınlık duygusunun sürekliliğinin sağlanması,
- Meslek onuru olarak adlandırılan bu saygınlık duygusunun geliştirilerek sürdürülmesi
- Bankacılık sektöründe istikrar ve güvenin korunmasıdır.”

Bankacılık Genel Etik İlkeleri

- Dürüstlük
- Tarafsızlık
- Güvenilirlik
- Saydamlık
- Toplumsal Yararın Gözetilmesi ve Çevreye Saygı
- Suçtan Kaynaklanan Malvarlığı Değerlerinin Aklanması ve Terörün Finansmanı ile Mücadele
- Bilgi Suistimalini Engelleme

Bankacılık İşletmeciliğine İlişkin Etik İlkeler**Kamu Kurum ve Kuruluşları ile İlişkiler**

- Bankalararası ilişkilerde Etik İlkeler
 - Bilgi alışverişi,
 - Personel Hareketleri,
 - Rekabet,
 - İlan ve Reklamlar,
- Bankaların Müşterileri ile İlişkilerinde Etik ilkeler
 - Müşterilerin bilgilendirilmesi,
 - Müşteri Sırrı,
 - Hizmet kalitesi
 - Müşteri Başvuruları,
 - Güvenlik.
- Bankalar Çalışanları ile ilişkilerinde Etik İlkeler
 - Çalışanların genel nitelikleri,
 - İşe alma ve kariyer gelişimi,
 - Temsil ilkeleri ve çalışma ortamı,
 - Mesai saatleri,
 - Çalışanların hakları.

Banka Çalışanlarının Uyacakları Meslek Kuralları

TBB tarafından yayınlanan etik ilkeler;

- Yürürlükteki mevzuata uymak,
- Müşterileri, sunulan ürün ve hizmetlerin yarar ve riskleri konusunda bilgilendirmek,
- Aynı hizmeti alan müşterilere tarafsız ve adil davranmak,
- Bankalar ve müşterilere ait sırları, yasal yetkililerden başkasına açıklamamak,
- Çalışma ve davranışlarında bankanın itibar yitirmesine neden olmamak,
- Doğrudan ya da dolaylı Esnaf sayılmalarını gerektiren faaliyetlerde bulunmamak,
- Adalet, doğruluk, güvenilirlik ve sosyal sorumluluk ilkelerine aykırı davranışlarda bulunmamak,
- Diğer çalışanlarla düzeyli iletişim kurarak ortak amaçlar yönünde işbirliği sağlamak,
- Bankaya ait varlıkları ve kaynakları verimsiz ve amaç dışı kullanmamak,
- Görev ve sıfatlarını kullanarak, gerek kendi iş ortamlarından gerekse müşterilerinin olanaklarından, kendilerine veya başkalarına kişisel çıkar sağlamamak,
- Kendilerine yapılan çıkar sağlama tekliflerini reddetmek; yetkili makamlara ve amirlerine bildirmek,
- Potansiyel müşterileri öncelikle kendi bankalarına yönlendirmek,
- Müşterilerle borç-alacak kefalet ve müşterek hesap açtırmak gibi ilişkilere girmemek,
- Mevcut ya da potansiyel müşterilerden teamül dışı hediye almamak,
- Üstlendikleri görevlerle ilgili olarak hesap verebilme sorumluluğu içinde olmak,
- Dernek, vakıf, kooperatifler dışında -bankanın onayı olmadan- hiç bir özel ve resmi kuruluşta görev almamak,
- Medya ve sosyal medya ortamlarında, kendi bankaları ve diğer finansal kurumların saygınlığına zarar vermemek,
- Yetki aşımı yapmak suretiyle bankasını bağlayıcı eylemlerde bulunmamak, aldatıcı ve gerçek dışı beyanat vermemek,

**BANKACILIKTA SUÇ GELİRLERİNİN AKLANMASININ
ÖNLENMESİNE İLİŞKİN ÖNLEMLER**

Genellikle “Karapara” olarak adlandırılan suç gelirleri; “yasa dışı yollardan elde edilen yani suç niteliğindeki işlemlerden kaynaklanan gelirler ve mal varlığı” biçiminde tanımlanabilir.

Suç gelirleriyle ilgili olarak; ekonomik, etik, sosyal ve hukuksal açılardan farklı değerlendirmeler yapılabildiğinden, karaparanın kapsamı ve tanımı bakış açısına göre bazı farklılıklar gösterebilmektedir. Suç gelirlerinin aklanmasının önlenmesine ilişkin önlemler kapsamında, bankacılık hizmetleri yapılırken uyulması gereken esaslar ve yükümlülükler detaylı biçimde düzenlenmiştir.

“Suç Gelirleri” ve “Suç Gelirlerinin Aklanması” Kavramları

Suç gelirleri, yasaların suç saydığı faaliyetler sayesinde yani suç niteliğindeki işlemlerden elde edilen gelirlerdir. Suç gelirlerinin aklanması ise suç işlemek suretiyle sağlanan gelirlere meşruiyet kazandırmak amacıyla yapılan işlemlerdir.

26.9.2004 tarih ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 282. Maddesinde: “Suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama” başlığı altında bu konu düzenlenmiştir.

Buna göre, alt sınırı bir yıl ya da daha fazla hapis cezasını gerektiren bir suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerinin, yurt dışına çıkarılması ya da bunların gayrimeşru kaynağının gizlenmesi ve meşru bir yolla elde edildiği kanısının uyandırılması amacıyla çeşitli işlemlere tabi tutulması, aklama suçunu oluşturmaktadır.

Suç gelirlerinin aklanması amacıyla kullanılan yöntemler oldukça çeşitli olup, örneğin; paranın ülke sınırlarını aşması, kıymetli evraklara ve menkul değerlere dönüştürülmesi, paravan firmaların kullanılması, borsa yatırımlarının kullanılması, sahte ya da abartılmış faturaların düzenlenmesi, bahis organizasyonlarından yararlanılması, off-shore bölgelerdeki bankalardan alınan kredilerin ve kredi kartlarının kullanılması, her türlü finansal yatırım seçeneklerinden yararlanılması, başlıca aklama yöntemleri arasındadır.

Ülkemizin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler ve Avrupa Birliğinin konuya ilişkin düzenlemeleri aklamaya mücadele konusunda daha etkin önlemler alınmasını zorunlu kılmış ve 5549 sayılı **Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkındaki yasa** 18.10.2006 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Ayrıca, "**Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörizmin Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelik**" 09.01.2008 tarih ve 26751 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır. Türk hukukunda aklama suçu, 2005 yılında yürürlüğe giren 5237 sayılı Türk Ceza Kanununda da düzenlenmiş olup aklama suçunun konusunu oluşturan öncül suçlar, alt sınırı bir yıl ya da daha fazla hapis cezasını gerektiren suçlar olarak belirlenmiştir.

6415 sayılı Terörizmin Finansmanının Önlenmesi hakkında Kanun uyarınca alınan kararların gereğini yerine getirmeyenlere, altı aydan iki yıla kadar hapis veya adli paracezası, tüzel kişinin organ veya temsilcisi olması durumunda ayrıca bu tüzel kişiye de onbin liradan yüzbin liraya kadar idari para cezası verilmektedir.

Müşterinin Tanınmasına İlişkin Esaslar

Gerçek kişilerin kimlik tespitinde: Müşterinin adı, soyadı, doğum yeri ve tarihi, uyruğu, kimlik belgesinin türü ve numarası, adresi ve imza örneği, varsa telefon numarası, faks numarası, elektronik posta adresi ile iş ve mesleğine ilişkin bilgiler alınmalıdır.

İşlemin Reddi, İş İlişkisinin Sona Erdirilmesi ve Şüpheli İşlemlerin Bildirimi

Banka çalışanları, kimlik tespiti yapamadıkları ya da iş ilişkisinin amacı hakkında yeterli bilgi edineemedikleri durumlarda; iş ilişkisi tesis etmemek ve istenilen işlemi gerçekleştirilmemek durumunda dırlar.

Şüpheli işlemler, yükümlüler tarafından tutar gözetilmeksizin, Şüpheli İşlem Bildirim Formu doldurmak suretiyle, işleme ilişkin şüphenin olduğu tarihten itibaren en geç on iş günü içinde MASAK Başkanlığına bildirilir.

Kimlik tespiti yapmayan yükümlülere MASAK tarafından idari para cezası verilir. Ayrıca, yükümlülüğü yerine getirmeyen görevliye de idari para cezası verilir. Kimlik tespitine ilişkin belgeleri son işlem tarihinden itibaren sekiz yıl süreyle muhafaza etmemek de hapis ve adli para cezasına tabidir.

MASAK; MALİ SUÇLARI ARAŞTIRMA KURULU BAŞKANLIĞI

Mali Suçları Araştırma Kurumu (MASAK) suç gelirlerinin aklanmasının önlenmesi ile görevlidir. Kurumun düzenleme, denetleme, koordinasyon ve veri toplama-analiz fonksiyonlarının ifasında ihtisaslaşması hedeflenmiştir. Kurum, Maliye Bakanlığına bağlı olarak yapılandırılmıştır.

BANKACILIKTA FİNANSAL TÜKETİCİNİN KORUNMASI

Genel Olarak Tüketici Hakları

"Finansal Tüketici" deyimi bankacılık hizmet ürünlerinden, kişisel gereksinimleri nedeniyle, yararlanıran bireysel müşteriler için kullanılmaktadır.

Kanunda, sözleşmede bulunması gereken koşullarda eksiklik bulunmasının sözleşmenin geçerliliğini etkilemeyeceği ve bu eksikliklerin sözleşmeyi düzenleyen tarafından derhal giderilmesi gerektiği belirtilmektedir.

Tüketici Kredilerine İlişkin Haklar

Tüketici kredisi sözleşmesi; kredi verinin tüketiciye faiz ya da benzeri bir çıkar karşılığında ödemenin ertelenmesi, ödünç ya da benzeri bir finansman yöntemiyle kredi verdiği ya da kredi vermeyi taahhüt ettiği sözleşmeyi ifade etmektedir.

Yasa Hükümleri uyarınca finansal tüketiciler, on dört gün içinde herhangi bir gerekçe göstermeksizin ve cezai şart ödemeksizin tüketici kredisi sözleşmesinden cayma hakkına sahiptirler.

Bankaların Tüketici Kredileriyle İlgili Yükümlülükleri

"Bankaların Tüketici Kredisi Uygulamasında Yükümlü Oldukları İlkeler ve Koşullar" konusunda Türkiye Bankalar Birliği tarafından yayımlanmış olan 25.09.1996 tarih ve 998 sayılı yönetmelik'ten bu yana çeşitli düzenlemelerle bankalarca bu alandaki faaliyetlerinde uyulması gerek ilkeler ve koşullar detaylandırılarak geliştirilmektedir.

Tüketicinin Bilgilendirilmesi

Bankaların, kredi talep eden müşterilerini, şu konularda bilgilendirmeleri gerekir:

- Uygulanan faiz oranları,
- Faiz hesaplama yöntemi,
- Vergi ve diğer masraflar,
- Kredinin aylık ve yıllık maliyeti,
- Geri ödeme koşulları,
- Temerrüt hali ve hukuki sonuçları,
- Faiz oranı değişikliği ve esasları,
- Hesabın vadeden önce kapatılabilmesi ve koşulları,
- Kredi kullanımına kısıtlama getirilmesi halinde kısıtlamanın sınırları,
- Kullanım amacına göre azami kredi miktarı.

Bireysel Kredi Sözleşmelerinin Yapısı

Bankaların tüketici kredisi uygulamasında yapılan sözleşmelerde, düzenlemelerde yer alan çeşitli koşullara uyulması ve içeriğinin eksiksiz olması yasal zorunluluktur.

Faiz ve Ücretlerdeki Değişiklikler

Faiz ve ücretlerdeki değişikliklerin müşteriye en az 30 gün önce etkin bir yolla bildirilmesi zorunludur. Kesintisiz olarak en az 180 gün süreyle hareket görmeyen kredi kartları, mevduat ve katılım fonu hesapları hareketsiz hesap kabul edilir. Bu hesaplar hareketsiz kaldığı sürece, herhangi bir ücret tahakkuk ettirilemez. Tahsil edilemeyen üyelik ve hesap işletim ücretleri, en fazla son 12 aylık dönem için sonradan tahsil edilmek üzere bekletilbilir.

Konut Kredilerine İlişkin Tüketici Hakları

Konut finansmanı sözleşmesi; konut edinmeleri amacıyla, tüketicilere kredi kullandırılması, konutların finansal kiralama yoluyla tüketicilere kiralanması, sahip oldukları konutların teminatı altında tüketicilere kredi kullandırılması ve bu kredilerin yeniden finansmanı amacıyla kredi kullandırılmasına yönelik sözleşmelerdir.

Uzaktan (Mesafeli) Sözleşmelerle Finansal Hizmet Sunumunda Tüketici Hakları

Finansal tüketici durumundaki müşteri, finansal hizmetlere ilişkin uzaktan sözleşmelerden ondoört (14) gün içinde herhangi bir gerekçe göstermeden ve cezai şart ödemeksizin cayma hakkına sahiptir.

Uzaktan (Mesafeli) Sözleşme Kapsamına Girebilecek Bankacılık Hizmet ve Ürünleri

Bankaların bireysel müşterilerine şubeleri, internet ve telefon bankacılığı ve diğer alternatif dağıtım kanalları aracılığıyla sunabileceği bankacılık işlem ve hizmetleri şöyledir:

- Mevduat ve katılım fonu kabulü,
- Nakdi, gayrinakdi her cins ve surette kredi verme işlemleri,
- Nakdi ve kaydı ödeme ve fon transferi işlemleri, muhabir bankacılık veya çek hesaplarının kullanılması dahil her türlü ödeme ve tahsilat işlemleri,
- Saklama hizmetleri,
- Kredi kartları, banka kartları ve seyahat çekleri gibi ödeme vasıtalarının ihracı ve bunlarla ilgili faaliyetlerin yürütülmesi işlemleri,
- Efektif dahil kambiyo işlemleri,
- Ekonomik ve finansal göstergelere, sermaye piyasası araçlarına, mala, kıymetli madenlere ve dövizde dayalı, vadeli işlem sözleşmelerinin, opsiyon sözleşmelerinin, birden fazla türev aracı içeren basit veya karmaşık yapıdaki finansal araçların alımı, satımı ve aracılık işlemleri,
- Daha önce ihraç edilmiş olan sermaye piyasası araçlarının aracılık maksadıyla alım satımının yürütülmesi işlemleri,
- Başkaları lehine teminat, garanti ve sair yükümlülüklerin üstlenilmesi işlemleri gibi garanti işlemleri
- Finansal kiralama işlemleri,
- Sigorta acenteliği,
- Mevzuat hükümlerine aykırı olmamak kaydıyla bireysel müşterilere verilebilecek diğer işlem, ürün ve hizmetler.

Tüketici Hakem Heyetleri

Tüketici işlemleri ile tüketiciye yönelik uygulamalardan doğabilecek uyuşmazlıklara çözüm bulmak amacıyla il merkezlerinde ve yeterlilik koşulları yönetmelikle belirlenen ilçe merkezlerinde en az bir tüketici hakem heyeti oluşturulmuştur.

Başkanları illerde Ticaret il müdürü, ilçelerde ise kaymakam veya bunların görevlendireceği bir memurdur. Tüketici örgütlerinin kendi aralarından seçecekleri bir üyenin de beş kişiden oluşan bu heyette yer alması zorunludur.

Değeri iki bin TL nin altında bulunan uyuşmazlıklarda ilçe tüketici hakem heyetine, değeri üç bin TL nin altında bulunan uyuşmazlıklarda il tüketici hakem heyetine başvurulur. Büyükşehir statüsünde bulunan yerlerde ise ikibin TL ile üçbin TL arasındaki uyuşmazlıklarda il tüketici hakem heyetine başvuru zorunludur.

Taraflar tüketici hakem heyetinin kararlarına 15 gün içinde aynı yerdeki tüketici mahkemesine itiraz edebilmekte, ancak kararın icrasını durdurmamaktadır. Tüketici mahkemesinin vereceği karar kesindir.

Bankacılık Meslek Birlikleri Ve Finansal Tüketicilere Yönelik İşlevleri

Türkiye Bankalar Birliği ve Türkiye Katılım Bankaları Birliği, bankacılık kesiminin mesleki disiplini ve ortak sorunların çözümü amacıyla kurulmuşlardır. Görev ve Yetkileri;

- Müşteri haklarına dair hükümlerde öngörülen sözleşmelerin şekil ve içeriklerine ilişkin usul ve esasları belirlemek,
- Üye bankalar ve bireysel müşteriler arasındaki ihtilafların değerlendirilmesi ve çözüme kavuşturulmasını temin etmek üzere BDDK tarafından onaylı Hakem Heyeti oluşturmak,

Müşteri Şikayetlerinin Değerlendirilmesi ve Hakem Heyeti

Türkiye Bankalar Birliği nezdinde bir Müşteri Şikayetleri Hakem Heyeti oluşturulmuştur. Bu heyet dört grupta faaliyet göstermektedir;

- Banka kartları ve kredi kartları müşteri şikayetleri hakem heyeti
- Tüketici kredileri müşteri şikayetleri hakem heyeti
- Sigortacılık işlemleri müşteri şikayetleri hakem heyeti
- Diğer bankacılık ürün ve hizmetleri müşteri şikayetleri hakem heyeti

Başvuruların Sonuçlandırılması

Heyet tarafından banka ile müşteri arasındaki ihtilaflı husus incelenerek kendisine başvuru tarihin-den itibaren en geç otuz gün içerisinde neticelendirilmekte ve on gün içerisinde gerekçeli olarak ilgili bankanın genel müdürlüğüne ve şikayeti yapan müşteriye bildirilmektedir. Kararın kabul edildiğine dair bildirim 15 gün içinde yapılması gerekir. Aksi takdirde reddedilmiş sayılır.

BANKACILIK HİZMET SÖZLEŞMELERİ VE BANKACILIK REKLAMLARI

Bankacılık Hizmet Sözleşmelerinin Yapısı ve Kapsamı

Bankacılık hizmetleri verilirken müşterilerle bir sözleşme yapılmakta ve bu sözleşme ile tarafların hak ve yükümlülükleri belirlenmektedir.

Bankacılık Hizmet Sözleşmelerinin Yapısı ve Kapsamı

Sözleşmeler hem biçim hem de içerik açısından bazı zorunluluklara tabi tutulmuşlardır.

Banka Reklamlarına İlişkin Kurallar

Banka reklamlarında belli kurallara uyulması yönünde yapılan düzenlemelerin amacı;

- Bankalararası haksız rekabetin önlenmesi,
- Bankaların itibarının korunması ve müşterilerin korunmasıdır.

BANKACILIKTA SIRLARIN SAKLANMASI, KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASI VE BANKACILIKTA ADLİ VE İDARİ SUÇLAR

Bankacılıkta Sırların Saklanması

Bankacılık Sırları;

- Müşterilere ilişkin bilgiler,
- Bankanın kendi durumuna ilişkin bilgiler olmak üzere iki ayrı konu üzerinde geçerlidir.

Bu bilgilerin saklanması, gizli tutulması yasal ve etik açılarından gerekmektedir. Ancak bankacılık sırlarının açıklanması da farklı niteliklerde, başlıca üç biçimde olabilmektedir.

- Çıkar sağlamak amacıyla açıklamak,
- Medya yoluyla açıklamak,
- Herhangi bir amaç gözetmeden sadece açıklamak.

Kişisel Verilerin Korunması

Kimliği belirli ya da belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgi, "Kişisel Veri" sayılmaktadır.

Veri sorumluları; kişisel verilerin hukuka aykırı olarak işlenmesini önlemek, bu verilere hukuka aykırı olarak erişilmesini önlemek, korunmalarını sağlamak, amacıyla uygun güvenlik düzeyini temin etmeye yönelik gerekli her türlü teknik ve idari tedbirleri almak zorundadır.

Bankacılıkta Adli ve İdari Suçlar

- İzinsiz faaliyette bulunmak: 3 yıldan 5 yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezası
- Mevduat ve katılım fonu sahiplerinin haklarını engellemek
- Düzeltici, iyileştirici ve kısıtlayıcı önlemleri almamak: 2 yıldan 4 yıla kadar hapis ve bin günden beşbin güne kadar adli para cezası.
- Yetkili merciler ile denetim görevlilerince istenen bilgi ve belgeleri vermemek ve görevlerini yapmalarını engellemek: 2 yıldan 5 yıla kadar hapis cezası.
- Belgelerin saklanması yükümlülüğüne aykırı davranmak: 1 yıldan 3 yıla kadar hapis ve beşyüz günden bin beş yüz güne kadar adli para cezası.

- Gerçeğe aykırı beyanda bulunmak: 1 yıldan 3 yıla kadar hapis ve bin beş yüz günden az olmak üzere adli para cezası.
- İşlemlerin kayıt dışı bırakılması ve gerçeğe aykırı muhasebeleştirme: 1 yıldan 3 yıla kadar hapis ve bin beş yüz günden az olmamak üzere adli para cezası.
- Sistemi engelleme, bozma, verileri yok etme veya değiştirme
- Bankaların itibarının zedelenmesi: 1 yıldan 3 yıla kadar hapis ve bin günden iki bin güne kadar adli para cezası.
- Sırların açıklanması: 1 yıldan 3 yıla kadar hapis ve bin günden iki bin güne kadar adli para cezası.
- Zimmet: 6 yıldan 12 yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezası.
- Diğer kanunlara aykırılıklar.

Bankacılıkta İdari Suçlar

- Bankalarca yasal zorunluluklara uymadan yurt içi ve yurt dışında; şube ve temsilcilik açılması,
- Bankalarca paydaşlarını pay edinim ve devirlerinin izlenmesi ve bildirilmesi konularında usul dışı hareket edilmesi,
- Bankalarca yasanın aradığı nitelikleri taşımayan kişilerin genel müdür ve genel müdür yardımcısı olarak atanması,
- Banka karar defterlerinin ve kayıtlarının usulüne uygun tutulmaması
- Bağımsız dış denetim işlemlerinin usulüne uygun yaptırılmaması,
- Bankalarca kredi yasaklarına , kredi sınırlarına uyulmaması ve kredi risk izlemelerinin özenli yapılmaması,
- Bankalarca gayrimenkul ve emtia üzerine işlem yapılması,
- BDDK tarafından istenen bilgilerin bankalarca gönderilmemesi.

FINANSAL SİSTEMDE VERİ PAYLAŞIMI VE ULUSLAR ARASI BANKA HESAP NUMARASI (İBAN) UYGULAMASI

Finansal sisteme Veri Paylaşımı

Kredi Kayıt Bürosu A.Ş. (KKB); bankacılık kanununda öngörülen bankalar arasında bilgi paylaşımını sağlamak üzere gerekli koşullara uygun olarak kurulmuş bir şirkettir.

KRS; Kredi Referans Sistemi

KRS, KKB üyesi olan kurumlar arasında, bireysel kredi ürünlerinden yararlanan müşterilere ait detaylı bilgilerin, elektronik ortamda paylaşımına olanak sağlayan bir bilgi paylaşım sistemidir.

MİDES; Müşteri İtirazları Değerlendirme Sistemi

Bu sistem bireysel kredi müşterilerinin KRS kapsamında paylaşılan bilgilerine itiraz etmelerine ve itirazların değerlendirilerek eğer varsa yanlışlıkların düzeltilmesine yönelik faaliyetler için oluşturulmuştur.

SABAS; Sahte Bilgi, Belge, Beyan, Başvuru, Alarm Sistemi

Kötü amaçlı girişimlere ait her türlü bilginin ve bunlarla ilgili olayların bir risk etmeni olarak, tanımlanmış kurallar ve standartlar çerçevesinde üye bankalarla paylaşılmasına olanak sağlayan bir sistemdir.

TBB/Risk Merkezi

Kredi ve kredi kartları, protesto edilmiş senetler, karşılıksız işlemi yapılmış çekler, karşılıksızlık işlemi sonrasında ödenen çekler, sunulduğunda ödenen çekler kapsamındaki finansal bilgiler Risk Merkezi tarafından rapor olarak düzenlenmekte ve belli koşullarda ilgililerle paylaşılmaktadır.

Risk Merkezi Haziran 2013'te faaliyete geçmiştir. Kredi kuruluşları ile BDDK'nın uygun gördüğü finansal kuruluşlara Risk Merkezine üye olmak zorunluluğu getirilmiştir.

Türkiye'de tüm bankalar, faktoring şirketleri, finansal kiralama şirketleri, finansman şirketleri, varlık yönetim şirketleri ve kredi garanti fonu, risk merkezine üyelerdir.

Uluslararası Banka Hesap Numarası (İBAN) Uygulaması

IBAN (İnternational Bank Account Number) olarak bilinen bu numara ISO 13616 nolu standarda göre oluşturulmuş, uluslar arası banka hesap numarasıdır.

Bankalar tarafından hesabı bulunan ve hesabından para transferi yapılacak tüm müşterilere verilmesi gereken IBAN; yalnızca bir hesabı işaret eden toplam 26 sayısal/alfabetik karakterden oluşmaktadır. Uluslararası Banka Hesap Numaraları şu esaslar doğrultusunda oluşturulmaktadır.

- Türkiye'nin ülke kodu "TR" dir.
- Oluşturulan IBAN içinde "İ,Ç,Ğ,Ö,Ş,Ü" harfleri ve küçük harf kullanılmamaktadır.
- Banka kodları Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından belirlenir ve duyurulur.
- Hesap numarası için standart bir format yoktur.Hesap numarası için ayrılan 16 hanenin sağa dayalı olarak yazılması ve varsa sol tarafındaki boşlukların sıfır ile doldurulması zorunludur.
- Rezerv alan bölümü, tüm hesap numaraları için sıfır olarak doldurulur.

AÇIKLAMALI SORULAR

1. Bankaların Kurumsal Yönetim İlkelerine İlişkin Yönetmelik aşağıdaki kurumlardan hangisi tarafından hazırlanmıştır?

- A) TMSF
- B) Hazine Müsteşarlığı
- C) Maliye Bakanlığı
- D) BDDK
- E) SPK

AÇIKLAMA

"Bankaların Kurumsal Yönetim İlkelerine İlişkin Yönetmelik" BDDK tarafından hazırlanıp yayınlanmıştır.

YANIT: D

2. Aşağıdakilerden hangisi banka kurumsal yönetim ilkelerinden biri değildir?

- A) Banka içerisinde kurumsal değerler ve stratejik hedefler oluşturulmalıdır.
- B) Banka içinde yetki ve sorumluluklar açıkça belirlenmeli ve uygulanmalıdır.
- C) Yönetim kurulu ve üyeleri, görevlerini etkin bir şekilde yerine getirecek nitelikleri taşımalıdır.
- D) Bankanın müşterileri ile bağımsız denetim çalışmalarından etkin olarak yararlanmalıdır.
- E) Kurumsal yönetimde gizlilik sağlanmalıdır.

AÇIKLAMA

Kurumsal yönetimde saydamlık sağlanmalıdır.

YANIT: E

3. IBAN numarası kaç karakterden oluşmaktadır?

- A) 13
- B) 16
- C) 22
- D) 26
- E) 30

AÇIKLAMA

IBAN numarası 26 sayısal/alfabetik karakterden oluşmaktadır.

YANIT: D

4. Aşağıdakilerden hangisi bankacılık genel etik ilkelerinden biri değildir?

- A) Toplumsal yararın gözetilmesi
- B) Güvenilirlik
- C) Ekonomiye saygı
- D) Saydamlık
- E) Suçtan Kaynaklanan Malvarlığı Değerlerinin Aklanması

AÇIKLAMA

Bankacılık genel etik ilkeleri şunlardır:

- Dürüstlük
- Tarafsızlık
- Güvenilirlik
- Saydamlık
- Bilgi suistimalini engelleme
- Toplumsal Yararın Gözetilmesi ve Çevreye Saygı
- Suçtan Kaynaklanan Malvarlığı Değerlerinin Aklanması ve Terörün Finansmanı ile Mücadele

YANIT: C

5. Banka çalışanlarının uyacakları meslek kurallarına ilişkin aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Doğrudan ya da dolaylı esnaf sayılmalarını gerektiren faaliyetlerde bulunmamak
- B) Diğer çalışanlarla düzeyli iletişim kurarak ortak amaçlar yönünde işbirliği sağlamak
- C) Bankaya ait varlıkları ve kaynakları verimsiz ve amaç dışı kullanmamak
- D) Görev ve sıfatlarını kullanarak, gerek kendi iş ortamlarından gerekse müşterilerinin olanaklarından, kendilerine veya başkalarına kişisel çıkar sağlamamak
- E) Müşterilerle borç-alacak kefalet ve müşterek hesap açtırmak gibi ilişkilere girmek

AÇIKLAMA

Banka çalışanları müşterilerle borç-alacak kefalet ve müşterek hesap açtırmak gibi ilişkilere giremezler.

YANIT: E

6. Aşağıdakilerden hangisi idari para cezası gerektiren durumlardan biri değildir?

- A) Bankalarca yasal zorunluluklara uymadan yurt içi ve yurt dışında; şube ve temsilcilik açılması
- B) Bankalarca paydaşlarını pay edinim ve devirlerinin izlenmesi ve bildirilmesi konularında usul dışı hareket edilmesi
- C) Bankalarca yasanın aradığı nitelikleri taşımayan kişilerin genel müdür ve genel müdür yardımcısı olarak atanması
- D) Banka karar defterlerinin ve kayıtlarının usulüne uygun tutulmaması
- E) Yetkili merciler ile denetim görevlilerince istenen bilgi ve belgeleri vermemek ve görevlerini yapmalarını engellemek

AÇIKLAMA

Yetkili merciler ile denetim görevlilerince istenen bilgi ve belgeleri vermemek ve görevlerini yapmalarını engellemek: 2 yıldan 5 yıla kadar hapis cezası gerektirmektedir.

YANIT: E

7. Aşağıdakilerden hangisi bankacılık hizmet sözleşmelerinin biçimsel yapısına ilişkin zorunluluklardan biri değildir?

- A) Yapılan sözleşme hükümleri yasaların emredici hükümlerine aykırı olamaz.
- B) Sözleşmelerin yazılı olarak yapılması zorunludur.
- C) Tüketici kredisi sözleşmeleri ve kredi kartı sözleşmelerinin, "Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanunun" en az on iki punto ve koyu siyah harflerle yazılı olarak düzenlenmesi gerekmektedir.
- D) Kefile ilişkin bilgiler
- E) Bireysel müşteriler ile yapılan kredi sözleşmelerinin bir örneğinin müşteriye verilmesi gerekmektedir.

AÇIKLAMA

Kefile ilişkin bilgiler bankacılık hizmet sözleşmelerinin biçimsel yapısına ilişkin zorunluluklardan biri değildir.

YANIT: D

8. Aşağıdakilerden hangisi bankaların müşterileri ile ilişkilerinde etik ilkelerden biri değildir?

- A) Müşterilerin bilgilendirilmesi
- B) Müşteri sırrı
- C) İlan ve reklamlar
- D) Güvenlik
- E) Müşteri başvuruları

AÇIKLAMA

Bankaların müşterileri ile ilişkilerinde etik ilkeler şunlardır:

- Müşterilerin bilgilendirilmesi
- Müşteri sırrı
- Hizmet kalitesi
- Müşteri başvuruları
- Güvenlik

YANIT: C

9. Aşağıdaki sistemlerden hangisi bireysel kredi müşterilerinin KRS kapsamında paylaşılan bilgilerine itirazların değerlendirilerek eğer varsa yanlışlıkların düzeltilmesine yönelik faaliyetler için oluşturulmuştur?

- A) BGYS
- B) KRS
- C) MİDES
- D) KYS
- E) SABAS

AÇIKLAMA

MİDES (Müşteri İtirazları Değerlendirme Sistemi), bireysel kredi müşterilerinin KRS kapsamında paylaşılan bilgilerine itiraz etmelerine ve itirazların değerlendirilerek eğer varsa yanlışlıkların düzeltilmesine yönelik faaliyetler için oluşturulmuştur.

YANIT: C

10. Aşağıdakilerden hangisi özel nitelikli kişisel veri değildir?

- A) İrk
- B) Siyasi düşünce
- C) Dini
- D) Doğduğu il
- E) Dernek üyeliği

AÇIKLAMA

Kişilerin ırkı, etnik kökeni, siyasi düşüncesi, felsefi inancı, dini, mezhebi veya diğer inançları, kılık ve kıyafeti, dernek, vakıf ya da sendika üyeliği, sağlığı, cinsel hayatı, ceza mahkumiyeti ve güvenlik tedbirleriyle ilgili verileri ile biyometrik ve genetik verilere özel nitelikli kişisel veridir.

YANIT: D

11. Aşağıdakilerden hangisi Risk Merkezi tarafından rapor olarak düzenlenen bilgilerden biri değildir?

- A) Kredi ve kredi kartları
- B) Protesto edilmiş senetler
- C) Karşılıksız işlemi yapılmış çekler
- D) Mevduat hesapları
- E) Sunulduğunda ödenen çekler

AÇIKLAMA

Kredi ve kredi kartları, protesto edilmiş senetler, karşılıksız işlemi yapılmış çekler, karşılıksızlık işlemi sonrasında ödenen çekler, sunulduğunda ödenen çekler kapsamındaki finansal bilgiler Risk Merkezi tarafından rapor olarak düzenlenmekte ve belli koşullarda ilgililerle paylaşılmaktadır.

YANIT: D

12. Kredi verenin tüketiciye faiz ya da benzeri bir çıkar karşılığında ödemenin ertelenmesi, ödünç ya da benzeri bir finansman yöntemiyle kredi verdiği ya da kredi vermeyi taahhüt ettiği sözleşmeye ne ad verilir?

- A) Konut kredisi sözleşmesi
- B) Tüketici kredisi sözleşmesi
- C) Kredi kartı sözleşmesi
- D) Tasarruf mevduatı sözleşmesi
- E) Finansal kiralama sözleşmesi

AÇIKLAMA

Tüketici kredisi sözleşmesi; kredi verenin tüketiciye faiz ya da benzeri bir çıkar karşılığında ödemenin ertelenmesi, ödünç ya da benzeri bir finansman yöntemiyle kredi verdiği ya da kredi vermeyi taahhüt ettiği sözleşmedir.

YANIT: B

ÇIKMIŞ SORU 2015-DÖNEM SONU

13. Şağıdakilerden hangisi bankacılık hizmetlerine ilişkin adli suçlardan biri değildir?

- A) Emtia üzerine işlem yapmak
- B) Gerçeğe aykırı beyanda bulunmak
- C) Müşterilere ait sırları açıklamak
- D) Gerçeğe aykırı muhasebeleştirme yapmak
- E) Belgelerin saklanması yükümlülüğüne uymamak

AÇIKLAMA

Emtia üzerine işlem yapmak adli bir suç değildir.

YANIT: A

14. Aşağıda banka reklamlarında kredinin faiz oranına yer verilmesi durumunda aşağıdaki bilgilerden hangisinin belirtilmesi zorunlu değildir?

- A) Noter masrafları
- B) Sözleşmesel faiz
- C) Tüketicinin ödemesi gereken toplam maliyetin aylık yüzde değeri
- D) Toplam maliyetin yıllık yüzde değeri
- E) Sözleşmesel vergi ve varsa sigorta primi tutarları

AÇIKLAMA

Banka reklamlarında kredinin faiz oranına yer verilmesi durumunda noter masraflarının belirtilmesi zorunlu değildir.

YANIT: A

ÇIKMIŞ SORU 2014-DÖNEM SONU

15. Aşağıdakilerden hangisi banka çalışanlarının faaliyetleri sırasında uyması gereken etik ilkeler arasında gösterilemez?

- A) Görevlerini yerine getirirken yürürlükteki mevzuata uymak
- B) Aynı hizmeti alan müşterilerden kendi banka müşterilerine öncelikli davranmak
- C) Müşterileri, sunulan ürün ve hizmetlerin yarar ve riskleri konusunda bilgilendirmek
- D) Müşteri sırlarını, yetkili mercilerden başkasına açıklamamak
- E) Potansiyel müşterileri öncelikle kendi bankalarına yönlendirmek

AÇIKLAMA

Aynı hizmeti alan müşterilerden kendi banka müşterilerine öncelikli davranmak etik ilkelerden biri değildir.

YANIT: B

**ÇÖZÜMLÜ
DENEME SORULARI**

1. Aşağıdakilerden hangisi bankaların üst yönetimi tarafından, belirlenmiş hedefler, yasalar ve yasalara dayanılarak çıkarılan düzenlemeler ile bankanın kendi ana sözleşmesi ve banka içi düzenlemeler doğrultusunda, bankacılık etik ilkelerine uygun olarak, tüm çıkar grupları, pay sahipleri ile tasarruf sahiplerinin hak ve çıkarlarını koruyacak biçimde yönetilmesidir?
 - A) Kurumsal yönetimi
 - B) Halkla ilişkiler
 - C) İşletme yönetimi
 - D) Banka yönetimi
 - E) Müşteri ilişkileri yönetimi
2. Aşağıdakilerden hangisi bankacılık etik ilkelerinin temel amaçlarından biri değildir?
 - A) Bankacılık sektöründe güvenin korunması
 - B) Bankacılık mesleğine karşı var olan saygınlık duygusunun sürekliliğinin sağlanması
 - C) Sermaye piyasalarının şeffaf çalışmasının sağlanması
 - D) Meslek onuru olarak adlandırılan bu saygınlık duygusunun geliştirilerek sürdürülmesi
 - E) Bankacılık sektöründe istikrarın korunması
3. Aşağıdakilerden hangisi bankalar arası ilişkilerde etik ilkelerden biri değildir?
 - A) Bilgi alışverişi
 - B) Personel Hareketleri
 - C) Rekabet
 - D) Hizmet kalitesi
 - E) İlan ve Reklamlar

4. Banka çalışanlarının uyacakları meslek kurallarına ilişkin aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?
 - A) Müşterileri, sunulan ürün ve hizmetlerin yarar ve riskleri konusunda bilgilendirmek
 - B) Aynı hizmeti alan müşterilere tarafsız ve adil davranmak
 - C) Bankalar ve müşterilere ait sırları yetkisiz kişilere de açıklamak
 - D) Adalet, doğruluk, güvenilirlik ve sosyal sorumluluk ilkelerine aykırı davranışlarda bulunmamak
 - E) Çalışma ve davranışlarında bankanın itibar yitirmesine neden olmamak
5. Aşağıdakilerden hangisi veri sorumlularının arasında yer almaz?
 - A) Kişisel verilerin hukuka aykırı olarak işlenmesini önlemek
 - B) Kişisel verilere hukuka aykırı olarak erişilmesini önlemek
 - C) Kişisel verilerin korunmalarını sağlamak
 - D) Kişisel verilerin korunması amacıyla uygun güvenlik düzeyini temin etmeye yönelik gerekli her türlü teknik ve idari tedbirleri almak
 - E) Kişisel verilerin paylaşılması
6. Aşağıdakilerden hangisi aklama kapsamında değildir?
 - A) Yasal olmayan kazancın farklı bir kıymet biçimine dönüştürülmesi
 - B) Yasa dışı yollardan kazanç elde eden kişinin yasal pozisyonda gösterilmesi
 - C) Yasal yollardan elde edilen kazancın farklı kıymetlere dönüştürülmesi
 - D) Kazancın kaynağını oluşturan yasadışı eylemlerin gizlenmesi
 - E) Yasadışı yollardan elde edilen gelir kaynağının yasal pozisyonda gösterilmesidir.

7. Aşağıdakilerden hangisi suç gelirlerinin aklanması amacıyla kullanılan yöntemlerden biri değildir?
- A) Paranın ülke sınırları içindeki bankalara yatırılması
B) Paranın kıymetli evraklara ve menkul değerlere dönüştürülmesi
C) Paranın paravan firmaların kullanılması
D) Sahte ya da abartılmış faturaların düzenlenmesi
E) Bahis organizasyonlarından yararlanılması
8. Aşağıdakilerden hangisi yasa dışı yollarla elde edilen yani suç niteliğindeki işlemlerden kaynaklanan gelirler ve mal varlığıdır?
- A) Bitcoin
B) Kaydı para
C) Karapara
D) Efektif
E) Aynı para
9. Değeri kaç Türk Lirasının altında bulunan uyumsuzluklarda ilçe tüketici hakem heyetlerine başvurulur?
- A) Beşyüz
B) Bin
C) Bin beşyüz
D) İki bin
E) Üç bin
10. Kredi kayıt bürosu üyesi olan kurumlar arasında, bireysel kredi ürünlerinden yararlanan müşterilere ait detaylı bilgilerin, elektronik ortamda paylaşımına olanak sağlayan bilgi paylaşım sistemi aşağıdakilerden hangisidir?
- A) Kredi Referans Sistemi
B) SABAS
C) MİDES
D) DYS
E) BGYS
11. Aşağıdakilerden hangisi kötü amaçlı girişimlere ait her türlü bilginin ve bunlarla ilgili olayların bir risk etmeni olarak, tanımlanmış kurallar ve standartlar çerçevesinde üye bankalarla paylaşılmasına olanak sağlayan bir sistemdir?
- A) IBAN
B) KRS
C) SABAS
D) BGS
E) MİDES
12. Risk Merkezi hangi yıl faaliyete geçmiştir?
- A) 2000
B) 2003
C) 2005
D) 2010
E) 2013
13. Aşağıdakilerden hangisi uluslar arası banka hesap numaralarının oluşturulmasına ilişkin yanlış bir ifadedir?
- A) Türkiye'nin ülke kodu "TR" dir.
B) Oluşturulan IBAN içinde "İ,Ç,Ğ,Ö,Ş,Ü" harfleri ve küçük harf kullanılmamaktadır.
C) Banka kodları BDDK tarafından belirlenir ve duyurulur.
D) Hesap numarası için standart bir format yoktur.
E) Rezerv alan bölümü, tüm hesap numaraları için sıfır olarak doldurulur.
14. Aşağıdakilerden hangisi IBAN ile ilgili yanlış bir ifadedir?
- A) Uluslararası banka hesap numarası uygulamasıdır.
B) IBAN, ISO 13616 nolu standarda göre oluşturulmuştur.
C) Uluslar arası banka hesap numarasıdır.
D) Bankalar tarafından hesabı bulunan ve hesabından para transferi yapılacak tüm müşterilere verilmesi gerekir.
E) Yalnızca bir hesabı işaret eden toplam 20 sayısal/alfabetik karakterden oluşmaktadır.
15. Aşağıdakilerden hangisi bankacılıktaki adli suçlar arasında yer almaz?
- A) İzinsiz faaliyette bulunmak
B) Gerçeğe aykırı beyanda bulunmak
C) Sırların açıklanması
D) Yetkili merciler ile denetim görevlilerine istenen bilgi ve belgeleri vermek
E) Düzeltici, iyileştirici ve kısıtlayıcı önlemleri almamak

**ÇÖZÜMLÜ DENEME
SORULARI YANITLARI**

1. **A** Kurumsal yönetim; bankaların üst yönetimi tarafından, belirlenmiş hedefler, yasalar ve yasalara dayanılarak çıkarılan düzenlemeler ile bankanın kendi ana sözleşmesi ve banka içi düzenlemeler doğrultusunda, bankacılık etik ilkelerine uygun olarak, tüm çıkar grupları, pay sahipleri ile tasarruf sahiplerinin hak ve çıkarlarını koruyacak biçimde yönetilmesidir.
2. **C** Bankacılık etik ilkelerinin temel amacı;
 - Bankacılık mesleğine karşı var olan saygınlık duygusunun sürekliliğinin sağlanması
 - Meslek onuru olarak adlandırılan bu saygınlık duygusunun geliştirilerek sürdürülmesi
 - Bankacılık sektöründe güvenin ve istikrarın korunması
3. **D** Bankalararası ilişkilerde etik ilkeler şunlardır:
 - Bilgi alışverişi
 - Personel Hareketleri
 - Rekabet
 - İlan ve Reklamlar
4. **C** Banka çalışanları bankalar ve müşterilere ait sırları yetkisiz kişilere açıklayamazlar.
5. **E** Veri sorumluları, kişisel verilerin hukuka aykırı olarak işlenmesini önlemek, bu verilere hukuka aykırı olarak erişilmesini önlemek, korunmalarını sağlamak, amacıyla uygun güvenlik düzeyini temin etmeye yönelik gerekli her türlü teknik ve idari tedbirleri almak zorundadır.
6. **C** Aklama, yasal olmayan kazancın farklı bir kıymet biçimine dönüştürülmesi, kazancın kaynağını oluşturan yasadışı eylemlerin gizlenmesi, yasadışı yollardan kazanç elde eden kişinin ya da gelir kaynağının yasal pozisyonda gösterilmesidir.

7. **A** Suç gelirlerinin aklanması amacıyla kullanılan yöntemler oldukça çeşitli olup, örneğin; paranın ülke sınırlarını aşması, kıymetli evraklara ve menkul değerlere dönüştürülmesi, paravan firmaların kullanılması, borsa yatırımlarının kullanılması, sahte ya da abartılmış faturaların düzenlenmesi, bahis organizasyonlarından yararlanılması, off-shore bölgelerdeki bankalardan alınan kredilerin ve kredi kartlarının kullanılması, her türlü finansal yatırım seçeneklerinden yararlanılması, başlıca aklama yöntemleri arasındadır.
8. **C** Karapara; yasa dışı yollardan elde edilen yani suç niteliğindeki işlemlerden kaynaklanan gelirler ve mal varlığıdır.
9. **D** Değeri iki bin Türk Lirasının altında bulunan uyuşmazlıklarda ilçe tüketici hakem heyetlerine başvurulur.
10. **A** Kredi Referans Sistemi, Kredi Kayıt Bürosu üyesi olan kurumlar arasında, bireysel kredi ürünlerinden yararlanan müşterilere ait detaylı bilgilerin, elektronik ortamda paylaşımına olanak sağlayan bir bilgi paylaşım sistemidir.
11. **C** SABAS (sahte bilgi, belge,, beyan başvuru, alarm sistemi), kötü amaçlı girişimlere ait her türlü bilginin ve bunlarla ilgili olayların bir risk etmeni olarak, tanımlanmış kurullar ve standartlar çerçevesinde üye bankalarla paylaşılmasına olanak sağlayan bir sistemdir.
12. **E** Risk Merkezi Haziran 2013'te faaliyete geçmiştir.
13. **C** Banka kodları Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından belirlenir ve duyurulur.
14. **E** Yalnızca bir hesabı işaret eden toplam 26 sayısal/alfabetik karakterden oluşmaktadır.
15. **D** Yetkili merciler ile denetim görevlilerine istenen bilgi ve belgeleri vermek adli suç değildir.

**DÖNEM SONU
DENEME SINAVI - 1**

1. Mevduat bankaları nezdinde açtırılan, gerçek kişilere ait ve münhasıran çek keşide edilmesi dışında ticari işlemlere konu olmayan mevduata ne ad verilir?
 - A) Resmi kuruluşlar mevduatı
 - B) Ticari kuruluşlar mevduatı
 - C) Tasarruf mevduatı
 - D) Bankalar mevduatı
 - E) Katılım mevduatı
2. Aşağıdakilerden hangisi belli bir tutarın belli bir tarihte toptan geri ödenmesi ilkesine dayalı olarak kullanılan kredilerdir?
 - A) Spot krediler
 - B) Rotatif krediler
 - C) Akreditif krediler
 - D) Otorize krediler
 - E) Re'sen krediler
3. Aşağıdaki ciro türlerinden hangisine amaç kredi veren bankanın alacağına güvence oluşturmaktır?
 - A) Temlik cirosu
 - B) Beyaz ciro
 - C) Kefalet cirosu
 - D) Rehin cirosu
 - E) Tahsil cirosu
4. Çekin keşide yeri ile muhatap banka şubesi aynı kıtada olması durumunda çekin ibraz süresi aşağıdakilerden hangisidir?
 - A) 45 gün
 - B) 10 gün
 - C) 3 ay
 - D) 15 gün
 - E) 1 ay
5. Aşağıdakilerden hangisi Swift, Western Union, Target gibi organizasyonlar kanalıyla, yabancı para cinsinden ve genellikle uluslararası para aktarımlardır?
 - A) Elektronik fon transferleri
 - B) Döviz transferleri
 - C) Virmanlar
 - D) Havaleler
 - E) Menkul kıymet transferleri
6. Aşağıdakilerden hangisi EFT sisteminin amaçları arasında yer alır?
 - A) Piyasada nakit dolaşımını artırmak
 - B) Bankalar arasında sağlıklı ve hızlı bilgi iletişimi sağlamak
 - C) Piyasalarda şeffaf ve güvenilir bir ortam yaratmak
 - D) Manipülasyonları engellemek
 - E) Faiz oranlarını belirlemek

7. Aşağıdakilerden hangisinde sabit getirili menkul değerler, müşteriye teslim edilmeksizin bankada müşteri adına tutulmakta ve saklamaya alındığına dair bir makbuz düzenlenmektedir?
- A) Tasarruf mevduatı
B) Yatırım fonu
C) Repo
D) Hisse senedi
E) Katılma belgesi
8. Aşağıdakilerden hangisi yatırımcının kurucuya karşı sahip olduğu hakları yansıtan ve fona kaç pay ile katıldığını gösteren kıymetli evrak niteliğindeki evraktır?
- A) Fon katılma payı
B) Serbest fon
C) Hisse senedi
D) Tahvil
E) Finansman bonusu
9. Aşağıdakilerden hangisi sermaye piyasası kurumlarından biri değildir?
- A) Merkezi saklama kuruluşları
B) Varlık finansmanı fonları
C) Derecelendirme şirketleri
D) Veri depolama kuruluşları
E) Anonim şirketler
10. Aşağıdakilerden hangisi dövizlerin birbiri karşısında alınıp satıldığı piyasalardır?
- A) Menkul kıymet piyasaları
B) Mal ve hizmet piyasaları
C) Foreks piyasaları
D) Reel piyasalar
E) Faktör piyasaları
11. Aşağıdakilerden hangisi bir başka finansal varlığa dayanan ve piyasa fiyatı bu ürünün fiyatına bağlı olarak değişen ürünlerdir?
- A) Repo
B) Mevduat sertifikası
C) Katılma payı
D) Türev ürün
E) Bono
12. Aşağıdakilerden hangisi Bilgisayar kullanımının henüz yaygınlaşmadığı ve internet bağlantılarının olmadığı dönemlerde oluşturulan ve kişisel bilgisayarların (PC) kablolu olarak bankanın otomasyon sistemine bağlanması esasına dayanan öncül bir dağıtım kanalıdır?
- A) Mobil bankacılık
B) Mail order sistemi
C) Ev-ofis bankacılığı
D) Otomatik ödeme makineleri bankacılığı
E) Satış ve hizmet noktası bankacılığı
13. Aşağıdakilerden hangisi elektronik bankacılığın dezavantajlarından biridir?
- A) Müşteriler kendi işlerini kendileri yapabilir.
B) Zaman sınırlaması olmadan yararlanılabilir.
C) İşgücü tasarrufu sağlar.
D) Yazılımların sürekli yenilenmesi gerekir.
E) Banka şubelerine gitmeye gerek yoktur.
14. Aşağıdakilerden hangisi kredi kartlarının kart kullanıcılarına sağladığı kolaylıklardan biri değildir?
- A) Müşteri sayısının artmasını sağlar.
B) Nakit para kullanımının risklerini azaltır.
C) Satın alma sürecini kolaylaştırır.
D) Peşin satın alma ve geç ödemenin avantajlarından yararlanır.
E) Geçici finansal zorlukların yaşam standardına yansımaları engellenir.

15. Bankaların bir dövizin alımı ve satımı için ilan ettikleri çift yönlü fiyatlama işlemine ne ad verilir?

- A) Spread
- B) Efektif
- C) Cari kur
- D) Kotasyon
- E) Konvertibilite

16. Aşağıdakilerden hangisi amir bankanın lehtara haber vermeden akreditif üzerinde değişiklik yapabilme yetkisine sahip olduğu akreditif çeşididir?

- A) Teyitli akreditif
- B) Dönülebilir akreditif
- C) Vesaik ibrazında ödemeli akreditif
- D) Dönülemez akreditif
- E) Teyitsiz akreditif

17. Dış ticarete kullanılan teslim biçimlerinden hangisinde dışsatımcı; sigorta primi, navlun ve yükleme masraflarını karşılayarak malları önceden belirlenmiş limana getirip gemiye yüklemekle teslim yükümlülüğünü tamamlamaktadır?

- A) FCA
- B) CIP
- C) FOB
- D) CIF
- E) EXW

18. Aşağıdakilerden hangisi bankacılık genel etik ilkelerinden biri değildir?

- A) Dürüstlük
- B) Tarafılık
- C) Güvenilirlik
- D) Saydamlık
- E) Bilgi suiistimalini engelleme

19. Banka çalışanlarının uyacakları meslek kurallarına ilişkin aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Kendilerine yapılan çıkar sağlama tekliflerini reddetmek; yetkili makamlara ve amirlerine bildirmek
- B) Dernek, vakıf, kooperatifler dışında da bankanın onayı olmadan özel ve resmi kuruluşta görev almak
- C) Potansiyel müşterileri öncelikle kendi bankalarına yönlendirmek
- D) Mevcut ya da potansiyel müşterilerden teamül dışı hediye almamak
- E) Üstlendikleri görevlerle ilgili olarak hesap verebilme sorumluluğu içinde olmak

20. Aşağıdakilerden hangisi Risk Merkezi'ne üye olan kuruluşlardan biri değildir?

- A) Bankalar
- B) Factoring şirketleri
- C) Yatırım ortaklıkları
- D) Finansal kiralama şirketleri
- E) Varlık yönetim şirketleri

YANITLAR

1. C	6. B	11. D	16. B
2. A	7. C	12. C	17. D
3. D	8. A	13. D	18. B
4. E	9. E	14. A	19. B
5. B	10. C	15. D	20. C

DÖNEM SONU
DENEME SINAVI - 2

1. Aşağıdakilerden hangisi vadesiz mevduat sahiplerine hesaplarında para bulunmadığı zaman, önceden belirlenmiş bir limite kadar para çekme ya da hesapları üzerinden çeşitli ödeme işlemlerini gerçekleştirme olanağı sunan özel olarak tasarlanmış, kredilerle birleştirilmiş melez bir mevduat hesabı ürünüdür?
 - A) Alt Limitli Vadesiz Mevduat Hesabı
 - B) Yatırıma Yönelik Vadesiz Mevduat Hesabı
 - C) Kredili Vadesiz Mevduat Hesabı
 - D) Katılım Hesabı
 - E) Özel Cari Hesap
2. Baştan belli bir limitin tahsis edilip kullanımının ve geri ödemelerinin müşteriye bırakıldığı kredilere ne ad verilir?
 - A) Rotatif krediler
 - B) Otorize krediler
 - C) Re'sen krediler
 - D) Spot krediler
 - E) Açık krediler
3. Aşağıdaki ciro türlerinden hangisinde amaç senedi tümüyle devretmektir?
 - A) Tahsil cirosu
 - B) Rehin cirosu
 - C) Teminat cirosu
 - D) Temlik cirosu
 - E) Kefalet cirosu

4. Bankalardaki hesaplar üzerine, hesap sahipleri tarafından, yasal biçim koşullarına bağlı kalınarak, belli tutardaki bir paranın, kayıtsız şartsız ödenmesi için yazılabilen, ticari senetler kapsamında yer alan, kıymetli evrak niteliğindeki bir ödeme aracı aşağıdakilerden hangisidir?
 - A) Çek
 - B) Poliçe
 - C) Hisse senedi
 - D) Finansman bonusu
 - E) Menkul kıymet

5. Aşağıdakilerden hangisi amir tarafından kendisine ödeme yetkisi tanınmış, ödeme görevi verilmiş kişi; bankadır?
 - A) Borçlu
 - B) Amir
 - C) Lehtar
 - D) Aracı
 - E) Keşideci

6. Aşağıdakilerden hangisi aynı banka şubesinde bulunan ve aynı müşteriye ait olan hesaplar arasındaki para aktarımlarıdır?
 - A) EFT
 - B) Virman
 - C) Akreditif
 - D) Döviz transferi
 - E) Havale

7. Aşağıdakilerden hangisi bankacılık faaliyetlerinden saklama hizmetleri arasında yer almaz?
- A) Emanet kıymet saklanması
B) Tevdi yeri saklamaları
C) Antrepo hizmetleri
D) Elektronik fon transferi
E) Kiralık kasa hizmetleri
8. Aşağıdakilerden hangisi portföy yönetim şirketine ilişkin yanlış bir ifadedir?
- A) Anonim ortaklık şeklinde kururlar.
B) Para piyasası kurumudur.
C) Kuruluş ve faaliyete geçmesi için SPK'dan izin alınması zorunludur.
D) Bankalar ve yabancı uyruklu kişiler tarafından kurulabilmektedirler.
E) Ana faaliyet konusu fonların kurulması ve yönetimidir.
9. Aşağıdaki kurumlardan hangisinin görevi sermaye piyasası araçlarının fiziksel olarak basılmaksızın, aynı nitelik ve hakları taşıyacak biçimde elektronik ortamdaki kayıtlarda izlenmesidir?
- A) Takasbank
B) Merkezi Kayıt Kuruluşu
C) Sermaye Piyasası Kurumu
D) Borsa İstanbul
E) Yatırımcıları Koruma Fonu
10. Aşağıdakilerden hangisi portföylerini, fiyat riskinden korunmak isteyen yatırımcıların gelecekteki fiyatı sabitlemek amacıyla yaptıkları işlemlerdir?
- A) Hedge işlemleri
B) Spekülasyon
C) Arbitraj
D) Manipülasyon
E) Repo
11. İki tarafın belli ödeme akımları kararlaştırılan belli koşullar altında, belirli bir zaman süresi için karşılıklı olarak değiştirilmesine yönelik sözleşmelere ne ad verilir?
- A) Swap sözleşmesi
B) Forward sözleşmesi
C) Opsiyon sözleşmesi
D) Future sözleşmesi
E) Vadeli sözleşme
12. Telefon bankacılığı ile internet bankacılığının ortaklaşa değerlendirildiği dağıtım kanalı uygulaması aşağıdakilerden hangisidir?
- A) Ev- Ofis bankacılığı
B) Mobil bankacılık
C) Telefon Bankacılığı
D) Görüntülü ödeme makinaları bankacılığı
E) Satış ve Hizmet Noktası (POS) bankacılığı
13. Başka bir elektronik veriye eklenen veya elektronik veriyle mantıksal bağlantısı bulunan ve kimlik doğrulama amacıyla kullanılan elektronik veriye ne ad verilir?
- A) Mobil imza
B) Elektronik imza
C) Islak imza
D) Parola
E) Data
14. Bankalar kredi kartı ile ilgili şikayetleri başvuru tarihinden itibaren kaç gün içinde cevaplandırmak zorundadır?
- A) 10
B) 15
C) 20
D) 24
E) 30

15. Aşağıdakilerden hangisi akreditif amiridir?

- A) Dış alımcı
- B) Lehtar
- C) Dışsatımcı
- D) İhbar bankası
- E) Lehtar bankası

16. Aşağıdakilerden hangisi lehtarın onayı olmaksızın amir banka tarafından akreditif şartlarında değişiklik yapılamayan bir akreditif türüdür?

- A) Dönülebilir akreditif
- B) Teyitli akreditif
- C) Dönülemez akreditif
- D) Vadeli akreditif
- E) Kabul kredili akreditif

17. Aşağıdakilerden hangisi dışsatımcının malları belirlenen yükleme limanında, alıcı tarafından seçilen gemiye yüklenmiş olarak teslimini ifade eder?

- A) FCA
- B) CPT
- C) CIP
- D) FAS
- E) FOB

18. Aşağıdakilerden hangisi bankaların çalışanları ile ilişkilerindeki etik ilkelerden biri değildir?

- A) Çalışanların genel nitelikleri
- B) İşe alma ve kariyer gelişimi
- C) Temsil ilkeleri ve çalışma ortamı
- D) Mesai saatleri
- E) Hizmet kalitesi

19. Aşağıdakilerden hangisi bankacılık hizmetleri gerçekleştirilirken suç sayılacak eylemlerden biri değildir?

- A) İzinsiz faaliyette bulunmak
- B) Düzeltici, iyileştirici ve kısıtlayıcı önlemleri almamak
- C) Belgelerin saklanması yükümlülüğüne uygun davranmak
- D) Gerçeğe aykırı beyanda bulunmak
- E) Sırların açıklanması

20. Bankacılık Kanunu'nda öngörülen bankalar arasında bilgi paylaşımını sağlamak üzere gerekli koşullara uygun olarak kurulmuş bir şirkettir?

- A) Kredi Kayıt Bürosu A.Ş.
- B) Kredi Referans Şirketi
- C) TCMB
- D) Risk Merkezi
- E) BİST

MURAT YAYINLARI

YANITLAR

1. C	6. B	11. A	16. C
2. A	7. D	12. B	17. E
3. D	8. B	13. B	18. E
4. A	9. B	14. C	19. C
5. D	10. A	15. A	20. A

YARARLANILAN KAYNAKLAR

■ Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Bankacılık Hizmet Ürünleri ders kitabı.